

**Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke**

**Filozofická fakulta Univerzity Komenského
Katedra maďarského jazyka a literatúry**

Lanstyák István

Nyelvi váltakozások a vonatkozó névmások körében

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Szenci Molnár Albert Egyesület
Pozsony
2024

Nyelvi váltakozások a vonatkozó névmások körében

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Jazyková variabilita vzťahných zámen v maďarčine

z hľadiska jazykovej správnosti a jazykovej adekvátnosti

Lektorálta:

Benő Attila (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

Horváth Péter Iván (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest)

Nádor Orsolya (Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest)

Recenzenti:

Prof. Attila Benő, PhD. (Univerzita Babeş–Bolyai, Koložvár, Rumunsko)

Mgr., Péter Iván Horváth, PhD. (Katólicka univerzita Petra Pazmáňa, Budapešť)

Doc. Orsolya Nádor, PhD. (Reformovaná univerzita Gašpara Károliho, Budapešť)

Tieto skriptá sú určené študentom Katedry maďarského jazyka a literatúry FiF UK v Bratislave. Obsahujú učebný materiál pre predmet Jazykový manažment.

CC BY-NC 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

This license requires that reusers give credit to the creator. It allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, for noncommercial purposes only.

Nyelvi váltakozások a vonatkozó névmások körében: Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések by István Lanstyák is licensed under **CC BY-NC 4.0**. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2024.

Vydalo Združenie Alberta Szenci Molnára, Bratislava, 2024.

ISBN 978-80-69002-10-4

EAN 9788069002104

© Lanstyák István

Tartalom

ELŐSZÓ	5
BEVEZETÉS	7
A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK ALAKI KÉRDÉSEI	10
A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA.....	14
1. Általános kérdések.....	14
2. Az <i>amely/mely</i> használata	16
3. Az <i>ami</i> használata	18
4. Az <i>amelyik</i> használata.....	21
5. Az <i>aki</i> használata	22
VÁLTAKOZÁSOK A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK KÖRÉBEN	24
1. A főnévre vonatkozó <i>amely</i> és <i>ami</i> váltakozása.....	26
2. Az <i>amely</i> : <i>amelyik</i> váltakozás	36
A) Egyes számban (<i>amely</i> : <i>amelyik</i>)	36
B) Többes számban (<i>amelyek</i> : <i>amelyikék</i>)	48
3. Az <i>aki</i> : <i>amelyik</i> váltakozás	56
4. Állatokat jelentő szavakkal kapcsolatos váltakozások.....	63
A) Általános kérdések	63
B) Az <i>amely</i> használata	64
C) Az <i>aki</i> használata	65
D) Az <i>ami</i> használata.....	71
E) Az <i>amelyik</i> használata.....	74
F) Összegzés	79
5. Gyűjtőnevekkel és néhány más szóval kapcsolatos váltakozások	81
A) Az <i>amely</i> és az <i>aki</i> névmás váltakozása.....	81
a) Az <i>amely</i> : <i>akik</i> váltakozás.....	82
b) Az <i>amely</i> : <i>aki</i> váltakozás	88
B) Az <i>amely</i> és az <i>amelyik</i> névmás váltakozása	102
a) Az <i>amely</i> : <i>amelyikék</i> váltakozás/ingadozás	102
b) Az <i>amely</i> : <i>amelyik</i> váltakozás.....	103
C) Összefoglalás	108
6. Az <i>ami</i> hagyományos használatával kapcsolatos ingadozások	109
A) A főmondatban főnévvel meg nem nevezett elemre való utalás.....	109
a) A hagyományos szabályok szerinti használat	109
b) Az <i>ami</i> és az <i>amely</i> közötti ingadozás.....	113
c) Az <i>ami</i> és az <i>amelyik</i> közötti ingadozás.....	119
B) A főmondat egészére való utalás	120
a) A hagyományos szabályok szerinti használat	121
b) Az <i>ami</i> és az <i>amely</i> közötti ingadozás.....	123
c) Az <i>ami</i> és az <i>amelyik</i> közötti ingadozás.....	130

A MELLÉKNÉVI ÉS A HATÁROZÓSZÓI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA	132
1. Az <i>amilyen</i> névmás használata	132
2. Az <i>amikor</i> váltakozása más kötőszókkal	136
A) Az <i>amikor</i> névmásnak idővonatkozása van.....	136
B) Az <i>amikor</i> névmásnak nincs idővonatkozása	140
C) Az <i>amikor</i> a főmondat tartalmának egészére vonatkozik.....	143
A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK NYELVTANI KÉRDÉSEI	148
1. A vonatkozó névmások számbeli egyeztetése	148
A) Az egyeztetés szabálya	148
B) A számbeli egyeztetés elmaradásának esetei	148
a) Ha a főnévnek nincs mennyiségjelzője	148
b) Ha a főnévnek mennyiségjelzője van.....	156
C) Egyéb esetek.....	158
2. A vonatkozó névmások jelzői használata	160
3. Szó- és mondatrendi kérdések	166
A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK	170
NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM	173
VIZSGATÉTELEK.....	179
JELMAGYARÁZAT.....	182
A SOROZAT KÖTETEI.....	183

& ELŐSZÓ

Ez a jegyzet a vonatkozó névmásokkal kapcsolatos nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdéseket tárgyalja monografikus részletességgel. Azokat a legfontosabb eseteket veszi sorra, amikor a vonatkozó és álvonatkozó mellékmondatokban kötőszói szerepet betöltő névmási formák váltakozást mutatnak. A kérdés ilyenkor az, hogy az adott változó egyes változatai, miben különböznek stílusérték és általában használati érték tekintetében, milyen stílusú, ill. milyen minőségű szövegekben szokás, ill. célszerű őket használni.

Az e jegyzetben tárgyalt jelenségek sajátossága, hogy némely esetben nemcsak stilisztikai, hanem kisebb jelentésbeli különbségek is vannak az egyes változatok közt. Más esetekben a hagyományosan számontartott jelentésbeli különbségek inkább csak az iskolázottabb, ill. konzervatív beállítottságú beszélők névmáshasználatát befolyásolják, különösen olyankor, amikor erősen formális vagy erősen választékos, gondozott szöveget akarnak létrehozni. A többi beszélőnél, más beszédhelyzetekben a jelentésbeli különbségek nem jelentkeznek, s a váltakozás az egyes névmások közt pusztán stilisztikai meghatározottságú, nem kevés esetben pedig csak a beszélő tetszésétől függ.

A kötet elsősorban a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének kiadványszerkesztő szakos hallgatóinak van szánva, és a *Nyelvalakítás* (FiF.KMJL/A-boED-119/15 – *Jazyková manažment*) című tantárgy anyagának az igékre vonatkozó elméleti tudnivalóit tartalmazza. Az itt tárgyalt nyelvi váltakozások ismeretére a másik két oktatási program keretében tanuló hallgatóinknak, a tanár és a fordító–tolmács szakosoknak is szükségük van, csak éppen az ő tanrendjükben nincs olyan kurzus, melynek keretében ezek a kérdések megfelelő részletességgel tárgyalhatók volnának.

A kiadvány érdemi része hat fő fejezetből áll. Az első fejezet nem más, mint egy rövid bevezetés, melynek célja néhány alapfogalom tisztázása. A második fejezet a vonatkozó névmások alakváltozataival foglalkozik. A harmadik fejezet a főnévi vonatkozó névmások használatának hagyományos és újabb szabályait tekinti át. Az ezt követő terjedelmes fejezet a főnévi vonatkozó névmások körében tapasztalt legfontosabb váltakozásokat mutatja be. A nyelv-művelői ítéletek köztudomásúan nem a valós nyelvhasználaton alapulnak, hanem különféle nyelvi ideológiákon, s céljuk sok esetben egy korábbi, régen túlhaladott nyelvállapot megőrzése, ill. az ahhoz való visszatérés. Ezt mintegy ellensúlyozandó a valós nyelvhasználatot nagyszámú példával szemléltetjük, többnyire legalább néhány soros kontextusban, hogy az idézetből következtetni lehessen az „anyaszöveg” stílusára. Az ötödik fejezet egy melléknévi és egy határozószói vonatkozó névmás használatát tekinti át, kitérve a legfontosabb váltakozásokra. A jegyzet érdemi részének utolsó fejezete a vonatkozó névmások használatával összefüggő három nyelvtani kérdéssel foglalkozik: a vonatkozó névmások számbeli egyeztetésével, a vonatkozó névmások jelzői használatával, valamint szó- és mondatrendi kérdésekkel.

A vonatkozó névmásokkal foglalkozó fejezetek után következik azoknak a nyelvi ideológiáknak a jellemzése, amelyek a kötetben – főként a nyelv-művelői értékítéletekkel kapcsolatban – szóba kerültek. Ezeket az ideológiákat zavaró lett volna akár az első, akár az összes előfordulási helyükön meghatározni. Ezért került a kötetben említett nyelvi ideológiákat tartalmazó fogalomtár egy külön fejezetbe.

A jegyzet szövege a jobb áttekinthetőség és könnyebb tanulhatóság érdekében nem tartalmaz hivatkozásokat (a fontosabb, ill. hosszabb szó szerinti idézetek kivételével). Ezt némi képp pótlendő, a legfontosabb felhasznált, ill. a kérdés további tanulmányozásához felhasználható nyelvűvelő irodalom és nyelvészeti szakirodalom témakörök szerint van rendezve.

A jegyzet legvégén ellenőrző kérdéseket találunk, melyek a hallgatók figyelmét ráirányítják a legfontosabb tudnivalókra, s így megkönnyítik a zárthelyi dolgozatokra, valamint a félév végi vizsgára való felkészülésüket. Ezek egy része egyszersmind vizsgatétel is.

A kötet egy jegyzetsorozat egyik darabja. A sorozat többi része más nyelvi váltakozásokkal foglalkozik. Azoknak az általános kérdéseknek a tárgyalását, melyekre a sorozat mindegyik darabjának használatához szükségük van a hallgatóknak (és más olvasóknak), külön kötetekben adtam, ill. terveim szerint adom a jövőben közre. A már megjelent kötetek bibliográfiai adatai a jegyzet végén találhatóak.

Mivel a jegyzetsorozat megjelentetésére nem adtunk be pályázatot, a kötetet magam tördeltem be, idő és tördelési gyakorlat híján a lehető legegyszerűbb módon, a szövegben való tájékozódást megkönnyítő fejléc és navigáció alkalmazása nélkül. A fejezetről fejezetre történő ugrás a &, valamint a # jelre való rákereséssel oldható meg, melyek a fejezetcímek előtt állnak.

Köszönettel tartozom azoknak, akik a jegyzet megjelentetését lehetővé tették: lektoraimnak, Horváth Péter Ivánnak, Nádor Orsolyának és Benő Attilának, továbbá a Magyar Tudományos Akadémiának, amely Domus ösztöndíjprogramja keretében támogatta a témával kapcsolatos kutatásaimat, részben közvetlenül, részben a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetben működő Gramma Nyelvi Iroda közvetítésével. A nyelvalakítás némely általánosabb vonatkozásával a Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén foglalkoztam a Szlovák Kutatás- és Fejlesztéstámogató Ügynökség APVV-17-0254 sz. projektjének keretében.

Köszönet illeti a munkahelyemet is, a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának mindenkori vezetését, valamint a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék mindenkori vezetőjét, akik évtizedekig nyugodt körülményeket biztosítottak a kutatási (és persze az oktatási) munkámhoz. Nem ők tehetnek róla, hogy a minisztérium abnormalis követelményeket támasztó minősítési rendszere az elmúlt években egyre inkább lehetetlenné tette az elmélyült kutatást és azt, hogy igazán kiérlelt munkákat adjak ki a kezemből.

& BEVEZETÉS

A **VONATKOZÓ NÉVMÁS** a névmásoknak az a válfaja, melynek funkciója az **alárendelő összetett mondatok mellékmondatainak összekapcsolása**.

Tipikus esetben a vonatkozó névmás egy **főnévhez** vagy egy **névmáshoz** kapcsol egy mellékmondatot; az ilyen mellékmondatot **vonatkozó mellékmondatnak** nevezzük.

Kevésbé tipikus esetben a vonatkozó névmás egy egész tagmondatra, pontosabban a benne található gondolatra vonatkozik, s így a **mellérendelő kötőszókhöz hasonló** szerepű.

	<i>Tipikus használat</i>	<i>Kevésbé tipikus használat</i>
<i>Főnévre vonatkozik</i>	Azt a <u>kérdést</u> feszegeti, <u>amelyre/amire</u> nincs válasz.	–
<i>Névmásra vonatkozik</i>	<u>Azt</u> feszegeti, <u>amire</u> nincs válasz.	–
<i>Mondat tartalmára vonatkozik</i>	–	<u>Megválaszolhatatlan kérdéseket</u> feszeget, <u>ami</u> sokakban ellenérzést kelt.

Funkcióját tekintve a vonatkozó névmás **kötőszónak** is tekinthető; ezért nevezik **vonatkozó névmási kötőszónak** is. A valódi kötőszóktól eltérően a vonatkozó névmás **toldalékolható**, és **mondatrészszerpe** van. A toldalékolás szempontjából a vonatkozó névmás **úgy viselkedik, mint más névmásfajták**, vagyis a **helyettesített szófaj tulajdonságaival rendelkezik**.

A vonatkozó névmás a helyettesített szófajok szerint háromféle lehet: **főnévi**, **melléknévi** és **határozószói**. A korábban külön számontartott számnévi névmást újabban a melléknévihez sorolják.

<i>Főnévi</i>	aki, ami, amely, amelyik
<i>Melléknévi</i>	amilyen, aminő, amekkora; amely, amelyik; ahány, amennyi, ahányadik
<i>Határozószói</i>	ahol, ahova/ahová, ahonnan, amerre, ameddig, amerről, amettől, amióta, ahogyan, amidőn, amint, amiként, amiképpen, amiért

A vonatkozó névmás korrelációban áll a **főmondatban** található, utaló **szerepű mutató névmással**, melyet **UTALÓSZÓNAK** nevezünk.

Az utalószónak különösen akkor van fontos szerepe, amikor a vonatkozó névmás referense (az a szó, amelyre a vonatkozó névmás vonatkozik) nem közvetlenül a névmás előtt áll, hanem **több szó**, vagy akár egy **közbeiktatott tagmondat választja el őket egymástól**. Ilyenkor az **utalószó teszi egyértelművé**, hogy a névmás az esetleges **több főnév** közül **melyikre vonatkozik**, s ezzel megkönnyíti a mondat megértését:

<p>1. A pályázat meghirdetésével az NHH szándéka az volt, hogy <u>olyan</u> új, negyedik GSM/UMTS típusú <u>szolgáltató</u> léphessen a magyar mobilpiacra, <u>amely</u> tovább élénkíti a versenyt, hozzájárul az árak csökkenéséhez és új szolgáltatások megjelenéséhez. (sajtó)</p>
<p>2. A fórum után Balog Zoltán újságíróknak nyilatkozva elmondta: Kárpátalján egy <u>olyan</u> <u>mozgalom</u> van kibontakozóban a magyar kormány támogatásával, <u>amely</u> nem hagy elkallódni egyetlen tehetséget sem, hiszen minden magyar egyformán érték. (sajtó)</p>
<p>3. Az adatbázis-kezelő rendszernek (DBMS) <u>olyan</u> <u>módszerrel</u> kell támogatnia a „hiányzó és nem felhasználható információt”, <u>amely</u> egységes, és eltér az összes „rendes” érték kezelésétől (például numerikus értékek esetében, „nullától vagy más számtól különböző”-ként), továbbá független az adattípustól. (tudományos)</p>
<p>4. Ez így van, tisztelt államtitkár asszony, egyetlen probléma van egyébként, hogy a közgyógyellátási igazolvánnyal kiváltható gyógyszerek köre folyamatosan szűkül. Egyre kevesebb <u>olyan</u> <u>komoly antibiotikum</u> vagy <u>gyógyító készítmény</u> kerülhet egyébként ingyenesen a beteg emberek birtokába, <u>amely</u> aztán nagyon komoly összegekbe kerül nekik. (hivatalos)</p>
<p>5. Sem a Magyar Szocialista Párt, sem a kormány nem adta fel azt az álláspontját, hogy nem kívánunk <u>olyan</u> <u>törvénymódosítást</u> betervezni, megszavazni, akár lehetővé tenni, <u>amely</u> a jelenleg kijátszással – egyetértek az ön minősítésével – létrejött új tulajdonosoknak bármilyen új kiskaput nyitna, sőt szeretnénk ezeket korlátozni. (hivatalos)</p>
<p>6. Mert ebben az esetben, ha egy <u>olyan</u> <u>gazdasági műveletre</u> gondolt a pénzgyűjtésnél, <u>amely</u> később bármilyen oknál fogva megghiúsult, de a szerződés megkötésekor reálisnak tűnt, vagy nem tűnt eleve irreálisnak, akkor tehetetlen ezzel szemben a jelenlegi büntetőjog, mert a csalás szándéka – mint büntetőjogilag releváns kritérium – nem állapítható meg. (hivatalos)</p>
<p>7. A törvényjavaslat átveszi a polgári törvénykönyvnek azt a rendelkezését, mely szerint a vad állami tulajdonban van. Ezt az államnak abból az alkotmányos kötelezettségéből vezetjük le, miszerint minden <u>olyan</u> <u>kérdéskört</u> szabályozhat – a jogállamiság keretei között szabályoznia is kell –, <u>amely</u> a közérdek érvényesüléséhez feltétlenül szükséges. (hivatalos)</p>
<p>8. Szabad György professzor úrnak és képviselőtársamnak szeretném mondani, a 4. §-ra vonatkozó eredeti javaslatával kapcsolatban <u>olyan</u> <u>kapcsolódó módosító indítvány</u> érkezett – megtartva ennek a javaslatnak az erőnyeit –, <u>amely</u> igyekszik egy picivel pontosabban fogalmazni. (hivatalos)</p>

Az 1. sz. idézetben az *olyan* utalószó, amely a *szolgáltató* egyik jelzője, egyértelművé teszi, hogy nem a magyar mobilpiac élénkíti a versenyt, hanem a negyedik szolgáltató, amely majd piacra lép.

A 2. sz. idézetben az *olyan* utalószónak köszönhetően érti meg azonnal az olvasó, hogy nem a magyar kormány nem hagy elkallódni egyetlen tehetséget sem, hanem a Balogh Zoltán által említett mozgalom.

A 3. sz. idézetben az *olyan* biztosítja, hogy azonnal világos legyen: nem az információ egységes, hanem a módszer.

A 4. sz. idézetben jelentéstani okokból azonnal tudjuk, hogy nem az emberek birtoka kerül nagy összegekbe, ennek ellenére hasznos az utalószó, mivel 12 szó iktatódik a névmás és referense közé, így az olvasó időben jelzést kap, hogy a későbbiekben ki fog még valami derülni az antibiotikumokról és gyógyhatású készítményekről.

Az 5. sz. idézetben elméletileg sem áll fenn a félreértés veszélye, mivel nincs a névmás és referense közt olyan szó, amelyet az olvasó tévesen referensként értelmezhetne, az utalószó mégis hasznos, mert feszesebbé, áttekinthetőbbé teszi a mondatszerkezetet.

Hasonló módon lehetne kommentálni a 6–8. sz. mondatokat is, de ettől most eltekintünk, mivel ezek már nem tartalmaznak újabb „meglepetéseket”.

& A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK ALAKI KÉRDÉSEI

Alaki tekintetben a vonatkozó névmásoknál némely esetben váltakozást okoz az a tény, hogy a **szokásos hosszabb** alakjuk mellett **rövidebb alakjuk** is van.

A rövidebb alakok nagy része (*ki, mi, hol, milyen* stb.) mára **elavult**, ám némely (*mely, mikor*) továbbra is tartja magát.

Azt a filmet, <u>melyet</u> a múlt héten láttunk, mára levették a műsorról.
Akkor szólt, <u>mikor</u> már késő volt.

Ami a *mely* formát illeti, az MNSZ2 adataiból arra lehet következtetni, hogy mintegy négyszer ritkább az *amelynél*; a *mikor* gyakoriságát nehezebb felbecsülni az MNSZ2 adatai alapján, mivel széleskörűen használatos kérdő névmásként is, míg a *mely* kérdő névmási használata viszonylag szűk körű.

Empirikus kutatások híján nem tudjuk pontosan, miben tér el stílusértékét tekintve a *mely* és az *amely*, de valószínű, hogy a különbség csekély: mindkét kötőszó a **formális** és a **választékos** stílusú szövegekbe illik bele. A *mely* a **bizalmas** stílusúakba **nem illik**, de ez a **hosszabb** *amely* formára is igaz.

Amint a gyakorisági adatokból is látszik, az *amely* a **stilisztikailag jelöletlen** forma, ehhez képest a *mely* esetleg bizonyos kontextusokban – például a jogi-hivatali szaknyelvben – **kissé jelölt** lehet, de egyelőre e jelöltség közelebbi jellegéről nem tudunk semmi érdemlegeset mondani.

Néhány példa a rövidebb *mely* alakra az MNSZ2-ből:

1. A sok pénzt a háború szele hozta, <u>melyhez</u> Károlynak akkoriban, azon kívül, hogy tartalékos tisztként ő is ott lovagolt Erdélyben, még semmi köze nem volt. Manapság elemezve a múltunkat, mintha megfeledkeznénk arról, hogy a világháborúnak már az előszele is pénzt, elég sok pénzt dugott egy milliós réteg, az akkoriban oly gyakran emlegetett középosztály zsebébe. Mért ellenezték volna a bankhivatalnokok és tanárok, köztisztviselők és ügyvédek, orvosok, katonatisztek és kereskedők, könyvelők és mérnökök, gazdatisztek, jegyzők, bírák a háborút? Különösen, amíg nem kellett következményeit a saját bőrükön tapasztalniuk. (Gyurkó László)
2. Első olvasatban kerül a képviselők elé a szociális biztosításról és a létminimumról szóló tervezet, másodikban a hivatali, valamint a bírósági illetékek kérdését rendező törvényjavaslat. Ugyancsak második olvasatban tárgyalja meg a parlament a honvédelmi törvény módosítását, <u>melynek</u> alapján a sorkatonai szolgálat az eddigi 12 hónapról kilencre csökkenne. A tanácskozás programján egyszerre három párttörvényjavaslat szerepel, mely a kettős tagság lehetőségét kívánja megszüntetni. (sajtó)
3. Az adatbázis-kezelők olyan programcsomagok, <u>melyeket</u> adatok betöltésére, szerkesztésére, manipulálására és elemzésére dolgoztak ki. – Azért, hogy az adatbázis-kezelő fogadni és feldolgozni tudja az adatokat, sorokba (rekordokba) kell szervezni azokat, a rekordok információkat adnak egyedi esetekről, személyekről, helyekről, objektumokról stb. – A rekordok mezőkből állnak, minden mező egy adatot tartalmaz. (tudományos)
4. 3. CIKKELY A helyi tanács működése 39. szakasz. – (1) A helyi tanács 4 éves mandátumra

választandó meg, mely időszak háború vagy katasztrófa esetén alaptörvénnyel meghosszabbítható. (2) A helyi tanács mandátumát megalakulásának időpontjától az újonnan megválasztott tanács törvényesen megalakulnak nyilvánítása időpontjáig gyakorolja. (hivatalos)

5. Történeti kapaszkodókat érdemes keresnünk, mert ebben az esetben mindig évtizedes, vagy akár évszázados mélységben találhatók meg azok az elemek, amelyek révén értelmezhetjük azt, hogy az emberek mit gondolnak, mit éreznek. Számos anekdotát ismerünk, melyek szerint a futballmeccs az politikai eseményként értelmezhető. (besznye)

6. Szancsó ostobaságát láthatóan csak gonoszága és rosszindulata képes felülmúlni. Hazugságainak módszeres terjesztésével rávilágít azokra a módszerekre, melyek ellen nap mint nap, sokszor hiába, de kénytelenek vagyunk megküzdeni. Kérek minden jó szándékú, bármilyen pártszimpátiájú vitakozót, hogy Szancsót, illetve felvetéseit ezek után ennek megfelelő komolysággal kezeljék! Én itt ünnepélyesen kijelentem, hogy többé nem veszek róla tudomást (fórum)

7. Ja és még annyit: mi van a természetvédelmi területekkel, vagy azokkal, amik netán fokozottan védettek? (Amúgy, semmi bajom a lovakkal, a lovaglással, még ha nem is van rá lehetőségem! De ne a haverok kedvéért hozunk már olyan törvényeket, melyek elpusztítják a természetet!) „A Földet csupán kölcsönbe kaptuk unokáinktól!” Feladatunk megőrizni bármi áron! (közösségi)

A 4. sz. idézetben a *mely* jelzői szerepű; a vonatkozó névmásoknak erről a használatáról A *vonatkozó névmások nyelvtani kérdései* című fejezetben lesz szó. A 7. sz. idézetnek az az érdekessége, hogy szövegminőség tekintetében rendezetlen, stílusát tekintve leginkább ki egyenlített, a szerző mégis használta a *mely* névmást. Igaz, pár sorral följebb az *ami* névmás használatára is látunk nála példát, ugyanabban a funkcióban.

Az alábbi képeken hasonló kontextusban látjuk a névmás két alakváltozatát:

Az öt legnagyobb magyar diadal, amelyről biztos nem hallott

4+1 csodálatos hely, melyről nem gondolnád, hogy Magyarországon található

2019.10.18.

Megosztás 14

Nem szükséges ahhoz külföldre utaznunk, hogy mesebeli helyeket láthassunk, ugyanis Magyarország is tele van szebbnél szebb látnivalóval. Most 5 olyan természeti képződményt mutatunk be, amelyekről talán nem is tudtad, hogy léteznek, azt meg főleg nem gondolnád, hogy hazánkban találhatóak. .

Szigorítja a kormány a törvényjavaslatot, amellyel a szakszervezeteket szegényítene

KOCSIS ÁRPÁD | 2023. szeptember 21., 17:30

Megosztás 83

Fontos szempontok, amelyeket figyelembe kell venni az eszpresszóbab kiválasztásakor!

TÖRVÉNYJAVASLAT, MELYET A MAGYAR PÜNKÖSDI EGYHÁZ IS ÖRÖMMEL TÁMOGATNA

2020. ÁPRILIS 22.

TERMÉKALKALMAZÁSOK | 8 éve

Szempontok, melyeket érdemes figyelembe venni tetőablak kiválasztásánál

Szentelenül zseniális az új MEG+ produkció, amely után a komáromi erődre is más szemmel nézünk majd

KACSINÉZ KRISZTIÁN + Kérem a szerző cikkeit e-mailben

Kísérletek, amelyeket látni kell 2019

Tulajdonságok, melyeket az iskolai jegyek nem mérnek, de mi ezekre is figyelünk és értékeljük, mert nagyon fontosnak tarjuk őket...

2015-09-14 BY PARÁK LÁSZLÓ - A HOZZÁSZÓLÁSOK LEHETŐSÉGE KIKAPCSOLVA

Gyakorlati szempontból a különbségnek nincs nagy jelentősége, mert mind a hosszabb, mint a rövidebb forma használható mind a **formális**, mind a **választékos** stílusú szövegekben, s a kettő közötti választás **nem függ** attól sem, hogy a szöveg **gondozott**, **rendezett** vagy **rendezetlen-e**.

A kettő közül mindenféle helyzetben **nyelvérzékünk**, ill. **tetszésünk** szerint választhatunk. Mások kéziratában a **mely** formát nem javítjuk **amelyre**, s persze fordítva sem. Ugyanakkor az egyes szaknyelvekben – pl. az említett jogi-hivatali szaknyelvben – figyelembe kell venni

az adott regiszterben kialakult nyelvszokást, és ahhoz igazítani a nyelvhasználatunkat, ill. annak megfelelően javítani mások szövegét.

Mivel tehát a névmás két változata a köznyelvben nagyjából ugyanazokban a kontextusokban fordul elő, a következő fejezetekben nem teszünk köztük különbséget, úgy tekintjük őket, mint alapvetően egyforma stílusértékűeket. Amikor az *amely* névmást említjük, beleértjük annak *mely* változatát is.

& A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

Ebben a fejezetben az *amely, ami, amelyik* és az *aki* vonatkozó névmások használati szabályaival fogunk foglalkozni. Néhány általános tudnivaló ismertetése után egy-egy alfejezetet szentelünk a felsorolt vonatkozó névmások használatának.

1. Általános kérdések

A vonatkozó névmások körében kiterjedt **váltakozás** van főként az *amely* és az *ami* között, de több más váltakozást is tapasztalunk, pl. az *amely* és az *aki*, az *amely* és az *amelyik* közt. A megfelelő forma kiválasztása nemegyszer **gondot okoz még az iskolázott beszélőknek** is, mivel **két szempont ütközik**, s ezeket nem mindig lehet tökéletesen összegegyeztetni:

- a) **jelentéstani szempont:** az egyes névmásoknak megvan a maguk jelentésánál jól körülhatárolható hagyományos szerepük;
- b) az elmúlt néhány száz évben a jelentéstani szempontokat egyre inkább felülírják a **stilisztikai szempontok**, az egyes névmások **eltérő stílusértéke**, de **még korántsem érvénytelenítik a jelentéstani szempontokat**.

Az alábbi táblázatban található mondatokban a vonatkozó névmások a **viszonylag újabb** használatot tükrözik:

Itt van a <u>lemez</u> , <u>amit</u> kértél.
A féltékenység, <u>ami</u> addig gyötörte...
A sereg, <u>amiben/amelyikben</u> harcolt...
A osztály, <u>amibe/amelyikbe</u> jár...
A házaspár, <u>akivel/akikkel</u> a vonaton megismerkedett...
A cég, a vállalat, <u>aki</u> ...

A *Nyelvművelő kéziszótár* (NymKsz.² 2005: 39) véleménye szerint ezek a mondatok „a nyelvi igénytelenségnek, pongyolaságnak, sőt helytelenségnek különböző fokozatait képviselik”.

Ezeket a megbélyegző minősítéseket határozottan **el kell utasítani**. Az összes idézett mondat **kifogástalan**, ha olyan stílusú szövegekben használjuk őket, amilyenekbe beleillenek. A részletekkel az egyes alfejezetekben ismerkedünk meg.

A vonatkozó névmások kérdésében nemcsak arról van szó, hogy a főáramú nyelvművelés képviselői másképp ítélnék meg egy kérdést, mint ahogyan azt adatok alapján mi megítéljük, hanem sajnos ennél sokkal súlyosabb a helyzet: a nyelvművelők **tudatosan vezetnek félre a nyelvhasználókat**, amikor mind Nagy J. Béla, Szepesy Gyula és Szathmári István nyelvművelők kutatásait, mind a szociolingvisztikai kutatások eredményeit figyelmen kívül hagyva (nem vitatkozva velük, hanem agyonhallgatva őket) olyan állításokat fogalmaznak meg a vonatkozó névmások történetével és jelenével kapcsolatban, amelyek **nem felelnek meg a valóság-**

nak. Ezt a szerzőknek tudniuk kell, hiszen az említett nyelvűvelők munkái a legközismertebb nyelvűvelő kiadványok közé tartoznak.

A *Nyelvűvelő kéziszótár* állítása szerint a főmondatban főnévvel megnevezett tárgyra vagy elvont fogalomra vonatkozó *ami* „újabbán” terjed a magyar nyelvben. „Egy idő óta” az *amely* gyakorisága „a kevésbé igényes írott nyelvben” is csökken.

Hasonló véleményt hangoztat a *Magyar nyelvhelyességi lexikon* és a *Magyar nyelvhasználati szótár* is. Azt állítják, hogy „több évtizede” tart az *amely* kiszorulása a beszélt köznyelvből: a beszélt nyelvben csökken az *amely* gyakorisága, sőt „egy idő óta” az *amely* már a „kevésbé igényes írott nyelvben” is egyre ritkább.

Az idézett állításoknak már **évszázadok óta ellentmondanak a nyelvhasználat tényei.**

Ezeknek engedve Nagy J. Béla nyelvűvelő az *ami* ilyen használatának már több mint félévszázaddal a *Nyelvűvelő kéziszótár* új kiadása előtt, 1953-ban „menlevelet adott” a nyelvűvelés egyik hivatalos és tekintélyes kiadványában, a *Nyelvűvelésünk főbb kérdései* című munkában. Elmondja, hogy már Jókait is megtámadták a nyelvűvelők az *ami* „pongyola” használatáért, de Arany János védelmébe vette. Ezek után példákat idéz az *ami* helytelenített használatára Jókaitól, Petőfitől, Aranytól, Kosztolányitól, Móra Ferentől, Móricz Zsigmondtól, sőt nyelvészekről is. Véleménye szerint „a népnyelvből már jóformán teljesen kiveszett az *amely* névmás, de a köznyelvben is alig-alig hallható”; ennek ellenére „még ma is azt kell bizonygatnunk, hogy az *amely* helyett írt *ami* sem hiba” (Nagy J. 1953: 248).

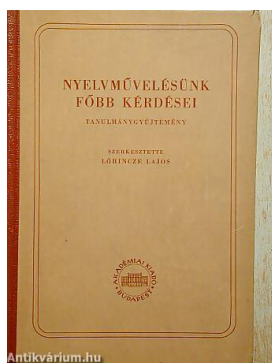
Egy másik nyelvűvelő, Szepesy Gyula, a nyelvjárási és a köznyelvi példakon túl ugyancsak számos irodalmi példát is felvonultat könyvében az *ami* ilyen használatára irodalmunk 19. és 20. századi kiválóságaitól, Petőfitől, Aranytól, Eötvös Józseftől, Mikszáthtól, Móricztól, Kosztolányitól, Adytól, Németh Lászlótól, Szabó Dezsőtől, Veres Pétertől, Móra Ferentől, Szabó Magdától és másoktól, többek között nyelvűvelőktől is (alább idézni is fogunk Szepesy példatárából).

A nyelvűvelő kiadványoknak azt az állítását, mely szerint „újabbán” terjed az *ami* főnévre vonatkoztatva, **valótlannak** kell tekinteni. Szepesy 19. századi példáira még mondhatjuk jóhiszeműen, hogy a kéziszótár szerkesztői számára a 19. század még nem távoli múlt, vagyis ezek beleférnek az „újabbán” kategóriájába.

Ám egy másik nyelvűvelő, Szathmári István egyik 1997-ben megjelent dolgozatában a Magyar Nyelvőr hasábjain hivatkozott a történeti nyelvtan adataira, melyek szerint a ***mi* és az *ami* már a 16. században is kimutatható a jelzett funkcióban.** Ez az írás az egyetemi hallgatóknak szánt *Nyelvűvelés* című kiadványba is bekerült, tehát nemhogy a nyelvűvelőknek, de még a magyar szakos egyetemi hallgatóknak is ismerniük kellene.

Az elmondottak arra az esetre vonatkoznak, amikor az *amely* az *amivel* váltakozik, azaz a fentebbi táblázat első két példájára, ill. a harmadikban és a negyedikben a perjel előtti formára. Az *amely* és az *amelyik*, továbbá az *amely* és az *aki* váltakozása valóban lehetséges, hogy újabb keletű.

A fentiekben vázolt helyzetből adódó problémák miatt ezúttal részletesebben kell megnéznünk mind a **hagyományos** használati szabályokat, mind a **mai helyzetet**.

Először röviden bemutatjuk az *amely*, *aki*, *amelyik* és *ami* főnévi vonatkozó névmások használatának **hagyományos szabályait**, kiegészítve azokat az elmúlt évtizedekben (az *amely/mely* esetében elmúlt évszázadokban) végbement változások nyomán létrejött **új szabályokkal**. Utána tüzetesebben is megvizsgáljuk az egyes **váltakozásokat**.

2. Az *amely/mely* használata

1. A nyelvőrök szerint az *amely/mely* névmás **élettelen dolgokra, állatokra és személyekből álló csoportra**, ill. **gyűjtőnévre** vonatkozik.

a) Nézzük meg először az **élettelen dolgokra** vonatkozó nyelv művelői példákat!

Élettelen dolog

1. A lejátszó, amelyet adtál, használhatatlan.

2. Itt van a lemez, amelyet kértél.

3. A féltékenységg, amely addig gyötörte, egy csapásra megszűnt.

Az élettelen dolgokra vonatkozó 1. sz. és 2. sz. példa félrevezető, mert mindkettő **hétköznapi** beszédhelyzetet sugall, tehát olyat, amelyben az *amely* névmás **egyáltalán nem használatos**. Ezekbe egyértelműen az *amit* névmási forma illene jobban a mai nyelvhasználat normája szerint, ezt azonban a nyelv művelők helytelenítik:

A lejátszó, amit adtál, használhatatlan.

Itt van a lemez, amit kértél.

A 3. sz. példamondat megfogalmazása nem beszélt nyelvi, így ott az *amely* **nem zavaró**, hanem egészen természetes.

Az a hagyományos szabály tehát, hogy az *amely* élettelen dolgokra vonatkozik, helytálló ugyan, de hozzá kellene tenni, hogy a mai nyelvben a **választékos** stílusban az *amely* az *ami*-vel váltakozik, a **bizalmas** stílusban pedig kizárólag az *ami* használatos „helyette”.

A nyelvújítók példáiból jól látszik, hogy ők ezt nem így gondolják, hanem – figyelmen kívül hagyva Nagy J. Béla, Szepesy Gyula, Szathmári István nyelvújítók kutatásait és persze a szociolingvisztikai szakirodalom eredményeit – **mindenféle stílusban** az *amely* névmást tartják megfelelőnek.

b) Az állatra vonatkozó példák:

Állat
1. A <u>sasok</u> , <u>amelyek</u> a tábor fölött keringtek, fenséges látványt nyújtottak.
2. Csak nehezen tudták kimenteni azokat a <u>lovakat</u> , <u>amelyeket</u> a tűz az istállóban ért
3. Láttuk a <u>farkasokat</u> , <u>amelyek</u> a tábor körül ólálkodtak.

Az 1. sz. mondat – a benne található beékelődő alárendelés miatt – inkább formális vagy választékos stílusú, ezért beleillik az *amelyek*, ugyanakkor beleillene az *akik* is, egy kicsit a sasokhoz való hozzáállásunktól is függően.

A 2. sz. mondat ugyancsak inkább formális vagy választékos stílusú, így az *amelyeket* használata helyénvaló.

A 3. sz. mondat lehet választékos, kiegyenlített vagy akár bizalmas stílusú is, így a vonatkozó névmás helyénvalóságához a tágabb szöveggörnyezetet kellene megvizsgálni. Ha a szöveg, melyből a példa származik, választékos vagy kiegyenlített stílusú, az *amelyek* megfelelő választás lehet, de elképzelhető az *akik* is. Ha a szöveg bizalmas stílusú, az *amelyek* egyáltalán nem illik bele. (Azzal, hogy a szöveg formális stílusú volna, nem számolunk, mert a példamondatban található *ólálkodtak* használata formális stílusú szövegben valószínűtlen.)

A fentiekből következően a hagyományos szabály annyiban helytálló, hogy az *amely* vonatkozhat **állatokra**, ám a mai nyelvben ez inkább csak a **formális**, esetleg olykor a **választékos** stílusban van így, az **informálisabb** stílusban természetesebb az *aki*.

c) A gyűjtőnévi példák:

Személyekből álló csoport, ill. gyűjtőnév
1. Vereség érte a sereget, <u>amelyben</u> harcolt.
2. A képen az az osztály látható, <u>amelybe</u> Peti járt.
3. Nagyon rokonszenves volt az a házaspár, <u>amellyel</u> a vonaton megismerkedett.

Az 1. sz. és a 2. sz. mondat leginkább **kiegyenlített** stílusú szövegből valóként értelmezhető, s így éppenséggel beleillik az *amely*. Alternatív megoldásként e mondatok esetében nem az *aki* adódik, hanem az *ami* vagy *amelyik*. A 2. sz. mondatban még természetesebb az *ahova*.

A 3. sz. mondatban az **aki** volna a **jelöletlen** megoldás, közömbös stílusértékkel, az **amely** stilisztikailag **jelölt, formális**.

A **hagyományos** szabály ma ebben az esetben is csak a **formális** és esetleg részben a **választékos** stílusban érvényesül, máshol az **aki** vagy az **ami** a helyénvaló kötőszó. A részletekkel alább ismerkednünk meg.

2. Nyelvünk őrei szerint olyankor használjuk az **amely** névmást, amikor a főmondatban **főnévvel** van megnevezve az a dolog, állat, csoport, amelyre vonatkozik (l. a fentebbi példákat).

Ez a szabály alapvetően **ma is** érvényesül, vagyis amikor NEM főnévvel megnevezett dologra vonatkozik a névmási kötőszó, a mai úzus szerint sem az **amely**, hanem az **ami** névmást használjuk. Az **amely** használata ilyenkor **túlhelyesbítésnek** számít (ezzel a kérdéssel is foglalkozunk alább részletesebben).

<i>Túlhelyesbítés</i>	<i>Szabályos forma</i>
Az öregben volt <u>valamj</u> , <u>amely</u> zavart egy kicsit.	Az öregben volt <u>valamj</u> , <u>ami</u> zavart egy kicsit.

A bal oszlopban található mondatban az **amely** a **valamire**, tehát nem főnévre, hanem névmásra vonatkozik, ezért az e pont alatt szabálynak nem felel meg. Az ilyen túlhelyesbített alakok – amint alább látni fogjuk – **mindenfajta stílusú szövegben javításra szorulnak**. A nyelvtanilag helyes és helyénvaló forma az **ami**.

Szemben a főáramú nyelvművelés által a mai napig erőltetett hagyományos szabállyal, mely szerint abban az esetben, amikor a névmási kötőszó főnévvel megnevezett dologra vonatkozik, MINDIG az **amely** névmást kellene használni, a mai nyelvben az **amely** csak a **formális** és részben a **választékos** stílusú szövegekben szokásos. Amint láttuk, **bizalmas** és részben a **választékos** stílusú szövegekben az **amely** közkeletű alternatívája az **ami** vagy az **aki**, továbbá az alább említett **amelyik**.

3. Az **ami** használata

1. Az **ami** vonatkozó névmási kötőszó a hagyományos szabály szerint mindenekelőtt **életpelen dolgokra, fogalmakra** vonatkozik. Ebben az **amely** névmással rokon.

2. A nyelvőrök által erőltetett, rég elavult hagyományos szabály szerint az **ami** névmást csak a főmondatban **főnévvel meg nem nevezett** főmondati elemre vonatkoztathatjuk; az vagy **nem is jelenik meg** a főmondatban, vagy ha igen, leggyakrabban **névmással** van jelölve:

1. Megkaptam, <u>ami</u> jár neki.
2. <u>Mindent</u> odaadtam már, <u>amit</u> csak kért.
3. <u>Amit</u> ma megtehetsz, (<u>azt</u>) ne halaszd holnapra.

4. Volt benne <u>valami</u> , <u>ami</u> nem volt rokonszenves.
5. <u>Mindaz</u> , <u>amim</u> csak van, a tiéd is.
6. <u>Semmi</u> re sem emlékszem, <u>ami</u> akkor történt.

Az 1. sz. mondatban a személy, akire az alany utal, azt a valamit kapta meg, ami a főmondatban nincs megnevezve. A 2. sz. mondatban meg van nevezve az a dolog, amire a vonatkozó névmás utal, de csak névmással: „mindent” odaadott már a személy, akire az alany utal, de nem tudjuk pontosan, mi az a „minden”. Hasonló a helyzet a többi mondattal is.

Fontos, hogy ebben a funkcióban az *ami* névmásnak a hagyományos szabályok szerint nincs a mai nyelvben alternatívája, azaz **nincs váltakozás**. Ez azt jelenti, hogy az *ami* névmás ebben az esetben (ma még?) nem cserélhető fel az *amely* névmással.

Ám a főntebb említett átrendeződés miatt, hogy ti. az *amely* formális stílusértékűvé vált, s a bizalmas és részben választékos stílusban az *ami* vált helyette használatossá, az *amit* sok beszélő ebben a funkciójában valószínűleg **nem érzi elég formálisnak**, s ezért az ***amely* névmással helyettesíti**.

Így jönnek létre a **túlhelyesbített alakok**, amelyeket egyelőre nyelvbottlásnak kell tekintenünk, s nemcsak **kerülnünk** kell őket saját szövegeinkben, hanem **javítanunk** is mások írásai-ban.

Sajnos van, aki az *amely* használatát ilyen helyzetben nem nyelvbottlásnak értelmezi, hanem hiányos nyelvi műveltségre utaló hibás használatnak, vagyis **iskolázottsági kérdést** csinál belőle, pedig az ilyen jellegű hibázást **szinte lehetetlen elkerülni**.

<i>Túlhelyesbített</i>	<i>Szabályos</i>
Ez <u>az</u> , <u>amelyet</u> kerestem.	Ez az, <u>amit</u> kerestem.
Sok <u>mindenre</u> emlékszem, <u>amely</u> gyermekkoromban történt.	Sok mindenre emlékszem, <u>ami</u> gyermekkoromban történt.

Az idézett nyelvművelői példák nem a legszerencsésebbek, mert a mondatok **nem kifejezetten formális stílusú kontextust idéznek**, de a jelenség lényege szemléltethető rajtuk. Az *amely* mindkét esetben a főmondatban található **névmásra** vonatkozik (pontosított aláhúzással jelöltük). Ilyenkor a hagyományos szabály szerint – amelyet egyelőre érvényesnek kell tartanunk, még hozzá minden stílusváltozatra nézve – **csak az *ami* névmás használata helyes**.

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a váltakozás egyre nagyobb méreteket kezd ölteni. Ezért elképzelhető, hogy az *amely* idővel ebben a funkcióban is elfogadottá válik. Ez azért lenne nagyon előnyös, mert a két névmás használati szabályai újra egyszerűek, egyértelműek volnának. Az *amelynek* ezt a használatát empirikusan tovább kellene vizsgálni ahhoz, hogy státuszával tisztában lehessünk.

Egyelőre a túlhelyesbített formákat **botlásnak** tekintjük.

3. Az *ami* a **főmondat egész tartalmára** is vonatkozhat.

1. Lepakcsolta a lakásban a fűtést, <u>aminek</u> én nem örültem.
2. Ugyancsak felszólították Sobotkát, hogy mondjon le pártelnöki tisztségéről, <u>amit</u> ő elutasított.

Az 1. sz. mondat nem azt jelenti, hogy a fűtésnek nem örült a mondat megfogalmazója, hanem azt, hogy annak nem örült, hogy egy meg nem nevezett személy a lakásban lekapcsolta a fűtést. A 2. sz. mondat nem azt jelenti, hogy Sobotka a pártelnöki tisztséget utasította volna el, hanem arról, hogy nem volt hajlandó lemondani.

Ilyenkor az *ami* „igazi” kötőszóként viselkedik, mintegy az *és*, *de* vagy más mellérendelő kötőszó jelentését hordozza:

<i>Eredeti mondat</i>	<i>Mellérendelővé alakított mondat</i>
1. Lepakcsolta a lakásban a fűtést, <u>aminek</u> én nem örültem.	Lepakcsolta a lakásban a fűtést, (és) <u>ennek</u> én nem örültem.
2. Ugyancsak felszólították Sobotkát, hogy mondjon le pártelnöki tisztségéről, <u>amit</u> ő elutasított.	Ugyancsak felszólították Sobotkát, hogy mondjon le pártelnöki tisztségéről, (<u>de</u>) ő ezt elutasította.

Éppúgy, ahogy a 2. pont alatt említett esetben, itt is **érvényesnek** tartjuk még a **hagyományos** szabályt, s ezt a szerepkört az *ami* „felségterületének” tekintjük. Itt is **túlhelyesbítés** az *amely* használata: **nyelvbotlásnak** tekintendő, és **mindenféle szövegben javítandó**.

<i>Túlhelyesbített</i>	<i>Szabályos</i>
Férjéről bíró előtt vált el, <u>amely</u> meglehetősen szokatlan dolog ebben a faluban.	Férjétől bíró előtt vált el, <u>ami</u> meglehetősen szokatlan dolog ebben a faluban. Férjétől bíró előtt vált el, <u>ez pedig</u> meglehetősen szokatlan dolog ebben a faluban.

Amint látjuk, a túlhelyesbítés nemcsak **névmáscserével** orvosolható, hanem úgy is, hogy a mondatot **átalakítjuk mellérendelővé**. Ám Ilyet inkább csak a saját munkáinkban tegyünk, mások kéziratában igyekezzünk a legközelebb maradni a szerző által használt formához.

4. Az **informális** és részben a **választékos** stílusban az *ami* széleskörűen használatos az *amely* funkciójában is, vagyis amikor a főmondatban **főnévvel** van megnevezve az a **dolog, állat, csoport**, amelyre vonatkozik. Ez az a használat, melynek több évszázados hagyományát a **főáramú nyelv művelők elhazudják**, azon igyekezve, hogy a beszélőket a **bizalmas** és részben a **választékos** stílusban elavult formák használatára vegyék rá.

<i>Ami</i>	<i>Egyéb lehetőségek</i>
Ez az a <u>hegy</u> , <u>amit</u> tavaly másztunk meg.	Ez az a hegy, <u>amelyet</u> tavaly másztunk meg. Ez az a hegy, <u>amelyiket</u> tavaly másztunk meg.
Ez az az <u>állat</u> , <u>amit</u> a legjobban utálok.	Ez az az <u>állat</u> , <u>amelyet</u> a legjobban utálok. Ez az az <u>állat</u> , <u>amelyiket</u> a legjobban utálok/ utálok. Ez az az <u>állat</u> , <u>akit</u> a legjobban utálok.
Ez az a <u>közösség</u> , <u>amihez</u> csatlakoztam.	Ez az a <u>közösség</u> , <u>amelyhez</u> csatlakoztam.

Ez az a <u>közösség</u> , <u>amelyikhez</u> csatlakoztam.
Ez az a <u>közösség</u> , <u>akikhez</u> csatlakoztam.
Ez az a <u>közösség</u> , <u>akihez</u> csatlakoztam.

E tekintetben váltakozást főként a **kiegyenlített**, a **választékos** és esetleg a **kissé formális** stílusban tapasztalunk. A **bizalmas** stílusú szövegekbe az *amely* nem illik, ott a beszélők az *ami* vagy az *amelyik* névmást használják, a gyűjtőneveknél és az állatneveknél pedig az *akit* is. Ezzel szemben a (nagyon) **formális** stílusban valószínűleg az *amely* csaknem egyeduralgó, itt az *ami* nem megfelelő alternatíva; annál elfogadhatóbb az *amelyik*, ill. a gyűjtőneveknél esetében az *akik*, esetleg az *aki*.

4. Az *amelyik* használata

Az *amelyik* névmás az *amely* névmás **kiemelő jellel** ellátott változata. Mai használata jelentéstanilag hasonló az *amely* névmáséhoz, azzal a különbséggel, hogy az *amelyik* személyekre is vonatkozhat. Stílusértéküket tekintve abban különböznek, hogy az *amely* **formális** és **választékos**, az *amelyik* viszont alapvetően **közömbös** stílusértékű. Ebből kifolyólag az *amely* **formális**, **választékos** és **kiegyenlített** stílusú szövegekben használatos, az *amelyik* viszont **bármilyen stílusú** szövegben előfordulhat, ugyanakkor a **nagyon formális** és a **nagyon választékos** szövegekbe **kevésbé illik**, mint az *amely*.

1. A hagyományos, a nyelvőrök által ma is érvényesnek képzelt szabály szerint kizárólag **kijelölő** szerepben használjuk, ha a mellékmondatot a főmondatban **főnévvel megnevezett tárgyból** vagy **gyűjtőnévből egyetlenre** vonatkoztatjuk:

Meghallgattam a rádióműsort, <u>amelyik</u> a tanár úrról szólt.
Megmutatom neked azt a könyvet, <u>amelyik</u> a legkedvesebb.
Azt a kazettát add ide, <u>amelyiket</u> már a múltkor is kértem.

Személyre vonatkozóan:

Arra a katonára célzott, <u>amelyik</u> a csónak orrában állt.
Ahhoz az ügyintézőhöz fordulj, <u>amelyik</u> ismeri az ügyet.

A valóságban azonban ez ma már **nem az egyedüli szerepe** az *amelyik* névmásnak, jóllehet a **hagyományos**.

2. A mai nyelvben az *amelyik* nemcsak kijelölő szerepben használatos, hanem az ***amely* szerepében is**; ezt a használatot a nyelvművelés helyteleníti.

<i>amelyik</i>	<i>amely</i>
1. Azt az érvet, <u>amelyik</u> az igaza mellett szól, felhasználta már.	Azt az érvet, <u>amely</u> az igaza mellett szól, felhasználta már.

2. Minden érvet, amelyik az igaza mellett szól, felhasználta már.

Minden érvet, amely az igaza mellett szól, felhasználta már.

A nyelvőrök a bal oldali oszlopban található mondatok közül csak az 1. számúnak fogadják el mindkét változatát: ezekben a vonatkozó névmás egyetlen évrre vonatkozik a sok közül, így az *amelyik* névmás használata is helyes, s persze az *amely* névmás használata is rendben van. A 2. sz. mondatban az *amelyik* névmás használatát helytelennek tartják, mert **nem egyetlen dologra vonatkozik, hanem többre** (több érv szól az igaza mellett).

Amint alább látni fogjuk, a nyelvújítóknek ez az értékítélete nem empirikus adatokon, hanem nyelvi ideológiákon – mindenekelőtt a **nyelvi konzervativizmuson**, a **nyelvi izomorfizmuson**, a **nyelvi logicizmuson** és tágabban a **nyelvi racionalizmuson** – alapul, ezért nyugodtan **figyelmen kívül hagyható**: az *amelyik* névmás olykor is használható, amikor nincs kijelölő szerepe.

3. Az *amelyik* vonatkozhat továbbá személyekből álló csoportra utaló **gyűjtőnevekre** is, továbbá más olyan szavakra, melyek közvetve **emberekre** is utalnak.

Személyekből álló csoport, ill. gyűjtőnév

1. Vereség érte a sereget, amelyikben harcolt.

2. A képen az az osztály látható, amelyikbe Peti járt.

3. Nagyon rokonszenves volt az a házaspár, amelyikkel a vonaton megismerkedett.

Az *amelyik* ilyen használata kiváló kompromisszumos megoldás azoknak, akik esetleg még idegenkednek attól, hogy személyeket jelentő csoportokra vagy más, személyekkel összefüggésbe hozható szavakra az *aki* névmással utaljanak, ugyanakkor az *amely* használatát adott helyzetben mesterkéltnek érzik.

4. Vannak példáink az *amelyik* **túlhelyesbítéses** használatára is, főleg úgy, hogy az nem főnévre, hanem **más mondatrészre** vonatkozik:

Túlhelyesbítés

Az öregben volt valamj, amelyik zavart egy kicsit.

Szabályos forma

Az öregben volt valamj, ami zavart egy kicsit.

Ez a használat sokkal ritkébbnek tűnik, mint az *amely* túlhelyesbített használata ilyen helyzetben, s természetesen ugyanúgy mindenfajta szövegben **javításra szorul**, mint amaz.

5. Az aki használata

1. Az *aki* vonatkozó névmási kötőszó a hagyományos szabály szerint **csak személyre** vonatkozhat, bár korábban – s a nyelvújításokban szórványosan ma is – dologra is vonatkozhatott.

Személy

Ki az a nő, akivel láttalak?

Az *aki* egyaránt vonatkozik a **főmondatban megnevezett** vagy **meg nem nevezett személyre**. Ebben az *aki* különbözik az *amelytől*, amely nem vonatkozhat a főmondatban meg nem nevezett személyre.

1. Ma meglátogattam az a fiú, akit tegnap bemutatnál.

2. Aki mer, az nyer.

Az 1. sz. példában a személy a főmondatban meg van nevezve, a *fiú* főnév utal rá. A 2. sz. példában a személy a főmondatban nincs megnevezve, csak az *az* mutató névmás utal rá.

Nem az az igazi férfi

aki megküzd érted a sárkánnyal,
hanem az aki kitart melletted,
amikor Te magad vagy a sárkány!

Ha hasonló szerkezetű, de élettelen dolgokra vonatkozó névmásokat tartalmazó mondatokkal hasonlítjuk össze, szembetűnőbb lesz a különbség:

1. Ma elromlott az a berendezés, amelyet/amit tegnap helyeztek üzembe.

2. Ami igaz, az igaz.

Az 1. sz. példában a dolog a főmondatban meg van nevezve, a *berendezés* főnév utal rá. A 2. sz. példában a dolog, ill. elvont fogalom (az a valami, ami igaz) nincs megnevezve, csak az *az* mutató névmás utal rá.

A nyelvőrök által követendőnek tartott szabály szerint az 1. sz. mondatban csak az *amelyet* volna használható; a valóságban azonban a mondat, ill. a tágabb szövegkörnyezet stílusától függ, hogy az *amelyet* vagy az *amit*-e a helyénvaló(bb).

2. Az a nyelvőrök által a mai napig erőltetett szabály, mely szerint az *aki* csak személyekre vonatkozhat, csupán annyiban felel meg a mai nyelvi valóságnak, hogy **személyre** valóban **legtöbbször** az *aki* névmást vonatkoztatjuk (olykor az *amelyiket*). **Nem igaz** azonban, hogy az *aki* ma **kizárólag személyekre vonatkozhatna**, mivel vonatkozhat – amint fentebb láttuk – **állatra, személyekből álló csoportra**, ill. **gyűjtőnévre** is.

& VÁLTAKOZÁSOK A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK KÖRÉBEN

A hagyományos és az újabb használati szabályok rövid áttekintése után a következő alfejezetekben részletesebben bemutatjuk – hat fejezetre bontva – a használati szabályok változása folytán előállt legfontosabb váltakozásokat.

A legfontosabbal kezdjük: az *amely* és az *ami* váltakozásával, amely az 1. fejezet témája. Amint azt fentebb jeleztük, ez a váltakozás több száz éves múltra tekint vissza. Mivel éles ellentét van a nyelvújítók által szorgalmazott nyelvhelyességi szabályok és a stilisztikai meghatározottságú tényleges nyelvhasználat közt, a tudatos nyelvhasználók számára ez a váltakozás problémákat vet fel. Ezek megoldásához járul hozzá, ha megismerjük a váltakozás stilisztikai hátterét, és stilisztikai szempontok alapján választunk az *amely* és az *ami* között.

A 2. fejezet témája az *amely* : *amelyik* váltakozás, amely bizonyos tekintetben az előzőhöz hasonló jellegű, hiszen az *amelyik* egy másik – a nyelvőrök szerint ugyancsak helytelennek bélyegzett – alternatívája az *amelynek*, s az első fejezetben tárgyalt váltakozáshoz hasonlóan ezt is stilisztikai alapon érdemes megközelíteni. Az *amely* : *amelyik* váltakozásnál többletnépszerűséget jelent az *amely* : *ami* váltakozáshoz képest, hogy az egyeztetési szabály érvényesülése folytán létrejött *amelyikek* formát a nyelvőrök konzervativista és logicista megfontolások alapján kifejezetten hibásnak, helytelennek, kerülendőnek tartják. (Az *amik* többes számú formával nincs ilyen problémájuk, mivel ez egyrészt régóta része a nyelvi rendszernek, másrészt használatát nem tartják logikátlanak.)

A 3. fejezet az *aki* : *amelyik* váltakozásról szól, amely analóg az *amely* : *amelyik* váltakozással, azzal a különbséggel, hogy az *aki* referense rendszerint személy.

Az *aki* névmás szerepet kap a következő, 4. fejezetben tárgyalt váltakozásban is, mint az egyik lehetőség az állatok nevére való utalásra, az *amely*, az *ami* és az *amelyik* mellett. A váltakozás sajátossága, hogy a négyféle lehetőség közül való választásban a stilisztikai és jelentéstani tényezők mellett egy pragmatikai tényező is szerepet játszik: a beszélőnek a denotátumhoz – az állathoz – való viszonyulása.

Amint fentebb kiderült, gyűjtőnevekre, ill. személyekből álló csoportokra a nyelvújítók által támogatott *amely*, valamint a beszélők által szintén széleskörűen használt *ami* és *amelyik* névmásokon kívül az *aki* névmás is vonatkozhat, sőt úgy tűnik, manapság az *aki* használata a legtöbb kontextusban teljesen természetes. Az *aki* névmás az esetek egy részében többes számban áll (*akik*); ilyenkor a csoport tagjaira vonatkozik. Az esetek másik részében az *aki* egyes számban marad, mintegy megszemélyesítve magát a csoportot. Ezekkel a kérdésekkel foglalkozunk az 5. fejezetben.

A 6. fejezet az *ami* névmás hagyományos használatának két esetével foglalkozik. Sajátossága, hogy benne nem váltakozásokról, hanem ingadozásokról beszélünk. A kettő közt az a különbség, hogy a váltakozások rendszerszerűek, s nemegyszer (régóta) zajló nyelvi változásnak a szinkroniában való megnyilvánulásai. Ezzel szemben az ingadozások hátterében még nem áll egyértelműen a közösségbe már beágyazódott nyelvi változás, hanem olyan tévesztésekről van szó, amelyek esetleg egy későbbi nyelvi változás előjelei lehetnek. A kétféle jelenség

nyelvi helyénvalósági megítélése radikálisan különbözik egymástól: míg a váltakozások esetében a váltakozásban részt vevő mindegyik nyelvi forma helyénvaló valamilyen kontextusban, addig az ingadozások esetében nyelvbotlásról, tévesztésről beszélünk, s a normatívtól eltérő nyelvi formát a szöveg stílusától függetlenül javítani javasoljuk akkor is, ha saját magunk fogalmazzuk a szöveget, s akkor is, ha másét javítjuk.

1. A főnévre vonatkozó *amely* és *ami* váltakozása

Amint föntebb láttuk, az *amely* névmást akkor használjuk, amikor a főmondatban **főnével** van megnevezve az a dolog, állat, csoport, amelyre vonatkozik.

Ugyanebben a funkcióban – amint föntebb elmondtuk – legalább a 16. század óta használatos az *ami* névmás is (korábban *mi* alakban is). Ezt a használatot a főáramú nyelvűvelők csak a „mindennapi beszélt nyelvben” fogadják el.

<i>amely</i>	<i>ami</i>
Olvastam a könyvet, <u>amelyet</u> ajánlottál.	Olvastam a könyvet, <u>amit</u> ajánlottál.
Megtaláltam a labdát, <u>amelyet</u> tegnap kerestem.	Megtaláltam a labdát, <u>amit</u> tegnap kerestem.
Visszaadom a könyvet, <u>amelyet</u> a múlt hónapban adtál kölcsön.	Visszaadom a könyvet, <u>amit</u> a múlt hónapban adtál kölcsön.
Nekem abból a körtéből adjál, <u>amelyet</u> a fáról szedtél.	Nekem abból a körtéből adjál, <u>amit</u> a fáról szedtél.
Apám megvette születésnapomra azokat a könyveket, <u>amelyeket</u> kértem tőle.	Apám megvette születésnapomra azokat a könyveket, <u>amiket</u> kértem tőle.
Elénekelte azt a számot is, <u>amelyet</u> annyira szerettem.	Elénekelte azt a számot is, <u>amit</u> annyira szerettem.

Az idézett nyelvűvelői példák **hétköznapi élethelyzeteket** sugallnak. Az ilyen mondatok többnyire **informális** stílusú szövegek részeként szoktak elhangzani, ezért az ilyenekben éppenséggel a nyelvőrök által kisebb-nagyobb mértékben **helytelenített** *ami* névmás használata a **természetesebb** és **helyénvalóbb**.

Az *amely* és az *ami* mellett ugyanilyen funkcióban az *amelyik* névmás is használatos, vagyis valójában hármassal, *amely : ami : amelyik* váltakozásról van szó. E három névmáshoz személyekkel kapcsolatos gyűjtőnevek esetében még egy negyedik is társul, az *aki*, négyes váltakozást hozva így létre.

Nézzünk meg néhány példát az MNSZ2-ből az *amely* névmás használatára, vagyis a nyelvőrök által is helyesnek tartott használatra.

De hátha nem is kerül erre sor? Másfél óra alatt annyi minden történhetik! Belevághat egy villám a gépbe, vagy elüthetnek egy keselyűt, egy kupola nagyságú, mesebeli madarat, amely estében magával rántja őket is, és amelynek a mitológia kezdete óta nem is volt más dolga, mint erre a gépre várni, <u>amelyen</u> ő utazik, és éppen ma. (Szabó Magda)
De csak egy pillanatra állítottam meg rajta pillantásomat, s már megint a jövőt néztem. Az imént még majdnem az asztalt csapkodtam hevületemben, tüzesen védtem valamit. Hirtelen gondolataimba dobtak egy közönyös <u>szót</u> , <u>melyet</u> máskor tán meg sem hallottam volna, de <u>amely</u> most megállított, magnéziumfényre lobbantva a gondolathalmazt, megvilágított valamit, amiről magam sem tudtam. (Illyés Gyula)
Az OIB-elnök azt is elmondta, hogy az újjáalakult <u>szervezet</u> , <u>mely</u> kibővült a társmiszteriumokkal és a regionális idegenforgalmi bizottságok képviselőivel, szerdán tartja alakuló ülését, melyen Orbán Viktor miniszterelnök is részt vesz. Az új testületben egyébként – tudtuk meg az OIB-elnöktől –, a korábbinál nagyobb szerepet szánnak a vidéki turizmus fejlesztésének. (sajtó)

<p>Az erős, felforgató erejű nőkről szeretnék írni. Azokról, akik úgy érkeznek, mint a forgósél, akiket nem lehet megszelídíteni, akik olyan <u>erőve</u> rendelkeznek, <u>melytől</u> a legtöbb férfi megborzong, megriad. Azokról a nőkről szeretnék írni, akiknek az élete tánc, akik nagyon mélyről hallanak egy dallamot, és az életük ezzé a dallammá változik. (sajtó)</p>
<p>Azokkal az <u>esetekkel</u> foglalkozunk, <u>amelyekben</u> fölvetődik annak lehetősége, hogy bennfentes információ kiszivárogtatásával történt valamilyen értékpapír-piaci kereskedelmi tevékenység. (sajtó)</p>
<p>Ez időben nem a török veszedelem volt a főúri pártok legfőbb gondja, hanem a trón körüli viszályok és a polgárháború. Szapolyai kezén gyakorlatilag csak Fogaras <u>vára</u> maradt, <u>melyet</u> a következő tavaszig Tomori Miklós védett. (tudományos)</p>
<p>1942. december 26-án átadják a Móricz Zsigmond körtéren az új hurokvégállomás-komplexumot a gomba alakú <u>épülettel</u>, <u>amely</u> körül a HÉV-ek, 1963-tól 1972-ig pedig a 41-es és 43-as járat végállomásozott. Két év múlva, Budapest ostromakor a budafoki felüljárót felrobbantják, a vonalon leáll a forgalom, 1945. május 23-án indul csak újra. (tudományos)</p>
<p>Azonban mégis megfontolandó, amikor egy kormányzat arról dönt, hogy a rendelkezésre álló kevés <u>pénzeket</u>, <u>amelyek</u> újraelosztásra kerülnek, hogyan ossza fel az állampolgárok között, megfontolandó, hogy nem helyes-e – amikor a rászorultság egyébként tényleg fenáll – otthagyni az állampolgárnál azt a pénzt, amit ő termelt meg, mintsem hogy elveszük tőle, és esetleg egy másik csatornán ugyancsak neki visszaadjuk. (hivatalos)</p>
<p>Tudjuk, hogy a <u>javaslatunk</u>, <u>amelyre</u> vonatkozóan örömmel állapítjuk meg, hogy bírja a Szabad Demokraták Szövetségének is további konszenzusát – hiszen ők is javaslatot tettek más szövegezéssel –, elbukott a legutóbbi bizottsági ülésen, pár nappal ezelőtt. (hivatalos)</p>
<p>A MU színház már bemutatta Ágens és a természetes vészek kollektíva előadásában az Ypsom című produkciót, <u>am</u>i most még két alkalommal látható a hét végén. Ypsom, azaz önmagadat, azokból az 1952-ben a júdeai sivatagban meglett <u>kéziratokból</u> merítkezik, <u>amelyeket</u> mind a zsidó, mind a keresztény kánon kirekesztett könyveiből. Szépvölgyi István az előadás alkotóival, Ágenssel és Árvai Györggyel beszélget. (besznye)</p>
<p>Közös fejlesztési problémáink vannak. Tehát létre kell hozni a közös közép-európai fejlesztési bankunkat. Érdemes bizonyos mértékig összehangolnunk katonai és külpolitikai lépéseinket. Szóval egy igazi közép-európai <u>együttműködésre</u> gondolok, <u>amely</u> nem merül ki a kultúrában, nem merül ki politikai nyilatkozatokban, valóságos katonai, biztonsági, és egyúttal gazdasági lába is van. (besznye)</p>
<p>Külön megemlíteném, hogy a <u>hozzászólásomban</u> (<u>amelyre</u> reagáltál) a fegyverimádó ismerőseimmel kapcsolatos tapasztalataim megosztása után siettem leszögezni Profnak, hogy ismeretlenül SENKIT SEM akarok ugyanabba a kategóriába sorolni – ez világosan olvasható a hozzászólásomban. Úgyhogy nincs mit kikérni magadnak, mert rágalmazás sem történt. (fórum)</p>
<p>Mikor mondtam, hogy törvénytelen dolog egy párt részéről pénzt fizetni egy magáncégnek? Mondjuk, ha például a Quality Invest kibocsát egy <u>számlát</u>, <u>mely szerint</u> a Fidesz részére végzett egy lavór-mélységkutatást, aminek az ára 102 millió forint plusz ÁFA, és ezt ki is fizetik, az törvénytelen? (fórum)</p>
<p>A fogyasztóvédelmi törvény részeként a francia képviselők csütörtökön elfogadták a „házilag készített” (fait maison) védjegyet annak érdekében, hogy a helyi termelőkől beszerzett alapanyagokból helyben készített ételeket a vendégek meg tudják különböztetni az iparilag gyártott félkész <u>ételektől</u>, <u>amelyeket</u> csak felmelegítenek vagy bekevernek felszolgálatás előtt. (közösségi)</p>
<p>Akkor érzi magát különösen elemében, ha emberek között mozoghat. Szívesen beszélget, még önmagát is meglepi, milyen őszintén képes feltárni lelke legmélyebbnek gondolt titkait. És lám, ha kimondja, már nem is olyan vészes, és persze így tanácsokat is kaphat azokra a <u>gondokra</u>, <u>melyek</u> hónapok óta foglalkoztatták. (közösségi)</p>

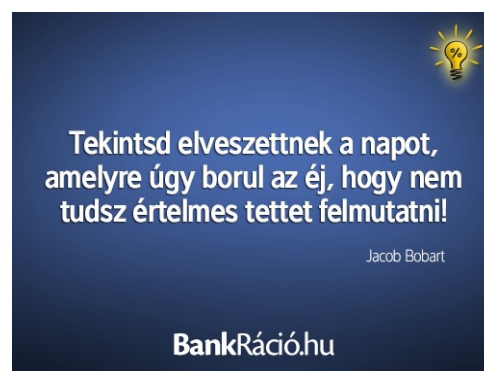
Fontos megjegyezni, hogy a főmondatban a főnév nem mindig jelenik meg közvetlenül a kötőszó előtt explicit módon, előfordul, hogy **ellipszis** folytán **törlődik**, de a szövegösszefüggésből kikövetkeztethető. Ezt látjuk például a következő esetekben:

– De hát éppen itt volt az a <u>pont</u> – szól közbe most mégis Alan, aki pedig úgy állt ott már, mint aki ezentúl végig néma marad, történhet, ami történik –, itt volt <u>az</u> , <u>amely</u> körül a vita megkavarodott; igen, ez az: Janet, érted már? (Tandori Dezső)
Abban, hogy egy hihetetlenül megáldott, egy világméretű politikus volt az ő korában, aki kapcsolatot keresett Bizánccal, kapcsolatot keresett Rómával és kapcsolatot keresett a német császársággal. Ez a három nagyhatalom volt akkoriban a mérvadó, <u>az</u> , <u>amely</u> vezette a világot. (sajtó)
A <u>beszédhangok</u> között vannak <u>olyanok</u> , <u>melyek</u> összeillenek egymással, és vannak <u>olyanok</u> , <u>melyek</u> nem. (tudományos)
Ezenkívül a javasolt eszköznek olyan <u>tapasztalatcserét</u> kellene eredményeznie, <u>amely</u> legalább hasonló <u>áhhhoz</u> , <u>amelyet</u> a légiközlekedési ágazatban alkalmazott végrehajtási eszköz biztosít. (hivatalos)
Újabb ítélet, illetve döntés született Duray Miklós <u>perében</u> , <u>abban</u> , <u>amelyet</u> a Szlovák Nemzeti Párt indított ellene, mert 2006-ban egy magyarországi rádióadásban fasisztának nevezte a nemzetiek pártját. (besznye)
Pontosabban a javaslatcsomag egyik központi <u>eleméről</u> lenne szó, és pedig <u>arról</u> , <u>amely</u> előírna a bíróságok számára, hogy a büntetések kiszabása során kiindulási pontként kötelesek a törvényi tétel középértékét alkalmazni. (fórum)
Egy az elmúlt 23 évben romba döntött parlamenti tekintélyt nem fog tudni helyreállítani újabb és újabb <u>szabályokkal</u> , <u>házirendekkel</u> , lex Jobbikkal és főleg nem <u>olyanokkal</u> , <u>melyek</u> a hazugságot, a csalást és az igazságtalanságot akarják leplezni, illetve az azt leleplezőket akarják elhallgattatni. (közösségi)

Az idézett szövegrészekben közvetlenül az *amely* névmás előtt egy melléknévi vagy főnévi mutató névmás áll. Ha felszínesen néznénk, azt gondolhatnánk, hogy ez esetben nem az *amely*, hanem az *ami* névmás használata volna helyénvaló, hiszen az *amely* mindig főnévre vonatkozik. Csakhogy ezekben az esetekben a névmás kiegészíthető egy főnévvel, amely a szövegben explicit módon nincs ugyan jelen (pontosabban: a beszédelőzményben van jelen), de odaérthető:

<i>Eredeti szövegrészlet leegyszerűsítve</i>	<i>Kiegészített változat</i>
– Itt volt az a <u>pont</u> – szól közbe most mégis Alan, aki pedig úgy állt ott már, mint aki ezentúl végig néma marad, történhet, ami történik –, itt volt <u>az</u> , <u>amely</u> körül a vita megkavarodott.	– Itt volt az a <u>pont</u> – szól közbe most mégis Alan, aki pedig úgy állt ott már, mint aki ezentúl végig néma marad, történhet, ami történik –, itt volt <u>az</u> [<u>a pont</u>], <u>amely</u> körül a vita megkavarodott.
Ez a három nagyhatalom volt akkoriban a mérvadó, <u>az</u> , <u>amely</u> vezette a világot.	Ez a három nagyhatalom volt akkoriban a mérvadó, <u>az</u> [<u>a három nagyhatalom</u>], <u>amely</u> vezette a világot.
A <u>beszédhangok</u> között vannak <u>olyanok</u> , <u>melyek</u> összeillenek egymással, és vannak <u>olyanok</u> , <u>melyek</u> nem.	A <u>beszédhangok</u> között vannak <u>olyan</u> [<u>beszédhang</u>]ok, <u>melyek</u> összeillenek egymással, és vannak <u>olyan</u> [<u>beszédhang</u>]ok, <u>melyek</u> nem.
A javasolt eszköznek olyan <u>tapasztalatcserét</u> kellene eredményeznie, <u>amely</u> legalább hasonló <u>áhhhoz</u> , <u>amelyet</u> a végrehajtási eszköz	A javasolt eszköznek olyan <u>tapasztalatcserét</u> kellene eredményeznie, <u>amely</u> legalább hasonló <u>áhhhoz</u> [<u>a tapasztalatcseréhez</u>], <u>amelyet</u>

biztosít. (hivatalos)	a végrehajtási eszköz biztosít. (hivatalos)
Újabb ítélet született Duray Miklós <u>perében</u> , <u>abban</u> , <u>amelyet</u> a Szlovák Nemzeti Párt indított ellene. (besznye)	Újabb ítélet született Duray Miklós <u>perében</u> , <u>abban</u> [a <u>perben</u>], <u>amelyet</u> a Szlovák Nemzeti Párt indított ellene. (besznye)
A javaslatcsomag egyik <u>központi eleméről</u> lenne szó, éspedig <u>arról</u> , <u>amely</u> előírná a bíróságok számára, hogy...	A javaslatcsomag egyik <u>központi eleméről</u> lenne szó, éspedig <u>arról</u> [az <u>elemről</u>], <u>amely</u> előírná a bíróságok számára, hogy...
...nem fog tudni helyreállítani újabb és újabb <u>szabályokkal</u> , <u>házirendekekkel</u> , lex Jobbikkal és főleg nem <u>olyanokkal</u> , <u>melyek</u> a hazugságot akarják leplezni. (közösségi)	...nem fog tudni helyreállítani újabb és újabb <u>szabályokkal</u> , <u>házirendekekkel</u> , lex Jobbikkal és főleg nem <u>olyan</u> [<u>szabályokkal</u> , <u>házirendekekkel</u>], <u>melyek</u> a hazugságot akarják leplezni. (közösségi)

Pentagon: Pontatlanok azok az állítások, amelyek szerint föld-levegő rakétával lőtték volna le Prigozsin gépét

24.hu 2023. 08. 24. 21:08

Az új kormányfő ismertette az első prioritásokat és elveket, amelyekhez a kormány tartani fogja magát

Gyógynövények, amelyeknek minden háztartásban ott a helyük VII.

Varga-Darabos Andrea
2014. február 08.

Tévhitke diétákról, amelyekről csak hízol

A fenti példák tipikusak: az *amely* névmás többnyire **formális, választékos** vagy **kiegyenlített** stílusú szövegekben fordul elő.

Most pedig nézzünk meg az előzőekhez hasonló tartalmú mondatokat az *ami* használatára!

<p>Tönkremenőben van, ismétellem magamban, és izgultam, hogy veszni fog minden, sok év archivált munkája, ötletek, feljegyzések, meg komoly könyvek és tanulmányok, de igazából persze az előbbiekért aggódtam, nem a megjelent szövegekért. Aztán egy szép napon, mint a mesében (valójában több napon át, egyáltalán nem mesébe illő munkával) átrógeroltam a kókadt kis adathordozóról mindent az utolsó kis morzsáig egy vadonatúj, böhömnagy büszke asztali gépre, <u>amin</u> most is dolgozom. (szépirodalmi)</p>
<p>Most az áldozat megérezte, hogy a halász szólni fog – és hozzá, a halhoz intézi szavait. Utoljára láttam a halacska gombszemén a figyelem fellobbanását, soha embert még nem láttam így figyelni, ilyen önmehtagadóan. A pillangó-szárnyú <u>szőjt</u> leste, <u>ami</u> meghozná a megkönynyebbülést: minden jól van, minden rendben, minden helyreállt-és helyrebillent. (Határ Győző)</p>
<p>Koalíciós találgatásokba Sugár András nem bocsátkozott, mondván a politikusok dolga, hogy megállapodjanak a leendő kormány összetételéről. Bármilyen koalíció is alakul, az a két vezető erő által követendő gazdaságpolitikát lényegi módon aligha módosítja. Változások persze lehetnek, hiszen a gazdaság maga is élő <u>szervezet</u>, <u>ami</u> folyton alakul, formálódik. A sarokpontok azonban adottak. (sajtó)</p>
<p>Olyan kórházi <u>esetekkel</u> találkozunk, <u>amikről</u> ha csak hallanánk, azt hinnénk hogy valami vicc, avagy városi legenda. Pedig ezek megtörtént esetek. Hónapokon át követte a stáb az intenzív osztály munkáját, ez a műsor egy összeállítás a legbizarrabb esetekről. (sajtó)</p>
<p>Ibrahim serege július 12-én érkezett a <u>vár</u> alá, <u>amit</u> nagyon gyengének talált, és úgy gondolta reguláris ostrom nélkül, puszta rohammal beveheti. A törökök július 15-én intézték az első rohamot, amit a védők visszavertek. Tomori ekkor a sajkás erők támogatásával megtámadta a Dunán álló török hajókat, amik a nagyvezír hadát kísérték és alaposan megtépázta őket. (tudományos)</p>
<p>A Gödöllői HÉV a két külső vágányra érkezett volna, melyről egy rámpán a Keleti pályaudvar üzemi területére jutott volna ki, ahol visszafordult volna. Az egyik ilyen rámpa a '90-es évek végéig megvolt, de a benzinkút építése miatt betömték. Nyomai már csak a Déli pályaudvar felé vezető külső vágány előre vezető sínpályán fedezhetők fel, mely jelenleg tároló. Az állomás két kupolás <u>épülettel</u> volt lefedve, <u>amit</u> később elbontottak. Ma a BKV metró, HÉV és villamos üzemigazgatósága található az állomás felett. (tudományos)</p>
<p>Ugyanis Illés Zoltán barátommal, ha atomról vagy sugárzó anyagról van szó, a legritkábban tudok egyetérteni, de egy dologban igaza volt, amikor azokban a maratoni vitákban ő harcosan képviselte a mérgeszöld álláspontot, hogy a jelenlegi helyzetben ezeket a szegény önkormányzatokat az a kísértés éri, hogy elfogadjanak olyan <u>pénzeket</u>, <u>amiket</u> elfogadnak, és utána a társadalom egy részének a jóindulatú kacsintása mellett elkölsék másra ezt a pénzt, mert a környezet ez volt, akárhogy is hímezünk-hámozunk, és mondjuk azt, hogy ez apró kis gond. (hivatalos)</p>
<p>Azt gondolom, az a <u>javaslat</u>, <u>ami</u> önök előtt fekszik, az a <u>javaslat</u>, <u>amit</u> letettem, megfelelő garanciákat biztosít arra, hogy ha elfogadjuk, hogy nemcsak a kötött időrend szerint működjenek a díszkivilágítási berendezések, akkor megfelelő szakmai kontrollja lesz az ettől eltérő döntéseknek. (hivatalos)</p>
<p>Az ő <u>kéziratai</u>, <u>amiket</u> erről írt, azok Marosvásárhelyen hevernek a Teleki tékában, senki nem foglalkozik ezzel, és erről komoly tudományos elemzések, tanulmányok nem születtek. És ennek az egyetlen oka az, hogy mivel a magyar nyelvészet finnugor alapon áll, ezért azok a reformkori zseniális embereknek a munkáját, amiben a magyar gyökrendszer központi helyet foglal el, erről nem akarunk mi most tudomást venni, illetve senki nincs a tudományos életben, aki ezeket a tényeket meg ezt a szemléletet közvetíti a mai magyarok felé. (besznye)</p>
<p>Ez inkább a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bünyügyi főigazgatóságára vonatkozik, de természet-</p>

tesen együttműködési kötelezettség van valamennyi bűnüldöző szerv között, de jellemzően most ez a bűnügyi főigazgatóság munkájáról beszélnek. Tehát az a fokozott együttműködés, amire itt utaltam, az a Nemzeti Adó- és Vámhivatalon belüli nagy szakmai ágak között valósul meg. (besznye)

Régen írtam utoljára a Tasztaalba, de megint nem bírom megállni, hogy beleszóljak. Kicsit régi ugyan a hozzászólás, amire reagálok (4 nappal ezelőtti), és nem is olvastam még el az utána következő szövegeket (Ha olyasmit mondok, ami már ki van tárgyalva, akkor boc); minde-nesetre idemácsolom, hogy ne kelljen klikkelni. (fórum)

Ügyintéző nyomkod, néz, mondja üljek le. Ülök. Ügyintézők időnként susmognak, más sem-mi. Hölgy telefonál, hátramegy, visszajön, más ügyfeleket kiszolgál, eltelik egy óra. Türelmes vagyok, de azért ezt túlzás. Illedelmesen kérem a főnököt. Előjön, gyanakvó arccal méreget. Személyit, kártyát újra elkéri, nézegeti, újabb aláírást kér, visszamegy. Újabb félóra. Megint a főnök, mogorva arccal foghegyről elnézést kér, sajnos le kellett ellenőrizni a másik banktól, hogy valóban létezik-e az a számla, amiről átutaltam a pénzt. (fórum)

Vannak olyan ételek, amiket a gyomrunk nem tud megemészteni és rothadni kezd, ami bél-gázt vagy puffadást eredményez. A vékonybél is termel enzimeket, amik segítik az emész-tést, de ha azok is „belekontárkodnak”, akkor nem jut elég anyag a sejtekhez. Ekkor lépnek fel az emésztési problémák: tejcukor-intolerancia, vagyis a tejben lévő cukor nem emésztdik, csak erjed és gáz képződik, vagy puffadást okoz, vagy akár hasmenést is. (közösségi)

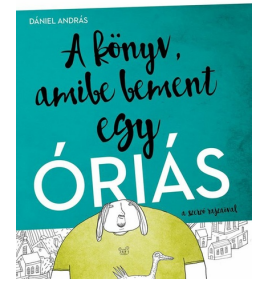
Az első körben legyártott darabokkal voltak azok a bizonyos gondok, amikről a horrorisztikus történetek szóltak, na és a magyarországi Nokia szerviz sem állt a helyzet magaslatán. De erről én csak olvastam/hálistennek. Az újabb példányokkal nincs gond, én két hónapja használok, erős, strapabíró, mint egy tank. Szeretem! (közösségi)

4 ősi teória, amik szerint földönkívüliek látogatták a Földet

10 DOLOG, AMI UTÁN KEZET KÉNE MOSNI, SOKAN MÉGSEM SZOKTAK

5 étel, amiktől csak még éhesebb leszel

Nyul Debóra
2024.FEBRUÁR.3.

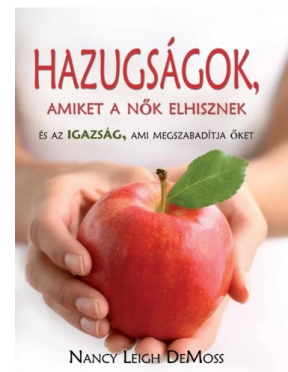
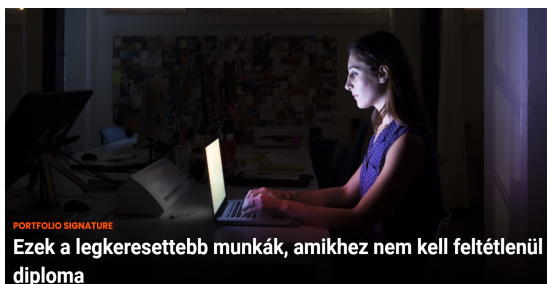

Munkakörök, amikbe eddig sikerült ügyfeleket elhelyezni

- betanított munkás
- takarító
- mosodai kisegítő
- konyhai kisegítő
- árufeltöltő
- szavatossági idő ellenőr
- kocsigyűjtő
- kérdőív feldolgozó
- adatrögzítő
- hivatalsegéd
- telefonközpontos
- telemarketinges
- masször

A boldogság olyan ajtókon érkezik, amikről nem is sejtetted, hogy nyitva hagytad.

TRÜKKÖK, AMIKET A KUTYÁMNAK TANÍTOTTAM

Képzeld azt, hogy egy olyan szobában vagy, ami egyre inkább megtelik vízzel. Nincsenek ablakok és ajtók, és nem törhetsz össze semmit a szobában. **Hogyan jutsz ki a szobából?**

NAV hiba: A módosítás vagy érvénytelenítés olyan okira hivatkozik, amire vonatkozóan nem történt adatszolgáltatás (Hibás a számlahivatkozás módosítás vagy érvénytelenítés esetén)

A példákból látjuk, hogy az idézetek többsége egyáltalán nem tekinthető „igénytelen” írott nyelvnek, a szerzők mégis az *ami* névmást választották. Pedig a nyelvőrök szerint az ilyen szövegekben az *amely* névmást kellene használni.

Igaz viszont, hogy az *amit* tartalmazó példák többsége **oldottabb hangvételű**, mint azok, amelyek az *amelyt* tartalmazzák. Ez azért van, mert a két forma között nem az a különbség, amit a nyelvészek tételeznek, vagyis nem a szövegminőség („igényesség”) dönti el, melyik névmást választja a szerző, hanem a szöveg stílusa: minél formálisabb egy szöveg, annál nagyobb a valószínűsége, hogy az *amelyre* esik a választása, s minél kevésbé formális (választékos vagy bizalmas) annál inkább nő a valószínűsége az *ami* választásának. Nagyon sok szövegbe mind a kettő beleillik.

Annak érdekében, hogy a kedves olvasóban egy csipetnyi kétség se maradjon afelől, hogy a nyelv művelők állítása hamis, idézzünk most Szepes Gyulától nagyobb számban példákat az *ami* szépirodalmi használatára, olyan szövegekből, melyeknek maga a szerzője garancia arra, hogy nem lehetnek „igénytelenek”.

19. századi írók:

Lesz csinos ház, <u>amiben</u> / Megvonulnak szépen (Petőfi: Szülőimhez).
Legyek kőszirt, <u>mit</u> hegyről a völgybe Eget-földet rázó mennydörgés dönt le (Petőfi: Egy gondolat...).
Futnék tőled miként a por, / <u>Mit</u> a forgó szél elsodor (Petőfi: Álmodtam szépet).
S döbbenve ismerek fel rajzomon Egy-egy vonást, <u>mit</u> szellemujja von (Arany János: Emlények).
Az ha lenne olyan lépcső, / <u>Ami</u> e tetőig érjen (Arany János: A vén gulyás).
Ez lesz a méltó, a valódi hála, / <u>Mit</u> a nagy Jóltevőnek adhatunk (Arany János: Széchenyi emlékezete)
Mindazon badar beszéd, <u>mit</u> a rabtól hallottunk (Eötvös József: A falu jegyzője).
Bizony, a Figyelő néhány kitűnő cikken kívül, <u>amit</u> maga Arany írt vagy Erdélyi János, sok gyenge zöldséget árult (Tolnai Lajos: A sötét világ).
Így vette le kezeimről egy nemes ember a láncokat, <u>amiket</u> ellenségeim oly örömet a bőrhöz szegeztek volna (Tolnai Lajos: A sötét világ).
Hát a gyógyszert veszed, <u>mit</u> számodra küldtem? (Kuthy Lajos: Hazai rejtelmek)
Éppen tavaly csináltatott szép meggyzín ruhát, <u>ami</u> igen jól fog festeni ezen a napon (Mikszáth Kálmán: Galamb a kalitkában)

20. századi írók:

A kapott pénzből, <u>amit</u> azon a címen préselt ki, hogy kell az anyagra, – azonnal megvette a házat (Móricz Zsigmond: Életem regénye).
Megtudtam, hogy titkokat rejteget / A mi Dunánk, ez a vén róka, / <u>Mikről</u> talán sohase álmodott... Ez a közönyös Európa (Ady: A Duna vallomása).
Igaz az átok, / <u>Mit</u> már sokan sejtünk (Ady: A Duna vallomása).
Mert nincs meg a kincs, <u> mire</u> vágytam, a kincs, <u>amiért</u> porig égtem (Kosztolányi: Boldog, szomorú dal).
De az ilyen szerelem, <u>amibe</u> mi keveredtünk (Németh László: Homályból homályba).
Azt a végtelen szomjúságot, <u>ami</u> benne van, ez sem enyhíti egy cseppet sem (Szabó Dezső: Csodálatos élet).
Abból a három-négy könyvből, <u>amit</u> addigi életemben vásároltam, ez az egy maradt meg (Veres Péter: Számadás).
Foldozta fillérékért a rossz lábbeliket, <u>amiket</u> a katonáktól jóért cseréltünk (Veres Péter: Számadás).
S a töprengésemet csak táplálta az a sok újság, <u>amit</u> akkoriban olvastam (Veres Péter: Szám-

adás).
Sárkefémre elől rászereztem egy vasdarabot, <u>amivel</u> könnyűszerrel lekapartam a bakancsra száradt sárt (Kolozsvári Grandpierre Emil: Hullámtörők).
Neki is megvolt a maga titkos nyelvezete, <u>aminek</u> jóvoltából valamennyire megszabadult attól, ami a lelkét nyomta (Kolozsvári Grandpierre Emil: Hullámtörők).
Egy adatom már volt, <u>amihez</u> hozzáköthettem a regényem mesefonalát (Móra Ferenc: Négy apának...).
Némely anatómiai részletnél, <u>amit</u> ő ártatlan tisztaságában, <u>amelyen</u> a sok regényolvasás se ejtett szeplőt, észre sem vett (Móra Ferenc: Négy apának...).
Budai ajka még duzzadt és zsibbadt volt a szertől, <u>amit</u> ráfecskendeztek (Karinthy Ferenc: Epepe).
Nem tudtak már ellenállni annak a valamiképpen elszomorító, megszégyenítő varázsnak, <u>ami</u> a gyermek lényéből áradt (Szabó Magda: Régimódi történet).

Jól látjuk az idézetekből, hogy az *ami* névmás az *amely* funkciójában nem idegen az „igényes” fogalmazástól, azaz **gondozott** szövegekben is találkozunk vele, s az is nyilvánvaló, hogy nagyon jól beleillik a **választékos** stílusú szövegeknek legalábbis egy részébe is. Sajnos Szepesy nem idézi a tágabb kontextust, de javarészt ismert művekről lévén szó, kontextus nélkül is tudjuk, hogy **választékos** stílusúak.

Szepesy Gyula (1986: 106) is megjegyzi, a fent idézett Nagy J. Béla nyomán, hogy Jókai különösen kedvelte az *amely* szerepében használt *amit*, amiért a korabeli nyelvművelők meg is rótták, de Arany János megvédte.

Arany János azonban, mint már annyiszor, ezúttal is szembefordult a nyelvművelők me-rev álláspontjával. Rávilágított arra, hogy a főnévre mutató *ami* összhangban áll az általános nyelvhasználattal, de az irodalmi nyelvhasználattal is. (i. h.)

Szepesy (1986: 108) továbbá – Nagy J. Béla-t követve – azt is elmondja, hogy a nyelvművelők figyelmen kívül hagyták Arany érvelését, a sok-sok élőnyelvi és irodalmi példát, és „továbbra is fenntartották az *amely*-szabályt, amit ők maguk is megszegtek, mert írásaikban – ha nem ügyeltek rá görcsösen – maguk is használták az általuk kárhoztatott *ami*-t.”

Vádjai, miket az iskola ellen emel. (Tolnai Vilmos: Magyar Nyelvőr, 1903)

A másik hiba, amin gyakran megütközhetünk, az, hogy... (Balassa József: *A magyar nyelv könyve*, 1943)

Nagy J. Béla következő észrevétele is figyelemreméltó:

Egyelőre nem fenyeget az a veszély, hogy az *amely* egészen kipusztul, és szegényedik vele irodalmi nyelvünk. A nyelvfejlődés üteme sokkal lassúbb, mint némelyek gondolják. Horger Antal az *ami*-nek az írott nyelvben való terjeszkedését megfigyelve, már 1906-ban ilyen jóslatot kockáztatott meg: Azt merem következtetni, hogy 20–30 esztendő múlva már ez lesz a szabályszerű forma [tudniillik az *amely* helyét elfoglaló *ami*] (Magyar Nyelvőr 35, 379). Azóta már csaknem egy félszázad telt el, de még ma is az *amely* a szabályszerű irodalmi forma, és még ma is azt kell bizonygatnunk, hogy az *amely* helyett írt *ami* sem hiba, vagyis nem mondhatjuk a Magyar nyelvvédő könyvvel, hogy „helytelen: ez a levél, amit tegnap írtam”.

E jegyzet írásakor, 2024-ben már csaknem 120 év telt el Horger Antal szavai óta, mégis mind a mai napig él és virul az *amely*, sőt a **formális** és részben a **választékos** stílusnak is **jellegzetes kifejezőeszköze**, olyannyira, hogy – egyelőre botlásként – olyan funkciókban is megjelenik, ahol korábban csak az *ami* volt használatos. Az MNSZ2 több mint 3 millió találatot ad az *amely*, ill. *mely* névmási formákra. Az *amely*, ill. *mely* névmást a nyelvőrök szerint veszélyeztető *ami* névmásra adott találatok száma nem éri el a 3 milliót úgy, hogy ráadásul ebben a közel 3 millióban az *ami* használatának hagyományos, a nyelv művelők által elfogadott esetei is benne vannak.

Mindezek alapján a következő nyelvhasználati tanácsot fogalmazhatjuk meg: az előbeszéd-ben és az informális stílusú írott nyelvben egyértelműen az *ami* névmást érdemes használni **akkor is, amikor a főmondatban található főnévre vonatkozik**. Az *amelyek* névmás ilyen szövegekben **stílustörést** okoz.

Választékos stílusban széles körű **váltakozást** tapasztalunk az *amely* és az *ami* között, ezért ott kell leginkább a nyelvérzékünkre támaszkodnunk, amikor az *amely* és az *ami* közt választunk.

Formális stílusban is van ugyan bizonyos mértékű váltakozás az *amely* és az *ami* között, ám ott inkább az ***amely* használatát ajánljuk**.

A kiegyenlített stílusú szövegekbe valószínűleg **mindkét forma** beleillik, s a választás eredménye attól függ, hogy **inkább informális vagy inkább formális-e a szöveg**, ill. a szöveg érintett részlete.

Mások kéziratába, ha a szöveg **formális** vagy **választékos** stílusú, csak akkor szükséges bejavítani, ha az *ami* használatával a szerző egyértelmű stílustörést követett el.

2. Az amely : amelyik váltakozás

Amint arról már a vonatkozó névmásokról szóló fejezet bevezetőjében is szó volt, az **amelyik széles körben váltakozik** az **amely** névmással. **Közös** bennük, hogy a hagyományos, ma még mindenfajta stílusú szövegben normatív használatban **főnévvel kifejezett dologra** vonatkoznak. A kettőjük közti **különbség** hagyományosan az, hogy az **amelyik** névmás **több elem közül egyetlenre** vonatkozik, míg az **amely** használata nem kötődik ilyen feltételhez.

Mivel azonban a mai nyelvhasználatban ez a megkülönböztetés nem érvényesül következetesen, széles körű váltakozás jött létre a két névmás közt. Nemcsak az **egyes számú amely** forma váltakozik az **amelyik** formával, hanem a **többes számú amelyek** is az **amelyik** alakokkal. Ez utóbbi azonban még **sokkal szűkebb körű váltakozás**: az **amelyik** forma neologizmusnak tűnik a mai használatban (az MTSZ nem ad rá találatot).

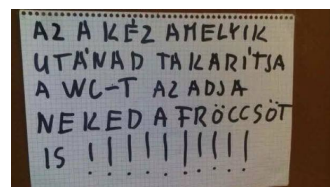
Mivel – amint az 1. fejezetben láttuk – az **amely** névmással az **ami** is váltakozik, valójában hármas – **amely : ami : amelyik** – váltakozásról van szó.

Az alábbiakban külön-külön alfejezetben tárgyaljuk az egyes és a többes számú formák váltakozását, vagyis az **amely : amelyik** és az **amelyek : amelyik** váltakozást.

A) Egyes számban (amely : amelyik)

1. A hagyományos szabályok szerint az **amelyik** névmást akkor használjuk, amikor **több említett dolog közül egyet** kiemelünk:

Azt a sütit választom, <u>amelyik</u> neked nem kell.
Pont az a fa száradt ki, <u>amelyiket</u> ő ültetett/ültette.
Annak add oda, <u>amelyiknek</u> akarod.
Azt vidd el, <u>amelyikre</u> szükséged van.
<u>Amelyik</u> kutya ugat, az nem harap.

Nézzünk meg néhány olyan idézetet az MNSZ2-ből, amelyek – ha jól ítéljük meg – a nyelvőrök által is támogatott használatot példázzák!

A falu bírása igen fősvény ember volt. Azt mondja Jánosnak: – Szegődj hozzám, János. Eltarthatok esztendeig, édesanyáddal együtt, de bért nem adok egyebet: hanem <u>kettőnk</u> közül <u>amelyik</u> hamarabb megharagszik, annak a hátából egy pár bocskorszíjat és bocskort vághat a másik. (Illyés Gyula)
A BBC az <u>egyetlen rádió</u> a világon, <u>amelyik</u> objektíven foglalja össze öt földrész híreit, nem propaganda és nem hazudik. Rádásul az angolok szeretik, ha kigúnyolják őket. Magyarországon ilyesmit egy pillanatig sem tűrnének. Persze bevallom, hogy ők is csak külső és nem lényeges dolgaikat engedik bírálni. Ha arról írnék, hogy India elvesztése és a lázongó gyarmatok közepette Anglia hamarost szegény sziget marad Európa északnyugati szélén, úgy, attól félek, kikergetnének Londonból. (Faludy György)
A Discovery legénysége magyar idő szerint szombatra virradóan hajtotta végre a fontos mű-

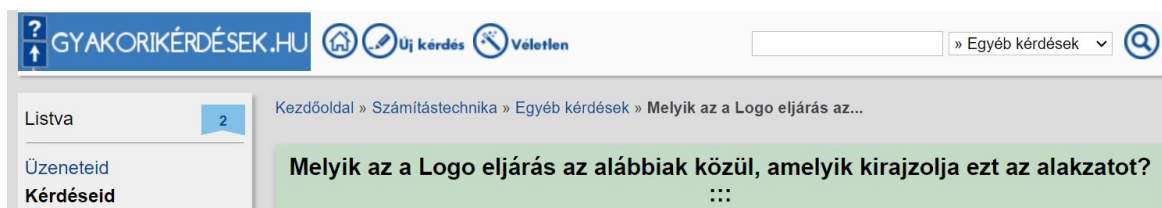
<p>veletet, nem minden nehézség nélkül. Egy rövidzárlat miatt ugyanis nem működött <u>az a kamera</u>, <u>amelyik</u> a szerelés látványát a Discovery belsejében tartózkodó, a robotkarokat irányító úrhajósnak közvetítette volna. (sajtó)</p>
<p>Az önkormányzat állapítja meg az étkeztetés minőségi és mennyiségi követelményeit, hogy a diákoknak milyen tápanyagértékű és milyen mennyiségű ételt köteles biztosítani az ebédet készítő vállalat. Az étkeztetést megpályáztatják, s a győztes általában <u>az a cég</u> lesz, <u>amelyik</u> a legalacsonyabb áron kínálja szolgáltatását. Aapidíj átlagosan százharmincöt-százötven forintba kerül. (sajtó)</p>
<p>Az űrsikló pótalkatrészeket, egy új modult, valamint – most először – egy humanoid robotot, a Robonaut 2-t szállítja az űrállomásra. Fedélzetén hat asztronauta utazott, a misszió parancsnoka Steve Lindsey volt. Megérkezésükkel 12 főre bővült a legénység az ISS-en, ahol az amerikai Scott Kelly parancsnok irányítása alatt három orosz, egy olasz és két amerikai asztronauta dolgozik. A Discovery 1984-ben repült először, és az lesz <u>az első amerikai űrsikló</u>, <u>amelyik</u> nyugdíjba vonul. (sajtó)</p>
<p>A vb előtt kevesen gondolhatták, hogy a D csoport második körében a Koreai Köztársaság–Egyesült Államok találkozon két három pontos, a Portugália-Lengyelország meccsen pedig két nulla pontos válogatott találkozik. Márpedig ez a helyzet, s így a két európai <u>alაკულატ</u> közül <u>amelyik</u> kikap, az kiesik. (sajtó)</p>
<p>Amíg Németországban államellenes bűncselekménynek minősül a környezet mérgezése, addig Magyarországon egy olyan, szennyezésben megőszült cég, mint az Eresco játszi könnyedséggel kaphat engedélyt veszélyes hulladékok lerakására. Sőt az illetékes környezetvédelmi felügyelőség (ez az <u>egyetlen hatóság</u> <u>intézmény</u>, <u>amelyik</u> ellenőrizheti a környezetre veszélyes tevékenységeket) még lobbizik is a cég érdekében. (sajtó)</p>
<p>Az eddigi tapasztalatok alapján előnyt élveznek a német nemzetiségi települések, amelyek a „vissza a gyökerekhez” jelmondat jegyében, rokoni, baráti kapcsolatok révén viszonylag könnyedén találnak potenciális vendégkört, piacot. A külföldi, elsősorban <u>a német vendégkör</u> <u>az</u>, <u>amelyik</u> a minőségi kínálatot keresi, és még meg is fizeti. (tudományos)</p>
<p>A keményben és a lágyban az üres helyeknek más a helyzete és elosztása, mint a nehézben és a könnyűben. A nehez és a könnyűt Démokritosz a nagyság alapján különbözteti meg... Ezzel szemben a keverékek közül <u>az a könnyebbik</u>, <u>amelyik</u> több ürességet tartalmaz, és az a nehezebbik, amelyik kevesebbet. Másutt ellenben egyszerűen a finomat mondja könnyűnek. (tudományos)</p>
<p>Elkészült a bizottsági országgyűlési határozati javaslat, amit csak <u>az a bizottság</u> nem látott, <u>amelyik</u> előterjesztette. De semmi gond, tegnap összehívták, két héttel a benyújtás után, akár még meg is szavazták utólag, hogy ők már előre tudták, hogy úgylis azt akarják megszavazni, amit benyújtottak. (hivatalos)</p>
<p>Nem egészen értem, hogy hol vagyok, persze tudom, hogy a Magyar Országgyűlésben, de nem egészen értem, hogy miről beszélünk. A három <u>törvény</u> közül az, <u>amelyik</u> a legterjedelmesebb, a fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szól. Mindaddig azonban – jelenlegi vitáig – végig úgy tűnt, mintha a hivatásos katonák szolgálati viszonyáról volna szó. (hivatalos)</p>
<p>De aki legalább annyit utazik IC-n, mint én, az tudja, mindig bemondják, hogy csak egy vagonban lehet dohányozni. De <u>amelyik</u> vagonszámot bemondják, olyan számú vagon már nincs a szerelvényen, mert közben új számozást csináltak, a hangosbemondó meg változatlanul mondja, hogy hányas fülkében gyújtss rá – nemcsak én, hanem minden dohányos –, de olyan számú fülke már nincs. (hivatalos)</p>
<p>Ahogy elmondta az előbb a szakértő is, hogy ennek van költsége, és van ennek jutaléka, de mi a jutalékot szétosztjuk, a jutalékba befogott összeget. Egyetlenegy káféteríaforgalmazó nem csinálja ezt meg, egyetlenegy se. Mindenki, aki forgalmazza a káféteríát, a hasznát elviszi. Privát haszon lesz. <u>Egyedül ez az alapítvány</u> <u>az</u>, <u>amelyik</u> a forgalmazásnak az eredményét szétosztja a rászorultaknak (besznye)</p>

R.: – Hogyha rákattint, akkor meg lehet tudni, hogy mi ennek az izomnak mondjuk a latin neve? Balogh Attila, idegsebész, a 4D anatomy tulajdonosa: – Igen, ez természetesen ez a szoftver ezt lehetővé teszi. Itt egy agyi ért látunk. Ebben az esetben éppen a szemideget, azt a szemideget, amelyik az oldal tekintést vezérli. (besznye)

Hát most az a szemem, amelyik a bringára kacsint – a futással ellentétben – nevet, viszont amelyik már a téli zimankót látja, az sír... (fórum)

További felvetéseidre: 1. Nekem semmiről sem kell nyilatkoznom, mivel én eddig nem állítottam semmit, legfeljebb annyit, hogy a két oldal közül amelyik hazudik, az bizony belebukhat... és bizony valaki hazudik... 2. O.V. (szerintem) akkor járt volna el helyesen, ha a kezében lévő bizonyítékok alapján feljelentést tesz az elkövetők ellen, és az anyagot átadja az arra hivatott szerveknek, pl. az ügyészségnek, vagy a rendőrségnek. (fórum)

Nézzük meg a következő képeket is!

UNIÓS FORRÁSOK Tényleg küldik az EU-s pénzt, de nem azt, amelyiket Orbán kérte

Profil ▾

Mentés

egeszsegter.hu

Minden növény arra a szervre jó, amelyikre hasonlít

Minden növény nyersen fogyasztva arra a szervre jó, azt a szervet gyógyítja, amelyikre hasonlít! A gombák különleges élőlények, se nem állatok, se nem...

Ausztria az első ország, amelyik megtagadta a hadköteles korú ukrán férfiak kiadását

Ukrajna elvárja, hogy az összes nyugat-európai ország, amely befogadta az ukrán menekülteket, visszaadja a sorköteles korú férfiakat, hogy besorozhassák őket a hadseregbe és a frontra küldhessék őket.

Nem azt a lábát műtötték meg, amelyiket kellett volna – a férfi szerint a bíróság nevetséges kártérítéssel szúrta ki a szemét

2023. APRILIS 18. 11:56 | REGIO

Megosztás 49

A Nyitrai Járásbíróság kedden ítéletet hirdetett annak az idős férfinak az ügyében, akinek tévedésből a bal lábát műtötték meg a jobb helyett a nyitrai kórházban. Az intézménynek nem vagyoni károkozás miatt 6 ezer eurót kell fizetnie a férfinak.

9. Egy átlagos Darts táblán melyik az a legkisebb szám, amelyiket nem lehet egyetlen dobással kidobni?

WWW QUIZ NIGHT HU

A képek a **hagyományos**, a nyelvőrök által is támogatott használatot szemléltetik: például egyetlen eljárásról van szó a több közül; egyfajta uniós pénzforrásról van szó a több közül; a sok szerv közül egy-egy növény arra jó, amelyekre hasonlít; a sok ország közül egy van, amely szembemegy Ukrajna elvárásával; a két láb közül az egyik az, amelyiket meg kellett volna műteni; a két befogott ló közül az egyiket ütik; a sok kutya fajta közül egy olyan van, amelyik nem ugat; stb.

2. A nyelvművelők észrevették, hogy az *amelyik* az *amely* szerepében is gyakran előfordul. Ezt a használatot **helytelenítik**: „pongyolaságnak”, ill. legjobb esetben „népiességnak” tartják.

<i>amelyik</i>	<i>amely</i>
Eltört a hamutartó, <u>amelyikhez</u> annyi kedves emlék fűződött.	Eltört a hamutartó, <u>amelyhez</u> annyi kedves emlék fűződött.
Készítettem egy egyoldalas vázlatot, <u>amelyiket</u> mindenki megkap.	Készítettem egy egyoldalas vázlatot, <u>amelyet</u> mindenki megkap.

A helytelenítéssel **nem érthetünk egyet**: miért ne módosulhatna egy vonatkozó névmási kötőszó jelentése? A szavaknak nemcsak a hangalakja, hanem a jelentése is megváltozhat az idők folyamán. A kérdés – mint mindig, amikor nem nyelvbotlásról van szó – nem az, hogy az *amelyik* az új jelentésében helyes-e, hanem az, hogy **milyen kontextusban helyénvaló**, s milyenben nem.

A hagyományos jelentéshez való ragaszkodás **nyelvi originalizmus**, ill. tágabban véve **nyelvi konzervativizmus**. Az ilyen típusú értékítéletben szerepet játszhat továbbá a **nyelvi platonizmus**, a **nyelvi standardizmus** és a **nyelvi izomorfizmus** is.

Valószínűnek tűnik, hogy amikor az *amelyik* névmást **eredeti szerepében** használjuk, a mondatban **utalószó** is van, s **kiemelő szórendet** alkalmazunk:

Az a hamutartó tört el, amelyikhez annyi kedves emlék fűződött.

Ebből következően **ugyanaz a kötőszó a félreértés minden veszélye nélkül hordozhat két funkciót**. Ez a feltevést azonban még empirikus ellenőrzésre szorul.

Amint fentebb is jeleztük, az *amelyik* stílusértékénél fogva alkalmas a formális *amely* kiváltására **informálisabb** beszédhelyzetekben, mivel az *amelyik* **közömbös** stílusértékű, így **informális** közlésekbe is beleillik. Ezért egyfajta **kompromisszumos megoldás** lehet az *amely* és az *ami* közt azok számára, akik az *amit* informálisnak érzik, és így nem szívesen használják kevésbé informális, kissé választékos kontextusban.

Nézzünk meg a nyelvújítók által **kárhoztatott** használatra **szépíróktól** származó példákat az MNSZ2-ből:

Huszonöt éve járom az országot, s mindig az első alkalom lendületére gondolok, ha újra meg újra nekikezdek. S mindig mintha olyan vonatra szállnék, amelyik nem sejttem, mibe visz. Sose határoztam el miről írok majd, a véletlenre bízom magamat, így készültek a könyvek. (Ágh István)

A ház gyerekei az örökös tévőzés szüneteiben úgy dobálják, rugdalják szegény könyvünket, mint egy rongylabdát. A firkálásaikat pedig jobb nem említeni. A ház felnőtteivel sincs nagyobb szerencsénk: nemegyszer odatettek már bennünket a forró lábas vagy fazék alá. Kicsúszván a védelmet nyújtó lapok közül, itt találtam magam az előszoba sarkában. Szánni valóan csupaszon, mint egy csiga, amelyik elvesztette a házát. (Bereck József)

Még a legérzékenyebb közéleti embereink is azt hitték és hitték is el másokkal, hogy a választások után, a pártok porondra lépésével, a szabad sajtó hirtelen kivirágzásával minden megváltozik. Ha nem másnap, akkor száz nap alatt! Holott nekik kellett volna leginkább tudniuk, hogy például választani csak olyan nép tud, amelyik valamelyest jártas a világban és amely – egyénenként és együtt is – ismeri az egymástól megkülönböztető igazságokat és esélyeket. (Csoóri Sándor)

Hölgyeim és Uraim. Megszoktuk már sok mindent. Megszoktuk, hogy vannak kiállítások, és megszoktuk, hogy ezeket megnyitják. Pedig hát, tudjuk, egy kiállítást nem lehet megnyitni, vagy meg nem nyitni, az vagy megnyílik, vagy nem. Hisz hány olyat ismerünk, melyet tűzön-vízen, mondhatni orra-szájba nyitogatnak, aztán mégis zárva marad. Remélni lehet, ez olyan kiállítás, amelyik megnyílik, megnyitja magát. (Esterházy Péter)

A maradék száztízből néhányan öngyilkosságot követtek el. Egy napon tőlem féljobbra és magasabban Mezőffy Károly fejtette a bánya falát. Mintegy 15 méterre volt tőlem. Egy soktonnás sziklatömb megmozdult felette és csúszni kezdett. Mezőffynek lett volna ideje félreugrani. Ehelyett kihúzta magát és mozdulatlanul várta be a sziklát, amelyik agyonnyomta. (Faludy György)

Az ebbe a kategóriába tartozó utasok kofahajón közlekedtek. Megvolt a tükrös, hosszú ebédlő is, a mahagóni asztalok, ahová Marci bácsi fürgé keze repítette a kék szegélyű fehér tányérokot a vakítóan tiszta abroszokra, halálbiztosan, a legnagyobb hullámverésben is. Csak a vastag, bordó zsinór hiányzott, amelyik elválasztotta az első osztályú utasokat a másodosztá-

lyúaktól. (Gyurkó László)
Minden az embereken múlik. Nem az eszméken. Az eszmék elfajulnak, bosszúra, elégtételre szomjasak. Intézd el, hogy az a nagy többség, <u>amelyik</u> még reménykedik a keresztény igazságokban és értékekben, valamilyen minimális megbecsülésben részesülhessen. Ne legyen szegény kereszténynek se lenni. (Gyurkovics Tibor)
Valamikor mulatságos <u>pesti (pesti? jereváni?) vicc</u> volt az, <u>amelyik</u> szerint egy moszkvai fiatal férj rajtakapja feleségét valami vénemberrel. Nekitámad az asszonynak, s a végén azért nyomorgatja, hogy mi szeretnivalót talált az aggastyánon? „Látta Lenint!” – rebegi a fiatal-asszony áhítattal. (Hubay Miklós)
Majd megnőtök ti is, és megértitek, hogy a szülőföldre való hűség olyan háló, amelyből az ember nem tud és nem is akar kiszabadulni. <u>Abba a földre</u> van az én életem beleszőve millió emlék-gyökérrel, <u>amelyik</u> befogadta őseim, elődeim testét és széttöri nehéz csontjaikat. (Juhász Ferenc)
A zsidók egyszerre tartják magukat világnépnek, és igazodnak ahhoz a nemzethez, amelynek a közegében élnek. Egyfelől az egyetemesség, másfelől a furcsa nép, amelynek van egy vallása. <u>Sok</u> történelmi nép van, <u>amelyik</u> szeretné, ha lenne egy külön vallása, föltételezve, hogy jó, ha van neki ilyen. Sok zsidó viszont nincs meggyőződve róla, hogy ez jó neki. Valami kevésbé feltűnő szereppel is beérett. (Konrád György)
S ha a kis Magyarország példája nem volna eléggé meggyőző, akkor érdemes arra a pezsgésre figyelni, ami az óriás Kínában mostanság tapasztalható. <u>A rendszer, amelyik</u> a 40. évfordulón nem is annyira a háború végét, mint saját magát ünnepli, választás előtt áll. A gyarmati helyzetet – önéletének egyetlen alapját – nem bolygatva, megpróbálhatja kihasználni azt, hogy a sűrűn változó szovjet vezetőknek nagyobb gondjaik vannak, mint Magyarországon, és közismert cikcakkjaival bár, de mégiscsak a „nyugatosodás” útját keresheti: ez az egyik lehetőség. A másik: a visszakanyarodás a szovjet modellhez. (Méray Tibor)
Lázálomba illő <u>ez az eleven báb, amelyik</u> nem tud semmit, nem érez semmit. Nincs az a XIX. vagy XXI. századi romantikusan elvadult képzelet, amely ilyen látványt képes lett volna gyártani. Egészen köznapi fiatal lány volna ez a valami – de égbekiáltóan hiányzik belőle ő maga. (Spiró György)
A kócsag már fölrepült a hosszúlápi sziget ritkás szittyósából. – Fogja csak meg. – Azzal a macskabajsú kis ember belemarkolt a tőzegbe, aztán a markomba nyomta. – Tegye bele otthon a lavórba. – Nyersen és kicsit hamisan nevetett. – Olyan lesz, mint a kávé... Fekete... Nem ám kék, mint az anyja, <u>amelyik</u> kölykezte... Elfajzott a Balatontól... Posványos, ronda berek... Csak álltunk <u>a tőzegrúp előtt, amelyik</u> kicsiben már olyan volt, mint a kettős fonyódi hegy. (Takáts Gyula)
Ezután nem kell majd sietned, nem kell, hogy kipiruljon az arcod, ha beszélsz. Nem kell rezegned, mint valami húros hangszernek. Nem. Máris szépen leszerelheted a húrokat. És végre alhatsz is. Hiszen nem fog létezni semmi, semmi. Az emberek, emlékszel, mosolyogtak ezen az óhajunkon. És látod, itt <u>ez az üres város, amelyik</u> egyszerűen üres. Szép magas márványházak, sok kis fehér tér, a cserjésen túl a homokos part... (Tolnai Ottó)

A példák alapján egyértelmű, hogy az *amelyik* az *amely* funkciójában is **tökéletesen beleillik a választékos stílusú, gondozott szövegekbe**, nem tekinthető ott valamiféle javítandó botlásnak. Ugyanakkor a nagyon formális és a nagyon választékos szövegekben a jelöletlen eset az *amely* használata, ezekben az *amelyik* stilisztikailag esetleg **kissé jelöltnek** (az elvártnál kevésbé formálisnak vagy kevésbé választékosnak) tűnhet.

Tekintsünk meg néhány sajtónyelvi példát is az MNSZ2 „sajtónyelvi” alkorpuszából, olyanokat, melyekben a szövegkörnyezet arra utal, hogy **választékos** stílusú sajtónyelvi termékekről van szó:

<p>Lehet, Orbánnak majd szüntelenül bizonygatnia kell eszmei elkötelezettségét, hite őszinteségét, s önkéntelenül radikalizálnia muszáj. Holott éppen az ő feladata volna megszelídíteni, s féken tartani az értékelvű jobboldal számára vállalhatatlan figurákat. S mindezt egy olyan párt élén kellene tennie, amelyik a legkülönbözőbb világnézetű, habitusú, kulturális identitású embereket tömörítve, magához csábítva, a szó szoros értelmében gyűjtőpárttá duzzadt.</p>
<p>A két vállalat ősszel kötött, 2003-tól 2013-ig érvényes etilénzállítási szerződésében szerepel ugyanis egy passzus, amely szerint ha egy közgyűlésen a BC igazgatóságának több mint felét visszahívják, a TVK elállhat a szerződéstől. Márpedig a tiszaujvárosi céghez közeli forrásaink megerősítették: létezik olyan vélemény, amelyik szerint a történetek miatt automatikusan érvényét veszítette a megállapodás.</p>
<p>A cég vezetői szerint egyre nagyobb az érdeklődés az új lakások iránt, s persze egyre nagyobb a verseny is a piacon. Ugyanakkor az a véleményük, hogy sok olyan cég is van a piacon, amelyik tőke híján és technikai háttér nélkül csábító ajánlatokkal csalogatja a vevőket. Ezek a „piaci szereplők” azonban szerintük rontják az egész szakma amúgy is megtépázott jó hírét.</p>
<p>Talán „mérnökietlenül” hangzik, de ez – a műszaki-tudományos alkotótevékenység és a politika között – minden bizonnyal olyan távolság, amelyik időnként változik, és nagysága attól is függ, hogy honnan nézzük. Néha a végtelenségig megnő, máskor meg szinte fullasztóan megrövidül. Most van esély arra, hogy beáll egy egészséges mértékre</p>
<p>Olyan kormányunk van, amelyik maradéktalanul azonosítja magát a nemzettel. Ez az érzelmi bűvészmutatvány főként a legnagyobb kormánypártnak, a Fidesznek a műsorát gazdagítja. A párt elnöke, Kövér László ki is fejtette, hogy csak a Fidesz dolgozik a nemzet boldogulásáért, az ellenzék viszont az ország tönkretételét tűzte ki célul. Hasonló váddal illette a miniszterelnök, még ellenzéki irodában a szabad demokratákat, azt állítva róluk, hogy nem ügyetlenségből vagy ostobaságból, hanem tudatosan okoznak kárt.</p>
<p>– Első regényének második kiadása és a Lovak a ködben is a Könyvklubnál jelent meg. Egy olyan kiadónál, amelyik a népszerű, az átlagosnál nagyobb példányszámban forgalmazható művekre rendezkedett be. – Ezekre is. És ez annyit jelent, hogy a Könyvklub egy kicsit más-ként gondolkodik, mint a többi kiadó. A kínálatába én is beleférek.</p>
<p>98-ban a fővárosban azért szavaztak az SZDSZ-re olyan sokan, mert markáns és minden párttól különböző programmal álltunk elő. Kemény versenyre hívtuk a Fideszt és az MSZP-t, és megálltuk a helyünket. Az SZDSZ, mint ellenzéki parlamenti párt, most a verseny idejét éli. Olyan programot kell meghirdetnünk, amelyik vonzóbb és markánsabb, mint a Fideszé vagy az MSZP-é.</p>
<p>Egy olyan társadalmi rendszer élte „végnapjait”, amelyik kinevette, sőt tiltotta azt, ha valaki a Szentírás alapján próbált rácsodálkozni Isten teremtett világára, s egyben az ember Istentől kapott elhívására. De már az első alkalmak éreztették velünk annak jó ízét, hogy milyen áldott dolog megtalálni a bennünk feszülő kérdéseinkre a választ, s életünket biztos helyen tudni: a gondviselő Istenkezeiben.</p>
<p>Ezt nekik kell tisztázni, emiatt elképzelhetőnek tartok változásokat is a fővárosi MSZP-ben. Nekem csak az számít, hogy olyan stabil vezetésük legyen, amelyik fontosnak tartja közös ügyeinket és a megegyezésben érdekelt. Ha az MSZP belső válsága miatt megbénul az együttműködés, az súlyos zavarokat okozna Budapesten.</p>
<p>Ha ugyanis valaki arra vetemedik, hogy szatírárt írjon, nehéz dolga van. Végignéztem az összes világirodalmi és magyar szatírárt, hogy képesek-e nemcsak intellektuális, szellemi izgalmakat okozni, hanem az érzelmekre is hatni. Hát, nem nagyon. Úgy láttam, ez a műfaj elvileg zárja ki azt a lehetőséget, ami pedig a művészet célja, hogy a befogadó lelkére hasson. Mégis és csak azért is azt a célt tűztem ki magam elé, hogy olyan, mindvégig mulatságos, nevetető szatírárt írjak, amelyik mégis megrázza és megrettentí az embereket.</p>

Megjegyezzük, hogy itt a keresésnél feltételként azt adtuk be, hogy az *olyan* utalószó előzze az *amelyik* névmást, ezért szerepel minden példában *olyan*. Egyértelmű, hogy a sajtónyelvi stílustól sem idegen az *amelyik* használata *amely* jelentésben.

A vizsgálat során egyébként az is kiderült, hogy **nem könnyű a hagyományos szabályt követni**: sokszor „bele lehet magyarázni” a mondatba, hogy több közül való választásról van szó, ugyanakkor mégsem tűnik indokoltnak e jelentésmozzanat kiemelése. Éppen ezért nemcsak az egyszerű beszélőktől, de még az írástudó emberektől is reménytelen elvárni, hogy fogalmazás közben erre a jelentésmozzanatra figyeljenek (s persze ennek nincs is semmi értelme).

Valószínű, hogy épp ez a tény okozta az *amelyik* terjedését az *amely* rovására (ha ugyan terjedésről van szó; nem tudjuk, mert a nyelvújítók ilyen jellegű állításai általában nem alapulnak történeti vagy szociolingvisztikai kutatásokon).

Az alábbi példákkal kapcsolatban is **nehéz eldönteni**, mennyire tartanak bennük a nyelvőrök indokoltnak az *amelyik* használatát. Nem látunk bele a beszélő fejébe, nem tudjuk, hogy ő az érintett dolgot egyetlenként szemlélte-e, s ha igen, az ő számára vajon a vélt vagy valós „egyetlenség” kifejezése fontos volt-e. Ugyanez mondható el a táblázat után látható képekről is.

S csak akkor vált valódivá Radnóti-szeretetem, amikor a Tajtékos ég második részében újból megszerettem azt a Radnótit, aki már stilizáció nélkül tudta írni élményei közepét. De ez később volt, már a halála után. Utoljára egy nappal a német megszállás után, 1944. március 20-án jártam nála. Vannak dátumok, amelyeket az a nemzedék, amelyik átélte, nem feledhet el soha. Napok, amelyekről, bármennyi is jön utánuk, még azt is tudjuk, borult volt-e az ég. Olyasféleképpen, ahogy történelmi tény, hogy 1848. március 15-e délutánján esett az eső. (Lengyel Balázs)

A Pata utca – Györgyfalvi út átépítésének kezdetén, az 1980-as évek közepén számolták föl a Heltai utcai kispiacot. A lakónegyedek kiépítésével több új piac jött létre a Donát, a Györgyfalvi, a Monostori, a Hajnal negyedben, Magyar utcában negyedben. Ezek csak részben pótolták az összezsugorított Széchenyi téri piacot, amelyik minden területvesztéségre ellenére mind a mai napig a legforgalmasabb maradt. Ezért épült itt 1984-85-ben a vásárcsarnok. (sajtó)

A szennyezés nem minden esetben keveredik tökéletesen, ezért megesik, hogy a különböző szennyező forrásokból kibocsátott azonos szennyezésnek is eltérő következményei lesznek. A várostól távolabb elhelyezett gyár szennyezése kevésbé zavarja a város polgárait, mint azé a gyáré, amelyik közvetlenül a lakóházak szomszédságába települt. (tudományos)

Hol van Magyarországon az az erős agrárlobbj, amelyik ki tudná ezt verni a politikusokból? – tette fel a kérdést a részvénytársasági átalakulástól háromszor elrugdalt téveszelnök, s azt javasolta, hagyjuk az egész százalékolást, mert úgy rossz az egész, ahogy van, a bajok forrását máshol kell keresni. (tudományos)

Aki erkölcsről, eljárásról meg túl olcsóságról beszél, az először lapozza fel azt a törvényt, amelyik az egyházi ingatlanok visszaadásáról rendelkezik, amely szerint egy háromoldalú tárgyaló delegáció tárgyalja meg – az egyház, a kormány és az érintett önkormányzatok – az ingatlanok visszaadásának rendjét, a kártalanítás nagyságrendjét és hoz döntést. (hivatalos)

Tehát ott megyünk el egymás mellett, hogy te felteszed a kérdést, elítélheti-e Isten az általa alkotott nem tökéletes lényeket, amiért tökéletlenek, én erre azt mondom, hogy sem az ítéletet, sem a tökéletességet nem úgy értelmezem, mint te, te pedig erre újra felteszed a kérdést. A tökéletességgel kapcsolatban megint azt mondom, hogy ez a világ sokkal tökéle-

tesebb, mintha csak jó tudna lenni. Tökéletesebb az a tehén, amelyik elbóklászhat, mint az, amelyik ki van kötve egy karóhoz. (fórum)

Adja is magát az, hogy a versenyszférát és a szociális vonatkozásokat ne kezeljük egy kalap alatt. Értsék meg, hogy csak az a járható út, amelyik helyzetbe hozza a társadalom egészét! És mindehhez, egy népi kezdeményezés, egy Új Közmegegyezési közös döntés, részletek közös kidolgozása, és a digitalizáció vívmányainak az alkalmazása szükséges. (közösségi)

2019.
jan 18.
péntek
12:00

Varga: "Remélem, tavasszal már mindenki azt a csapatot láthatja, amelyiket mi is szeretnénk"

Szerző: Peti, Kategória: Hírek

Címkék: edzőtábor, felkészülés, labdarúgás, Varga Roland

12 Hozzászólás

Adóemelés – Románia olyan, mint a csont és bőr tehén, amelyiket hiába fejk, már képtelen tejet adni

B. B.

2022. július 5., kedd. 17:42

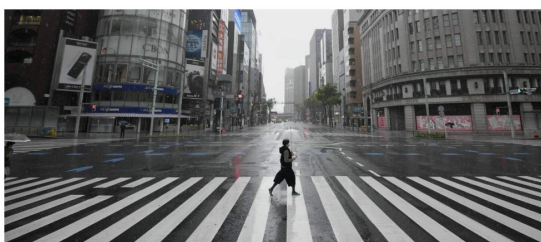
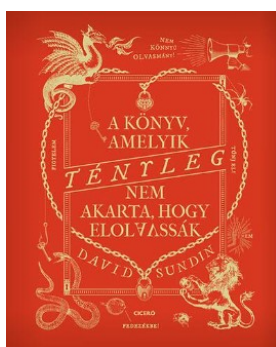

Alapítom 111

Románia jelenleg olyan, mint egy csont és bőr tehén, amit újra és újra meg akarunk fejni, de lassan képtelen lesz tejet adni – fogalmazott a költségvetésről és a jövő évtől esedékes adóemelésekről Miklós Zoltán közgazdász. A Kovászna megyei parlamenti képviselővel

Az életben minden csata azt a célt szolgálja, hogy tanuljunk belőle valamit, még az is, amelyiket elveszítjük. /Paulo Coelho/ pszika.hu

Sós Veronika | 2023. szeptember 19.

Egy nemzedék, amelyiktől ellopták a halált – Yoko Tawada kötetéről

FILMSOROZAT

10+1 olyan sorozat, amelyikbe érdemes belenézni, ha magad alatt vagy

Szerző: Kacor | 2022.10.11

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Válasz » Saját vállalkozás

Kezdőoldal » Üzlet és pénzügyek » Saját vállalkozás » Kötelező e bevetni azt a...

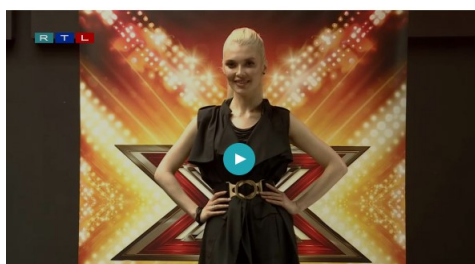
Kötelező e bevetni azt a földet, amelyik után a föld tulajdonosa hektáronként 70. 000 forint vissza nem térítendő támogatást vesz fel?

Figyelt kérdés

Éveken át vezette a toplistákat a formáció, amelyikbe ötezer lány közül válogatták be Herceg Erikát, az X-Faktor új mentorát

Hubai Antal

Olyan lyukba nyúlt be egy apuka, amelyikbe nagyon nem kellett volna – videó

A bank, amelyik érted van!

Másodpercek bankja

Mutassuk meg, hogy az $n^3 - n$ kifejezés $n \in \mathbb{N}$ esetén mindig osztható hattal!

$$n^3 - n = n \cdot (n^2 - 1) = n \cdot (n - 1) \cdot (n + 1)$$

Három egymást követő természetes szám szorzatában van olyan tényező, amelyik kettővel, van olyan, amelyik hárommal osztható, így a szorzatuk pedig hattal.

A táblázatban és a képeken olyan címek olvashatók, melyek többségénél **egyéni megítélés** kérdése, hogy a névmásválasztás alapja az-e, hogy több egyed közül egyre gondolunk, vagy valami más.

Nyelvőr szemmel talán azok ellen az esetek ellen emelhető leginkább kifogás, melyekben az utalószó-választás (*olyan*) arra enged következtetni, hogy az adott dolog jellemzésén, nem pedig több egyed közül az egyik kiválasztásán van a hangsúly (*olyan lyukba...; 10 + 1 olyan sorozat...*). Ez utóbbi esetben pedig világos, hogy nem egy, hanem tizenegy egyedre vonatkozik a mellékmondat, tehát nem felel meg a nyelvőrök szabályának.

Az MNSZ2 találati közt is vannak olyanok, amelyekbe nehéz lenne belemagyarázni a több közül való választást mint az *amelyik* használatának indítékát. Ezek a példák utalnak leginkább arra, hogy az *amelyik* bizonyos kontextusokban az *amely* szinonimájává vált. Az alábbi idézetek a „beszéltnyelvi” alkorpuszból valók.

Mi azt is tudjuk, hogy minden nemzetnek van szülőföldje, amelyik felbecsülhetetlen érték. Nekünk van szülőföldünk, nekünk van hazánk. Gyerekkoromban volt egy mondat amit

<p>gyakran lehetett hallani, akinek földje van, annak mindene van. Ma úgy látom tisztelt hölgyeim és uraim, hogy egész Európa jövője múlhat azon, hogy ezt a bölcsességet megértjük-e.</p>
<p>Meg kell újítani a magyarországi tűzvédelmi rendszert, jelenleg egy rendkívül heterogén összetételű, rendkívül heterogén eszköz parkkal rendelkező szakmailag irányítatlan, emiatt sok hibával működő <u>rendszerrel</u> találkozunk, <u>amelyik</u> ugyanakkor meglepően költséges. Egységes irányítás alá kell ezeket helyezni és egy átlátható, az önkéntességet is nagymértékben igénybevevő rendszert célszerű működtetni. Létre kell hozni egy olyan alapot, amelyből gyors finanszírozásra van lehetőség veszélyhelyzetekben.</p>
<p>Mostanában azért egy film erejéig visszatért a pályára. Pozsgai Zsoltnak a <u>Föld szeretője</u> című filmjében, <u>amelyik</u> Zsolnai Vilmosról szó, játszik.</p>
<p>Én magyar vagyok magyar állampolgár vagyok és én úgy gondolom, hogyha a birtokomba került egy ilyen gyűjtemény több mint negyvenöt év alatt, akkor nekem kötelességem az hogy ezt a köz javára is hozzáférhetővé tegyem. Ezért annak ellenére hogy nagyon kedvező ajánlatot kaptam Svájcban, Franciaországban és Belgiumban, én úgy döntöttem hogy Magyarországon csinálom meg a délkelet-ázsiai arany múzeumot és ehhez kapcsolódóan itt csinálom meg a délkelet-ázsiai <u>kutatóintézetet</u>, <u>amelyik</u> fel kívánja vállalni egyrészt egy új Ázsia kutatási programot Budapest központtal, fel kívánna karolni a tehetséges fiatal magyar keletkutatókat orientalistákat.</p>
<p>Úgy tűnik az egész történelem során az ember ezt tetten érheti, hogy az ember amikor elfelejti az eszményeit, előbb utóbb belecsömörlik a saját szabadságába. Saját szabadosságába. Abba hogy semmit korlátot nem akar elfogadni. Miért? Azért mert óhatatlanul olyan lesz mint az a <u>hordó</u>, <u>amelyik</u> elveszti az a bronzait, és a dongák széthullanak. Olyan lesz mint a medréből kilépő víz, amely nem képes már malmot hajtani, vagy áramot termelni, hanem csak dögletes pocsoya és mocsár lesz körülötte és szemét.</p>
<p>A másik súlyosabb korlát egyébként ennél a személyzeti korlátnál, az hogy hát ugye azért ez a párt elsősorban a rendszerváltást viszonylag sikeresen megélt vállalkozói rétegre bázisra. Na most én felteszem magamnak a kérdést hogyha én egy sikeres vállalkozó lennék, akkor vajon mi okból szavaznék az <u>MDF-re</u>, <u>amelyik</u> feltehetőleg Bokros Lajossal vagy anélkül a kormányzat közelébe se fog kerülni hosszú évekig.</p>
<p>Például az őszrobbanás során a feltételezések szerint egyforma mennyiségben kellett, hogy keletkezzen anyag és antianyag. Ugyanakkor az univerzumban nem látunk antianyagot. Tehát ez egyike azoknak az alapvető problémáknak, amelyeket valahogy meg kellene érteni. De ugyanakkor például éppen a CERN volt az az intézmény, amely a részecskegyorsítón való munka céljaira kifejlesztette a <u>világhálót</u> ezelőtt 18 évvel, <u>amelyik</u> utána robbanásszerűen elterjedt a világban.</p>
<p>Ez a tárgyalás például azért indult meg, mert az Egyesült Államok kormánya garanciát vállalt a Mitsubishi Finalsnek, a japán banknak a befektetésére. De lehetne folytatni a sort, tehát rengeteg olyan <u>intézkedés</u> született, <u>amelyik</u> azt gondolom, ráadásul összehangolt intézkedések, amelyek igen-igen pozitívek a piacra nézve.</p>

Arra, hogy a nyelvőrök által erőltetett hagyományos szabályt mennyire felülírja a mai úzus, bizonyíték, hogy maga a *Nyelvművelő kézikönyv* is „helytelenül” használja az *amelyik* névmást, amikor éppen más témáról értekezik. Az „idegen szavak kiejtése és alakváltozatai” című szócikkben többek között ezeket olvassuk:

a) Az angol szavak kiejtése nemcsak azért okoz nagy nehézséget, mert kiejtésük és írásuk igen eltér egymástól, hanem főképp azért, mert az angolban nincsenek általános érvényű kiejtési szabályok. Ez azt jelenti, hogy – bár a tapasztalat és a gyakorlat kialakít bizonyos általános, de nem kivétel nélküli szabályszerűségeket – voltaképpen minden szó kiejtését külön meg kell tanulni. Vonatkozik ez elsősorban a szavak magánhangzóinak ejtésére. Több

angol magánhangzó hiányzik hangrendszerünkől, sőt van olyan is, amelyiknek a magyarban megközelítő megfelelője sincs. Csak az angolban található meg például az a hang, amelyet az *up (pick up)* szóban *u*, a *love (I love you)*, a *money (The time is money)* szavakban *o*, a *young*, a *country* szóban *ou* jelöl. Ezt leginkább az *a* hanggal adhatjuk vissza: *ap*, *lav*, *mani*, *jang*, *kantri*. Kevésbé ajánlatos nálunk divatozó *ö*-hangú ejtésük: *klöb* stb., bár néhány szóban az *ö* annyira meggyökeresedett, hogy hiábavaló küzdeni ellene, pl. *lunch* [löncs], *rögbi* (ezt így is írjuk már).

A mássalhangzók kevesebb gondot okoznak, kevés olyan van, amelyik nagyon eltér hangrendszerunktől. Közülük a *ch-val* írottat többnyire *cs*-nek kell ejteni: *Chaplin* [cseplin], *Chaucer* [csószer], *Chesterfield* [csezterfild], *Massachusetts* [meszecsúszetsz], *cherry brandy* [cseribrendi v. csëribrendi], nálunk azonban franciás [seri] ejtése van elterjedve; a *j* hangértéke *dzs*: *John* [dzson], *Joule*, [dzsúl], *James* [dzsémzs]; az *sh-t* pedig *s*-nek ejtjük: *Shaw* [só], *Shelley* [seli v. selli], *Sherlock* [serlok]. Az *r* szó végén és mássalhangzó előtt mormolva, magánhangzószerűen hangzik; az eredeti angol kiejtést megközelítő jelölés helyett – különösen az *er* szóvégben, pl. *Chaucer* [csósze^r v. csószo^r] – többnyire a magyar hangokkal is jól kiejthető [er]-féle hangkapcsolatot adjuk meg, mint az iménti [serlok] névben is. (NyKk. I. 1983: 934–935)

Az első bekezdésben még talán a nyelvőrök szabályaival összhangban levőnek mondhatjuk az *amelyiknek* használatát, amennyiben nagyvonalúan elsiklunk a *például* szó fölött, amely arra utal, hogy nemcsak az *a* [ʌ] hangnak nincs a magyarban megközelítő megfelelője sem, hanem más hangok is tartoznak ebbe a kategóriába. Ha ezt nem vesszük figyelembe, és úgy tekintjük, hogy csak egyetlen olyan hang van az angolban, amelynek megközelítő megfelelője sincs a magyarban, akkor az *amelyik* névmás használata rendben van.

A második bekezdésben található *amelyikre* azonban nincs mentség. Ott egyértelműen egy-nél több olyan hangra kell gondolni, amely nagyon eltér a hangrendszerunktől. A *kevés* ebben az összefüggésben aligha jelent egyet: ezt jól mutatja a következő mondat indító szava, a *közülük*, amely nyilvánvalóan utal arra, hogy a *kevés* egynél több hangot jelent. Ez esetben viszont az *amelyik* használata ugyanennek a kézikönyvnek a megfogalmazása szerint „pongyolaság, ill. népiesség” (NyKk. I. 1983: 204). A *Nyelvművelő kézikönyvhöz*, a magyar nyelv-művelés reprezentatív kiadványához sehogyan sem illik sem a pongyolaság, sem a népiesség.

Valójában persze a *Nyelvművelő* kézikönyv idézett részletében mind a két *amelyik* tökéletesen helyénvaló, a szöveg stílusa nem annyira végletesen formális, hogy az *amelyik* ne illene bele. A baj azzal van, hogy a nyelvőrök olyan szabályt próbálnak ráerőltetni a magyar nyelv-közösségre, amit (amelyet/amelyiket ☺) maguk se követnek, ha nem figyelnek oda.

Mindezek alapján egyértelműnek látszik (főként azért, mert a példák száma rendkívül nagy), hogy nemcsak **bizalmas** stílusú szövegekben használhatjuk az *amelyiket* nyelvérzékünk szerint az *amely* „helyett”, az *ami* szinonimájaként, hanem a **választékos** stílusú szövegekben is. A nyelv-művelők szabályát bátran félresöpörhetjük, s inkább az írásgyakorlatukból meríthetünk ihletet: láthattuk, hogy még egy nyelv-művelő kiadványtól sem idegen az *amelyik* használata olyankor, amikor nem egy egycet emelünk ki több közül.

A **formális** stílusban még nem vizsgáltuk az *amelyik* ilyen használatát. Ha valaki úgy gondolja, **gondozott** szövegben, ha formális stílusú (akár hivatali nyelvi, akár más szaknyelvekhez tartozó), esetleg a **fogalmi pontosság kedvéért** ügyelhet – amennyire tud – a hagyományos megkülönböztetésre, abból baj nem lehet. Ám ha nem ügyel, akkor sem követ el stílustörést,

s nem is lesz pongyola, mivel az *amelyik* névmás újabb, az *amely* névmással azonos jelentése megszilárdultnak mondható.

Mások kéziratában az *amelyik* formát még **formális szövegekben sem szükséges javítani**, hacsak nem feltűnően pontatlan vagy félreérthető az *amelyik* használata.

B) Többses számban (amelyek : amelyikék)

A *Nyelvművelő kézikönyv* „átmeneti nyelvhasználati zavar” megnyilvánulásaként aposztrofálja az *amelyikék* többes számú alak feltűnését az *amelyek* szinonimájaként:

<i>amelyikék</i>	<i>amelyek</i>
A vállalatok, <u>amelyikék</u> csődöt jelentettek, ...	A vállalatok, <u>amelyek</u> csődöt jelentettek, ...
A rendeletek, <u>amelyikék</u> erre vonatkoznak, ...	A rendeletek, <u>amelyek</u> erre vonatkoznak, ...
Különböző országok pénzeit, <u>amelyikék</u> nem olyan általánosak, azokat bankokban kérdészködés nélkül átváltják nekem forintra?	Különböző országok pénzeit, <u>amelyek</u> nem olyan általánosak, azokat bankokban kérdészködés nélkül átváltják nekem forintra?

Az *amelyikék* nyelvi forma feltűnésében **nem szükséges zavart látnunk**. Mivel az *amelyik* **poliszémé** vált, teljesen **természetes**, hogy **második jelentésében többesjelet is kaphat**. Ha egyszer az *amely* funkcióját is ellátja, érthető, hogy az *amely*hez hasonlóan többesjelet is kaphat.

Hasonló utat jár be a *melyik* kérdő, a *valamelyik*, *némelyik* határozatlan, a *bármelyik*, *akármelyik* általános névmás is, amelyeknek (amelyikéknek 😊) ugyancsak kialakult a többes számú *melyikék*, ill. *-melyikék* változata, pl. *Nektek melyikék a kedvenc számaitok?*; *A 47 piramis közül valamelyikék alatt kincsek lapulnak*; *Némelyikék így akarnak olcsó politikai karriert szerezni*; *Hajrá fiúk – de nem akármelyikék, kolozsváriak!*; *Különbég van a két ember közt, mint bármelyikék közt*.

A többes számú alakok létrejötte összefügghet azzal, hogy a *mely* birtokos személyjelezése is visszaszorult, s helyette a mai nyelvben a *melyik* névmást személyjelezzük, vagyis: régi *melyünk* : mai *melyikünk*, régi *melyetek* : mai *melyiketek*, *melyiktek*.

A *melyikék* létrejöttét és (el)terjedését az is elősegíthette, hogy a „helyesnek” tekintett *melyek* formális vagy választékos stílusértékű, s nem illik az informális (és kiegyenlített) stílusú szövegekbe.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői az *amelyikék* névmási formát „pongyolaságnak” titulálják, amelyet **okvetlenül kerülni kell**.

Nincs okunk ezt a formát **informális** stílusban, akár **beszélt**, akár **írott nyelvben** „okvetlenül” kerülni; elutasítása mögött a **nyelvi logicizmus**, **nyelvi racionalizmus**, továbbá a **nyelvi konzervativizmus** és a (rosszul felfogott) **nyelvi szisztemizmus** munkál.

Nézzünk meg néhány internetes példát az *amelyikek* használatára!

<p>Ezek a cégek – sok közülük kínai – kb. 40 százalékos profitmarzssal dolgoznak a Quartz cik-ke szerint. A bevételük azonban definíció szerint felére fog csökkenni, így könnyen lehet, hogy egy sor bányász-cég válik veszteségesé, amelyek így vagy bezárnak, vagy más tevé-kenység után néznek. Egyes becslések szerint a <u>bányász-cégek</u> negyede kerülhet bajba, főleg azok, <u>amelyikek</u> régebbi, nem hatékony rendszerekkel bányásznak.</p>
<p>Egy Kiscsillag-lemez milyenségét pedig az adja meg, hogy azok a <u>dalok</u>, <u>amelyikekben</u> a szív-nek meg kell szakadnia, és <u>azok</u>, <u>amelyikek</u> az önmarcangolást háttérbe tolva a koncerteken ugrálásban teljesednek ki, milyen arányban és ütemben váltják egymást. A használt műfaj valahol a gitáralapú rock tág keretein belül található, sok garázsrockos elemmel, és ami el-dönti, mitől lesz jó az adott az a lemez, nem elsősorban annak függvénye, mennyi, addig sosem használt elem kerül a számokba, hanem hogy a műfaj jelentette, lekerekített játé-k térben jól gazdálkodtak-e a rendelkezésre álló hozzávalókból.</p>
<p>Az eredménykimutatás másik formája az összköltség eljárással készülő eredménykimutatás, amely a költségeknek más szempontok szerint történő csoportosítását teszi szükségessé. Az értékesítés közvetlen költségei azok a <u>költségelemek</u>, <u>amelyikekről</u> a keletkezésükkor vagy egy későbbi időpontban megállapítható, hogy melyik termék vagy szolgáltatás váltotta ki, azaz melyik termék vagy szolgáltatás a költségviselő.</p>
<p>Az istállóban 11 jászolhoz kötött szarvasmarha hullott el füstmérgezésben, 7 fejőstehén és 4 borjú. Azok a <u>jószágok</u>, <u>amelyikeknek</u> rosszul volt rögzítve a kötésük, vagy elégett a kötelük, kiszabadultak. Úgy tudjuk néhány nagytestű állat a Száraz-ér vizébe fulladt. Egy ló, a batto-nyaiak elmondása szerint, több mint egy napig vívta haláltusáját, mire kimúlt. A tetemek, informátorunk tájékoztatása alapján, másfél napig heverték szerteszét, míg elszállították.</p>
<p>Minden országnak más-más arányban állnak rendelkezésre az erőforrások, földrajzi elhe-lyezkedéséből adódóan más forrásból szerzi be azokat az <u>energiahordozókat</u>, <u>amelyikektől</u> egy másik tagállam nagy mértékben importfüggőségben szenved.</p>
<p>A művésztől tudom, hogy nem bánta ezt a szellemi dörgést-villámlást, mely köztéri szobrai körül több alkalommal kialakult. Mit gondoljunk arról a múrőről, amelyik sem örömet. sem ellenkezést nem kelt? Az igazi örömhöz is ellenállás legyőzése árán juthatunk el. Nem hiszek azoknak a <u>szöbroknak</u> a jelentőségében, <u>amelyikek</u> mellett érzelmi hullámszázad nélkül el lehet menni. (recenzióból)</p>
<p>Tisztelt Doktor Nő/Úr! 31 éves vagyok, szemfogaim tejfogak, a csontfogak ott fekszenek felettük. Bár a tejfogaim tömve vannak, anyagi gondjaim miatt nem csináltattam meg a „fogszabályzóval lehúzást”. Tavaly kiesett a tömés mindkét <u>fogamból</u>, <u>amelyikek</u> a tejfogaim mögött voltak (sajnos nem tudom a nevüket).</p>
<p>Most csak az figyeljen ide, kicsi és nagy, akinek jó nagy füle van a hallásra, és ráadásul szereti az autókat. De nem ám azokat a szeleburdi nagy <u>autókat</u>, <u>amelyikek</u> itt szaladgálnak minden-felé utcahosszat, hanem a kicsi játékautókat.</p>
<p>A levéldísznövények előnye, hogy díszítő időszakuk nem korlátozódik a virágzásuk idejére. Mint szinte mindenben, a szobanövények esetében is vannak divatirányzatok: vannak <u>fajok</u>, <u>fajták</u> <u>amelyikek</u> egyszer menők, aztán kissé háttérbe szorulnak, majd újra divatba jönnek... / Egy brit felmérés szerint az ottani szobanövény kedvelők 48 százaléka költött már 100 és 500 font (kb. 40 ezer és 200 ezer forint) közötti összeget egy tő növényre.</p>
<p>Én ma látom, milyen egyszerű a modern univerzum: megenged mindent és mindent tárol, ezért senkit se nem érdekel a dolgok értelme. A mítoszi világban ellenben vannak korlátok és <u>útmutatók</u>, <u>amelyikek</u> vezetnek valahová. Ha az úton elindulsz, akkor nem mindegy, mire figyelsz, hisz a mítosz elődbe tesz mindent: tudatlant és láthatatlant, a te dolgod pedig felfej-teni az értelmet. Amíg el volt szigetelve (a huszadik század közepéig), összhangban és teljes harmóniában létezett a csángó-magyar kultúra.</p>
<p>Ajánlatunkban megtalálható számos kuplungszettek rögzített lendkerékkel, mint olcsóbb és</p>

tartósabb alternatíva a kettős tömegű lendkerék (DS) készlethez szembe. A szettek biztonságos és kényelmes alternatívássá az eredeti DS-sel szembe. Ajánlatunkban megtalálhatók a javító készleteket is, amelyikek szükségesek a kuplung cseréjénél.

Vegyél ki a szekrényből minden téli ruhát, és gondold át, hogy szeretnéd-e viselni őket a következő szezonban. Külön halomba gyűjtsd, amelyikeket igen, és amelyikeket nem. Mi legyen a régi ruhákkal? A jobb állapotban lévő darabokat adományozd el, vagy add el az interneten keresztül. Az elnyűtt darabokat dobd ki, vagy vágd fel őket kisebb darabokra, a takarításhoz jól jönnek majd. Így lesz hely a szekrényben az új ruháknak.

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU

Kezdőoldal » Ételek, italok » Egyéb kérdések » Melyik az a bolti édesség...

Melyik az a bolti édesség amelyik nem vagy nem annyira káros a bőre (nem lesznek pattanásaid tőlük)?

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU

Kezdőoldal » Elektronikus eszközök » Háztartási gépek » Azokba robotporszívókba,...

Azokba robotporszívókba, amelyik magyarul beszélnek, azokba kiknek a hangját szokták belerakni gyárilag?

Mert hallottam róla, hogy ezek beszélnek. Van, amelyik magyarul is.

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU

Kezdőoldal » Szórakozás » Filmek, sorozatok » Melyik az a film,...

Melyik az a film, amelyiket nagyon érdemes megnézni/tanulni lehet belőlük stb?

vagyis milyen filmet nézzek. :P ami nem gagyi, és talán hasznos/elgondolkodtató.

Figyelt kérdés

Látjuk, hogy az *amelyikek* nemcsak **bizalmas** stílusú szövegekben fordul elő, hanem **kiegyenlített** stílusúakban is, sőt akad köztük még **gondozott, választékos** stílusú is. Találtunk rá példát egy akadémiai székfoglaló előadáshoz írt laudációból is:

Makkai Ádámot nyugdíjba vonulásakor 2005-ben az Illinois egyetem professor emeritusának nyilvánította. Munkáira a szakirodalom több száz helyütt hivatkozik. Egyik legismertebb munkája Az amerikai idiómák szótára (A Dictionary of American Idioms), ez 1974-től öt kiadást ért meg, manapság is kapható. Lefordították japánra, megjelent Bulgáriában, Magyarországon pedig az International House gondozásában. Három kínai fordítása is van, amelyikek az ottani szokás szerint kalózkiadások, becslések szerint ezekből mintegy hétmillió példány forog közkézen.

A laudáció szerzője a Szegedi József Attila Tudományegyetem nyelvészprofesszora, a Magyar Tudományos Akadémia doktora. Bár ez az adat nem értelmezhető úgy, hogy az *amelyikek* feltétlenül beleillene a nagyon választékos vagy formális stílusú szövegekbe is, mindenképpen **bátorítólag hathat** azokra, akik hisznek a nyelvművelői értékítéletben, s emiatt esetleg idegenkednek az *amelyikek* forma használatától **bizalmas** vagy **kiegyenlített** stílusú szövegekben is.

A Duolingo nyelvtanulási programban (www.duolingo.com) is előjött az *amelyikek* problémája. Többek között ilyen hozzászólásokat olvashatunk:

„Azoknál az asztaloknál olvastok, amelyikeknél vannak székek.”

Fordítás: You are reading at those tables, at which there are chairs.

I'm not sure to understand why „amelyikek” for „plural which” instead of „amelyek”?

Short answer: *amelyikek* may or may not exist – consider reporting it as an error.

It's the plural of *amelyik* (which does exist), but the usual plural seems to be *amelyek*.

This has been mentioned several times in sentence discussions before, but I'm not sure whether it's possible to find those discussions.

[...]

Thanks – in the meantime I asked my Hungarian friends, they all confirmed that „amelyikek” is not grammatically correct but yet sometimes used and understood in „spoken” conversations

„Azokon a hűtőszekrényeken vannak képek, amelyikekben sok alma van.”

Fordítás: There are pictures on the fridges, in which there are many apples. [...]

Amelyikek = Amelyek?

Yes, though I'm not sure *amelyikek* is actually correct. I would certainly use *amelyek*.

Though many people use it in everyday life, „amelyikek” is definitely not correct! „Amelyek” is the correct word.

“Those singers, which are beautiful, are famous.”

Fordítás: Azok az énekesnők híresek, amelyek szépek.

What is the difference between „amelyikek”, „amelyek” and „amik/akik”?

amelyikek = amelyek, the former might be considered incorrect.

In general, whenever you can use amely, you could also use ami, but not the other way around. It's a bit complicated when to use amely, so here's a Nyest article on it:

It's in Hungarian, but gives many examples (with the numbers in parentheses.) These examples should help you with your question. The starred words (*amely) denote that that construction is incorrect.

Az MNSZ2 tisztítás után mindössze 46 találatot ad az *amelyikek* formára, többek közt ezeket:

Annyira meghatódtam a leveleidtől, hogy szinte már emelkedek utánad. Emlékszel arra a májusi vásárnapra? S azokra, amelyikek mindig jobbak voltak, a mindig utolsó legjobbakra, ugye, emlékszel te is? Amikor félig behunyod a szemed és elmosolyodsz. Lemosod majd magadról a hosszú utazás porát. Már annyira fölgülemlett bennem a vágyakozás. (Ágh István)

A fiúk már felöltöztek, gyanakodva gusztálták a nyársakát. „A legfinomabb darabok, neves mesterek készítése...” „Melyiket csináltad te” – kérdezte óvatosan Icsi úr. „Ó, a legszebbeket készítettem én.” „De mégis, konkrétan?” „Látni fogod, amelyikek majd olyan esztétikusan himbálódznak...” „Aztán reccs” – szólt közbe Icsi úr. A mester boldogan bólintott a rejtett ars poeticára: „Igen, igen. Aztán reccs.” A szalonnák a botokra kerültek, és előre a hegyibe, mint „valami kis kacér, dundi dáma”: a hagymák. (Esterházy Péter)

DRAMATURG Azt a házat... a Zoliék házát... már húsz éve fel kellett volna újítani. Az erkélyeket, mindent. Legalább megszaluzni, vagy hogy mondják, mint a Várbazárt. ZENEI RENDEZŐ A Várbazár is omlik. SZÍNÉSZ Potyog az, gyerekek, mint a balkáni gerlefos. Potyog. ZENEI RENDEZŐ Ne! Befogom a fülem. Zene, a Színész kapcsolja be. Halk. DRAMATURG És ha csak tehetne, állt kint a Zolika az erkélyen, nézte a forgalmat. SZÍNÉSZ A kocsikat. Amelyikek ezt tudják csinálni. (Tandori Dezső)

<p>Azonban ha választhatnál, hogy <u>milyen fajta kutyát</u> tarts, melyik lenne az? – Konkrét kedvenc fajtám nem igazán van. A magyar vizsla nagyon tetszik. A retriever a másik, amire a választásom esne, mert egy családszerető kutya. De a németjuhász is olyan kutya amit szívesen tartanék. Igazából nem szeretem a kényes pici kutyákat. <u>Azókat</u> kedvelem, <u>amelyikek</u> szívósak és nagytestűek. Fontos az a tulajdonsága is, hogy szeresse a vizet mint én. (sajtó)</p>
<p>Hozom a kislétrát, a hangzavar teljes lesz: felnyúlok a hiuba, felmarkolok néhány eszmei mondanivalót, lényegét és magvat, közibük szórom, <u>amelyikek</u> a legügyesebben csapnak rá, azok lesznek mai választottjaim. Egymáson átgázolva, felrikoltva s hirtelen elhallgatva nyüzsg a kis csapat, nicsak, ott szalad egy kecses kis szóvicc, le se lehet vakarni a koncról, ő már ott van a kiszemeltek között; komor argumentációk elszántan kapaszkodnak, nagyon ott akarnak lenni ők is. Hozzájuk csapódik egy-két furfangos célzás, fennkölt hasonlat. (sajtó)</p>
<p>Voltak olyan szerencsésnek mondható négy lábúak, amelyeknek a király nyilvánosan megkegyelmezett. Ez történt egy kondával is, amelynek 3 tagja felfalt egy gyermeket. A király úgy döntött csak azt a három <u>malacot</u> végezzék ki, <u>amelyikek</u> elkövették a gyilkosságot, míg a többi malacról lekerülhetett a bűntárs vádja, és csupán szemtanúként kezelték őket. Nem csupán a kivégzés lehetett egy bűnös állat méltó büntetése, hiszen enyhébb esetben csak a börtön várt a szerencsétlenre. (sajtó)</p>
<p>– Körülbelül tudjuk, hogy hol vannak ezek a földalatti járatok, meg hol voltak földalatti járatok, de a Hős utcában volt egy olyan földalatti járat, amelyik beomlott 1973-ban. Még hogy a földalatti járatot megtalálták, még ott használati <u>tárgyakat</u> is, <u>amelyikek</u> a betyárkodáshoz kellett, azok is voltak: ágyúgolyóig minden, köcsögök, birkanyíró olló, patkányfogó, lóbéklyó, ilyen vas meg cserép dolgok. (besznye)</p>
<p>Amikor Sikonya Ferencsel feljöttem ide a tetőre, akkor megdöbbsentem. Szóval egy ilyen pici területen egy kis paradicsomot lehet találni. „A lakók nagyon szeretik, ahogy körülnézünk a környéken, itt nagyon sok ugyanilyen <u>tető</u> van, <u>amelyikek</u> egész más funkciót töltenek be, tehát lehetne ez példaként követni és mindjárt jobban éreznék a házakban az emberek magukat.” (besznye)</p>
<p>Én nemrég láttam egy műsort a TV-ben, ahol olyanok látták egymást először, akik a neten ismerkedtek meg/szerettek bele egymásba. Úgy csinálták, hogy a lányok szeme be volt kötve, és megölelte őket vagy 4-5 férfi, és majdnem mindegyik kitalálta, melyik az övé. Érdekes volt megfigyelni az <u>arcukat</u> is, mert <u>amelyikek</u> azt állították, hogy szeretik egymást, nem mutattak semmiféle csalódást a másik láttán. Pedig csak átlagos kinézésük volt.</p>
<p>Trebitschem drágám, tapasztalatból tudom, hogy a külföldiek azokat a <u>tanyákat</u> is megveszik (mert tanyát azt lehet) <u>amelyikek</u> itthon a kutyának nem kellene, horribile dictu rendbe is hozatják, laknak is benne, olykor, művelik is. Nem a vitatkozás csak az ellenpélda kedvéért... (fórum)</p>
<p>Te sem vagy már kisgyerek szerintem, akinek ha elveszik a játékát, akkor már csak azért is hisztizik. Ha ezt képtelen vagy felfogni, akkor képviselőnek sem lehattél jó sohasem. Mint ahogy azokkal az <u>észrevételeidde!</u> sem értek egyet, <u>amelyikek</u> arra utalnak, hogy ami Orbántól jön, az mind ördögtől való gondolat és Lucifer sugallta neki, mert nem így van. (közösségi)</p>
<p>Ha nagyon tetű akarnék lenni (miért ne akarnék), kérdezhethném az általuk is jól ismert futballközeg nyelvén: mégis, mire számított miniszterelnök úr, magas labdára? Ha pedig tényleg úgy gondolták, hogy a magyar futball többet ér négy első körben kiesett klubcsapatnál meg egyetlen selejtezőcsoportban többször meggyalázott válogatottnál, akkor miért nem olvasnak néha <u>újságot</u>. Nem azokat, <u>amelyikek</u> azt írják, amit ők ketten meg a környezetük olvasni szeretne, hanem a valóságot. (közösségi)</p>

A „hivatalos” alkorpuszban nem volt találat, a „tudományos” és a „szépirodalmi” alkorpuszban is csak egy-egy. A „szépirodalmi” találatok nem a szerző, hanem a szereplők nyelvezetét tükrözik. A „sajtónyelvek” közt is vannak olyanok, amelyek valószínűleg szóbeli interjú alapján írott szövegből valók.

A ragozott formákat nem kerestük végig módszeresen, de idézzünk azért néhányat!

<p>A testéből előkerült megromlott levegőből ötvenháromezer töpörödött és rusnya manóka ugrott elő; ötvenháromezer és eggyel sem kevesebb! A nyomát követő, csendesebb utó-fingból ugyanennyi nőstény törpe bújt elő, ráncos képű parányi némberek, <u>amelyikeket</u> hol erre, hol arra láthatni a világban. Nem nőnek, csak lefelé, a föld irányában, akár az ökor farka, vagy kerületükben gyarapodnak, mint a limogesi karalábé. (Faludy György)</p>
<p>Hát meg kell bizony mondani, hogy a szlovák–magyar kapcsolatokban akad néhány probléma, még történelmi is, de újabb is, és éppen ezeken a találkozókon, a mostani szentkeresztin ezek az érzékeny kérdések nem voltak megnyitva, sőt egyáltalán nem voltak megnyitva. Mind a két kormányfő, azt lehet mondani, másra figyelt, olyan dolgokra, amelyekben a két ország sikeres lehet, vagy <u>amelyikeknek</u> sikeres vége lehet, legyenek azok hidak, átjárók, vagy más együttműködés. (sajtó)</p>
<p>Tudod, abban a király sorozatban, amelyekben rothadó hulla mesél marha jó sztorikat. Hát a mostani is nagyon nyerő vót. A múmia lebabázott, de a fattyú olyan undorító vót, hogy mingyá' elhányta magát, aki csak ránézett. Ez már oltári durva vót, az biztos. Még a Fókuszban is megnyalhatták volna utána mind a tíz ujjukat. Na, ilyen filmeket kéne vetíteni, <u>amelyikében</u> van poén. Nem olyan hót unalmakat, mint a Duna tévében. (sajtó)</p>
<p>Tény, ami tény, ők nem lettek kurvák, mint én. Tehát csak azok az események, igen, azok, <u>amelyikéről</u> a továbbiakban kell beszámolnom, csak azok tettek engem szajhává. Csak azok határozták meg számomra a bűn útját, ahogy már csak mondani szokás. Nem bántam meg semmit! Nem bántam meg, hogy ezen az úton indultam el – de ezt már megmondtam. Kész. (sajtó)</p>
<p>Rip. „Konkrétan tudna néhány dolgot mondani?” „Konkrétan természetesen tudok, azt, hogy egyszerűen feltesznek olyan anyagokat, a kiadók hozzájárulása és megkérdezése nélkül, olyan anyagokat, <u>amelyikéhez</u> semmiféle joguk nincs. És aztán itt van a kérdés, hogy van joguk vagy nincs joguk, nagy jogi vita zajlik jelen pillanatban, és én azt hiszem, hogy ez még el fog tartani jó néhány hónapig, ha nem évig”. (besznye)</p>
<p>Igen, ezek a könyvek alapján érdemes volna egy múzeumot is összeállítani, ugye ugyanazokkal a mesékkel alátámasztani a tárgyakat. Megvan Kónyai Ábesnak mondjuk egy zöldjegyzőnek a szűrje, meg számos olyan dolog, <u>amelyikeket</u> hát itt tudjuk pontosan embereké kié volt, mié volt, mire használták. (besznye)</p>
<p>A lényeg ebből a sok irka-firkából véleményem szerint és visszakanyarodva a kitérőből, az, hogy másféle történetek, ill. mesék azok, amelyekhez „adható” illusztráció, és megint más az, <u>amelyikéhez</u> nem lenne szabad. Az illusztráció szónak a tolkien mű esetében szerintem a filmre is vonatkoznia kellene, azazhogy – bármilyen szomorú is – nem szabadna belőle filmet csinálni. (fórum)</p>
<p>Es mi lesz a többi tábori lelkésszel? Tudod, <u>amelyikeket</u> az elmúlt 10 évben neveztek ki táborigazgatóknak? HJM, erről nem szol a hír? (fórum)</p>
<p>Aztán elindultunk felfelé, felfelé, felfelé, felfelé. Persze percenként álltunk meg, hol inni, hol vetkőzni, hol öltözni, hol telefonálni, hol meg csak azért, mert a többiek elfáradtak! Persze el is tévedtünk, persze, hogy kivágták azokat a fákat, <u>amelyikéről</u> kiderült volna, hogy rossz felé megyünk. Még szerencse, hogy Haladót nem csalta meg hihetetlen tájékozódó-képessége (és még nagyobb szerencse, hogy Bogumilnál volt egy régebbi kiadású térkép, amelyiken kiigazodtunk! :-))). Mindennek természetesen Szimba volt az oka, ő kényszerített minket erőnek erejével arra, hogy megnézzük az Ujpest-forrást! (fórum)</p>
<p>B: Celeron a probléma... Talán egy jó proci kellene, ott nem bugzik. I: Miért. mi a baj a celeronnal? Szerintem semmi... B: Csak annyi a baj, hogy <u>amelyikében</u> van mar cache, azok közül is néhány jobban megy nélküle... (fórum)</p>
<p>Pepin, nem, nem értettelek félre. Gondoltam, hogy valami ilyesmi. Csak ahogy előadtad. úgy megragadta a fantáziámat. Mert én mindig is szerettem az ilyesmiket. Igaz, leginkább a</p>

játékokat, és ott is azokat, amelyikekbe sikerült belenyúlnom, némi előnyt szerezve ezzel versenytársaimmal szemben. De szerintem tényleg érdekes lehet az amit te csinálsz. Szóval még mindig szeretnék róla többet tudni, persze csak ha nem titok vagy ilyesmi. (fórum)

Nekem is van sok-sok könyv, amelyikekhez visszatérek, többször is elolvasom őket. Persze, nem az összes, az istentudja-hányszáz elolvasottból, de sok ilyen van. (közösségi)

Emlékeim szerint amelyikeket gyerekkoromban láttam, valamivel kisebbek voltak. Minden évben Révfülöpön nyaraltunk, hatalmas kert volt ott, helyenként nagyjából természetes növényzettel. Volt ott egy fatuskó, ahonnan évekig jöttek elő az orrszarvú bogarak. Apám-mal gyakran nézegettük őket. Általában atkák voltak a hasukon. Akkor persze nem tudtam, mik azok, de feltűnt. (közösségi)

Látjuk, hogy a találatok döntő többsége itt is azokból az alkorpuszokból való, amelyek nagy számban tartalmaznak informális stílusú és/vagy beszélt nyelvi(es) szövegeket. A „sajtónyelvi” alkorpusz példái valószínűleg nem újságcikkekből valók, hanem inkább az azokhoz írott kommentekből, amelyek nyilván nem lettek elkülönítve az írásoktól, és nem lettek a „fórum” alkorpuszba sorolva.

Bár ilyen alacsony elemszámnál a találatok számából nem vonható le messzemenő következtetés, így is valószínűnek látszik, hogy az *amelyikek* leginkább a **besznyében** és a besznyéhez közel álló **bizalmas** stílusú szövegekben él. Egyelőre nincs okunk feltételezni, hogy csak a kevésbé iskolázott beszélők használnák.

Ebből következően az *amelyikek* formát ugyan **semmilyen tekintetben** nem tarthatjuk **nyelvileg helytelennek**, mégis egyelőre elsősorban a **bizalmas** stílusú szövegekben ajánljuk használni.

Formális és **választékos** szövegekbe az *amelyek* forma illik, különösen, ha azok **gondozott** szövegek. Sőt lehet, hogy még a **gondozott informális** szövegekben is jobb elkerülni az *amelyikek* forma használatát.

Mások kézirataiban is kijavíthatjuk, ha a szöveg stílusa **formális** vagy **választékos**, sőt ha **gondozott** szöveget javítunk – márpedig rendszerint azért javítunk, mert a szöveg gondozott vagy az lesz javításunk után – még a **bizalmas** stílusban is lehetséges, hogy érdemes más formára javítani, de ezt már, ha van rá lehetőség, jobb megbeszélni a szerzővel.

Sima háziegér és fehéregér keverék picik amelyikek feketék

következő »

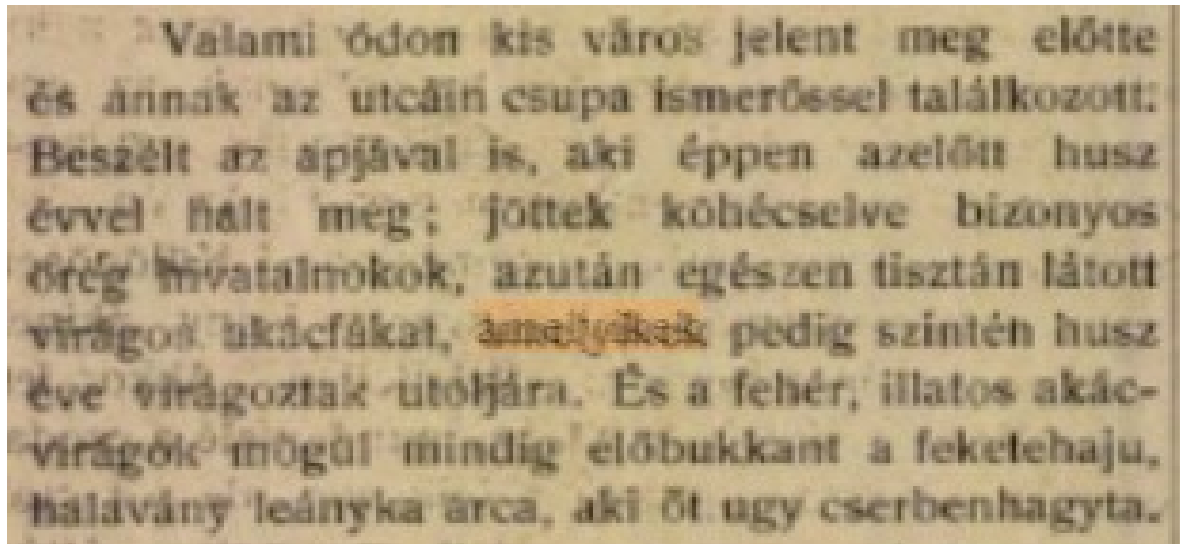
« előző

4. A kölyök macskák szétszedhetik a lakást

Nagyon változó, hogy a pici cicák mennyire elevenek. Vannak, amelyikek egészen „jól” viselkednek, míg mások igencsak aktívak. Ezt nem lehet előre kiszámítani... Éppen ezért készülj fel arra, hogy a fotel oldala előbb-utóbb meg lesz kapargatva a lakásban, az asztalon lévő váza össze fog törni, a vezetőkeket pedig játéknak használják majd a cicák. Nagyobb korukban persze már sokkal visszafogottabbak lesznek, de az első 6 hónap általában nem egy fátyásmenet. 😊

Érdeemes még megjegyezni, hogy az *amelyikek* vonatkozó névmásra Trianon előttről is akad példa, mégpedig a *Szatmárvármegye* című lap egyik 1910-ben megjelent számából. Úgy látszik, dédnagyszüleink is „szenvedtek” már abban az „átmeneti nyelvhasználati zavarban”, amiben a mai beszélők „szenvednek”.

Amint föntebb láttuk, a *Nyelvművelő kéziszótár* „átmeneti nyelvhasználati zavarnak” minősíti az *amelyikek* forma létrejöttét.

Itt említjük meg, hogy a többi névmásfajára (*valamelyikek*, *némelyikek*) stb. is előkerültek az internetről 19. századi és 20. század eleji találatok.

3. Az aki : amelyik váltakozás

Az *amelyik* vonatkozó névmási kötőszó nemcsak az *amely* szerepkörében használatos újabban, hanem az *aki* szerepkörében is. Ez azt jelenti, hogy akkor is használjuk, amikor nem emelünk ki több személy közül egyet, s nem is feltétlenül csak egyre utalunk, hanem utalhatunk többre is.

Ennek következtében váltakozás jön létre az *aki* és az *amelyik* közt, azonos funkcióban, egymás alternatívájaként használatosak:

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen Szerelem

Kezdőoldal » Felnőtt párkapcsolatok » Szerelem » Milyen férfi az aki fél a...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

Milyen férfi az aki fél a párkapcsolattól, a csalódástól és a szerelemtől?

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen Egyéb kérdések

Kezdőoldal » Felnőtt párkapcsolatok » Egyéb kérdések » Milyen férfi az, amelyik...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

Milyen férfi az, amelyik minden barátja mellett flörtöl?

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen Emberi tulajdonságok

Kezdőoldal » Emberek » Emberi tulajdonságok » Milyen nő az, aki más férfiakért...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

Milyen nő az, aki más férfiakért képes még a gyerekét is elhagyni?

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen Egyéb kérdések

Kezdőoldal » Gyerekvállalás, nevelés » Egyéb kérdések » Csalódtam a nőben. Milyen nő...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

Csalódtam a nőben. Milyen nő az, amelyik nem akar gyereket soha?

Figyelt kérdés

Nézzünk most meg néhány példát először arra az esetre, amikor az *amelyik* használata – személyre vonatkoztatva – megfelel a nyelvőrök által szorgalmazott szabálynak, utána pedig arra, amikor nem felel meg. (A nyelvőrök által ma is érvényesnek vélt régebbi szabály szerint az *amelyik* névmást akkor használjuk, amikor egy dolgot/személyt emelünk ki több közül.)

Az MNSZ2 példái az *amelyik* hagyományos használatára:

1. Mihelyt a takarítással végeztek, a szakállas lehántotta magáról a fekete kezeslábast, kint kirázta, odaakasztotta a bőrkötényre, s bement mosdani. A vaskosabbik ember, amelyik pörölyével az órájára sújtott, kinyitotta a vasszekrényt, lapítót, tepsit, zománcos bográcsot, háromlábú fémállványt szedett elő, s a bádogborítású műhelyasztalra rakodott. A szelíd karvalykéjú, tán mert megsokallta az ő ácsorgását, rászólt: – Te gyere velem. Körbementek a barlang íves előterén, s a műhelyrésszel átelleni zugban kinyitották az éléstár deszkaajtáját. (Szilágyi István)
2. Amint elhaladtam mellettük az egyik megragadta a jobb karomat. – Szia, cica – köszönt nyálasan. – Ereszd el a karomat! Most! – kiáltottam rá idegesen és megpróbáltam kiszabadítani a kezemet az erős szorításból. – Naa! Semmi baj. Eléggé csini vagy – mondta a másik, megcirógatva az államot. – Azonnal szedd le a kezed az arcomról! – kiabáltam hisztérikusan. – Hé! Azonnal engedd el a lányt! – kiáltott valaki mögöttünk. Felismertem a hangot. Balázs volt az. Odalépett ahhoz a fiúhoz, amelyik simogatott, és ököllel belevert az állába. Az azonnal elterült a földön. A másik fiú odament Balázshoz és megpróbálta megütni, de Balázs gyorsabb volt, így hasba rúgta. (Jókai Anna)
3. A kiképző katona széles terpeszbe állt, oldalvást kinyújtotta a karját, ökölbe szorította a jobb kezét, aztán kinyújtotta a középső ujját, megfeszítette a testét, szépen, lassan odament a disznóhoz, és egy hihetetlenül gyors mozdulattal belecsapott mellkasi tájékon. Szíven szúrta a középső ujjával. Az állat azonnal összezsugorodott, párat verdesett, aztán elpusztult. Azok, akik a fülét meg a farkát fogták, amikor elének cipelték, levették a kötélről, és a katona, amelyiknek kése volt, elvágta a torkát. Hogy kivérezzen. (sajtó)
4. Miután mindkét nő hosszan hajtogatta, hogy az élő gyerek a sajátja, a király hozatott egy kardot azzal, hogy ketté fogja vágatni az élő gyermeket, mert úgy lesz igazságos, ha a két nő a fele-felet kapja. „Se enyim, se tied ne legyen; vágjátok ketté” – egyezett bele az a nő, amelyiknek a fia meghalt, a gyerek anyja azonban ijedten tiltakozott, mondván hogy inkább adják az élő gyermeket annak, akié meghalt. Ebből Salamon kitalálta, hogy mi az igazság, és a gyermeket visszaadta az igazi anyának. (tudományos)
5. Viszont Janukovics az egyetlen jelölt, amelyik következetesen kiáll a kisebbségek érdekében a védelmében. Egyébként beregszászi látogatása során volt alkalmam vele négy szemközt beszélni is, és e tárgyalás során meggyőződtem arról, és bizonyára meggyőződtek azok is, akik ott voltak a Petőfi-szobornál, hogy ez az egyetlen jelölt, akiben valóban megvan az akarat, és ha megválasztják, akkor meglesz ehhez a hatalma is, hogy azokat a kisebbségellenes intézkedéseket visszavonja, amit eddig a kormány elfogadott. (besznye)
6. Én jelen pillanatban egy iskolában dolgozom, nagyon sok gyerekkel foglalkozom. Úgy-hogy csak ennyit szeretnék mondani. Nem minden esetben azt választják a szülők. Mondjuk nekem a másik lányom, amelyik bábszínészet az eredeti szakmája, mellette van még négy szakmája. Az eredeti végzettsége azért valamennyire az apjához hozzá húz. Gépésztechnikus az eredeti szakmája. Azért valamennyire benne van. (besznye)
7. – Mi történt ezzel a lánnyal? – látszott a nőn, hogy sajnálja a lányt, mert elsomorodott. – Hát tudja, ő és a barátnője súlyos autóbalesetet szenvedtek. – Eltorzult az arca amint ezt kimondta. – Ez szörnyű – mondtam komoran – és a másik lány, hogy van? – Ő sincs túl jól. Kómában van, még most sem ébred fel, de a körülményekhez képest már jól van. – És találkozhatnék azzal a lánnyal, amelyiknek a vért adtam? – Hát, nem lehetne, de az ön esetében kivételt teszünk, hiszen megmentette. (közösségi)

Az összes idézett mondatban *aki* is állhatna *amelyik* helyett, a különbség csak az volna, hogy az *aki* használata esetén a referens nem volna explicit módon kiemelve.

A példagyűjtés tanulsága, hogy a nyelvőrök által szabályszerűnek mondott használatra nehezebb volt megfelelő, egyértelmű példákat találni, mint az általuk kárhoztatott használatra. Ennek nyilván elsősorban tartalmi okai lehetnek: ritkábban van szükségünk arra, hogy a referenst több közül emeljük ki, mint arra, hogy pusztán utaljunk rá.

Az is némileg meglepő volt, hogy az előkerült példák közt nem voltak erősen választékosak vagy nagyon formálisak, az idézetek is inkább kiegyenlített stílusúak. Ez persze írható a véletlen számlájára is, nem feltétlenül szükséges mögötte tendenciát látni. A kérdést empirikusan kellene vizsgálni.

Érdeemes megjegyezni, hogy az 5. sz. példában ugyanarra a *jelölt* szóra a következő mondatban az *aki* névmás vonatkozik, ami jól szemlélteti az *amelyik* : *aki* váltakozást.

Bár nem ide tartozik, megemlíjtük, hogy a 6. sz. példában két *-nak/-nek* rag is hiányzik: az egyiknek a *lányom* főnévhez, a másiknak az *amelyik* névmáshoz kellene kapcsolódnia. A raghiány nyilvánvalóan annak a következménye, hogy ez a szövegrészlet élőszóban hangzott el, ahol az ilyen botlások természetesen, és többnyire észrevétlenül maradnak.

Az MNSZ2 példái a nyelvőrök által kárhoztatott használatra:

1. – Nem azzal törődtünk, aztán mi lesz. Csak azzal, végbe lehessen vinni! Maradéktalanul. Mert ha nem sikerül, a kezében vagyunk. Egyiket a másik ellen szokta használni. Külön-külön. Álmában támadtunk. Ki volt dolgozva. Balta, kalapács, láncos lakat meg az óltámasztó nagyruúd. Kérem, tisztelt bíróság, példásan sikerült! – Az asszony kihúzta magát. A lány fölvihogott. Vagy inkább nyerített. A hallgatóság élvezte. – Az ítéletre készen állunk – mondta a legidősebb fiú, amelyik háromszori ismétléssel befejezte a nyolc általánost, és az „eset” előtt betanított munkás volt. (Jókai Anna)
2. Csinált magának egy kellemes délutánt az MTK. Mint a diák, amelyiknek azt mondják, hogy gyakorlásként csináljon meg néhány matekpéldát, mire kettőt húsz perc alatt megold, mert megvan hozzá az esze és a feladat sem túl bonyolult; akkor aztán pihenésképpen szaladgál meg játszogat egy kicsit, s noha a legszívesebben már vissza sem ülne könyv és füzet elé, azért – hogy szó ne érhesse a ház elejét – még egy harmadik példát is legyűr. (sajtó)
3. Ez az a nemzedék – másfél millióan élünk még a kétmillió '47-56 között születettekből – és a szülei és az unokái, így összesen már mintegy 3-4 millió ember, amelyik megtanulta, hogyan kell alkalmazkodni elnyomó, antiszociális, önös érdekeit néző kormányok intézkedéseire. Amelyik tudta, hogyan kell a sorok között olvasni – azt tettem meg a beszédem elején –, amelyik a gyermekeinek lefordította, hogy az önök hazugságai mit jelentenek, és mindvégig bujdosó lett, és az is maradt a saját hazájában. (hivatalos)
4. Ha spórolni akarunk – és itt felmerült az a kérdés, hogy a parlamenti létszám milyen óriási nagy –, akkor fel lehetne tenni, hogy mondjuk, a kétmillió Budapest esetében hány politikus működik jelen pillanatban, és milyen forrásokkal működik. Nem a kistelepülés képviselője, amelyiknek a tiszteletdíja 25 ezer forint, viszi el a forrásokat, hisz nagyon sok kistelepülési képviselő, polgármester lemond a tiszteletdíjáról, csak azért, hogy a saját településének sokkal több maradjon. (hivatalos)
5. És ha már a vízről beszélgettünk, itt van előttem a Balatoni Vízimentők Szakszolgálatának a címere. Egy mentőöv, egy vöröskereszt, a mentőöv alsó karójában egy fuldokló ember, amelyik nyújtja a kezét és a felső karójában egy másik ember, amelyik megfogja, és kirántja

a vízből. (besznye)
6. Vegyük azt egy szigorú elméletnek, hogy az emberek közössége Magyarországon, ahol a szakszervezetek hanyatlásnak indultak, ilyen-olyan csoportok hanyatlásnak indulnak, valóban egy tömeg véleményét képviseli. Mi, akik egyszerű állampolgárok vagyunk, kapunk balról is jobbról is telefonokat, és van olyan orvos, <u>amelyik</u> azt mondja, hogy de jó, hogyha privatizálják az egészségügyet, más azt mondja hogy nem. (besznye)
7. A magyar iskolákat végző tanulók, kifejezetten jó esélyekkel rendelkeznek. Ha a tantárgyakra bontjuk, és részletekben gondolkodunk, igen, lehet emlegetni az ukrán nyelvet, mivel az ukrán nyelv követelményei, igen magasak, és azokat főképpen az ukrán iskolák felé igazítják. De ha a 121 pontos ponthatárt vesszük figyelembe, akkor az, reális. Az a <u>tanuló</u> , <u>amelyik</u> rendszeren készíti a házi feladatait ukrán nyelvből és irodalomból, jó esélyeik vannak, ha igyekeztek, és mindennek eleget tettek. (besznye)
8. Nem, én nem egészen erre gondoltam, hanem arra gondoltam, hogy nem patthelyzet alakul ki, hanem patthelyzet alakulna ki akkor, ha nem lenne az a tíz mandátum, tíz <u>képviselő</u> , <u>amelyik</u> viszont így a mérleg nyelve. (besznye)
9. A sírás is a gyengédség egyik jele, amit Ti, Lányok annyira elvártok tőlünk. Az a <u>férfi</u> , <u>amelyik</u> nem tud sírni, nem is lesz Veletek gyengéd, figyelmes. (fórum)
10. A nők ismerik az emberiség sikerének történetét, és sikeres utódokat szeretnének. Megvannak az ösztöneik, és van emberi agyuk, úgyhogy a többség megfelelően dönt. Egész jól benépesítettük ezt a bolygót, talán már fél évszázad múlva a Holdon is megindulhatnak hasonló folyamatok, tehát nincs mitől tartani. Az a néhány <u>nő</u> , <u>amelyik</u> meg csak a külsőségeket látja, részemről le van... Azért ne szétrohadt sportcsuka, barna, kitágult szárú zokni, szakadt, koszos farmergatya, kinőtt, ketchupos póló legyen rajtatok, és ne mosdatlanul, ragacsos hajjal és büdös lehelettel próbálkozzatok, mert legyen bármily szép is a lelketek, ez – csuda tudja miért, de – taszítja a nőket. (fórum)
11. Hát, ha rajtam múlik, nem gazellatestű lányok lesznek rajta, engem speciel nem motiválnak, legfeljebb ideges leszek tőlük. Sajnos az a helyzet, hogy 10 olyan <u>nőből</u> , <u>amelyiknek</u> jó alakja van, 9 úgy született (és még van 2 éve, amíg ki fog nézni valahogy), és csak egy, <u>amelyik</u> edzéssel jutott el idáig. (fórum)
12. Az a <u>tanár</u> , <u>amelyik</u> megüti a gyereket, az barom. Hiába minden más jó tulajdonsága, a fizikai erőszak által okozott kárt nem ellensúlyozza semmi. Megjegyzem, a lelki károkra ugyanez vonatkozik. Amúgy senki nem állította, hogy nem voltak jó tanáraid, nem értem, miért válaszolsz olyasmire, amiről nem volt szó. Én is találkoztam néhány jó tanárral – de nem erről beszéltünk... Felvettem a föld eladását, mire te erőltetted a tévészcsé témáját. Én nem arról beszéltem, te nem arra válaszolsz – így nem lehet normálisan véleményt cserélni. (fórum)
13. Kb. 10 perc alatt fel lehetne oszlatni az EU-t támogató bandát. Szükséges eszköz: 10-20 vízagyú. Nem az emberekre irányítva! A levegőbe locsolt víz előbb vagy utóbb engedve a gravitációnak visszatér a földre. Konklúzió: Az az <u>ember</u> , <u>amelyik</u> fázik, az nem tüntet, hanem elmegy haza átöltözni. Erre a jogvédők sem szólhatnak semmit. A kecske is jóllakik, s a káposzta is megmarad: D (közösségi)
14. Mindig az a lényeg, hogy kicsoda ír, vagy szólal meg. Becskereki idézete elhelyezte a szerzőt a politikai palettán. Ezzel együtt azért az ismert volt eddig is, hogy az Új Szónak vajmi kevés köze van a szlovákiai, nemzetben gondolkodó magyarság szellemiségéhez. Egy ballib, magyargyalázó söpredék szerkeszti, a magyarság számára nem mérvadó. Szóval Orbánt nagyon nehéz számukra megemészteni. Van végre egy olyan magyar <u>miniszterelnök</u> – sok hibával, mint minden ember – <u>amelyik</u> a kormányzati munkánál a nemzetből indul ki. (közösségi)
15. Értem én persze, ha ezt a szülőt megbüntették az rendbe van, nem szaladgálunk összevissza. Pláne, nem gyerekekkel. De, ha este a sötétben én kivilágítatlanul tekerek, akkor szemét a <u>rendőr</u> , <u>amelyik</u> engem megbüntet. Nahát. Elvárjuk a rendőröktől, hogy igenis intéz-

kedjenek, ha szabálytalanságot látnak. Kivéve, ha rólam van szó. Hiszen elvárható, hogy mindenki más tartsa be a szabályokat. (közösségi)

Amint látjuk, a példák itt még inkább **kiegyenlített** vagy **informális** stílusúak.

A 3. sz. példában az *amelyik* névmás nem feltétlenül a közvetlenül előtte álló *ember* főnévre utal vissza, hanem a *nemzedék* szóra is vonatkozhat; ez pedig gyűjtőnévnek tekinthető, így ennél az *aki* használata a nyelvőrök szemében hibás volna, amint az előző fejezetben láttuk. Mivel tartalmilag a *nemzedék* és a *3-4 millió ember* ugyanarra a dologra vonatkozik, a beszélő szempontjából nincs is jelentősége annak, hogy az *amelyik* névmásnak melyik a referense.

A 7. sz. példa rendezetlensége ugyancsak azzal magyarázható, hogy szóban hangzott el.

Az alábbi mondatban azért előnyös az *amelyik* használata, mert egyszerre van élő és élettelelen referense:

Az, hogy mekkora traumát jelent a nyári szabadság után visszaülni az iskolapadba, elsősorban iskolafüggő. Ha a sulis képes érdekes és jó órákat, programokat kínálni, akkor még az is, aki nem kiváló tanuló, egy picit örül majd annak, hogy kezdődik. Másrészt az a jó *iskola*, és az a jó *tanár*, *amelyik* világos és betartható szabályokat állít. Ugyanis a gyerekek nem csak a teljes szabadságot szeretik, hanem a jól definiált helyzeteket is, amikor tudják, hogy 'mi, merre, hány méter'. (sajtó)

A következő példában is két referensre utal vissza az egyetlen *amelyik* névmás, csak hogy itt a második referens többes számú, ezért az egyes számú visszautalás fogalmazási hiba:

Biztos voltak visszaélések is, de túlnyomó többségben igen drágán lettek ezek a lakások véve, mert igen sokat kell a karbantartásra, és a 45 évig elhanyagolt felújításokra költeni. Tudod az egész arra primitív stílusra hasonlít, hogy kezdik a rémhíreket terjeszteni, hogy „a Dohány utcában fosztogatnak”. Oszd elmegey az ember a Dohány utcába, ahol tényleg történik valami. De fosztogatás helyett osztoogatnak. Igaz a különbség csak egy betű, de milyen más a leányzó fekvése. Az a *párt* meg *politikások*, *amelyik* ilyen primitív módszerekhez alacsonyodnak le, pusztulásra vannak ítélve. (fórum)

A problémát elvben megoldhatta volna a többes számú *amelyikek* névmás használata, azonban lehet, hogy ezt a beszélő – neologizmusról lévén szó – hibásnak, vagy pedig stilisztikai szempontból helyénvalótlannak (inadekvátnak) érezte.

A számbeli egyeztetés kérdésével alább, *A vonatkozó névmások nyelvtani kérdései* című fejezetben foglalkozunk.

Egy másik lehetséges – igaz, eléggé nehézkes – megoldás a vonatkozó névmás megkettőzése lett volna. Erre is találtunk két példát az MNSZ2-ben:

Az utód kérdése legtöbbször egyértelműen eldönthető. Soha ne mondjuk azonban végleges nemet, hiszen nem tudhatjuk előre, hogy milyen eredményeket fog elérni a orvostudomány ezen a téren 10-20 év távlatában. Az is fontos kötelességünk, hogy segítsük megtalálni azt az *intézményt* és *szakembert*, *amelyik* és *aki* a legmagasabb szintű ellátást tudja nyújtani ezekben a legtöbbször nagyon komplikált esetekben. (sajtó)

A kérdés jó, csak hiányos! Mert lehetne azt is kérdezni hogy: Magyarországon léteznek-e olyan politikai párt, esetleg politikus amelyik, aki meg akarja oldani a devizahitelek problémáit? Nincs ilyen, sajnos... vagyis van egy, csak azt sajnos nem lehet demokratikus párt-nak nevezni :-(((((közösségi)

Az *aki* használatát nem vizsgáltuk ugyan, de okkal feltételezhetjük, hogy az *aki* mindkét esetben – akkor is, amikor több közül emelünk ki egy személyt, akkor is, amikor kiemelés nélkül utalunk egy vagy több személyre – a **stilisztikailag jelöletlen** választás. Az *aki* bármilyen stílusú mondatba beleillik; ezzel szemben – amint látjuk – az *amelyik* használata inkább a **ki-egyenlített** és **informális(abb)** stílusú szövegekre látszik jellemzőnek.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy az *amelyik* névmást ne lehetne használni **erősen formális** vagy **erősen választékos** mondatokban is a több közül való kiemelésre. Nyilvánvaló, hogy lehet. Amikor viszont nem kiemelésről van szó, akkor erősen formális és erősen választékos szövegekben – különösen akkor, ha gondozottak – ma még célszerűbbnek tűnik az *aki* névmást választani.

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen » Párkapcsolati problémák

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

Saját kérdéseid 1

Megválaszoltjaid

Figyelt kérdések 1

Kezdőoldal » Felnőtt párkapcsolatok » Párkapcsolati problémák » Az a nő amelyik még 4 hónap...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

Az a nő amelyik még 4 hónap után is sokszor kérdezi hogy BIZTOS Az a nő bizalmatlan és óvatos?

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Véletlen » Egyéb kérdések

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

Saját kérdéseid 1

Megválaszoltjaid

Figyelt kérdések 1

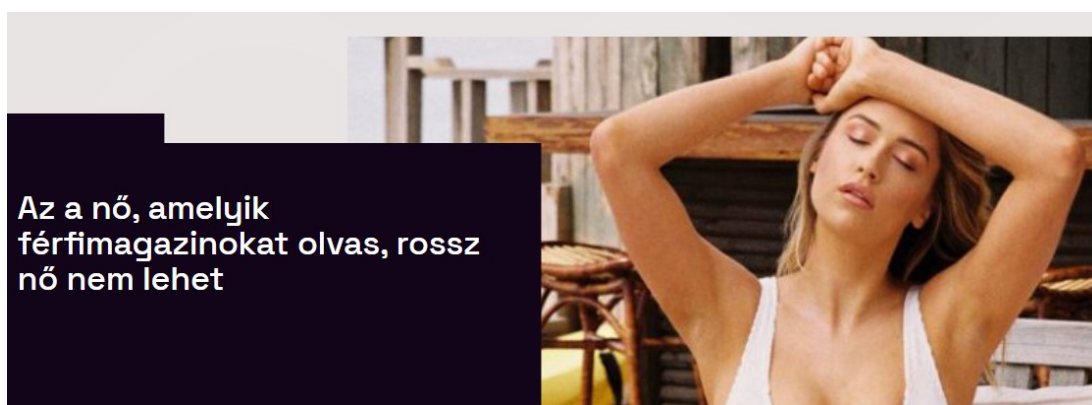
Figyelt kulcsszavak

Kezdőoldal » Emberek » Egyéb kérdések » Az a lány amelyik röhög egy...

Az a lány amelyik röhög egy másokat lenéző férfivel, arról lehet tudni hogy ő maga is olyan?

Figyelt kérdés

tehát elég csak egy nevetést látni egy ilyen lánytól egy olyan "alfahimnek nevezett egyén hülyeségein, hogy mást leolt, akkor lehet azt mondani hogy a lány az olyan is agyilag értékrendileg ?

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votetlen » Egyéb kérdések

Listva 2 Kezdőoldal » Családi kapcsolatok » Egyéb kérdések » Milyen az a férfi, amelyik...

Üzeneteid
Kérdéseid
Saját kérdéseid 1

Milyen az a férfi, amelyik nem tudja kimutatni az érzelmeit?

Figyelt kérdés

Az a férfi, amelyik valóban képes téged szeretni, ritkán mondja. Mert megéli. A valódi férfi nem dumál. Cselekszik.

Férfiak

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votetlen » Szerelem

Listva 2 Kezdőoldal » Felnőtt párkapcsolatok » Szerelem » Milyen az a férfi, amelyik...

Üzeneteid
Kérdéseid
Saját kérdéseid 1
Megválaszoltjaid

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyj el az oldalt.

Milyen az a férfi, amelyik "mackós"?

Az ember, amelyiknek nincs hite, az el van veszve - Székelyföld 1000 arca

Székelyföld 1000 arca
22,7 E feliratkozó

4. Állatokat jelentő szavakkal kapcsolatos váltakozások

A) Általános kérdések

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint az állatot jelentő főnév mellett is az *amely* névmás áll:

A farkasok, <u>amelyek</u> a tábor körül ólálkodtak, éhesnek látszottak.
A róka, <u>amelyet</u> a falu szélén láttam, elvitte két tyúkunkat.
Ezek azok a baromfiak, <u>amelyeket</u> tegnap vettünk.
Kiirtotta a bolhákat, <u>amelyek</u> már régóta csípték.
Ez az a kártevő, <u>amelyet</u> a legnehezebben irtottunk ki tavaly.

Nem tartják viszont hibának az *ami* és az *aki* névmás használatát sem, ha a beszélőt a főmondatban említett állathoz vagy állatokhoz „személyesebb érzelmi viszony” fűzi.

Nem egészen világos ugyan, miért gondolják a nyelvőrök azt, hogy az *ami* névmás alkalmasabb a „személyesebb érzelmi viszony” kifejezésére, mint az *amely* névmás, az azonban mindenképpen megnyugtató, hogy az *ami* névmás használatát **nem helytelenítik**.

Ez azért nem annyira magától értődő, mert a nyelvújítás hivatalos álláspontja szerint az *ami* használata az *amely* szerepében – vagyis amikor főnévre vonatkozik – pongyolaság. (Erről fontosabb már volt szó.)

Az állatokat megnevező szavak is főnevek, így az azokra való utalás az *ami* névmással ugyan csak pongyolaságnak kellene minősüljön.

A nyelvőrök példái:

<i>aki</i>	<i>ami</i>	<i>amely</i>
A kutya, <u>aki</u> egyetlen társa volt, élettelenül hevert a földön.	A kutya, <u>ami</u> egyetlen társa volt, élettelenül hevert a földön.	A kutya, <u>amely</u> egyetlen társa volt, élettelenül hevert a földön.
Jó lovaink, <u>akikről</u> szakad a tajték, nem bírták tovább.	Jó lovaink, <u>amikről</u> szakad a tajték, nem bírták tovább.	Jó lovaink, <u>amelyekről</u> szakad a tajték, nem bírták tovább.

E mondatokban – mivel leginkább választékos stílusú szövegekben tudjuk őket elképzelni – az ***aki* tűnik a legjobb megoldásnak**. Az ***ami*** használatát érdemes lenne tüzetesebben megvizsgálni. Az ***amely*** **formális** stílusú mondatokban valószínűleg szintén **megfelelő** megoldás.

Jó szolgálatot tehet az e tekintetben **semleges *amelyik*** vonatkozó névmás is, amelyet a nyelvőrök különösen többes számban erősen **helytelenítenek**. Ez lehet az oka annak, hogy ezt a névmást nem említik lehetőségként, pedig ezzel ugyanúgy lehet állatra utalni, mint a másik hárommal.

<i>amelyik</i>
A kutya, <u>amelyik</u> egyetlen társa volt, élettelenül hevert a földön.
Jó lovaink, <u>amelyikekről</u> szakad a tajték, nem bírták tovább.

B) Az amely használata

Az *amely* – amint láttuk – a **nyelvművelők által leginkább támogatott** forma, a szöveg stílusától függetlenül. Pedig tudjuk, hogy az *amely* névmás a bizalmas stílusú szövegekbe egyáltalán nem illik.

Nézzünk meg példákat az *amely* használatára az MNSZ2-ből!

A boszorkányoknak igen kevés kivétellel mindenféle állat hűséges segítőtársául és cinkosául szegődik, mivel az állatok, hozzájuk hasonlóan, ösztönös lények, s megérik azt, ki hozzájuk hasonlóan cselekszik. Csupán a ló, a sólyom és a delfin az, mely tisztaságánál és férfitermészeténél fogva nem állhatja a boszorkányokat. Egyébiránt a boszorkányokban rejő sötét, és célirányos erő bűvkörébe vonja az állatokat, és megbilincseli azok akaratát; falkavezérként, domináns egyedként uralkodik rajtuk, rendszerint felhasználva, feláldozva őket céljai véghezviteléhez. Mindennemű állatok közül pedig különösképpen a hüllők, a ragadozó madarak és a kutyák azok, melyek gyakran előfordulnak társaságukban. A varangyos- és bármilyen béka, mely nedves és a földön mászik, a közös elemek, a föld és a víz révén kiválóan használható a gonosz praktikákban. (szépirodalmi)

Bottal, pizsamában, hálóköntösben megyek a folyosón, rámosolygok a nővérrre, faarc, a sarokban egy volt bajtársam nyöszörög négykézláb, meghúzza a cipőfűzőmet, nem mer fölegyenesedni, hátha belőnek az ablakon, elkéri a cigarettámat, oldalát a fűtőtest rácsához dörzsölgeti, aztán a nővérszoba elé kúszik, s órákon át várakozik egy kockacukorra. Földhöz csapott egér vagy, amelyre ráfordítottak egy virágcserepet. (Konrád György)

Száraz, szikár férfi volt ez, keserűségtől füstös, mint egy megpörkölt husáng. Balján az agg egy kutyust figyelt, amely a sír túlfelén a pap lábáig furakodott; jobbán az öregasszony a temetőkerítés ciprusai fölött úszó felhőket kísérte, mint aki túl van kerítéseken és sírokon. Ő maga azonban a gödör sárga mélyét nézte: a kettészelt gilisztat, amely még ott rángatózott a sír falán, a padmalt, a halál lakóházának ezt a csendes eresztét, s arra gondolt, hogy a távoli, csodálatos rokon, akiért átjött az óceánon, íme, még távolibb és még csodálatosabb. (Németh László)

A tavalyi áradások után sokáig találgatták a szegediek, miért olyan fájdalmasak, és hosszan tartóak a szúnyogcsípések. Sokan akkor arra gyanakodtak, hogy a néhány hónappal korábbi cianidszennyeződéssel esetleg a szúnyogok testébe került vegyszerekkel magyarázhatók a hólyagosra dagadó csípések. A magyarázatot végül Dr. Szitó András, a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézet (HAKI) hidrobiológusa adta meg. Vizsgálatai során ugyanis rájött, hogy feltűnően elszaporodtak a púpos szúnyogok, amelyek csípése akár tíz napig is viszket. (sajtó)

A hazai madárgyűrzési adatbázis szerint az eddig ismert legidősebb jelölt madár egy 1976 nyarán, még fiókaként gyűrzött parlagi sas volt, amelynek tetemét 2002 nyarán találták meg Heves megyében. Az énekesmadarak közül a legidősebb egy 1960 májusában jelölt vetési varjú, amelyet 1973-ban lőttek le Tiszalöknél.

A fertőzést közvetítő vektor a bolha, mely fertőzött állatok vérért szívva, majd az emberre áttelepedve közvetíti a kórt. A baktérium a bolha tápcsatornájában koaguláz enzimet választ ki, mely a sejteket összetapasztja, ezzel lezárva az állat gyomrát. A kiéhezett bolha új élelemforrást keres, és csípésekor az összetapadt baktériumcsomókból leszakadó darabok bejutnak a gazda keringésébe. A baktérium annak ellenére, hogy a fagociták felismerik és megtámadják tovább képes szaporodni. (tudományos)

Három dologban szeretnék a felvetett kérdésekre reagálni. Elsőként úgy gondolom, hogy meglehetősen plasztikus és valóságos frakcióvezető úr hasonlata a farkas elüldözésére vonatkozó kérdésfeltevés kapcsán, lévén, hogy nem volt olyan farkas, amelyet el kellett volna

úzni, ezért aztán senki ne tetszelegjen a farkasúzó szerepében. (hivatalos)

Ezekben a játékfilmekben megörökítetted az itt élő emberek mindennapi küzdését, hogy meg kell élni. Gondolok a Rózsa vére című filmre. Megörökítetted a szatmári emberek egyetlenegy pénzforrását, a tehenet, amely ugye eltűnik a legelőkről, hiszen nincsenek csordák, tejcsarnokok bezártak. (besznye)

I'll surely kiss you. Egy fecske, mely – remélem – csinál nyarat. Pontosan az ilyesmit hiányolom. De nem csak a vidék részéről. Az egész országra benne Pestre jellemző a gyökerek elhagyása. (fórum)

Az alagút másik vége felől érkező rágcsáló – követve a csalétek illatát – eléri a hengert, s mikor bedugja fejét annak nyílásán, elmozdít egy kioldó ravaszt. Ekkor egy rugós egység aktiválódik, amely egy pillanat alatt a kártevő nyakára löki a gumigyűrűt. Nagyon fontos tudni, hogy az esemény azonnal menekülési reflexet vált ki a patkányból, amely rögtön elhagyja a csapdát, mivel azonban a gumigyűrű szorítása nagyon erős, a fuldokló áldozat mindössze 1-1,5 méter megtételére képes. (közösségi)

A példák zöme **formális, választékos** vagy **kiegyenlített** stílusú. Ez aligha a véletlen műve, hanem nyilvánvalóan annak a következménye, hogy az **amely névmás nem illik a bizalmas stílusú szövegekbe.**

A háziállatok olyan állatok, amelyek a ház körül élnek.
A következőkben pár háziállatot láthattok:

Az Edward tó partján hatalmas tömegekben élnek a különböző vízi madarak amelyek helyenként valósággal elborítják a vizet.
Ezek közül érdemes megemlíteni a

flamingókat

C) Az aki használata

Nézzünk meg néhány példát az *aki* névmás használatára olyan esetekben, amikor **nincs okunk az érintett állathoz személyes kötődést tétélezni:**

1. Mentenem kéne ami menthető s én csak ülök súlyosan akár egy kötömb akár az az óriási madár, akit kamaszkoromban megsebeztem és némán vérezett el a füzes árnyékában. Csendben a világ ismeretlen részének mély csendjében költeményeim írom amelyek egyszerre innen és túl vannak az irodalmon a megszokás törvényein a hülyék révületén. (Kassák Lajos)

2. Nyakkendője pertli. Élvezi az egyedüllétet. Az egyedülvalóságot. Ez az igazi állapota, de kedvesen ödög a végeláthatatlan márványtermekben, ahol mindenkinek visszaköszön, akár ismeri, akár nem. Ülésben más. Visszahúzódik, mint egy egér, akit meg nem fognak, aki meg nem fog senkit, szellemi sajtot rágcsál, s nevet a halhatatlanságon. A ruha alatt még rengeteg hely van, elférne benne még két másik ember is. (Gyurkovics Tibor)

3. Nem bírom követni, se szívvel, se képzelettel a halott tömegek kétszereződését. S mivel

<p>tudom, hogy nem bírom, nem is akarom követni. „Mintegy száz-kétszázezer embert vitt el a víz...” – dadogom tétován. Együttérzési készségem nincs sokkal magasabb szinten a földi gilisztáénál, <u>aki</u> tudvalevően nem árul el különösebb megrendülést, akár ha kettébe vágják. Egy hosszú földi giliszta vagy két rövid földi giliszta? That is the question. A földi giliszta nemigen látszik képesnek felfogni e kérdés hamleti tragikumát. (Hubay Miklós)</p>
<p>4. Nem könnyű választ találni arra, mikor és hogyan szűnik meg a fertőzés. / Hogy egy idő múlva megszűnik, annak többek között – Camus-n kívül – az is bizonyítéka, hogy pestisjárvány hol van, hol nincs. Pedig az összetevők mindig megvannak. / Van ember, bolha, patkány, bacilus. / A járvány kezdetét s végét talán csak annyi dönti el, hogy a körülmények hol a patkányoknak kedvezőek, hol az embereknek. / De hagyom most a pestist, visszatérek a <u>bolhához</u>, <u>aki</u> terjeszti. Meg mind a többi bolhához, láttam, akad többféle. (Fejes Endre)</p>
<p>5. A Hollywoodi lidércnyomás főhőse, Barton Fink (John Turturro) egy forgatókönyvön dolgozik, de sajnos írói válságban szenved, amit csak súlyosbít, hogy New Yorkból akaratán kívül magával hozott Los Angelesbe egy <u>szűnyogot</u>, <u>akivel</u> most kénytelen megosztani lepattant hotelszobáját. Végül csak sikerül megszabadulnia tőle, de aztán kiderül, hogy nem a lecsapott rovar az egyetlen hulla a szobában. (sajtó)</p>
<p>6. Egy másik kísérlet pedig azt mutatta meg, hogy azok az <u>egerek</u>, <u>akik</u> tartósan GMO-s ételt ettek, párási gondokkal küszködtek. Természetesen arról is születtek hosszú tanulmányok, hogy a génmódosított növényeknek semmiféle káros hatása sincs. Vay Márton ugyanakkor arra hívta fel a figyelmet, hogy nem azt kell bizonyítani, hogy jelent-e valamilyen egészségügyi kockázatot a GMO-étel, hanem azt, hogy nem jár veszéllyel. „Ez az elővigyázatosság alapelve” – tette hozzá. (sajtó)</p>
<p>7. A történetben dramaturgiai szerepük van még az alábbiaknak: fára mászó, repülő és szinkronúszást bemutató malacok, kis elefánt, motorkerékpár, fekete madár (valószínűleg csóka vagy <u>varjú</u>, <u>akire</u> Nanny McPhee haragszik torkossága miatt), és egy fel nem robbant bomba. (tudományos)</p>
<p>8. Csak annyit kell tudni, hogy a stresszt Selye az élet sójának nevezte. Tehát az, amikor a munkahelyen kevés kihívások vannak, azok arra való, hogy az emberekkel megbirkózzon és fejlődjön. A krónikus stressz, amit meg kell szüntetni. Az, hogy ha valaki bizonytalan állapotban van, nem tudja, hogy tudja kivédeni ezt a stresszt és mit kell csináljon, és állandó ez a stressz és ez felőrli az embereket ugyanúgy, ahogy annak idején a Sellyének a laboratóriumában minden egyes <u>patkány</u> elpusztult, <u>akit</u> ilyen krónikus stresszhelyzetbe hoztak. (tudományos)</p>
<p>9. Rip.: – A lélekszám az most hogy áll? Farkas Jenő.: – Hát nagy valószínűen száz, százhusz nagyságrendbe van, de én se tudom pontosan. Rip.: – Volt olyak kis amit nem is látott még azt mondta. Farkas Jenő.: – Nem, nem most láttam mag. Rip.: – A nagyvad több mint száz. És aztán? Farkas Jenő.: – <u>Őze</u>, <u>akik</u> kisebbnek számítanak és utána jönnek még a disznók az ugyanolyan malacoktól is egy százas nagyság. (besznye)</p>
<p>10. A vendégfogyás sokkal hosszadalmasabb ennél, nem vagyok politikai beállítottságú őrült, de egyszerűen úgy kezeli mindenki itt a Balatont amióta tevékenykedem és mondom nem sokára 50 éves leszek és ebből próbálok élni, hogy ez olyan <u>tehén</u>, <u>akinek</u> nem kell enni adni és még mindig jön a tej. (besznye)</p>
<p>11. Vagy ilyenkor télen amikor a boltíves oszlopos tornácunknak az oszlopfőjére odaüldögélnek a rozsdafarkúak, vagy például, hogy tavasztól két fészket is költöttek a rozsdafarkúak és fecskéfészekbe. És jöttek a <u>fecskék</u>, <u>akik</u> vissza akarták szerezni. (besznye)</p>
<p>12. A megfogott fecske a stressz által több energiát vesz, mint amennyit valójában az etetéssel bele tudnak tuszkolni. Azok a <u>madarak</u>, <u>akik</u> néhány napos lehelést nem bírtak ki, nem vagyok róla meggyőződve, hogy valóban fel voltak készülve fizikailag egy ilyen hosszabb útnak a megtételére. Mentsünk és etessünk, vagy hagyjuk sorsára a madarakat? (besznye)</p>
<p>13. Esméletlen vadászatban volt tegnap szerencsém nézőként részt venni. Kobold és Arisz megrohmozott egy árva <u>legyet</u>, <u>akit</u> a balszerencséje behozott a lakásba. Még a kajájukat is</p>

otthagyták... :) Kobold közel métereseket ugrott felfelé a levegőben, és kicsit féltettem az ablaktáblát. Mindazonáltal nem jósoltam sok sikert a macsnak, de persze tévedtem, mert nemsokára buzgón rágott valamit és hallani lehetett egy elhalló zümmögést is... Szédületes látvány volt, ahogy a két macsak szinkronban forgatták a fejüket (majdnem 180 fokban is), és rohagáltak ide-oda a legyet hajkurászván...:) (fórum)

14. Egy nagyon borús estén két kisgyermek eltévedt az erdőben. Nagyon féltek egyedül ezért lepihentek. Egyszer csak valami különös zajt hallottak és ott állt előttük egy farkas, aki felfalta az egyik gyereket, aztán pedig a másikat is. Reggel a gyerekek szülei nagyon megijedtek, hogy hova tűnhettek, elindultak őket megkeresni, de csak a holttestüket találták meg. (közösségi)

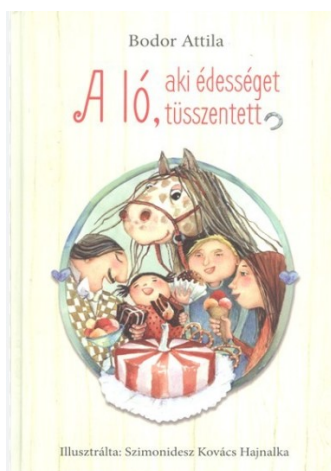
15. Láttál már farkast, aki rosszul alszik a birkák véleménye miatt???? Teljesen férfias dolog, ha te őt, a nőt akarod, és szexuális vágyaid is vannak vele kapcsolatban! Emiatt sose érezd magad kínosan. Csak akkor érdekes, hogy mit gondol rólad, ha komoly jelöltként kezel (valójában akkor sem, de ebbe most ne menjünk bele). (közösségi)

A példákából láthatjuk, hogy **az állathoz fűződő személyes viszonyulás nem feltétele** az *aki* névmás használatának, vagyis az **egyes névmások közti váltakozást** – úgy látszik – **kevésbé korlátozzák jelentéstani szempontok**.

Némileg meglepő, hogy az *aki* névmás **még rovarokra is vonatkozhat** (l. a 4., 5., 13. sz. példákat). Az 5. sz. példában érthető az *aki* használata, mivel a szerző a szúnyogról úgy beszél, mint a főhős lakótársáról, tehát itt alkalmi megszemélyesítésről van szó, olyanról, amiben olykor tárgyakat is „részesítünk”. Részben hasonló indítéka lehet az *aki* használatának a 13. példában is, ahol a macskák név szerint szerepelnek, így személynek tekintődnek, s mivel épp egy léggel csatáznak, érthető, hogy ez a személyesség mintegy átsugárzik a légyre is.

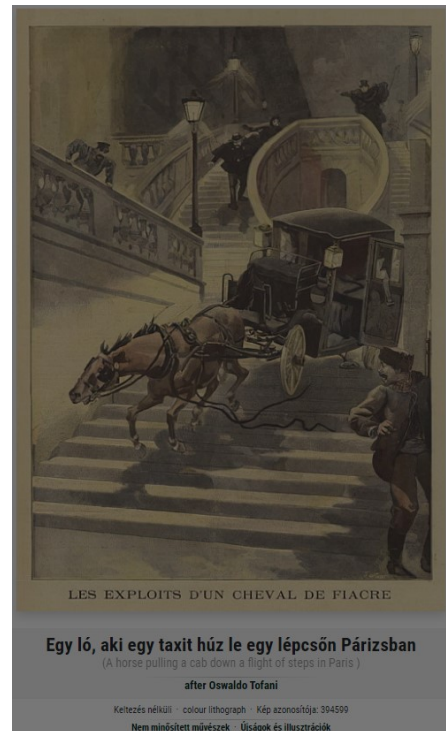
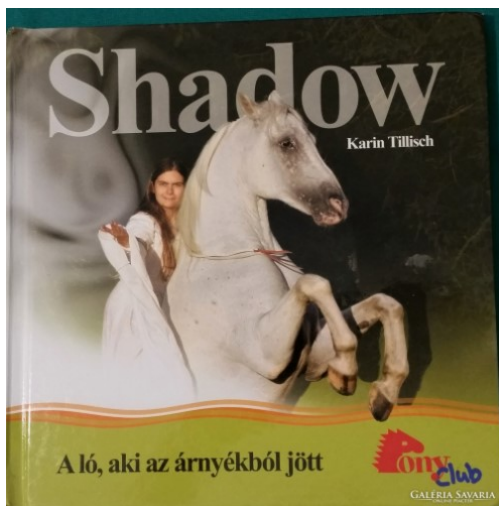
Hasznos volna feltárni a **gyakorisági különbségeket** az egyes névmások használata közt a **különböző állatafajok vonatkozásában**. Feltételezhetjük, hogy az *aki* mégis azon állatok esetében volna a leggyakoribb, melyekhez leginkább szokta az embert személyes viszony fűzni.

Ami az idézett példák **stílusát** illeti, ez nagyon sokféle. Az *aki* valószínűleg **mindenfajta stílusú** szövegben előfordulhat állatra vonatkozóan, bár lehetséges, hogy **nagyon formális** szövegekben **kissé jelöltnek** érződhet, főként olyankor, amikor nem tételezhető fel az, hogy a beszélő kötődne a szóban forgó állathoz.

A fenti könyvcímek nem meglepők, mivel a mesékben az állatok leggyakrabban személyként jelennek meg, személyként is viselkednek. Így aztán inkább az *amely* vagy az *ami* névmás használata volna szokatlan.

Az alábbi könyvcím viszont (a bal oldali képen) nem meséskönyvből való, hanem egy versenylőről szól, akiben (amelyben/amelyikben) a gazdája – ahogy a könyvismertető fogalmaz – „egy kincset érő baráttra” lelt.

További példák az *aki* használatára az internetről:

A szakértő úgy gondolja, ezzel az intézkedéssel éppen azokat a madarak pusztítjuk el, akik egyébként természetes módon szabályozhatnák a pockok és más kártevők egyedszámát. Éppen ezért a rágcsálóirtók helyett vércseládákat, illetve T-fákat kellene kihelyezniük a gazdáknak, hogy a földükhöz csábítsák az ölyveket, héjákat, vércséket és egyéb, mezei pocokkal táplálkozó fajokat.

Ez röviden úgy néz ki, hogy előbb a szirti sas riogatja a feljebb a madarakat, aztán jön a héja, aki a tér felett repkedve garantálja, hogy a galambok nem is térnek vissza a föld közelébe, és ezután jön a csapdázás.

Vajon Pókember babérajaira tör ez az aprócska levelibéka, aki a superhőst megszégyenítő bátorsággal próbálja magát átküzdeni a hajszálvékony szárítókötélen, vagy csak nem szeretné kocsonyában végezni? // A két fa közé kifeszített kötélén egyensúlyozó brekuszt egy amatőr fotós kapta lencsevégre, miközben az halált megvető bátorsággal haladt egyik végéről a másik felé. A képen nem látszik, de a kötél 2 méter magasan van kifeszítve, a kis béka pedig alig pár centi. Lénárth Veronika természetesen pár kocka elkattintása után megmentette a kis akrobatát, aki megkönnyebbülten, vidáman ugrált tovább.

Alkalmi „látogató” lehet az erdei szikló, aki elsősorban élelemszerzés céljából tér be az odúba. Ilyenkor (számunkra) sajnálatos módon elfogyasztja az odúban talált tojásokat vagy fiókákat. Ritkán kapható rajta az odúban, általában onnan tudjuk, hogy ő volt a „tettes”, hogy a tojások/fiókák hűlt helyét találjuk csak meg, a fészekanyag pedig szinte érintetlen, azaz nincs feltúrva. Fontos megemlíteni, hogy (habár sajnáljuk a madarakat) semmi esetre

sem szabad bántani a siklót, hiszen ő is védett faj! El kell fogadnunk, hogy ez a természet rendje, neki is táplálékot kell szereznie, hogy fenntartsa magát és tudjon szaporodni.

Amint a peték kikelnek, az ágyi poloskák belépnek a nimfa (lárva) állapotba. / A lárvák apró, áttetsző színű ágyi poloskák, akik testfelépítésükben teljesen megegyeznek a kifejlett rovarokkal, egyedül méretbeli és színbeli eltérést tapasztalható. / Az ágyi poloska lárvák a petéből való kikelését követően ugyan úgy vérrel táplálkoznak, mint kifejlett fajtársaik. Minden egyes vérszívás után emésztenek, majd vedlenek.

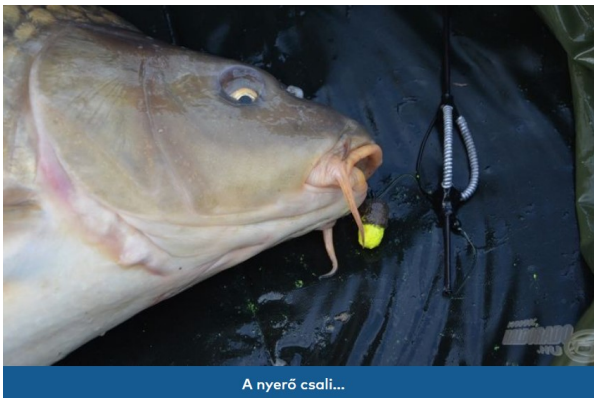
Imádsz a jó időben, a szabadban, a kertben üldögdélni, este beszélgetni, kártyázni a haverokkal, hétvégén sütögetni a családdal, viszont, ahogy egyre kevésbé csípős az idő, annál inkább kezdenek elszaporodni a csípős bogarak, akik ezután elrontják a szabadban töltött boldog percekét? / Az elektromos rovarcsapdával most véget vethetsz ezeknek a kellemetlen pillanatoknak.

Egy korábbi cikkben már volt arról szó, hogy eretnenség a drága öltönyt olcsó, műanyag vállfára aggatni, és ezen álláspontunk mit sem változott. A legjobb darabok vaskosak, szélesek és fából készülnek. A legjobb mind közül a cédrus, ugyanis ezek az akasztók távol tartják a molylepkeket, akik előszeretettel vadásznak a finom anyagokra.

A rendőrök le akarták tartóztatni ezt a kengurut, aki egy pofonnal válaszolt

HAMU ÉS GYÉMÁNT / 2023-12-07

A kanadai rendőrök nem egy problémás állampolgárt, hanem egy szökött kengurut tartóztattak le, aki azonban nem hagyta magát.

interjú vizsla demény vizslablogger

ÉLET-STÍLUS

Íme, a vizsla, aki munkát talált gazdájának

Nehezen viselte a szélvihart Totó hattyú, aki gazdájával még a boltba is bemehet

Simán Klára

Elpusztult a rangidős orrszarvú, aki túlélte a hiénák támadását

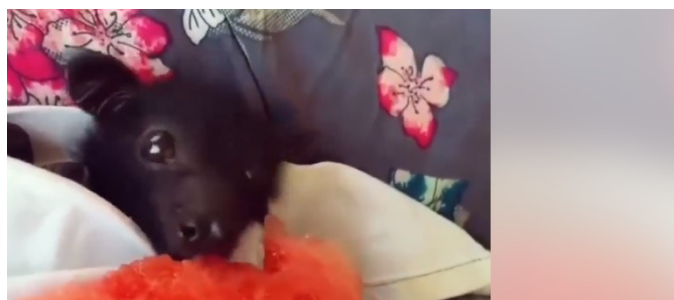

Férgek, akik műanyag hulladékot esznek

BY INFO · PUBLISHED 2019-01-10 · UPDATED 2019-01-10

Férgek megeszik a műanyag hulladékot? 2017-ben erre a szenzációs kutatási eredményre jutottak spanyol kutatók, amik akár sok hulladékproblémát megoldhat.

Áttekintés Hozzászólások

Ó egy denevér aki józúen eszi a dinnyét 🍉🐼
Ezek az imádnivaló denevérek nem háziállatok, hanem gyógyulófélben lévő állatok 🐦💙

A legrele...

Csodálatos

Köszönet a filmért:

<https://www.instagram.com/wingspawnsclaws/>

Hi, I'm Kerry

Fotón a halál torkából kimentett sündisznó, aki hős vízirendőröknek köszönheti az életét

2021. jún 2. 10:57

Megosztás

Küldés Messengeren

Küldés e-mailben

A kisállatnak már csak az orra látszott ki a vízből //Illusztráció: Pexels

A gyík, aki pont úgy néz ki, mint Pókember

marie claire MARIECLAIRE.HU

2018. szeptember 28.

A hétfői napszépítő fotónk nem más, mint az a gyík, akit Pókember ikonikus pózában és színeiben kapott lencsevégre Jennifer Gold, 64 éves biológianár. Az amerikai nő élete első kenyai utazásán fotózta le a mai napunk sztárját!

Amint az internetes idézetek és a képek is mutatják, nem nagyon van olyan állatfaj a hétköznapi ember által is ismertek közül, amelyre (akire 😊) ne lehetne az *aki* névmással utalni. Gyakori az ilyen utalás olyankor, amikor az állatot **antropomorfizáljuk**, emberszerűen beszélünk róla, de az antropomorfizálási szándék nem feltétele az *aki* névmás használatának, ahogyan az állathoz fűződő pozitív viszonyulás sem.

D) Az *ami* használata

Nézzünk meg most példákat az *ami* névmás használatára, melyről a nyelvőrök úgy gondolják, hogy személyesebb viszonyulásra utal, mint az *amely*. Amint fentebb elmondtuk, a nyelvőrök általában véve pongyolának tartják az *ami* névmás használatát olyankor, amikor főnévre vonatkozik, de az állatnevek esetében erre a tényre – valamilyen oknál fogva – nem hivatkoznak.

A rendező a fölötté cikázó dolmányos varjakat figyelte, éppen űzőbe vettek egy karcsú, bóbítás, fehér tollú madarat. Fehérből volt, mint bármely fehér madár, amit eddig látott, vándormadár lehetett, amely távoli tájról indult magányosan dél felé. Szeptember vége felé járt, s a hegyekben, ahol a rendező filmet forgatott, sebes, szürke felhőkkel közeledett a tél. A fehér madár elég gyors volt, úgy tűnt, inkább csak játszadozik, csalogatja maga után a hozzá képest esetlen, lomha varjakat. (Bodor Ádám)

A szegény nyúl nagy szükségében annyira áhította a tuskét, hogy elszánta magát, és így szólt: – Hát jól van, ha oly szíves leszel, fogjál egyet. Boldog volt a sün, hogy a hazugságot elhitte a nyúl; s nagy vitézül elindult mindjárt, hogy fogjon egy egeret. Nemsokára vissza is tért, a szájában egy kövér egérrrel, amit odatett kedveskedve a nyúl elejébe. – No, edd meg! – biztatta szívélyesen. (Tamási Áron)

Elváltunk; ő egy napos pihenőt tartott a táborhelyen, én pedig leereszkedtem a TARBAGATÁJRÓL és nekivágtam ZEBANGOO-Dahomeynak. Amíg láttam, integettem neki. Egy pont volt csupán a vörös eurazit peremén; ott mozgott a zászló alatt – egy bolha, ami a sasbércekről ugrásra készült: emberbolhácska volt, de a lelke óriás, nagyobb, mint azt a ghimljakok hiszik. (Határ Győző)

Buzdugánia sasbércein-kőszálain a kőszáli zergék, őzek-szarvasok között krónikus búskomorság és kóros tériszony lépett fel. A zergék – amik máskor szakadékokat szelnek át két kőszál között a levegőben és sohasem hibáznak – nem mertek fellépni egy lépcsőfokot; a sertésállományban pedig iszonyatosan elszaporodott a galandféreg. A jószágok nagynak-szélesnek hatottak kívülről, egyenesen zsírbombáknak néztek ki robbanás előtt – de belülről valósággal kiették őket a galandféreg. A lovak között meg országos epidémia lett a lóbokrosodás... (Határ Győző)

A falu egy darabig üresen állt, a meghagyott néhány család se nagyon mutatkozott az utcán. Az élet persze azért ment tovább, azt mesélik, hogy a magukra hagyott tehének – amiket az Állatforgalmi nem tudott elszállítani – a szokásos időben önmaguktól csordába verődtek, és kimentek a legelőre, majd ugyancsak a megszokott időben hazajöttek. (Moldova György)

A Biblia Isten szava. Ha sose néz bele, meghal a lelke, és lerakódik rajta a szemét. Egy giliszta, ami kijön a piszkos földből, mégis tiszta, egy döglött giliszta viszont rögtön piszkos. Ez azért van, mert egy láthatatlan védőréteg van rajta, ami csak az élő gilisztán működik jól. Ha élünk, és Isten szavából táplálkozunk, akkor nem tapad ránk a világ kosza, hanem lepe-reg rólunk. (sajtó)

Egy nő bemegy az állatkereskedésbe. Meglát egy 38000 Ft-os papagájt, aminek egyik lábán piros, a másik lábán kék szalag van. A nő megkérdezi az eladót: – Tessék mondani, miért ilyen drága ez a papagáj? – Mert 2 nyelven beszél. Ha meghúzza a kék szalagot, akkor angolul beszél, ha a pirosat, akkor magyarul. A nő először meghúzza a piros szalagot. Papagáj: – How are you? Ezután meghúzza a kéket. Papagáj: – Hello! Hogy s mint? – És ha mindkettőt meghúzzom?? Papagáj: – Akkor elesek, cseszdmeg! (sajtó)

D.S.A.-ban az emberek szinte bálványozzák a varjakat, amik ezrével röpködnek a város körül. A város lakói nem hajlandóak házimunkát végezni, ezért tartanak egy gondnokot, aki ezt mindenki helyett megcsinálja. Őt Hektornak hívják és a Baudelaire árvák hozzá kerül-

nek, ahol ők is házimunkát végeznek. (tudományos)
Héraklész jó tanítványnak bizonyult, egyedül a lantjátékkal nem boldogult. Egyszer tanára megdorgálta ezért, mire Héraklész akkorát ütött rá a lantjával, hogy azonnal meghalt. Apollodórosz szerint Linosz ütötte meg először, és a rá jellemző hirtelen haragjában ütött vissza. Amphitrüón látva a hatalmas erőt és szörnyű viselkedést, úgy döntött, messzire száműzi Héraklészt; elküldte a marhacsordájához, hogy ott a jószágokat legeltesse. Jól érezte magát itt és szerette is, amit csinál, csak az nyugtalanította, hogy garázdálkodik a Kitharion-hegyen egy <u>oroszlán</u> , <u>ami</u> egyaránt pusztítja a jószágokat és embereket. Ezért úgy döntött, végez vele. (tudományos)
2007 nyarán, tehát az elmúlt év nyarán Olaszország középső régiójába olyan Indiából érkezett emberek kerültek, akik egy úgynevezett sikungunya nevű vírusfertőzésben szenvedtek. És ezek a <u>szúnyogok</u> , <u>amik</u> ezeken a területeken éltek, más embereket is megfertőztek és egy egész komoly helyi járvány alakult ki Olaszország egy bizonyos területén. (besznye)
Igaz, ez egy parlagi <u>şaş</u> , <u>amiről</u> egy mai hír szól, mégpediglen az, hogy a hétvégén a Büki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozó hevesi füves pusztákon találtak egy tetemet, ami hát sajnos már nem szokatlan. Hiszen az utóbbi években elő-előfordul, hogy állatokat elpusztítanak. De az most fordult elő először, hogy légpuskával lőtték le ezt az állatot, és két golyót, azt a fejében találtak ennek a réti sasnak. (besznye)
A medvék egy része természetesen már kijött a barlangból, de még körülbelül olyan 12-14 darab medve még bent van a barlangban, de ők is már ki-kibújnak napközben, de még csak néhány órára. A fent lévő medvék jönnek a kerítéshez és kérik a mézet, hízelegnek a látogatóknak. Gyerekek részére kézműves foglalkozás, arcfestés, pónilovaglás, illetve mindenki számára nagyon sikerrel szokott műsor történni, a szelídített <u>farkasokkal</u> , <u>amiket</u> aztán meg is lehet simogatni, illetve be lehet menni a műsor alatt a kifutóba a farkasokhoz. (besznye)
A csehek építettek, üzleteltek, az oroszok tanítottak. Az új rendszer, amelyik itt van, az új jelszava, ha már nyakig ülünk a pácban, akkor legalább fogjuk meg egymás kezét. Úgy néz ki, ennek vége. Vajon a következő mire fog majd tanítani? Vagy szabadságot ad nekünk, és akkor elkezdünk repkedni, mint az a sok <u>fecske</u> , <u>ami</u> itt a város központjában repkedett. (besznye)
Gyulatanyánál elpusztult az <u>őz</u> , <u>ami</u> egy Nyírtelek irányába tartót gépkocsi elé ugrott vasárnap délelőtt. (közösségi)
Szia, Cucu, én még nem láttam olyan <u>kutyát</u> , <u>ami</u> félt volna a sötétben, különös tekintettel arra, hogy a kutyák szürkületkor a legaktívabbak. Nem lehet, hogy csak arról van szó, hogy a védendő célszemély (azaz éppen Te), nem vagy ott a ház mögött, más sincs, akkor mi dolga lenne éppen ott? (fórum)
Képzeljétek el, megyek ki az udvarra – nálunk téglakerítés van, nem lehet rajta átlátni (hál istennek). Egyszer csak látom, hogy a szomszédból egy macska száll felém, át a kerítésen. A kutyám vadászösztöne azonnal beindult, megszagatta a macsesz bundáját. Perceken belül a szomszéd felháborodottan csöngetett, hogy a <u>macskája</u> – <u>amit</u> biztos átcsalogattam – tiszta megtépázott állapotban van, és hogy ezt még egyszer ne merjem megtenni, mert megmérgezi a kutyámat (gyönyörű szép versenygyőztes huskym van). (fórum)

Amint példánk is mutatják, a nyelvőrök állítása, hogy az *ami* névmás használata ilyenkor pongyola volna, nem felel meg a valóságnak. Ugyanolyan **szabatos** és **egyértelmű** az *ami*, mint az *amely*. Arra sem utal semmi jel, hogy az *ami* személyesebb viszonyra utalna, mint az *amely*.

Az *amely* és az *ami* között a különbség csupán az, hogy az *ami* inkább a **valamivel kevésbé választékos, kevésbé formális** és főleg a **kiegyenlített** és a **bizalmas** stílusú szövegekben fordul elő, ahogy erre egyébként az idézett példák stílusából is lehet következtetni. Ezzel szemben az *amely*, amint fentebb kiderült, jellemző módon **formális, választékos** vagy **ki-**

egyenlített stílusú szövegekben fordul elő. Ugyanakkor az *ami* választékos stílusú szövegektől sem teljesen idegen.

ÉLET-STÍLUS

„Megszakadt a szíve” és elpusztult a hattyú, aminek elpusztították a fészket

24.hu

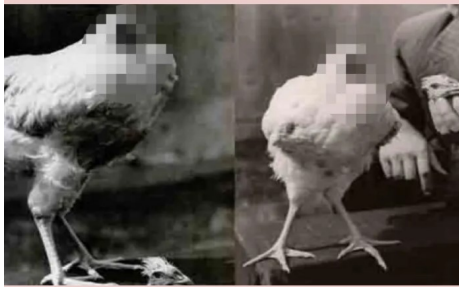
A Red Bull mindig kitalál valamit, ezúttal egy sportkamerát szereltek egy sasra, ami az Alpok felett repkedett, mintha csak meg szeretne volna mutatni az embereknek, mennyire csodálatos látványban van része egy ilyen madárnak. Mindezt 4K-ban csodálhatjuk. WOW!

22 macska, amit mintha nem is a természet, hanem a Photoshop alkotott volna

Írta: Nagy Alma - 2020-04-30

A kakas, ami 18 hónapig élt fej nélkül

BEREKING NEWS

Meglepő: denevér, ami darázsat imitál

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Választás » Kisemlősök

Kezdőoldal » Állatok » Kisemlősök » Meik az a hörcsög ami magában...

Gaxal kérdése:
Meik az a hörcsög ami magában szeret élni?

Figyelt kérdés

Görény, ami hasznos?

Nem hangzik jól a görény neve a köztudatban, még kevésbé azoknak a háztáji baromfitartóknak a körében, akik már megtapasztalták a pusztítását. Mert ha teheti, brutálisan elbánik a baromfiudvar lakóival: leharapja és szétrágja a fejüket, s reggelre a gazda fej nélküli tetemek tömegével szembesülhet.

Gazdanet | Valló László | 2020. 02. 04. kedd

E) Az amelyik használata

A negyedik lehetőség az állatokra való utalásra az *amelyik* névmás használata. Ezt – amint fentebb láttuk – a nyelvőrök véleménye szerint csak akkor szabadna használni, ha **több egyedből hangsúlyosan egyre** vonatkozik, a nyelvi valóság azonban egészen más: teljesen természetes az *amelyik* névmás használata akkor is, ha **egyáltalán nem hangsúlyos az egy egyedre való utalás**, vagy **nem is egy, hanem több egyedre utalunk**.

Az *amelyik* névmásnak két nagy előnye van.

Az egyik az, hogy **alapvetően közömbös** stílusértékű (legfeljebb a nagyon formális szövegekben érződhet egy kicsit jelöltnek), így aztán a legtöbb szövegbe beleillik, használatával a beszélő elkerüli az *amely* és az *ami* közötti választással járó nehézségeket.

A másik előnye az *amelyik* használatának az, hogy **élőlényekre és élettelen dolgokra egyaránt vonatkozhat**, így állatokra való utaláskor a beszélő elkerüli az *amely/ami* és az *aki* közötti választás dilemmáját.

Példák az MNSZ2-ből az *amelyik* használatára:

Mindez olyan természetesen hangzott a szájukból, mintha az időjárásról beszéltek volna vagy arról a különös madárról, amelyik ilyenkor tünt fel a fenyvesekben, s mindig este, tíztizenegy óra között kezdett el csivogni. Rigó? Nem rigó, annak ismerték jól a hangját, ez valami ismeretlen madár volt, csak pár hétig tanyázott a Vlegyászán, aztán továbbállt. (Mészöly Miklós)

– Oroszlán! – nevetett Ildikó, és húzkodta a fiú fülét. – Milyen bársonyos a füled! Én inkább róka. – Róka, fuj, róka... – Miért? Neked jobban tetszik az egér, amelyik egy darab sült kolbászáért besétál az egérfogóba? – A róka egy ronda, ravasz állat – kiáltotta Miklós, és szerencsétlenül megállt az úttest közepén. Ildikó megfogta a kisujját, és átvezette. – Csitt. Ne hangoskodj. A dombon bezzeg vidám voltál. Fickándoztál ugyancsak. Kezét pipiskedve a fiú fejére kulcsolta, nekiszorította a villamosmegálló jelzőablájának. (Jókai Anna)

– Nem, essen belé a fene! – mondta Blanka. Nem tetszett nekem, hogy egyszer-másor ilyen darabosan szólt, mert szép barna arca miatt-e, vagy zsenge termete miatt, de amióta megláttam, azóta folyton tavaszodni akart a szívem. Ez egyszer azonban találónak véltem a darabos szót, mert azt gondoltam, hogy valami bolha csípte meg őt. – Ne búsuljon, kedves kisasszony! – mondtam neki. – Ma úgyis vasárnap van, s templomozás helyett megölöm. – Kit akarsz megölni, te?! – kérdezte Blanka. – A bolhát, amelyik megcsípte magát. (Tamási Áron)

Látott már olyan hangyát a világ, amelyiknek zsenge hangyakorban el kell döntenie, hogy ha felnőtt, mi legyen: lexikonnal házaló vigéc-hangya, közművek hangyája, vám- és illetékhi-vatali hangyaellenőr avagy hangya-vízvezetékszerelő? Hörcsögöt, amelyiknek hörcsögfi korában „vagy gölöncsérhörcsög leszel magad is, mint volt öregapád és minden iafia, vagy agyonváglak!” – hagyta volna meg hörcsög édesapja?! Pacsirtát, amelyiknek – a pályaválasztás dilemmájával küszködve – határoznia kellett, hogy mi lesz, ha felnőtt: kubikos-pacsirta, sintér-pacsirta és gypmester, avagy kombájnkezelő traktoros pacsirta?! (Határ Győző)

Hétfő délelőtt a Mezőfalvai Zrt. tehenészeti telepét öltönyös, nyakkendős férfiak és kosztűmös nők lepték el, hogy együtt ünnepeljék Kedvest, az aranytörzskönyves tehenet, mivel 130 ezer liter tejet adott eddig életében. Igaz, ez nem a csúcs – volt már tehén, amelyik 150

ezer litert tejt – de az ünnepségre a telep vezetői nemcsak a médiát, hanem a vidékfejlesztési minisztert is meghívták, aki köszöntő beszédet is ígért. (sajtó)
A hazánkban élő fecskefajok mindegyike veszélybe került a napok óta tartó itéletidő miatt, de mivel a mostani a költési időszak, minden vadon élő madarat drámaian érint a kialakult helyzet. Madárpopulációkat természeti katasztrófa fenyegeti. Magyarországon 3+1 fecskefaj él, három valódi: a molnár-, a füst- és a partifecske, illetve egy életmódja és alakja szerint szintén a fecskék közé sorolt faj, a sarlós <u>fecske</u> , <u>amelyik</u> viszont nem is énekesmadár. Mindezt Orbán Zoltántól, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület társadalmi kapcsolatokért felelős igazgatójától tudta meg a STOP. (sajtó)
A cikk szerzője azt állítja, hogy Funar az RMDSZ IV. Kongresszusának munkálatai alatt meghívódott a polgármesteri hivatalban, s csak miután befejeződött a kongresszus, akkor merészkedett elő és kezdett hangoskodni, mint az a tarka <u>kutya</u> , <u>amelyik</u> miután a házba betolakodó cigányok eltávoztak, előbújik rejtkehelyéről. (tudományos)
Az önkormányzatok pénzügyi finanszírozása 1995-96-ban rettenetes volt, nagyon visszaestek, ebben az időben kényszerültek vagyonuk felélésére; mondhatni azt is, hogy levágták és megfőzték nem az aranytojást tojó tyúkot, hanem csak azt a <u>tyúkot</u> , <u>amelyik</u> a normális működésüket, a megélhetésüket biztosította volna. De rákényszerültek erre, pontosan az 1995-96-os időben. (hivatalos)
Érdekes lehet ez a <u>szarvas</u> , <u>amelyik</u> tigrisjelmezbe bújik nyáron, merthogy ebbe a nagy hőségben könnyebben is öltözhetne a jó agancsos. Merthogy meleg van, és aki valamilyen víz felé veszi az irányt, az ma jól jár. (besznye)
A vadászatot emlegetve: te most a fekete párducra gondolsz mint nálunk védettre? Mert azt hiszem, hogy ő sajnos nálunk nem lenne védett. Ld. a dicső magyar vadászok egy-kettőre lepuffantották azt a pár szerencsétlen medvét, netán <u>farokast</u> , <u>amelyik</u> idetévedt. Hajtányt, úgy látom (?), nem kell védeni, mert no vérszomj irányában. (fórum)
Mindegy mit érsz el az életben, a gyászmenet hossza úgy is az időjárástól függ. Ajándék szesznek ne nézd a fokát. A politika olyan, mint az ablakpucolás, a mocsok mindig a másik oldalon van. Azt nézem, hogy kegyed tetszik-e már, vagy még kell innom egy-két rumot... Nem szabad mondani, hogy cigány. Inkább azt, hogy familiárisan pigmentált. A pénznek nincsen szaga, csak annak, akinek nincs pénze. Hazudsz, mint az a <u>szűnyog</u> , <u>amelyik</u> azt mondja, hogy holnap vért fog adni. – Mi kell a sörösláda cipeléshez? – Rekeszizom. A boldogság két fő eleme: az egészség és a rossz memória. (közösségi)
A Laki nevű ló kalandjáról, vagy egészen pontosan megpróbáltatásairól ma a Zöldövezetben már hallottak, foglalkoztunk ezzel a témával, bírósági ítélet született az ügyben, pontosabban a kínzója ügyében. Ennek a lónak szerencséje volt, annak a macskának, illetve annak a három <u>macskának</u> , <u>amelyiknek</u> a történetéről majd most hallanak nem. (közösségi)

Állat

Az állat, amelyik legtovább hordja kicsinyét

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU   Új kérdés Veletlen » Hüllők

Kezdőoldal » Állatok » Hüllők » Tényleg van olyan béka,...

Tényleg van olyan béka, amelyik belepisil az ember szemébe? Figyelt kérdés

Kicsi koromban sokszor mondták ezt... (vigyázz azzal a békával, mert belepisil a szemedbe, és megvakulsz stb) Tényleg van ilyen, vagy ezzel csak a gyerekeket hülyítik?

2011. márc. 15. 21:49 Privát üzenet

Toldjuk meg a példák sorát néhány olyan internetes szövegrészlettel, amelyekben (amelyikben ☺) az *amelyik* többes számban áll:

1. És van kettő, amelyikek tojásokon ülnek. A tojók jól etetnek... naponta kétszer megyek be a madárházba; egyszer délelőtt etetni úgy, hogy először mindenkivel végzek, és csak a végére hagyom azokat amelyikek alatt tojás vagy kicsik vannak. Mert ha fordítva csinálnám, mire végzek, kihúlnének a tojások...! Délután meg azért megyek be, hogy egyszer szépen letoljam azokat a tojókat a fészekről, amelyikek alatt fiókák vannak azért, hogy etessenek újra egyet.
2. Az olyan kutyák, amelyikek nem kapnak megfelelő irányítást, és mindent megengednek nekik, olyan stresszben élnek életüket, ami teljesen tönkreteszi őket. És az ilyen kutyák nagyon agresszívvá válhatnak az emberekkel szemben. A KUTYA NEM GYEREK, ha ezt nem tudod megérteni, akkor egész életére boldogtalanná teszed a kutyádat!
3. Futó Elemér, a Nemzeti Park Kis-balatoni őrkerületének vezetője azt mondta: azok a madarak, amelyikek költeni jönnek, legnagyobb tömegben márciusban érkeznek, a legritkább fajok pedig általában csak áprilisban érnek vissza afrikai téli szállásaikról. Mindez egyébként nem törvényszerű, a madarakat nem lehet becsapni, csak akkor jönnek, ha érzik, itt a tavasz.
4. Nem a medve a hibás. Az ember az, amelyik folyamatos terjeszkedésével egyre több állatfaj elől veszi el az addigi életteret. A medve volt az „őslakos”, az ember ment oda. / És ez állatok százaival, ezreivel van így. A kígyók, kisállatok – amelyikek már a területükön élő emberek kukáiban kutatnak. A tigrisek, amelyikek nem találnak ételmet, ezért emberre támadnak (nekik az nem ember, hanem élelem). és hasonlók...
5. ...nálunk is vannak olyan hangyák amelyikek a többi fajtát „rabszolgaként” dolgoztatják.
6. Egyébként vannak cicák, amelyikek tetszenek, bár sajna a fajtákat nem ismerem tehát nem tudom rendesen megnevezni őket. Az egyik az az ezüst színű a macskakaja reklámból (talán brit?), a másik meg hosszúszerű cica, nem perzsa (az nem tetszik), hanem annál „karcsúbb”, puhábbnak tűnik a szőre, és inkább a farka, ami dús. (Na ezt aztán megfogalmaztam! ☺) De ahogy ez látszik, csak a szobacicák jönnek be nekem. Nem bírom a „csatangolós” macsekokat...
7. Vannak galambok, amelyikek minden körülmény ellenére is normálisan hazatérnek, na, azok a postagalambok...
8. Az Omega zsírsavak két nagy csoportja, az Omega-6 és az Omega-3 zsírsavak számos fontos biokémiai folyamat szereplői. A DHA fontos összetevője az idegrendszernek, különösen az agynak, a szemeknek, a véredényeknek, és más szerveknek is. Azok a kölykök, amelyikek magasabb DHA tartalmú tápanyagot kaptak, jobb tanulási készséget mutattak, mint azok, amelyikek alacsonyabb DHA tartalmú tápokot ettek.
9. Félttem, hogy túl gyorsan kifogyunk a lószerből, ezért odahívtam magamhoz az angol szolgámat – Pénteket nem akartam ezzel zavarni, mert ő éppen a fegyveremet és a sajátját töltötte újra –, odaadtam neki egy puskaporos szarut, és meghagytam neki, hogy szórja végig a puskaport, vastagon, a fatörzs mentén. Így is tett, méghozzá épp idejében, mert a farkasok már odaértek és némelyikük fel is ugrott a fatörzsre. Ekkor az egyik töltetlen pisztolyomat elsütöttem a puskapor mellett, ami lángra lobbant. Azok a farkasok, amelyikek felugrottak a

fatörzsre, megperzselődtek, és hat vagy hét példány rémületében közénk vetette magát.
10. Nekünk két nagy kuvaszunk van, és amikor hoztunk két cicát, csak odavittük őket a kutyákhoz, bemutattuk őket, és mondtuk a kutyáknak, hogy nem szabad, nem bántod. Már az első pillanatokba ki fog derülni, hogy milyen a kutya. Mert vannak olyan <u>kutyák</u> , <u>amelyikék</u> úgy lettek nevelve, hogy utálják a cicákat, de vannak olyan <u>kutyusok</u> , <u>amelyikék</u> nem bántják őket. Figyelni kell őket, amikor ráérsz, és ha túl durva lenne a cicákkal, rá kell szólni.
11. Véres, de nem megdöbbenő, és valóban nem szép, viszont ennyire nem kontrasztos a világ, nem csak szép és brutális dolgok léteznek. De az is tény, hogy vannak más <u>állatok</u> , <u>amelyikék</u> kisebb állatokat esznek, és azok sem tudnak reklamálni mondjuk az oroszlánnak.
12. Jobb híján tegyél elé elérhető távolságra vizet meg kaját. De legalább kétnaponta tedd le a fészektől néhány percre (ha másképp nem, zárd el a fészektől), hogy megmozgassa magát, meg elvégezze a dolgát. A kotlóskaki nagyon nagy kupac és nagyon bűdös. / Változatlanul ajánlom, hogy ilyenkor a tojásokat takard le egy kendővel. Azok a <u>tyúkok</u> , <u>amelyikék</u> a szénakazalba tojtak el, rákaparták a töreket a tojásokra, mikor kicsit fölkeltek róla.

A 8. sz. idézetben kutyakölykökről van szó. A 9. sz. idézet érdekessége, hogy Daniel Defoe *Robinson Crusoe*-jának magyar fordításából való. Jelzésértékű, hogy fordítóktól is van példánk, hiszen a fordítók – különösen pedig a műfordítók – tudatos nyelvhasználók.

Amint a példákból látszik, még elvéve sem akad köztük olyan, melyben hangsúlyosan egy egyed volna kiemelve, pedig az idézetek kiválogatásánál nem volt szempont az, hogy az *amelyik* használata az adott szövegrészletben megfelel-e a hagyományos szabályoknak.

Bár a szerzők nem követték a nyelvőrök intelmeit, s a *Nyelvművelő kézikönyv* által „népiesnek” és „pongyolának” bélyegzett *amelyik* névmást használták, nem tapasztalunk az idézett szövegrészletekben semmiféle stílusterést. És persze pongyolaságról sem beszélhetünk: az *amelyik* ugyanolyan egyértelműen vonatkozik az állatok megnevezéseire, mint ahogyan az *amely, aki* vagy *ami* vonatkozna, ha a szerzők ezek valamelyikét használták volna.

Ahogy az *ami* névmásnál is láttuk, valószínűleg itt sem teljesen a véletlen műve, hogy a példák **kevésbé formális**, ill. **kevésbé választékos** stílusúak, mint az *amely* használatának a példái. Ugyanakkor az is látszik több szövegrészleten is, hogy szerzőik **választékos** fogalmazásra törekedtek.

Bár az *amelyik* többféle stílusú szövegben használható, mint az *ami*, a **nagyon formális** és a **nagyon választékos** stílusú szövegekben – amint említettük – valószínűleg **stilisztikailag kisé jelölt**, ezért érthető hogy a beszélők ilyen szövegekben hajlamosak inkább az *amely* névmást választani.

The screenshot shows a website interface with a search bar containing 'amelyik'. Below the search bar, there is a navigation menu with 'Listva' (2), 'Üzeneteid', 'Kérdéseid', and 'Saját kérdéseid' (1). The main content area displays a question: 'Horvátországban a rab-szigeten vannak cápák amelyikék veszélyesek?' with a 'Figyelt kérdés' checkbox. Below this, there is a highlighted section with the question: 'Melyik az a gyík, amelyik változtatja a színét?' and the answer: 'Melyek azok az elsősorban Afrikában élő gyíkok, melyek mozgatni tudják szemüket, és változtatni tudják bőrük színét? 280. kérdés'. At the bottom right of this section, there is a link: 'Állatok – Hüllők'.

- Listva 2
- Üzeneteid
- Kérdéseid
  - Saját kérdéseid 1
  - Megválaszoltjaid

Kezdőoldal » Állatok » Kutya » Az a kullancs, amelyik már...

Lime boy kérdése:

Az a kullancs, amelyik már kutyában volt az belemehet emberre is?

Figyelt kérdés

Ja, semmi, csak egy varjú, amelyik egy galamb teteméből lakmározik

HOGYAN ALSZIK AZ A MADÁR, AMELYIK SZINTE SOHA NEM SZÁLL LE?

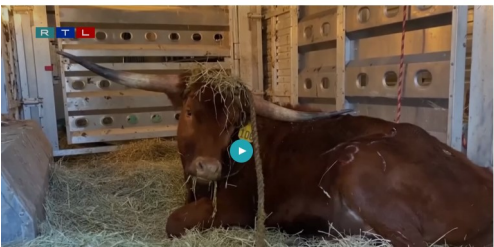
PARAMÉTER BELFOLD RÉGIÓ VÉLEMÉNY SPORT K

Szalkától pár kilométerre mászkál egy medve, amelyik ha nagyon akarna, simán átevíckél az Ipolyon is

2021. MÁJUS 11. 11:41 | RÉGIÓ Megosztás 409

Eddig ismeretlen okból szabadult ki az a szarvas, amelyik komoly károkat okozott Pogányban *(korhatár nélkül)*

Új esélyt kapott a bika, amelyik egy vágóhídról menekülhetett el

 Kövessz mink hírekről a Facebookon

Népszerű

Megtalálták az egyik esztergomi struccot, amelyik annyira berezelt két birkától, hogy ijedtében világgá ment

Három strucc belepusztult az ijedtségbe, egy fedezékbe vonult, kettő pedig megszökött, miután kedd este két bárányt tévedt egy esztergomi struccfarmra az egyik közeli tanyáról. "Ezek még soha nem láttak tyúkon meg kakason kívül más állatokat" – magyarázta megrendülten az esetet az RTL Híradó stábjának az állatok gazdája.

Az életben maradt struccok közül egy kakas és egy tojó oldott kerekét, a környékbeliek és az állatvédők két napig keresték őket, a gazda már teljesen lemondott róluk, ám miközben épp a tévéstábnak kesergett, egy szomszéd kiabált be a kerítésen, hogy a struccok megvannak, a közelben dolgozó munkások találtak rájuk.

Itthon > Erdékségek

A tacszó, amelyik nem akart a köveken járni, megnevettette a közönséget

04.12.2023. 19. 50. XNUMX:XNUMX Magyar

Mindenkinek kellene egy olyan jó barát, mint a bagoly, amelyik a szárnyával védte az eső elől a társát

2023.11.14. 06:09 Index Eső bagoly

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votoletlen » Halak, akvarisztika

Listva 2 Kezdőoldal » Állatok » Halak, akvarisztika » Melyik az a hal esetleg csiga...

Melyik az a hal esetleg csiga amelyik megeszi a zöld fonalgát?

Figyelt kérdés

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votoletlen » Hüllők

Listva 2 Kezdőoldal » Állatok » Hüllők » Tényleg van olyan béka,...

Tényleg van olyan béka, amelyik belepisil az ember szemébe?

Figyelt kérdés

Egészségesen elrepülhetett a Derecskén talált gólya, amelyik majdnem megfulladt egy békától

Szerző: Dehir.hu | info@dehir.hu

Közzététel: 2020.05.16. 12:10 | Frissítve: 2020.05.17. 18:10

Hortobágy - A madarat a Hortobágyi Madárkórház munkatársai mentették meg. Pár nap pihenés után végre visszatérhetett párjához a fészekbe.

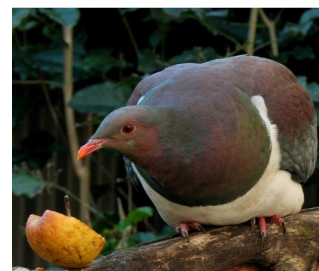
Tetszik 0 Megosztás Bejegyzés

Szombat délelőtt egészségesen távozhatott a Hortobágyi Madárkórházból az a fehér gólya, amelyik majdnem megfulladt egy, a torkában megakadt béka miatt.

Az év madara: Galamb, amelyik részegen leesik a fáról

SZMSZ | 2018. okt. 15. 20:53 | Nagyvilág | hír

Kérdés: Az a macska amelyik laborban nő fel, fog félni a kutyától, és üldözni fogja az egeret? Vagy ezt később, az anyjától tanulja meg?

2023. február 21. kedd

F) Összegzés

Empirikus kutatások híján egyelőre nem tudunk biztos nyelvhasználati tanácsot adni.

Ha **személyes kapcsolódásunk** van az állattal, egész bizonyos, hogy az *aki* névmás használata a természetes, legalábbis a **bizalmas**, a **kiegyenlített** és a **választékos** stílusú szövegekben. **Személyes kapcsolódás híján** valószínűleg **váltakozás** van, de hogy az milyen mértékű az egyes stílusrétegekben, azt sajnos nem tudjuk.

Valószínű, hogy **bizalmas** stílusban **személyes kapcsolódás nélkül** is az *aki* a természetesebb megoldás, viszont **formális** stílusban az **amely** tűnik megfelelőbbnek (ott a személyes kötődés nemigen számít, ill. ritkán jöhet számításba).

Választékos stílusban **személyes kötődés** esetében minden bizonnyal az **akit** érdemes használni, személyes kötődés híján pedig szabadon választhatunk az **amely** és az **aki** között, de a választékos stílusú szövegek bizonyos válfajaiban az **ami** és az **amelyik** használata is tökéletesen helyénvaló.

Bár az eddigi példáink ezt egyáltalán nem bizonyítják, mégsem zárhatjuk ki, hogy a névmáshasználat az **állatfajtól** is függ, ha nem is abszolút módon. Bizonyos állatfajok esetében gyakoribb lehet az egyik, más állatfajok esetében a másik megoldás. Ennek alaposabb megvizsgálása is hálás témája lehetne egy állatbarát szerkesztő szakos hallgató szakdolgozatának. 😊

Mindezen bizonytalanságok miatt jobb, ha tartózkodunk attól, hogy mások kéziratába belevájtunk.

Végül hadd álljon itt még négy kép, amely jól szemlélteti a vizsgált váltakozást: mind a négy képen kutyára utal vissza a vonatkozó névmás, s mind a négy esetben más-más névmást választott a szerző.

Elpusztult Apolló, a pozsonyi kutya, amely 13 évig várta gazdáit

Elpusztult Apolló, a pozsonyi Hacsikó, a kutya, amely 13 évig várta gazdáit visszatértét a pozsonyi Apolló híd mellett lévő kikötőben – számolt be a szomorú hírről a teraz.sk.

index | BLOGOK

MA IS TANULTAM valamit!

« NYUGDÍJBA MENNEK-E AZ ÁLLATOK? KIDERÜLT A HEZTELEN IGÁZSÁG ARRÓL, MIŐTA HORD RUKHÁT AZ EMBER »

TUDOMÁNY | MA IS TANULTAM VALAMIT | KUTYA | ÉRŐS | MENTŐRŐTYKA | SZÁRNY | JÁTEKOLÓPÁLYA

A KAMUHŐS KUTYA, AMI GYEREKEKET LÖKDÖSÖTT A FOLYÓBA, HOGY AZTÁN KIMENTSE ŐKET

JUHÁSZ EDINA

Ajánlat 24 € 2019.11.21. 05:28

Kövess az Indexet Facebookon is Követem!

SZEMLE

BARTHA ÁDÁM

*A kutya, amelyik nem ugatott*¹

A befektetési szaknyelv valamilyen különös oknál fogva kimondottan szeret állatos képekkel leírni piaci jelenségeket. Az olyan közismert metaforák mellett, mint a *bika* vagy a *medve*, van egy kép, amelynek világos irodalmi alapja van. Ez az úgynevezett *kutya, amelyik nem ugatott*. A szakirodalomban ezek olyan piaci

5. Gyűjtőnevekkel és néhány más szóval kapcsolatos váltakozások

Amint *A főnévi vonatkozó névmások használata* című fejezetben láttuk, a nyelvőrök által legmegfelelőbbnek tartott hagyományos szabály szerint a **gyűjtőnévre**, ill. **személyekből álló csoportra** az *amely* névmás vonatkozik.

A **GYŰJTŐNÉV** olyan főnév, amely egy **több azonos típusú egyedből álló csoportot** nevez meg.

Számunkra azok gyűjtőnevek a relevánsak, amikor a csoport **emberekből** vagy **állatokból** áll, például *család, közösség, közönség, társaság, szövetkezet, szövetség, egyesület, egyesület, testület, lakosság, vezetőség, képviselő, bizottság, nép, nemzet, tömeg, cég, vállalat, iroda, részleg, osztály, legénység, sereg, csoport, csapat, bagázs, brancs, kompánia, klub, kör, ifjúság, nyáj, falka*.

Gyűjtőnév növényekre vagy élettelen dolgokra is vonatkozhat (pl. *nádas, bükkös, fenyves; hegység*), mivel azonban ezekre csak kivételesen, metaforikus cézzal utalunk *aki* névmással, itt nincs is rendszerszerű váltakozás az *amely/ami* és az *aki* között.

Az *amely* a mai nyelvben ebben az esetben nemcsak az *ami* és az *amelyik* névmásokkal váltakozik, hanem az *aki* névmással is, nyilván alapvetően azért, mert a beszélők a gyűjtőnévben, ill. a csoportban **nem valamiféle elvont egységet** látnak, hanem **hús-vér embereket**, akiknek az *aki* névmás „dukál”.

Az alábbiakban egy-egy alfejezet foglalkozik az *amely : aki* és az *amely : amelyik* váltakozással.

Mindkét alfejezetben külön-külön tárgyalunk két esetet: az egyik az, amikor az *aki*, ill. az *amelyik* többes számban áll (úgy, hogy a főmondatbeli főnév, amelyre vonatkozik, egyes számú), a másik az, amikor az *aki*, ill. az *amelyik* egyes számban áll, miközben a gyűjtőnév, amelyre vonatkozik, egyes számú, vagy pedig többes számban áll ugyan az *aki*, ill. az *amelyik*, de azért, mert többes számban álló gyűjtőnévre vonatkozik.

Az *amely : ami* váltakozással a gyűjtőnevek vonatkozásában nem foglalkozunk, mivel ez ugyanolyan megítélés alá esik, mint az általában vett *amely : ami* váltakozás. Az *amely : amelyik* váltakozásról is elmondható ugyan, hogy az a gyűjtőnevek vonatkozásában ugyanolyan megítélés alá esik, mint egyéb esetekben, viszont ez a váltakozás jóval kevésbé ismert, az általunk átnézett nyelvművelő irodalomban nincs is róla szó – ezért tartottuk szükségesnek, hogy ennek a váltakozásnak szenteljünk egy alfejezetet.

A) Az *amely* és az *aki* névmás váltakozása

Amint fentebb kiderült, az *amely* és az *aki* közötti váltakozásnak két válfaja van. Az egyikben az *amely* a többes számú *akik* névmási formával váltakozik, a másikban egyes számú formával.

Az első eset egyfajta **értelmi egyeztetés**, amikor a beszélő a csoport tagjaira gondol, s mivel azok többen vannak, a rájuk vonatkozó *aki* névmást is többes számba teszi.

A másik esetben a nyelvhasználó magára a csoportra gondol, de mivel az személyekből áll, az *aki* névmást választja, de egyes számban, ami **formai egyeztetés**: a csoportra utaló, egyes számban álló szóhoz az egyes számú *aki* névmási formát kapcsolja.

a) Az amely : akik váltakozás

Ha a beszélő nem a személyekből álló csoport egészére mint elvont egységre gondol, hanem **egyres tagjaira**, természetes módon használja az *aki* névmást többes számban, azaz *akik* formában.

<i>akik</i>	<i>amelyek</i>
Az egészségügyi dolgozóknak van egy olyan csoportjuk, <u>akik</u> szép eredményt értek el.	Az egészségügyi dolgozóknak van egy olyan csoportjuk, <u>amely</u> szép eredményeket ért el.

Ezt a használatot a *nyelvőrök* **nem utasítják el teljesen**, amennyiben a beszélő **ki akarja emelni**, hogy a gyűjtőnévvel jelölt közösség **személyekből** áll. Más esetekben azonban „durva hibáról” beszélnek.

Nézzünk meg néhány példát erre a „durva hibára” az MNSZ2 „szépirodalmi” alkorpuszából!

Engem nem érdekel ez a Kudi egyén. Hatvanhat éjszakán át voltam ideállítva őrségbe – soha nem láttam. Kétszer elaludtam, két nyári hajnalon – feletteseim azt mondták, akkor láthattam volna Kudi embert. Nem érdekel! Értik! Nem bírom tovább! A családom elválik tőlem. Ennyi szolgálat! És semmi eredmény! Le akartak fokozni közrendőrré... – Miért, most micsoda? – kérdezte ártatlanul Lányomlánya, noha ismerte az egy csillag, két csillag rangjelzéseket. – Örvezető vagyok. Sokat nem eshetek. De sajnálom a családomat, akik erre az egyetlen csillagomra is büszkék. (Gyurkovics Tibor)

A néni áhítattal emelgette le orosz könyvtáram pompás darabjait, nem ismerte Nadjezsda családját, akiktől az elgazdátlanodott jószág rám maradt, de hallott róluk a Valéria-telepen, életkereteikről, viselt dolgaikról (tán még „odaát” maradt vörös rokonságukról is), és látatlanba még gyűlölte-utálta is. S itt el is vághatnám fejezetünk fonalát, ha nem fojtogatna még egy gombóc, megsínyleném és halálig szégyellném, ha nem kiáltanám világgá szégyenemet. (Határ Győző)

Két telet, két nyarat töltött a szentimrei körzetben, s ez elég volt, hogy néhány olyan szátra bukkanjon, ami újra felébressze benne a reményt. Az egyik idősebb erdész tudott egy családról, akiket negyvenöt után helyeztek át valahonnét délről; de csak rövid ideig szolgált az illető a Mátrában, hamarosan átkerült a Bükkbe, a csehszlovák határ mellé. És gyerekek is volt három, két eladó nagylány és egy egészen kicsi fiú. Buckó az első szabadságideje alatt felutazott az északi erdőigazgatósághoz, és ott nyomozott tovább. (Mészöly Miklós)

1949 körül már hallatszottak suttogások, hogy tizennyolc-húsz családot kitelepítenek a faluból, de mi nem is sejtettük, hogy közéjük kerülünk. A bátyám 1946-ban belépett a pártba, törzstiszti tanfolyamra járt, és a tényleges idő letöltése után én is jelentkeztem a repülőhajózási iskolára. Fel is vettek. Elsőnek a Csekéeket vitték el, állítólag azért, mert nem ad-

<p>tak tejet egy Németh nevű <u>családnak</u>, <u>akik</u> igen jóban voltak a tanácselnökkel. Miránk 1950 augusztusában került sor. (Moldova György)</p>
<p>Reginald John Lyttle még 1975-ben 15 ember halálát okozta azzal, hogy felgyújtott egy szállodát Sydney piroslámpás negyedében. Bár négyszeres életfogytiglanra ítélték, és azóta is börtönben van, egy munkaterápiás program keretében, ha tűz van a környéken, kiengedik a fegyintézetből, hogy segítkezzen az oltásban. A minap szerzett erről tudomást több áldozatának <u>családjá</u>, <u>akik</u> kissé felháborodtak a gyakorlaton. A börtön részéről azzal érveltek: egy volt gyújtogatónak éppen a tűzoltás a legjobb lecke, hogy megtudja, mennyire életveszélyes dolgot művelt. (sajtó)</p>
<p>A község alapítása a tatárjárás utáni időszakhoz kapcsolódik, amikor a kipusztult lakosság pótlására telepések érkeztek erre a vidékre. Neve a szláv kovarci (= kovácsok) szóból származik. 1284-ben említik először. A középkorban a templomosoknak zárdájuk volt itt. Az 1280-as évektől a 14. századig a Ludányi nemzetség volt a birtokosa. Ezt követően királyi birtok, majd Csák Máté foglalta el. Ennek halála után újra a királyé, 1395-től pedig az Apponyi <u>családé</u>, <u>akik</u> 1945-ig voltak a község birtokosai. (tudományos)</p>
<p>Az országba özönlő szovjet tankok megghiúsítottak minden realizálhatónak tűnő álmat és akiket korábban meghurcoltak, azokban jogos aggodalomként merült fel a menekülés gondolata, ahogy Kiss Sándorban is. Menekülnie kellett, mivel tudta, hogy reá, mint politikai vezetőre ismét hosszú börtön vagy Szibériába deportálás vár, s lehet, hogy valamelyik munkatáborban pusztul el. 1956. november 9-én elhagyta Budapestet, majd átlépte a magyar-osztrák határt. Bécsben várta be a <u>családját</u>, <u>akik</u> november 18-án hagyták el Budapestet. (tudományos)</p>
<p>Egy minimálbérből élő egykeresős <u>család</u>, <u>akik</u> szintén két gyermeket tartanak el, és szintén nem dolgozik a feleség – több százezer ilyen család van Magyarországon szintúgy –, két és fél ezer forintot fog veszíteni havonta átlagosan. A nagycsaládosok, akik három vagy több gyermeket nevelnek, átlagosan 4-5 ezer forinttal járnak rosszabbul havonta az önök új rendszere szerint. (hivatalos)</p>
<p>Riporter: A Kárpátaljáról elszármazott Alter Katalin művésznő szívügyének tekintette az ungvári fellépést. Alter Katalin, zenész: Munkácson születtem egy olyan <u>családba</u>, <u>akik</u> nagyon szerették a zenét. Tulajdonképpen ez a látogatás, ami ma itt történt ez egy tisztelet a szüleimnek, a tanárainak, akik itt tanítottak a gyökereimnek, ahol felnőttem a kedves férjemnek, aki segített abba, hogy én most itt lehessek és a jó istennek. (besznye)</p>
<p>A másik: időközben jelentkeztem az ELTE-re, de hát ez még a felvételitől függ. Most itt mondhatnátok, hogy ha szeretem azt a helyet ahol dolgozom, akkor egyáltalán miért jelentkeztem az egyetemre? Azért, mert ha fel is vesznek, halasztani lehet és addigra lejár a hivatalos időm itt a munkahelyemen, ahol most valakinek a helyén vagyok addig, míg ő kisbabázik. Aztán a harmadik: nyártól mehetnék New Jersey-be bébisintérkedni egy félig magyar <u>családhoz</u>, <u>akik</u> félig fizetnék a repülőjegyet... Szóval röviden ennyi a dilemmám kezdete. (fórum)</p>
<p>S.O.S ismerőseimhez! Van egy 8 gyerekes <u>család</u>, <u>akik</u> becsülettel nevelik kicsi gyerekeiket. Immáron 2 hete kézzel mos a fiatalasszony, ami nem kis dolog. KÉRLEK benneteket, aki feltud ajánlani egy működő centrifugát, mosógépet vagy tud egy helyet, hol szerezhetnék nekik, jelezzen nekem! KÉREM OSSZÁTOK MEG, köszönet!!! (közösségi)</p>

Példák a nyelvőrök által helyesebbnek tartott változatra, ugyancsak az MNSZ2-ből:

A köhögő gépek leállnak, állóvíz vár, a sodrás nem visz se föl, se le, nincs limány, hogy megfordítson, örvény, hogy megpenderítsen. Áll majd életem kiszuperált hajója, mozdulatlanul. A világ végezetéig, ha a világnak is van vége, nemcsak az életnek. Az aranykor még késett, hiába kocogott be egy esős napon, darutollas tisztjei élén, honfoglaló Árpád vezért utánozva Budapestre a nyalka fővezér. Családom, amely oly áhítva várta ezt a szép napot, nem

indult el egyenesen a jólét felé. (Gyurkó László)
Részt vett az árvaházi mozgalomban, kivette részét Komáromban a Timóteus árvaház felépítésében, szolgált az árvák között, a II. világháború után két évig látogatta a Csehországba kitelepített magyarokat, hogy lelkiileg is vigasztalja őket a megpróbáltatás idején. A prágai teológiai akadémia professzoraként pedig két évig tanította a leendő lelképásztorokat. 1956-ban halt meg, Léván temették el. A <u>család</u> , <u>amely</u> Dunaszerdahelyen él, azonban úgy döntött, hogy ötven év elteltével áthelyeztetni földi maradványait. (sajtó)
Roché a Conor, a kelta című sorozat forgatásán ismerkedett össze Vera Farmiga színésznővel, akivel 1997-ben házasodtak össze. Házasságuk 2005-ben válással végződött. Fiatalkorában hat évet töltött egy vitorlás hajón a <u>családjával</u> , <u>mellyel</u> Franciaországból indulva körbehajózták a Földközi-tengert, Afrikát, Észak-Amerikát és a Karib-szigeteket. (tudományos)
Itt elhangzott, hogy felmondjuk a társadalmi szolidaritást a generációk között. És ez annál veszélyesebb, mert közben felbomlik a <u>család</u> , <u>amely</u> ennek a generációkat átívelő szolidaritásnak természetes hordozója volt, hiszen a középkorúak azért neveltek gyereket, mert tudták, hogy nyugdíjasként őket ezek a gyerekek fogják eltartani. Amikor a nagycsalád felbomlott, szükségszerűen a társadalom egésze vállalta át ezt a feladatot közös kockázattalalással. (hivatalos)
Itthon a börtönből fenyegetőzik az a férfi, aki a gyanú szerint 50-100 százalékos uzsorakamatra adott kölcsönt több Siklós környéki családnak. A férfi annak ellenére fenyegeti az egyik <u>családot</u> , <u>amelynek</u> 100 ezer forintot kölcsönzött, hogy cserében már egy házat és csaknem 500 ezer forintot adtak az uzsorásnak. A családra most két helyi polgárőr vigyáz. (besznye)
Ki akar vándorolni az országból az a hat roma <u>család</u> , <u>amely</u> a Fejér megyei Zámolyon immár hatodik hónapja él a helyi művelődési otthon színháztermében, embertelen körülmények között. Az egyébként tágas helyiségben 17 gyerek és 13 felnőtt lakik összezárva. Úgy tűnik: nincs esélyük arra, hogy a helyi önkormányzat által megszabott határidőig – július 31-ig – máshová költözzenek. A romák kitaszítottnak érzik magukat, Kanadába szeretnének eljutni. (fórum)
Emberek, ismerősök, barátok jönnek-mennek, a család viszont marad. Nem morzsolódik le útközben, nincs olyan távolság, ami megkoptatná, nincs az az idő, ami kikezdehetné. Az egykori nyűg igazi kincssé lett. A régi teher most kiváltság. Jó érzés azzal a biztos tudattal kelfeküdni, küzdeni a mindennapokban, hogy olyan közösséget kaptam <u>családnak</u> , <u>amelynek</u> minden egyes tagja igazi csoda, ajándék. Mellettem állnak, ha örülök, őszinte szeretettel élik meg velem a boldog pillanatokat. (közösségi)

A találatok áttekintéséből az a kép rajzolódik ki, hogy általában véve az amely vonatkozó névmást tartalmazó szövegrészek **formálisabb** vagy **választékosabb** stílusúak, mint az akik névmást tartalmazók. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az akik idegen volna a választékos stílustól.

A névmásválasztást **jelentéstani szempont** is befolyásolja. Az utolsónak idézett részletben például jelentéstani akadályai is vannak az akik névmási forma használatának, ill. a tag szó használata épp azt teszi lehetővé, hogy az egyes személyekre az akik névmási forma nélkül is tudjunk utalni.

Nézzünk még meg néhány példát az MNSZ2 adataiból a kör szóra!

Nemcsók János szerint azért várat magára a Balatonért felelős személy megnevezése, mert kitapinthatóan van egy olyan kör, akiknek a zavarosban halászva nem érdeke, hogy megva-

<p>lósuljon a kormányzati koordináció. Az MSZP-s politikus megítélése szerint egy erőskezű kormánybiztos irányíthatná leghatékonyabban a Balatoni Fejlesztési Tanácsot. A Miniszterelnöki Hivatalból származó értesülésünk szerint június végéig teljesíti a kormány a megyei elnökök kérését. (sajtó)</p>
<p>A tematika összeállításánál a fő célkitűzés az volt, hogy a regionális és diszciplináris centrumokban alakuljon ki egy olyan felhasználói <u>kör</u>, <u>akik</u> az eszközök telepítésében, használatában, az információk elérésében megfelelő szakismerettel rendelkezzenek, ismereteiket tovább tudják adni környezetükben. (tudományos)</p>
<p>A kulturális bizottság megtárgyalta a törvényjavaslatot, és egyhangúlag általános vitára alkalmasnak találta. Azok a felvetések, amelyeket Akar államtitkár úr elmondott, a bizottságban mind terítékre kerültek, és két ponton konszenzus alakult ki a bizottságban, módosítással szeretnénk élni két ponton. Az egyik: az a <u>kör</u>, <u>akik</u> kedvezményezettek lehetne. A kulturális bizottság megítélése szerint a törvényhozói eredeti szándék szerint ezt a kört szélesíteni kell. (hivatalos)</p>
<p>Az állam számára az az igazi kockázat, hogy nem lehet most kiszámítani azt, hogy egészen pontosan mekkora lesz az érintett <u>kör</u>, <u>akiknek</u> az esetében szükség lesz a követelésnek, illetve az ingatlanok megvásárlására, ez ugye természetesen költséget jelent az állam számára, azonban a most formálódó egység, mint hogyha szeretné kiküszöbölni azt, hogy több százmilliárdot kelljen az államnak erre az adómentésre fordítania. (besznye)</p>
<p>Világos, apuskám. Adott egy zárt haveri <u>kör</u>, <u>akik közül</u> mindegyik látja a hozzászólók minden adatát, IP címét, és bármit megtehet ami kedvét nem szegi. Nehéz lehet istennek lenni. ;) Nincs is ezzel semmi baj, csak nem értem, miért kell úgy beszarni az anonimitással. Legalább hagy tudjam má', melyik istennél kell jónak lennem. (fórum)</p>

Példáinkban a *kör* 'együvé tartozó személyek csoportja' jelentésű; ezt tünteti fel az értelmező kéziszótár a szó 7. jelentéseként. (A szótár ennek a szónak összesen 10 jelentését tartja számon, némely jelentéseken belül több jelentésárnyalattal.)

Megjegyezzük, hogy a *kör* után egyes számú forma is állhat, erre a következő alfejezetben lesznek példák.

Az alábbi példákban, amelyek szintén az MNSZ2-ből valók, a *kör* szóra az *amely* névmás vonatkozik:

<p>De miért álljon meg gyakorlatiasságunk az első lépésnél? Jobban körülnézve azt láthatjuk, hogy minden korban minden irány egyszerre divatos, egyszerre van, és egyszerre érvényesül valahol. Az érdeklődő, az olvasó, aki csak az egyik – valamelyik – berekbe tette be lábát, az egész irodalmi élet határaival és céljaival tévesztheti össze az egyes irányok határait és programját. Még inkább az egész irodalmi életnek képzelheti magát az az aktív írói <u>kör</u>, <u>amely</u> saját elméletébe és kávéházába temetkezve, meggyőződésből nem vesz tudomást a többi hasonló csoportosulásról. (Szabó Lőrinc)</p>
<p>Tovább erősödött a kereslet nagy értékű telkek iránt a II. és a XII. kerületben. A minden szempontból ideális, nagy presztízsértéket képviselő telkek esetében a százmillió forintos ár is előfordult. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy leszűkült az a vásárlói <u>kör</u>, <u>amely</u> képes ezt az árat megfizetni. Új jelenség, hogy a húszmillió forintot meghaladó értékű telkek vásárlói komplex szolgáltatásokat várnak: olyan cégek felé fordulnak, amelyek a kivitelezésben is képesek közreműködni. (sajtó)</p>
<p>Berlinbe kerülve Einstein szemináriumait hallgathatták. Nem annyira misztikus történet ez. Azt talán nehéz megmagyarázni, hogy miért született ennyi tehetség ilyen rövid korszakon belül. De ahhoz, hogy ennyien ki tudták bontakoztatni, munkára tudták fogni tehetségüket, nem kellett csodák. Elegendő volt egy elhivatott értelmiségi <u>kör</u>, <u>amely</u> rájött, hogy a kez-</p>

dősebesség, az útravaló mindennél fontosabb. (tudományos)

Mert végül is ez az a kör, amelyből kikerülnek sajnos azok a gyerekek, akik a tanköteles kor végéig jelen pillanatban sem tudják a nyolc általános iskolát befejezni. Én azt hiszem, az ilyen irányú pozitív elmozdulásokat is érdemes kiemelni a törvényjavaslatból, amikor ezekről beszélünk, és őszintén remélem, hogyha ez nem derül ki világosan, akkor további pontosító, módosító indítványokkal még határozottabban lehet erre a problémára felhívni a figyelmet. (hivatalos)

A magyar külügyminiszter szerint jól azonosítható egy személyi kör, amely minden energiát mozgósít annak érdekében, hogy az országról a negatív hírek legyenek többségben. Martonyi János a Vasárnapi újság című műsorban azt mondta: Magyarország egy fillért sem fog veszíteni, mert ha az uniós pénzügyminiszterek most felzárkóztatási források megvonása mellett döntenek is, ezt az év folyamán vissza fogják vonni. (besznye)

Ungváry Rudolf szerint az emberi személyiség nagy rejtélye, hogyan keletkezik egy Orbán Viktor. Feltételezi, hogy már a bölcsőben, neveltetése révén beleprogramozták azt, ami lett. Ez a neveltetési program ellenállhatatlan erővel működik és alakítja ki a végső felnőtt személyiségét. Egyszer tudott csak váltani – '93–94 között –, többet nem, mára foglya lett annak a neveltetéséből következő politikai világnak, amely ösztönös vezérlő csillagként mindig is jelen volt a lelkében. Az írónak nyilvánvaló, hogy az a viszonylag szűk kör, amely körülveszi, olyan emberekből áll, akik ugyanonnan származnak. (közösségi)

Itt is előfordul, hogy csak az egyik vagy a másik forma használható, ha nem akarjuk a mondatot átfogalmazni. Például az *akik* használatára hozott utolsó példában nem állhatna az *amely*, a mondatot át kellene fogalmazni:

<i>akik</i>	<i>amely</i>
Adott egy zárt haveri <u>kör</u> , <u>akik</u> <u>közül</u> mindegyik látja a hozzászólók minden adatát, IP címét, és bármit megtehet ami kedvét nem szegi. (eredeti mondat)	Adott egy zárt haveri <u>kör</u> , <u>melynek</u> <u>tagjai</u> <u>közül</u> mindegyik látja a hozzászólók minden adatát, IP címét, és bármit megtehet ami kedvét nem szegi. (átfogalmazás)

KÜLFÖLD | 2022. február 28. 11:02

Ukrajnában lehet a Wagner-csoport, akik Zelenszkijre vadászhatnak

index

BELFÖLD KÜLFÖLD GAZDASÁG KULT VÉLEMÉNY TECH-TUD SPORT FOMO 24 ÓRA BLOG VIDÉO PODCAST X

Az izraeli miniszterelnök szerint ők lesznek az első ország, akik kijutnak a járványból

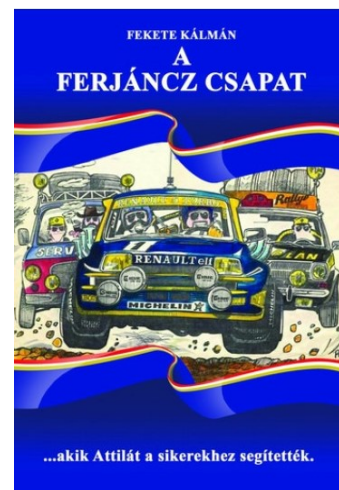
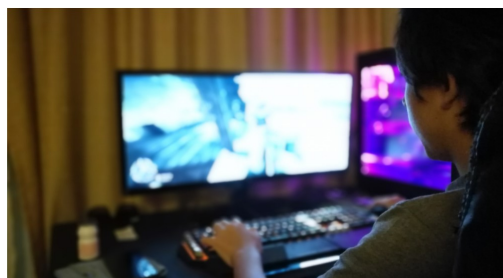
MOLNAR SZABINA Ajánlom 100 2021. 01. 07. 22:25 Kövesse az Indexet Facebookon is Követem!

Már másfél milliós a közösség, akik sosem lépnek ki a szobájukból

Dudics Emese

2019. május 8.

f e

Vitorlázás

2022. 07. 15. 14:52

Felálltak a padlóról: hatodikként végzett a pécsi legénység, akik a verseny előtt felborultak

A borulásuk után még az indulásuk is kérdésessé vált, de ennek ellenére hatodikként végzett Európa legrégebbi és leghosszabb tókerülő vitorlásversenyén a Behek István vezette pécsi hajó, a Ribstory.

Gyűjtés

2022.03.01

Egyre szélesebb a kör, akik a menekülteken segítenek Fejér megyében

Egyre nagyobb azon pártok és önkormányzatok tábora, amelyek gyűjtést szerveznek az érkező menekülteknek.

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votetlen

» Barátok, barátságok

Listva 2 Kezdőoldal » Emberek » Barátok, barátságok » Mit csináljak, ha az osztályba...

Üzeneteid
Kérdéseid
Saját kérdéseid 1
Megválaszoltjaid

Akos789 kérdése:
Mit csináljak, ha az osztályban van egy toxikus társaság, akik mesteriek a beszélások terén, és a humor terén, és én be akarok illeszkedni közéjük mert különben áldozat leszek?

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votetlen

» Saját vállalkozás

Listva 2 Kezdőoldal » Üzlet és pénzügyek » Saját vállalkozás » Hol találok olyan céget akik...

Üzeneteid
Kérdéseid
Saját kérdéseid 1
Megválaszoltjaid
Figyelt kérdések 1
Figyelt kulcsszavak

Hol találok olyan céget akik póló és ing készítést vállalnak saját divatmárkámhoz? A termék modeljét én tervezem

Figyelt kérdés

Fontos hogy hímzést is vállaljanak.(a logót hímelve szeretném)
Előny ha Debrecen körüli cég, de nem feltétel.

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Votetlen

» Magyar politika

Listva 2 Kezdőoldal » Politika » Magyar politika » Mivel büntetik annak az...

Üzeneteid
Kérdéseid
Saját kérdéseid 1
Megválaszoltjaid
Figyelt kérdések 1
Figyelt kulcsszavak

Mivel büntetik annak az iskolának a vezetőségét, akik nem énekeltek ma a diákokkal a Nemzeti Összetartozás Dalát?

Figyelt kérdés

Mármint ha kiderülne ez egy iskoláról...

2013. jún. 4. 16:46 Privát üzenet

Attól függetlenül, hangsúlyozni akarjuk-e azt a tényt, hogy a csoport személyekből áll, nyugodtan használhatjuk az *akik* névmást **nemcsak a bizalmas stílusban**, hanem valószínűleg a **választékos stílusban** is. A **választékos stílusban** az *amely* névmás is jó választás lehet, **bizalmas stílusban viszont nem nagyon van választási lehetőségünk**, mivel oda az *amely* nem illik.

Bizalmas stílusú (beszélt nyelvi) szövegekben valószínűleg ritkábban használunk ilyenkor vonatkozó névmást, mert eleve másképp fogalmazunk, pontosabban: másképp is fogalmazhatunk. Különösen az álvonatkozó mondatok idegenek a besznyétől. Ez azonban már mondattani kérdés, mellyel a *Nyelvi váltakozások az összetett mondatok körében* című jegyzetben foglalkozunk.

Formális stílusban lehetséges, hogy az *amely* névmás a helyénvalóbb. A kérdést empirikusan kellene vizsgálni.

b) Az amely : aki váltakozás

Az *aki* névmás magára a személyekből álló **csoportra** is vonatkozhat. Onnan tudjuk, hogy a csoportra vonatkozik, és **nem a tagjaira**, hogy **egyes számban** áll:

<i>aki</i>	<i>amely</i>
Önhöz fordul egy család, <u>aki</u> eladósodott.	Önhöz fordul egy család, <u>amely</u> eladósodott.
Egy olyan országról van szó, <u>akiben</u> feltörekvés van.	Egy olyan országról van szó, <u>amelyben</u> feltörekvés van.

Ezt a jelenséget a *Magyar nyelvhasználati szótár* **SZEMÉLYÁTSUGÁRZÁSNAK** nevezi, s a következő gyűjtőneveket sorolja fel, mint amelyek az *aki* névmást vonzzák:

bizottság, cég, család, csapat, ifjúság, intézmény, közösség, minisztérium, nemzet, nép, ország, osztály, sereg, szövetség, társaság, társulat, tömeg, vezetés, vezetőség

Ezt a használatot a nyelvújító munkák egy része „durva hibának” titulálja. A *Nyelvújító kézikönyv* sajnálattal állapítja meg, hogy az *aki* ilyen helyzetben **terjed**.

Nézzünk meg néhány példát az internetről és az MNSZ2-ből az *ország* szóra, vajon alátámasztják-e ezt az elítélő véleményt. Ha durva hiba, nyilván elenyésző számú példát találunk az *aki* névmás használatára a szépirodalomban, a sajtónyelvben, a hivatali nyelvben és más szaknyelvekben.

Internetes példák:

1. Nemcsak Norvégia egyedül az az ország, aki a készpénzt teljesen elfelejtené, például a svédek is nagyon hasonló úton járnak. Ott jelenleg a készpénzes tranzakciók aránya a kiskereskedelmi szektorban valahol 15% körül van. Azonban sokszor lehet azt hallani, hogy olyan gyorsan akarták az átmenetet végrehajtani, ami komoly társadalmi elégedetlenséggel párosult.
2. Az egész világot megrázó lehallgatási botrány, a Pegasus-ügy kapcsán sem véletlen, hogy jelentős részben olyan kormányok érintettsége vetődött fel a megcélzott és a feltört telefonok alapján, ahol nagyon régóta olyan ember irányítja az országot, akit a sajtószabadság ellenségének listáztak.
3. Minden számban az látszik, hogy mi itt egy lemaradó ágazatban vagyunk: a nyereségben, jövedelmekben, a dolgozói munka hatékonyságában. Ez arra enged következtetni, hogy valamit nem jól csinálunk. A többi ország, aki sikerre vitte a dolgokat, mind valahol a latin típusú irányt követve a termőterületek eredetvédelmére felépített dűlőbesorolásokba kezdett – premier cru, grand cru – amely irány alkalmas arra, hogy zömmel a kis gazdaságoknál is magasabb pozícióba vigye a borok imázsát, értékét és árát is.
4. Minden olyan ország, aki csatákat veszített, az rajta maradt a térképen. Vereségüket követően összeszedték magukat, újra kiharcolták függetlenségüket, és ott maradtak a térképen. Azok a népek, akik a békét veszítették el, azok elbuktak.
5. A Heidi El Tabakh vezette és a 2021-es US Open döntőseivel, Leylah Fernandezzel felálló kanadai válogatott a fináléban 2-0-ra győzte le Olaszországot, akik így nem írtak történelmet az ötödik trófeájuk megszerzésével, pedig Tathiana Garbin csapata ismét lenyűgöző teljesít-

ményt nyújtott, nyolc meccsből hetet megnyert a döntő felé vezető úton. Az idei elődöntős nemzetek Csehország és Szlovénia voltak. Kanada a nyolcadik ország, aki kiharcolta a 2002-ben bevezetett ranglista első helyét, eddig Szlovákia, Franciaország, Oroszország, Olaszország, Csehország, Ausztrália és Svájc tudta ezt elérni.

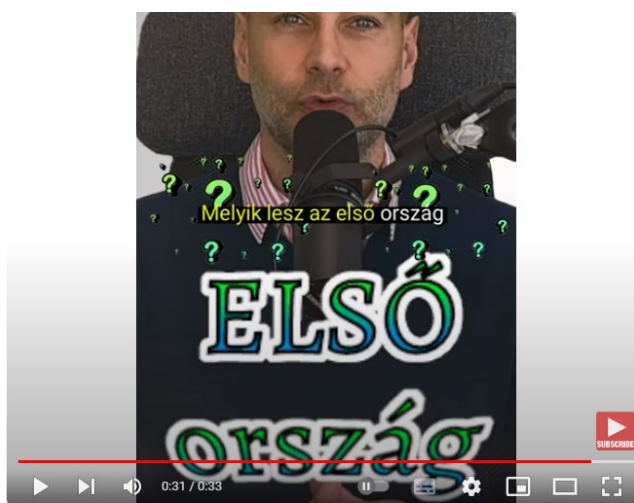
6. A NATO szövetségi keretein belül hazánk az első ország, aki a NASAMS légvédelmi rakéta-rendszer részét alkotó AMRAAM rakéták megnövelt hatótávolságú változatát is beszerzi, rendszeresíti. Erről Kajári Ferenc altábornagy beszélt az M1 csatornán, illetve a Kossuth Rádióban november 3-án, pénteken.

7. Ukrajna csatlakozása ugyanakkor felborítaná a közös költségvetést és az agrártámogatásokat. Korábbi becslések szerint Ukrajna az összes uniós agrártámogatás ötödét szívná el a többi tagállamból, és több ország, aki ma nettó kedvezményezettje a közös kasszának, Ukrajna csatlakozásával nettó befizetővé válik. A jelenlegi becslések ellentmondásosak, de várható, hogy később jönnek ki erről figyelemre méltó adatok.

8. Igen, mindezek a legok tulajdonosa Montenegró, Montenegró az ország, aki várja önt, hogy felfedezze ezeket a szépségeket, melyek még az érintetlen természet részei és nem a nyüzsgő turisták zajától hangos. Európa déli részén, a meleg Mediterrán térség közepén van ez a kicsi és nagyon sokunk számára ismeretlen ország. Megtaláljuk itt az egzotikus partokat, csodás hegyeket, erdőket, kanyonokat. Az ország nagyon sok lehetőséget nyújt az ide érkező turisták számára. A tengerparton gyönyörű mediterrán városokat, romantikus picic halász falvakat találunk, ahol elfelejthetjük hétköznapijaink rohanó világát.

Az 5. sz. idézetben a szerző először az előző alfejezetben tárgyalt többes számú *akik* formát használja, nyilván azért, mert konkrét teniszesezők lebegtek a szeme előtt, akik az említett országot képviselték. Később viszont az országra mint olyanra gondolt, amely első lett, a felsorolt hét ország után. Itt a szerző figyelme az országokra mint entitásokra összpontosul, nem gondol azokra a teniszesezőkre, akik ezeket az országokat képviselték, így aztán egyes számú névmást használ.

Ez a példa azt mutatja, hogy az *aki* : *akik* váltakozás nem teljesen szabad, hanem kisebb mértékben jelentéstani tényezőktől is függ. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az *aki* és az *akik* ne jelenhetne meg teljesen azonos beszédhelyzetben és szövegösszefüggésben egymás alternatívjaként.

AZ ELSŐ ORSZÁG, AKI KIJÖHET A SZABÁLYOZÁSSAL #bitcoin #blockchainbloomhungary #shorts

Marokkó az első afrikai ország, aki világbajnoki elődöntőbe jutott

frissirek.hu | 2022. december 10. - 19:19

itthon 2019-05-23 14:08:00

Orbán a migrációról: Ha nem jön egy nagy ország, aki ugyanazt mondja mint mi, vereséget szenvedünk

Csuhaj István

Azon EU-s országok akik a Magyar Kormány szerint belesodrótak a háborúba vs ahol háborús vészhelyzet van.

POLITICS

EU tagállamok, amelyek a magyar kormány szerint		EU tagállamok, amelyekben	
Belesodrótak a háborúba:	Fennmaradtak a háborúban:	Nincs háborús veszélyhelyzet	Van háborús veszélyhelyzet
Ausztria	Magyarország	Ausztria	Magyarország
Bulgaria		Bulgaria	
Ciprus		Ciprus	
Csehország		Csehország	
Dánia		Dánia	
Egyesült Királyság		Egyesült Királyság	
Finnország		Finnország	
Franciaország		Franciaország	
Görögország		Görögország	
Hollandia		Hollandia	
Hungary		Hungary	
Irország		Irország	
Lengyelország		Lengyelország	
Litvánia		Litvánia	
Luxemburg		Luxemburg	
Málta		Málta	
Németország		Németország	
Olaszország		Olaszország	
Portugália		Portugália	
Románia		Románia	
Spanyolország		Spanyolország	
Svédország		Svédország	
Szlovákia		Szlovákia	
Szlovénia		Szlovénia	

Országok, akik tárt karokkal várják a menekülteket: miért?

Jász Zoltán

Az MNSZ2 példái:

Mi, A munka dalával kezdtük, az Internacionáléval fejeztük be a tanulással töltött napjainkat és a rendezvényeinket. (Az indulók olykor frissítőbbek voltak, mint a sok unalmas szócséplés.) Soha nem gondoltam volna, hogy Európa közepén lesz egy ország, aki ezek után, hasonló dalolásra kötelezi majd polgárait. Van, Szlovákia! A feltűnési viselkedés, vagy egy mélynemzeti pubertás szeszély vitte rá a honatyákat, hogy egy nyilvánvaló baromságról törvényt alkossanak, nem tudom? Lehet találgatni. Elfogadható magyarázat nincs rá. Az sem segített, hogy a szlovák parlament épülete előtt birkákat bégettek. A figyelmeztetés hangja nem hallatszott be az ülésterembe. (sajtó)

A termelési módok fejlődése az utóbbi években annyira magas fokúvá vált, hogy nagyon lecsökkent az élő munka igénye ezeknek az ágazatoknak. Talán ez is oka lehet a munkanélküliségnek, amely hazánkat és Európa többi országát is sújtja. A múltba visszafelé viszont nem lehet haladni, hiszen amelyik ország a fejlődésnek ellenáll, az lemarad, méghozzá azért, mert a többi ország, aki ezt meglépi, egyre olcsóbban állítaná elő a termékeket. Aki tehát nem gépesít, és nem csökkenti az élő munka kiadásokat, az lemarad. (sajtó)

1957. március 6-án Ghána elérte a függetlenségét, ő volt az első afrikai ország, aki a gyarmati országok közül szabad lett. Azóta különböző demokratikus és diktatórikus kormányok kerültek hatalomra. 1993. január 7. óta elnöki köztársaság a Nemzetközösségen belül. A parlament egykamarás, amelyben 230 képviselő foglal helyet. (tudományos)

1961-ben Argentína kormánya elindította úrprogramját, hogy az Amerikai Egyesült Államok, Szovjetunió, Franciaország, Kanada és Nagy-Britannia után 6. nemzet legyen, aki önálló úr-objektumot juttat a világűrbe. Brazília után a második Latin-amerikai ország, aki önerőből képes volt rakétát indítani. Aldo Zeoli a Katonai Fejlesztési Intézet vezetője indította a rakétát. (tudományos)

Igen nagyon sokat jelentett nekem például az az egy hét, amit májusban Székelyföldön töltöttem, vegyes érzelmekkel jöttem haza. Azt is gondolom, hogy semmivel se kevésbé, sőt nem akarok egyenlőség-, kisebb-nagyobb jelet rakni, de legalább annyira fontosnak tartom azt, hogy a magyar honfitársainkkal olyan módon foglalkozzunk, hogy velük mint kisebbség, az adott – idézőjelbe mondom – befogadó ország, akiknek a területén laknak, épp olyan tisztességgel bánjon, mint mi Magyarországon bánunk a Magyarországon élő kisebbségekkel, legyen ez mindegy, milyen szempontból. (hivatalos)

Nem arról van szó, hogy van Európa közepén egy kis ország, aki egymaga vállal túlon túl felelősséget, hanem arról van szó, hogy a NATO-tagállamok nagy többsége részt vesz ebben a katonai akcióban. 130 ezer emberből adunk 300-at, de ez a 300 nemcsak katonai jelenlétével jelent valamit, hanem az értékválasztással, azzal, amit önök is talán nagyon fontosnak

tartanak, azzal, ami üzenet a világnak, azzal, ami arról szól, hogy mi közösséget vállalunk abban a misszióban, melynek a nemzetközi legitimitása és felhatalmazása megvan. (hivatalos)
A kormány ezúttal talán visszavonhatatlanul döntött a villamosipari liberalizációt lehetővé tevő, azaz a versenypiacot fokozatosan megnyitó elképzelés mellett. Más választása egyébként nem is lehetett, hiszen hazánk sem időleges, sem végleges derogációt nem kért az energiafejezetre vonatkozóan a liberalizált energiapolitika alapján gondolkozó és dolgozó Európai Uniótól. Ráadásul Magyarország volt az első tagjelölt <u>ország, akivel</u> az EU az energetikai fejezetet ideiglenesen lezárta. (hivatalos)
Az a kérdés, hogy a most benyújtott törvénytervezet kései-e, hamarabb kellett volna-e, és minden egyéb ehhez kapcsolódó gondolat, amiben az ellenzék próbálja azt hitelteleníteni, hogy jó-e ez az előterjesztés és nem ilyen módon kellett volna, nagy kérdés valóban. Csak nem tudom, akkor hogyan lehetséges az, hogy minden, magát demokratikusnak valló <u>ország, akikre</u> mi példaként sokszor fölnezzünk, ugyancsak a szeptember 11-ei terrortámadást követően kezdett még részletesebben, még mélyrehatóbban foglalkozni ezzel a kérdéssel. (hivatalos)
Talán érdemesebb lett volna gondolkozni más alkalmas megoldáson, és talán azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az egyébként általában oly sokszor átvett német és osztrák szabályozással kapcsolatban igaz az, hogy egyik sem ezt a megoldást választja legjobb tudomásom szerint, illetve még nincs hatályban ilyen jellegű szabályozás, bár kétségtelen tény, hogy európai uniós tagállamokként ők könnyebben megtehetik, mint egy jelölt <u>ország, akinek</u> jóval kisebb mozgástere van az ilyen jellegű presszióval szembeni ellenállás tekintetében. (hivatalos)
Az biztos hogy Magyarország nem lesz nettó befizető. Magyarország az első a <u>ország közt</u> <u>aki</u> ezt az előkészületet megcsinálta, hogy ne hogy nettó befizetők legyünk. Egyedül Magyarország írta ki valamennyi pályázatát, egyedül Magyarországon van már elbírált pályázat és körülbelül június 15-e körül Önnek is meg fogom tudni mondani hogy mennyi a valószínűsége annak, hogy mennyi pénz érkezik be amit hatvan-nyolcvan milliárd többletként fogunk tudni értékelni. (besznye)
ÉN azt gondolom, hogy az Európai Unió az egy keret. Ehhez lehet jól alkalmazkodni, rosszul is. Én nem hiszem, hogy Magyarország a legsikeresebben alkalmazkodott ehhez, de azért van a 2004-es csatlakozók között olyan <u>ország, aki</u> szerintem jelentős eredményeket ért el az elmúlt öt év alatt. Például Lengyelország, Szlovénia. Ha figyelembe vesszük az ő mezőgazdasági kibocsátásukat a csatlakozás előtt, meg most, akkor ők azt gondolom, hogy nyertesei a csatlakozásnak. Ez azt jelenti, hogy van nemzeti mozgástér, hogy hogyan alkalmazkodunk a keretekhez. (besznye)
Na most ehhez hozzá kell tenni, hogy az utolsó tíz évben Szlovákia hallatlanul sikeres ország volt. Tehát például egy német statisztika szerint az összes új belépő közül messze a legjobb gazdasági eredményeket Szlovákia érte el. Tehát van egy kisebbségi tudattal rendelkező, ugyanakkor egy hallatlan öntudatos <u>ország, aki</u> úgy gondolja, hogy neki sikerült, és közben ott volt egy nagyon fontos kormányváltás, Szlovákiában. (besznye)
Az oroszok nem fognak fegyveresen beavatkozni ebbe a konfliktusba, mert (szinte) az egész világ tudja, hogy Milosevics és csapata nagyon rossz dolgokat művelnek, ezért erkölcsileg tönkrevágja magát az az <u>ország, aki</u> a szerb vezetést támogatja. Egyébként is: a harmadik világháborúban könnyen elpusztulhatna akár az egész Föld is. Megérné ez – néhány tetű ember miatt? (fórum)
Azért a NATO-tagországokon, Kínán és Oroszországon kívül van még legalább három olyan <u>ország, aki</u> ugyan a NATO ellen nem rúgna labdában, de a FÖLDET (tégedet is!) el képes pusztítani. EZ VAN! (fórum)
Mert kis ország kiskirályaként itt játszhatja magát, de próbált volna meg ellentmondani Samu bácsinak. Samu bácsi rögtön rákérdezett volna, hogy: – Mi van gyerekek, nem akartok az

EU-ba menni? Újjáépíteni se akartok? stb., stb. Legyünk őszinték, mi az US. ellen labdába se rúghatunk. :((Balkánon is már csak egy ország volt, aki nem úgy táncolt, most móresre is tanítják... (fórum)

Meg lehetne kérdezni az ország lakosságát... Nem vagyunk NSZK – meg aztán ők is nyögték tavalyig, sőt nyögik talán most is. Ugyanígy Erdély sem kell, se Felvidék. Legyünk csak mi az az ország, aki nem a kisebbségi politikájával tűnik ki, hanem a fasza gazdasági eredményeivel. Utána talán lesz miért jártatnunk a pófánkat, de én akkor se tenném. El kell ismerni, megszoptuk a Trianont. (fórum)

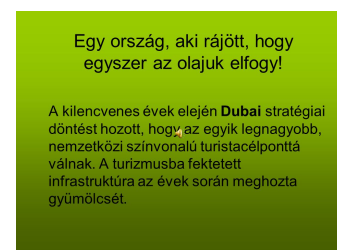
A másik dolog, amit sokan ignoráltak (persze aki nem is tud róla, annak nem nehéz), hogy Che egyáltalán nem volt szovjetbarát. Kezdetben Castro sem! Az akkori magyar diplomácia megpróbálta felvenni a kapcsolatot az új kubai rezsimmel, Castro akkor épp az USA-ban tárgyal (!), Che pedig közölte, hogy az 1956-os forradalom miatt Magyarország lesz az utolsó szocialista ország, akivel Kuba felveszi a kapcsolatot. (fórum)

Az átvizsgált adatok alapján úgy tűnik, hogy az *ország*ra az *aki* névmással való utalás mindegyiknél a (kissé) **bizalmas** vagy **kiegyenlített** stílusú, a „**személyes**” és a „**beszélt nyelvi**” alkorpuszba tartozó szövegekre jellemző, amelyek sokszor **rendezetlenek**. Ez arra utalhat, hogy **alulról fölfelé** terjedő nyelvi változásról van szó, melynek a kevésbé iskolázott beszélők voltak az elindítói.

Számos példát találtunk az *akire* a „**hivatalos**” alkorpuszban is, de persze nem a jogszabályokból, hanem a parlamenti felszólalásokból. Mivel a parlamenti képviselők többnyire iskolázott emberek, feltehető, hogy az *aki* ilyen használata nem kötődik a kevésbé iskolázott rétegekhez, hanem általános **beszélt nyelvi**, ill. **bizalmas nyelvi** sajátság, amely utat tört magának az írott nyelvbe is.

A „**sajtónyelvi**” és a „**tudományos**” alkorpuszban található példák **nem teljesen meggyőzőek**, nem valószínű, hogy az *aki* használata ezekre jellemző volna, noha tény, hogy az interneten számos sajtónyelvi szövegben található meg ezt a formát. A „**szépirodalmi**” alkorpuszban **egyáltalán nem találtunk** példát az *ország*, *aki* formára.

Bár az *ország*, *aki* szerkezet használatát merészség a fentebb felsorolt összes gyűjtőnévre általánosítani, nincs okunk feltételezni, hogy a többi gyűjtőnévnél az adatok jelentősen más képet mutatnának. Ha mégis, akkor inkább egyes gyűjtőnevek után az *aki* nagyobb elterjedtségére számíthatunk (erre alább példát is látunk).

Az **A)** alfejezetben példákat láttunk az olyan *aki* névmás többes számú használatára, amely a *kör* szóra vonatkozott, váltakozva az *amely* névmással (*amely* : *akik* váltakozás). Itt most olyan példákat idézünk az MNSZ2-ből, melyben az egyes számú *aki* névmás vonatkozik a *kör* szóra:

A közgyűlés érdemi munkájához eddig sem járult hozzá, most pedig hasonlóképpen cselekedett, mint több mint 10 éve néhány politikai kör, aki úgy gondolta szembemelve a fejlődéssel, saját politikai érdekeiket érvényesíthetik. Ismert mi lett annak is kimenetele, foglalmazott Cseri Tamás. (sajtó)

Az üzenetet egy speciális eljárással rögzítik, tehát garantáltan nem semmisülhet meg. Egyetlen példányban kapok egy egyszer felhasználható biztonsági kódot – magyarázza felvételtől a színművész, aki később a kérdéseket is felteszi –, illetve egy tanúsítványt. Arról már nekem kell gondoskodnom – hívja fel a figyelmet –, hogy ezt még életemben, esetleg halálom után megkapja az a személy, vagy az a kör, akihez szólni kívánok. (sajtó)

Én az előbb arról adtam tájékoztatást, hogy mi is érzékeljük, hogy a különböző helyzetű önkormányzatok – attól függően, hogy milyenek a saját bevételeik, illetve mekkora az a kör, aki rászorult – eltérő anyagi lehetőségekkel rendelkeznek. (hivatalos)

Nyilván vannak ellenzői, elsősorban mondjuk egy szűk kör, aki a környékbeli nyaraló tulajdosokból tevődik össze, attól félnek, hogy forgalmasabb lesz ez a környék, de ugyanakkor ez egy minőségi előrelépést jelentene. (besznye)

Teljesen igaz, ezért nem pártolom a szabad fegyvertartást, mert a támogatók azzal mintha nem számolnának, hogy ha nekik lehet, akkor a túloldalnak is lehet, és míg egy átlagpolgár nem törné magát, hogy pisztolya legyen, addig a megfelelő kör, aki nagyjából azonos a rablókkal, bűnözőkkel, viszont prioritásként kezelné, és akkor már nem bottal meg bicskával, hanem fegyverrel mennének lopni, rabolni. (közösségi)

Az egyes vagy a többes számú névmás választásában nyilván az is szerepet játszik, hogy a beszélő, ill. a fogalmazó szeme előtt adott pillanatban **a körhöz tartozó egyes személyek** lebegnek-e (ez esetben nyilván inkább a többes számú névmási formát választja), vagy inkább **mint személyek összességére** tekint rájuk (ez esetben nyilván inkább az egyes számú *aki* vagy formálisabb stílusban *amely* névmást választja).

* * *

Az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a nyelvművelők értékítélete, mely szerint az *aki* ilyen használata „durva hiba”, egyáltalán nem állja meg a helyét. Az *aki* gyűjtőnévre vonatkoztatva jellegzetesen **beszélt**, ill. **bizalmas nyelvi sajátság**, amely valószínűleg az írott nyelvben is lendületesen terjed, ám egyelőre inkább a **kevésbé formális** és a **kevésbé választékos** műfajokhoz kötődik.

A fentiekből következően azt tudjuk tanácsolni, hogy a **bizalmas**, a **kiegyenlített** és a csupán **enyhén választékos** stílusú szövegekben bátran használjuk az *aki* névmást gyűjtőnévre, ill. személyekből álló csoportra. Az inkább **formális**, ill. az **erősebben választékos** stílusú szövegekben ma még ajánlatosabb az *amely* névmást részesíteni előnyben, bár ez a konkrét szótól is függhet; a föntebb felsorolt gyűjtőnevek között akadhatnak olyanok is, melyek után az erősen választékos, vagy akár a formális szövegben is helyénvaló az *aki*.

Mások kéziratában csak akkor ajánljuk javítani, ha **egyértelmű stílustörést** okoz, vagyis ha a szöveg annyira formális vagy választékos, hogy az *aki* ilyen helyzetben **zavaróan** hat.

Nincs okunk sajnálkozni az *aki* terjedésén, ez szerves része annak a nagy átrendeződésnek, mely – úgy látszik – egy **egyszerűbb, áramvonalasabb vonatkozó névmási rendszert** ered-

ményez majd, melyben az *amely* a formális stílusban lesz használatos, eredeti funkciójától függetlenül, az *ami* pedig az informális (bizalmas, választékos) stílusban, szintén függetlenül eredeti funkciójától.

Aki a nyelvi változásokon sajnálkozik, az a **nyelvi konzervativizmus** és a **nyelvi originalizmus** ideológiájában hisz, s valószínűleg a **nyelvi platonizmus**, a **nyelvi standardizmus**, a **nyelvi kodifikacionizmus** és a **nyelvi izomorfizmus** sem idegen tőle. Ha pedig laikus, műkedvelő nyelvművelő az illető, akkor elképzelhető, hogy a **nyelvi dekadentizmusban** is hisz.

Az **a)** és a **b)** alcsoportokban tárgyalt típusokat nem lehet gépiesen aszerint megkülönböztetni egymástól, hogy a névmás egyes vagy többes számú-e. Ugyanis ha a főmondatbeli főnév többes számú, akkor természetesen **az egyeztetés okán a vonatkozó névmás is többes számú**, de ez **nem azt jelenti, hogy a csoport egyedeire utalna**.

Ezt látjuk a nyelvművelőktől vett alábbi két példában:

Egyre népszerűbbek azok a cégek, <u>akik</u> biztosítást kötnek alkalmazottaik javára.	Egyre népszerűbbek azok a cégek, <u>amelyek</u> biztosítást kötnek alkalmazottaik javára.
A Balkán népei, <u>akik</u> annyit háborúskodtak...	A Balkán népei, <u>amelyek</u> annyit háborúskodtak...
Magyarországon is keressük azokat a gyógynövényboltokat, <u>akik</u> kedvet éreznek az életkristály árusításához.	Magyarországon is keressük azokat a gyógynövényboltokat, <u>amelyek</u> kedvet éreznek az életkristály árusításához.

A többes szám magukat **a nyelvművelőket is megtévesztette**, és ezeket a mondatokat azok közé sorolták, amelyek elfogadhatóak, pedig ezek azok közé tartoznak, amelyekben az *aki* használata saját ítéletük szerint „durva hiba”.

Ez a baki jól mutatja, hogy a nyelvművelők **külsődleges szempontok alapján tartanak bizonyos formákat helytelennek, a használatától függetlenül, nemegyszer ideológiai alapon**. Ha a nyelvérzékük tiltakozna az *aki* használata ellen a fenti mondatokban, akkor bizonyára észrevették volna, hogy rossz helyre sorolták be őket. Tehát **a tanács, amit adtak, nem volt összhangban saját nyelvhasználatukkal**.

Néhány példa az *aki* ilyen használatára az MNSZ2-ből:

1. Az ötvenhatos magyar forradalomnak az volt a dramaturgiai szerepe, hogy a lényegét taktikázás nélkül kimondja. Nem titkoltuk, azt kívánjuk, hogy a szovjet csapatok menjenek haza, hogy országunk területén ne tartózkodjanak idegen csapatok, hogy minden ország katonája menjen saját hazájába. Ennél az egyszerű alapelvénél valami bonyolultabbat kívánni igen kedves lehet azoknak az országoknak, akik szeretnek csapatokat tartani más országokban, de nem meggyőző olyan kis népek számára, akiket ez a kísértés nem foglalkoztat. (Konrád György)
2. Számoljunk le végre a szentséges közhelyekkel. A remény? Nem tehetünk mást, mint amit eddig is tettünk, főleg humanisták: továbbra is a jobb emberi sors harcosai, partizán-

<p>jai, titkos ügyvédjei legyünk. A reményt nem szabad föladni, hiszen a legnagyobb tragédiákból, katasztrófákból csak a remény segít kilépni, léphetnek ki a tömegek, akik sújtva vannak. Ugyanakkor legyen jogunk a kételyre, ez is motorja a mi alkotó munkánknak. Kritikával kell néznünk saját munkánkat. Egyre jobbat kell csinálnunk. Ez a célunk. (Nagy László)</p>
<p>3. Nem kis mértékben „idegeneknek” köszönhető, hogy a magyarság e viszontagságos, huzatos történelmi útkereszteződésben még mindig létezik. Továbbmegyek: e sokféle beolvasásnak köszönhető, hogy a világ – elismerését humorba csomagolva – vicceket gyárt a Föld minden sarkán föllelhető tehetséges magyarokról. Tágítsuk a térképet a Kárpát-medencéig: az egész régió, a szomszédos népekkel – akikkel főként csak marakodni tudunk, persze kölcsönösen – kiemelten és bizonyítottan elárasztja a világot tehetségével, kreativitásával. A keveredés remekműve ez a régió, büszke lehet rá a biológiai kombinációkat emberbe programozó Teremtő. (sajtó)</p>
<p>4. (34) 2003. december 5-i levelével Ausztria közölte a Bizottsággal, hogy a Pénzügyminisztérium az osztrák Parlamentnek javasolni fogja, hogy a villamos energiára és földgázra vonatkozó energiaadó-visszatérítést a jogosultak mindkét csoportjára visszamenő hatállyal módosítsa. (35) Azok a vállalatok, akikre az energiaadó-visszatérítésről szóló törvény 2001. december 31-ig nem volt alkalmazható, a 2002. évi nettó termelési értékük 0,35%-át meghaladó adókhöz 100%-os adó-visszatérítésre válnak jogosulttá. A 2003. évben ezek a vállalatok a földgázra és villamos áramra érvényes nemzeti adótételek 20%-át fogják fizetni. A minimális adóteher tiszteletben tartja a 2004. január 1-jén hatályba lépő „energiamegadóztatási irányelv” minimum-adómértékeit. Az irányelv szerint a nemzeti adóhoz viszonyított minimum-adómérték a villamos áramra kb. 3,3%, a földgázra pedig kb. 14%. (36) Azok a vállalatok, akikre a 2001. december 31. előtti energiaadó-visszatérítésről szóló törvény alkalmazható volt, 2002. és 2003. években a földgázra és villamos áramra megállapított minimum-adómértékek 120%-át fizetik, amint azt az energiamegadóztatási irányelv 1. függelékének „C” táblázata rögzíti („120%-ról szóló rendelkezés”). (hivatalos)</p>
<p>5. Valóban vannak olyan szövetkezetek és gazdasági társaságok, akik túlélésre rendezkedtek be, de akik túléltek ezt az időszakot, a '90-94 közötti időszakot, azok már a jövőre gondolnak. Azok fejlesztenek, beruháznak, azok vezetőit újraválasztották, azok a szervezetek integrálnak egy bizonyos kört, és lassan már ismételen európai szinten gazdálkodnak. (hivatalos)</p>
<p>6. Úgy tartják, hogy a katonák lábait hasonló módon készítették, mint abban a korban a terrakotta szennyvíz csatornákat. Ez azt jelenti, hogy szinte futószalagszerűen lehetett a katonák lábait elkészíteni. Tehát több kisebb részt kiégettek és úgy rakták össze, nem pedig kiformázták az egészet, és úgy égették ki. Azok a cégek, akik csempéket és más mindennapi használati tárgyakat gyártottak, utasítást kaptak ezeknek a katonáknak az elkészítésére. Abban az időben minden műhelynek bele kellett vésnie a saját védjegyét a minőségellenőrzés miatt. Ez lehetővé tette a mai történészeknek, hogy kiderítsék, kik készítették őket. (tudományos)</p>
<p>7. VII. Piusz pápa és a nagyhercegség főpapsága ellenforradalmat szervezett, franciaellenes éllel. Arezzóban és Toszkánának a Pápai állammal határos területein parasztfelkelés robbant ki. A felfegyverzett bandák, akik magukat sanfedistáknak (Sanfedisti) nevezték „Viva Maria!” csatakiáltással indultak harcba, és sikeresen elűzték a francia helyőrségeket, véres atrocitásoktól sem riadva vissza. 1799 végére Szuvorov tábornagy harctéri sikerei egész Észak-Itáliában visszavetették Bonaparte hadait. Toszkánát osztrák csapatok szállták meg, akik igyekeztek véget vetni a zűrzavarnak. Firenzében új kormányt alakítottak az elmene-kült nagyherceg nevében. (tudományos)</p>
<p>8. Igen, hát egy kicsit, ezzel a kiállítással azt is szerettem volna bemutatni, hogy én, a magam módján, hogy képzeltem el, és hogy gyakorlom a határok feletti nemzetegyesítést. Én úgy gondoltam, hogyha olyan közösségeket, akik a saját önazonosságuk, önbecsülésük jeleként, egy-egy címet, zászlót, terveztetnek meg velem, ők ezzel már az egyetemes magyar</p>

nemzethez való tartozást fejezik ki. Hiszen ennél szebb dolog, nincsen, hogy egy Beregszász melletti kis magyar közösség elkészítheti a saját jelképét, amiben előfordulnak olyan stílusjegyek, amelyek a történelmi, magyar címerekhez is igazodnak. (besznye)

9. Azok a társadalmi csoportok, akik a népszaporulatot tehát nem tartják fontosnak, egyszerűen el fognak tűnni, átadva a helyüket azoknak a társadalmi csoportoknak, akik fontosnak tartják. Hosszútávon Magyarországon tehát, a hagyományos értékrendet vállalók fognak érvényesülni (cigányok+ vallásos emberek). Bizonyos értékrendek – mégpedig azok, amik a gyermekvállalást nem tartják annyira fontosnak –, egyszerűen ki fognak kopni, el fognak tűnni. (fórum)

10. A Fidesz felszólította a bankokat, hogy haladéktalanul módosítsák a lakásdevizahitel-szerződéseket úgy, hogy az elfogadható legyen a becsapott, nehéz helyzetbe került magyar családok számára. A kormánypárt közleménye szerint a Fidesz megéri és egyetért azokkal a magyar családokkal, akiket nehéz, kilátástalan helyzetbe sodort a bankok felelőtlen devizahitelezése. (közösségi)

Látjuk, hogy a példák közt **választékos** és **formális** stílusú, **gondozott** vagy **rendezett** fogalmazású szövegek is vannak, s az ilyeneket nem is kell sokáig keresgélni. Már ez a tény is jól mutatja, hogy az *aki* ilyen használata nem „durva hiba”, sőt nem is kisebb hiba, hanem teljes mértékben helyénvaló.

Megjegyezzük még, hogy a 4. sz. példa egy uniós jogszabályból való. Bár a fordított szöveget általában kiiktatjuk példáink közül, itt nem ezt tettük, mivel a fordítók nagyon is tudatos nyelvhasználók, akik rendszerint a nyelvhelyességre is ügyelnek, így az a tény, hogy ők semmi kivétlnivalót nem láttak az *aki* névmás használatában, nagyon is sokatmondó.

**"AZOK A CÉGEK, AKIK
INDOKOLATLANUL ÁRAT
EMELTEK, AZOK FIZESSENEK,
NE A CSALÁDOK!"**

Ne a családok, hanem a multik fizessék meg a háborús válság árát!

VÁLSÁG, KPMG, FENNTARTHATÓSÁG, ESG
Tudós 1

**Előnyben azok a cégek, akik
válságüzemmódban is
odafigyeltek a fenntarthatóságra**

Inflexiós ponthoz érkezett az ESG: a jelenlegi válságot követő időszakban jelentős előnyre tehetnek szert azok a cégek, akiknek nem a nulláról kell felvenni a fonalat, hanem akár a válságüzemmódban is szem előtt tartották a fenntartható környezeti, társadalmi és a modern gazdálkodási elveket – alapítják meg a KPMG szakértői az utóbbi hónapok fejleményeit elemezve.

Személy és dolog határmezsgyéjén

A gyűjtőneveken kívül más szavak is akadnak, amelyekre a beszélők gyakran vonatkoztatják az *aki* névmást egyes számban, miközben a nyelvőrök az *amely* névmás használatát szorgalmazzák. A nyelvűvelők a *típus* és a *regényalak* szóra hoznak példákat, de ezekhez hasonlóan viselkedik az *eset* szó is. Bár ezek nem gyűjtőnevek, itt foglalkozunk velük, mert nincs olyan jelentőségük, hogy érdemes volna nekik külön fejezetet szentelni.

A három szóban közös, hogy **személyre vonatkozó jelentésük** is van.

A *típus* szó első jelentésének egyik árnyalata az értelmező kéziszótárban ’társadalmi csoport, jellembeli alkat alapvonásait megtestesítő egyed, ill. ennek ábrázolása’.

Az *alak* szó második jelentése 'pusztán külső megjelenését, ill. valamely tulajdonságát tekintve: valamely személy', a *regényalak* szónak pedig egyedüli szótározott jelentése személyre vonatkozik 'regény valamely szereplője'.

Az *eset* szó második jelentéséhez kapcsolták a szótárírók a *nehéz eset* kifejezést, melynek egyik jelentése 'nehezen kezelhető ember', ám tudjuk, hogy az *eset* szó más összefüggésben is vonatkozhat személyre (pl. *Ő tipikusan az az eset, aki a gyerekkori traumán nem tud túlélni*).

Annak ellenére, hogy az említett szavak személyre vonatkozó jelentése szótározott (vagyis kodifikált) jelentés, a *Nyelvművelő kéziszótár* számára mégis kétségesnek látszik az a nyilvánvaló tény, hogy a *típus* személyre is vonatkozhat, a *regényalak* pedig csak személyre vonatkozik. Azt a tanácsot fogalmazza ugyanis meg, hogy ha „kétséges, hogy a főmondati főnév személy- vagy dologfogalmat jelöl-e, inkább az *amely* névmást használjuk” (NymKsz.² 2005: 26), példaként pedig olyan mondatokat hoz, melyekben az *aki* a *típus*, ill. a *regényalak* szóra vonatkozik:

<i>aki</i>	<i>amely</i>
Kristóf az a <u>típus</u> , <u>akire</u> nyomban felfigyelnek.	Kristóf az a <u>típus</u> , <u>amelyre</u> nyomban felfigyelnek.
Jellemezd azt a <u>regényalakot</u> , <u>aki</u> neked legjobban tetszett.	Jellemezd azt a <u>regényalakot</u> , <u>amely/amelyik</u> neked legjobban tetszett.

Öt sportszülő típus, amely tönkreteszi az utánpótlásspportot

Sportvos.hu

Szalai Attila: Nem vagyok az a típus, aki feladja

SPORT 2024. január 15. - 06:56

Nemcsak hogy a kéziszótár által hozott példák nem megfelelőek, hanem maga a tanács is **elhibázott**, már csak azért is, mert **nincs tekintettel a szöveg stílusára**. A fenti mondatokban az *aki* használata valószínűleg még a **választékos** szövegekben is **természetes**.

Ebből következően fogalmazáskor ahelyett, hogy azon törnénk a fejünket, hogy a főmondat főneve dolgot vagy személyt jelent-e, jobban tesszük, ha a **nyelvérzékünkre** támaszkodunk.

Ezt bizonyítandó, nézzünk a *típus, aki...* szerkezetre néhány példát az MNSZ2-ből!

A múltnak az ellenségei két típusra oszlanak: vannak köztük aszkéták, puritánok, Heine terminológiája szerint: zsidó típus, akik belátható időn belül elhárítják minden „luxus” szükség-

gességét;... és megvan a hellén típus is, amely a szocializmustól az életöröm nagy hajnalhasadását várja, és három nap alatt egészen új templomot akar építeni. (Szabó Lőrinc)
A felvételi vizsgán – magyar–filozófia szakon – olyan írásbeli dolgozatot szerkesztett, ami beillett volna vádiratnak, a szóbeli beszélgetésen pedig igyekezett mindent megcáfolni. Labilis személyiség, nem szaporítják vele az amúgy is neurotizálódott értelmiséget; ez az a <u>típus, aki</u> semmihez sem ért, de mindenbe beleugat; ebben a bizottság megegyezett. (Jókai Anna)
A mester nem az a <u>típus, akinek</u> gondja volna, hogy bármit is szavakban fogalmazzon meg. Számára pontosan elegendő, hogy érzések és érzékelések lavinája indul meg, egy mindent betöltő omlás, nem is annyira benne, hanem körülötte, és az is kétséges, hogy belőle indult-e. Nem is érdekli. (Mészöly Miklós)
Ha Eleknek esze volna, hagyná az Elektráját, s intézkednék, ez a gyerek iszonyú körülmények közt él, s valamitől komolyan retteghet, ez nem az a <u>típus, aki</u> elszalad az osztályfőnökéhez panaszkodni, hanem ameddig bírja, maga old meg mindent. (Szabó Magda)
Sajnálatos csak az, hogy Pálóczi következetes szorgalommal nem folytatta ezt a kritikai és irodalompolitikai harcot, amelyet jó alapra épített és jövőbe mutató tételét le is fektette. Pálóczi nem „göcseji nemes irodalmár”! De olyan <u>típus, aki</u> az időre bátran bízza igazát, melyért nyugalmát igaz, nem áldozta fel, mint Kazinczy, aki később a kemény akaratú, szívósan harcoló jellem iróniájával mosolygott a jó úton baktató, kényelmes Pálóczira. (Takáts Gyula)
Kelen Péter számomra első osztályú Manrico, az az egészen ritka <u>típus, akinél</u> a trubadúr valóban költő, nemcsak a kardjával handabandázó tenorista. Kétségkívül a hang nem erre a szerepre való, kisebbet szól, mint a hölgy partnereké, de Kelen, úgy tud énekelni, mintha nagyot szólna, pusztán az előadással éreztetni tudja, hogy most hangosnak kell őt hallani. (sajtó)
A dolog, tudom, nem ilyen egyszerű, Torgyán nem kispályás játékos, ezt a tíz év alatt számtalanszor bizonyította. Vagyis nem az a <u>típus, aki</u> az első támadást követően visszavonul, ellenkezőleg: magától ilyet sosem tenne. Hanem ellentámad, szervezkedik, toboroz, kizár, s még sorolhatnám azokat az eszközöket, amelyeket válságos helyzetekben alkalmaz, alkalmazott. (sajtó)
Megjelent egy másik vállalkozói típus, ez az úgynevezett fejlesztői vállalkozói <u>típus, akinek</u> vannak elképzelései, vannak nagyjából kivitelezett ötletei is, viszont partnert keresnek, egyrészt a gyártásra, másrészt pedig a piaci bevezetésre. (sajtó)

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU   » Társkeresési problémák

Listva 2

Kezdőoldal » Felnőtt párkapcsolatok » Társkeresési problémák » INFJ (vagy más típust, aki...

Figyelem! A Felnőtt párkapcsolatok kategória kérdései kizárólag felnőtt látogatóinknak szólnak! Amennyiben még nem vagy 18 éves, a böngésződ Vissza gombja segítségével hagyd el az oldalt.

INFJ (vagy más típust, aki introvertált) nőt hol lehetne megismerni?

pszichológia # párkapcsolat # mérgező # 18+ # embertípus

5 típus, aki egy párkapcsolatban csak mérgez és tönkretesz téged

Nehéz felállni olyasvalaki mellől, akit szeretünk, de ha a kapcsolat csak tönkre tesz minket, meg kell tennünk ezt a lépést.

A harcos, a vezető, az érzékeny és az energiabomba - 4 szorongó típus, aki máshogy enyhítheti a stresszt

#ÖNISMERET #STRESSZ #GALÉRIA #SZORONGÁS #LELKI EGÉSZSÉG
#STRESSZKEZELÉS #SZORONGÓ TÍPUSOK

ÉLET & PSZICHOLÓGIA

5 energiavámpír típus, aki elszívja minden erődöt – hogyan ismerd fel és hogyan védekezz?

Az MNSZ2 adatai arra utalnak, hogy a *típus* esetében az *aki* a **választékos** stílusú szövegekben is teljesen természetes. Ami a **formális** stílusú szövegeket illeti, ezekre valószínűleg **nem jellemző** maga a fordulat, akár *aki*, akár *amely* névmást használunk.

Most pedig következzen az összes releváns példa az MNSZ2-ből a *regényalak, aki...* szerkezetre:

Szögezzük le: szerzőnknek nem erőssége az alakformálás, a jellemábrázolás. Ezért a regény szereplőit időnként oly módon igyekszik megalkotni, miként magát a regényt is: szerkezettel és fogalmazással. Ám sajnos sem a példás pontossággal felépített konstrukció, sem a kifogástalan textus nem helyettesítheti a valódi regényalakokat, akik cselekvő mozzanataik, viselkedésük, egymással folytatott párbeszédeik révén elevenedhetnek meg szemünk előtt. (Balla D. Károly)

– Ez egy vallomás. – Ennek a könyvnek a témája, a tárgya saját maga. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy Catherine M. regényalak, aki nem feltétlenül azonos az írónővel. Ez a szerepjáték a művészetek iránti vonzódásának az eredménye? – Mint művészetkritikusnak, távolságot kell tartanom a tárgytól, nem írhatok a tárggyal való személyes viszonyomról. Ezt a művet is így írtam: mint egy tárgyat, kiemeltem önmagam magamból, és művészeti alkotásnak tekintettem. (sajtó)

Kata az a regényalak, aki problémákkal küzd. Kutináéknál a sógora arra akarja rávenni, kérje apjától a részét, s azzal segítse az öreg Kutina kocsmanyitási terveit. Katának nem tetszik ez, de apja sem egyezik bele. Az apai házból mintha kitagadták volna, bár a sitári „vér” rá is jellemző. (tudományos)

– Tapadt? – Mindenhova elkísért. Akkoriban varrodában dolgozott, úgy várt egy padon vagy egy előszobában különféle ruhákkal. De ez most nem érdekes. Hanem, akkor este... Megint megjelent előtte Fabulya a kis szobában, a dívány lyukában, mint egy teljesen elhanyagolt regényalak, aki várja, hogy végre kezdjenek már vele valamit. (Mándy Iván)

A gentlemannek most folyik az orra, Totyi oda ne kapjon, föl kell állnia a taknyos orrú úriembernek, menni a zsebkendőhöz, menni kezet mosni, de hiányzott ez megint! Van pedig mindez, miközben az ember mint regényíró nem nyilatkozhat (regényéről, melynek történetén „túl van” már), mint regényalak, akivel eléggé rémes módon megtörténtek ezek a dolgok (vagy aki végignézhette, közelről szemlélhette az ügyet), szintén köteles tartani a száját, és mint második regényalak, írja közben ezt. (Tandori Dezső)

Látjuk, hogy a *regényalak, aki* szerkezet tökéletesen beleillik a **választékos** stílusú szövegekbe is. A *regényalak, amely* és a *regényalak, mely* nem adott egyetlen találatot sem. A Google keresőjének segítségével sikerült egy példát találnunk a *regényalakok, melyek*, egyet pedig a *regényalakot, melyet* kapcsolatra:

1. Lantos Mihály úgy ír, amint lát, hall, beszél, nem csomagolja alakjait selyembe-bársonyba, hanem élénk rakja az igazi élet alakjaikban. S ez a legkiválóbb érdeme ennek az igazán elolvasásra méltó könyvnek. A lélek hangját nem a vibráló idegeken át juttatja fülünkbe, hanem egyszerűen a beszéd legigazibb eszközén, a nyelven át. Melegen ajánljuk a könyvet szíves olvasóinknak, tudva, hogy mily ritkák ma a becsületes csillagástalan regényalakok, melyek fölött nem vihar, hanem báránnyelűk keringnek.

2. A Fehér éjszakákban a szemantikai közvetítés egyik eszközét az oximoronban véli tetten érni. Szolidáris tudok lenni – mint Dosztojevszkij kutató – a közvetítés fogalmával, tekintettel arra, hogy magam is a „közvetítő lény” fogalmával határoztam meg azt a regényalakot, melyet Dosztojevszkij a Fehér éjszakákban mutatott be, meghaladva mind a naturalizmus szentimentális „kisemberét”, mind a „felesleges” ember romantikus tradícióját, azaz úgy az esz-

tétikai antropológián, mint a szociális tipológián alapuló felfogást.

Az 1. sz. példa egy vidéki sajtótermékből való, a Szécsényi Hírlapból, annak 1913. december 26-i számából. A 2. sz. példa mai, 2012-ből való, egy doktori disszertációhoz készült opponensi véleményben fogalmazott így az MTA egyik doktora; könnyen lehet, hogy ez utóbbi szerző nem a saját nyelvérzékére, hanem a nyelvművelők intelmére támaszkodott.

Elképzelhető, hogy más hasonló példák is találhatóak volnának még az interneten, ha a két érintett szó minden lehetséges toldalékos alakjára rákeresnénk. Az azonban egyértelmű, hogy a *regényalak* szóra az *aki* névmással való utalás összehasonlíthatatlanul gyakoribb.

Néhány példa az internetről (a sokkal több közül), csak a toldaléktalan *regényalak*, ill. *aki* szavakra:

Sokan úgy tekintettek rá, mint valami csodalényre. Engem is hatalmába kerített személyiségének varázsa. Igazi *regényalak, aki* a fronton – kezében fütykössel – nagy lapátfülével ide – oda, mindenüvé benéz, behallgat, mindenről tud, s pusztán megjelenése is valamiféle biztonságérzetet kölcsönöz embereinek. Csak megy – megy hosszú léptekkel, néhanap még fütyörészik is halkán. Csajkáját mindig maga mosta ki: én ettem belőle, én is mosom ki – szokta mondani. (Harsányi István: Doni napló, 1943)

A regényben szorosán összefonódik a köz- és a magánélet, egységben áll a tárgy és az ábrázolás – ennek az artistikus szövevénynek meghatározó eleme a deák alakja. Hiszen ő nemcsak az ábrázolás „eszköze”, a történések és a beszédmódok moderátora, hanem olyan *regényalak, aki* marginalitása ellenére a cselekmény(ek) meghatározója, szinte *mágikus inspirátora*, aki még akkor is jelen lévő spiritualitás, amikor kitűnik az eseményekből. (Alexa Károly, 2001–2002)

Talán a regényi/szereplői/elbeszélői önreflexió föltárulása amellet enged állást foglalni, hogy Jókai többféle regényalakzat kidolgozásában volt érdekelt. Olykor erős szerzőként, olykor a regényben cselekvő erős narrátorként teremtődik meg az a „regényalak”, aki hol fantáziájával kápráztatja el az olvasókat: az olvasók számottevő része ezt a szerző-konstrukciót látja meg/bele a műbe, hol a narratori pozíció körül végzett munkálkodásával rétegzettebb regényalakzat születik meg. (Fried István, 2006)

A két idézet nyomatékosá teszi a pap megnyilatkozásainak ellentmondásosságát. A férfi hol függetlenségével és elbeszélői mindenhatóságával kérkedik, miközben viszont belátja fikciós létmódját („csakugyan egy könyvben vagyunk”), hol pedig egy jobb elbeszélő utáni vágyának ad hangot, amivel elismeri, hogy mégiscsak egy *regényalak, aki* rá van utalva egy, az ő világa felett álló, sorsát irányító létezőre. (Benyovszky Krisztián, 2012)

Brit tudósok számításai szerint Arthur Conan Doyle mesterdetektívje az a *regényalak, aki* a legtöbbször jelent meg mozgóképen. Ez akár igaz is lehet: Sherlock Holmes száz éve – a múlt század elejétől mind a mai napig – állandó, pontosabban állandóan visszatérő figura a vásznon és a tévéképernyőn. (Magyar Narancs, 2012)

Ez a könyv, a most magyarul is megjelenő Fangirlben bukkant elő. A főszereplő lány teljesen odáig van ezért a fantáziavilágért (*regényalak, aki* odáig van egy regényért értitek tők jóóó), aminek a világát most megírta a valóságban is az író (ez meg még jobb nem? :D). (blogbejegyzés)

Egyetértek Vajda úr! / Mr. Field (Mező úr) kutatásai és konklúziói a sci-fi és a humoros horror zavaros koktéjljai! Visszamenőleg képes megnyerni az összes csatát és bűnbakokat találni zsákszámra. / Rejtő Jenő-i humor. Ott volt egy *regényalak, aki* meg volt győződve, hogy földgolyóbison belül van egy sokkal nagyobb Föld nevű bolygó. (hozzászólás egy cikkhez, 2019)

Látjuk, hogy neves szerzők is használják az *aki* névmást a *regényalak* szóra vonatkoztatva, **gondozott, választékos**, ill. **formális** stílusú szövegekben. Nem csoda, hiszen – amint ezt a feltételezést főntebb szótári adatokkal is alátámasztottuk – a mai ember számára már maga az *alak* szó sem csupán valamiféle elvont formát jelent, hanem személyt is.

Ebből kifolyólag feltételezhetjük, hogy a nyelvőrök véleményét, mely szerint a *regényalak* szóhoz az *amely* névmást kellene kapcsolni, a **nyelvi originalizmus**, ill. tágabban a **nyelvi konzervativizmus**, továbbá a **nyelvi logicizmus**, tágabban a **nyelvi racionalizmus** ideológiái befolyásolhatták, s vajmi kevés közük van a (nyelvi) valósághoz.

Az alábbi képeken megjelenő szövegek is jelzik, hogy az *alak* szónak személyre utaló jelentése is van; ezért használják az *aki* névmással.

r/szeged • 4 mo. ago
TarkoTeeson

Fura alak, aki Szegeden sétál

AskSzeged

Gazdag Jenő soha nem adja föl

2021031

Egy jó kedélyű, link alak, aki ötvennégy évesen sem adja föl

8 TÖRTÉNELMI ALAK, AKI GYAKRAN KOCINTGATOTT

Nagy Sándor, a világ legtöbbet ivó uralkodója durva borversenyeket szervezett a harcosai számára, Napóleon pedig Moët pezsgővel ünnepelte győztes hadjáratait. Az amerikai elnök, Benjamin Franklin szerint a sör bizonyíték Isten létezésére, a görög Szókratész pedig a bortól reggelig képes volt filozofálni a barátaival. Byron, a világhírű költő örült szokásnak hódolva mindig egy koponyából kortyolgatta az italokat, Shakespeare a sörök szerelmese volt, Winston Churchill meg whiskymórborban irányította Angliát a második világháború legstótebb napjain.

És a többieket is megkínálnánk egy-egy prémium itallal az iDrinks.hu polcáról!

Ki volt az a bibliai alak, aki elsőként ismerte fel Jézust a feltámadás után?

“6.Olyan alakkal, aki nem tud integrálni, ha nem muszáj, nem beszélgetek.”

— (via folyekonyortztukor)

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU

Új kérdés Véletlen

Társadalomtudományok és bölcsészet

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

Kezdőoldal » Tudományok » Társadalomtudományok és bölcsészet » Ki ismer olyan görög mitológia...

Ki ismer olyan görög mitológiai alakot aki megölte apját, őt pedig saját gyermeke ölte meg?

Kivégzéssel fenyegeti a hegyfalui plébános a bunkó alakot, aki a Mária-szobor előtti virágtartóba csikkeket szórt

Plath konyhai sütőbe dugta a fejét, Csáth megölte a saját feleségét: irodalmi alakok, akik beleőrültek a saját zsenialitásukba

B) Az amely és az amelyik névmás váltakozása

Erre a váltakozásra (a gyűjtőnevek vonatkozásában) nem találtunk példát az általunk használt nyelv művelő irodalomban. Nem nehéz azonban kikövetkeztetni, hogy ha azt a kérdést tennénk fel a hagyományos nyelv művelés képviselőinek, helyes-e az *amelyik* használata gyűjtőnevek után, azt válaszolnák, hogy igen, de csak akkor, ha több csoportból egyet emelünk ki, egyéb esetekben az *amelyik* használata népiesség, ill. pongyolaság.

Az alábbi példákból is láthatjuk, hogy ez nem így van. Az *amelyik* olyankor is vonatkozhat gyűjtőnevekre, amikor nem csupán egyet emel ki a több közül, ugyanúgy, ahogy azt azoknál a főneveknél láttuk, amelyek nem gyűjtőnevek.

Mivel – amint fentebb láttuk – a gyűjtőnevekre vonatkozó *amely* az *aki* névmással is váltakozik, számos esetben hármás *amely* : *aki* : *amelyik* váltakozásról beszélhetünk.

a) Az amely : amelyikék váltakozás/ingadozás

Erre a váltakozásra csak egyetlen példát találtunk az MNSZ2-ben:

Tudomásunk szerint a szkíták voltak az első olyan nép, amelyikék az összetett reflexíjakat használták, és hát, az ő találmányukat vették át később a hunok, az avarok és a magyarok, és őket választottuk ezért példaképünké. Manapság amúgy Magyarországon egyre jobban, egyre többen követik ezt az íjászatot, próbálnak minél jobban ennek a kornak megfelelően cselekedni, öltözködni, ruházkodni, és élni. (besznye)

Az interneten is csak két példát sikerült fellelnünk:

S akkor már voltak ilyen kemény ivászatok, tehát voltak ilyen hétvégi kiruccanások, aminek általában az volt a lejárata, hogy elmentünk péntek délután, totálra ittuk magunkat, másnap gyógyulással kezdtük, szombati nap egész nap ivászat, s a vasárnap este, totál részegen érkeztünk haza, tehát ez nagyjából így zajlott. (...) Annyira összehaverkodtunk, hogy mi ott jól megvoltunk, tehát ott volt egy négy-öt fős baráti társaság, amelyikék minden este összeültünk (...). Én magamról elismerem, hogy alkoholistá lettem, ebből a társaságból.

Kína Oroszország, India, Brazília, Dél Afrikai köztársaság együttesen létre hozták évekkel ezelőtt a BRICS közösséget, amelyikék teljesen függetleníteni akarják magukat a dollártól és az USA által diktált energetikai piactól. Evvel a erővel USA egyedül nem bírna megküzdeni, viszont az EU. meg teljesen beleroppanna. De ha a USA meg EU. össze áll akkor kiegyenlítik az erőket. Főleg ha a EU átalakulna Európai Egyesült Államokká az USA mintájára. Ukrajnát hozzá csatolva óriási szuperhatalom lenne a BRICS országok ki egyensúlyozására.

A rendkívül gyér adatoltság miatt nem tudjuk biztosan megállapítani, hogy pusztán ingadozásról (nyelvbotlásról) van-e szó, vagy pedig váltakozásról, amelyre történetesen nem találtunk több példát. Mivel az *amelyik* újabb jelentése az *amelyével* azonos, joggal feltételezhetjük, hogy az *amelyek* analógiájára az *amelyikék* is megjelenhet gyűjtőnevek után, még akkor is, ha erre ritkán kerül sor.

Akár ingadozásnak, akár váltakozásnak minősítjük a vizsgált jelenséget, az egyértelműnek látszik, hogy a **kevésbé gondozott** és **informális** vagy **kiegyenlített stílusú** szövegekhez kötődik. **Erősen választékos** vagy **erősen formális** stílusú szövegekben mindenképpen az *amely* egyes számú formát ajánljuk használni; **kevésbé választékos, kiegyenlített** vagy **bizalmas** stílusú szövegekben az *amelyik* egyes számú forma is tökéletesen megfelel.

Ha az érintett csoport egyes tagjait akarjuk kiemelni, akkor **formális** vagy **választékos** stílusú szövegben ennek megfelelően fogalmazunk (pl. *egyesület, amelynek tagjai...*), ha a szöveg nem nagyon formális vagy választékos, az *akik* formát is használhatjuk.

b) Az amely : amelyik váltakozás

Az egyes számú *amelyik* névmás ebben az esetben a csoportra mint olyanra, annak egészére utal. Erre az esetre jóval több példát találtunk, mind az a) pont alattira, az *amelyikek* használatára egy csoport tagjaira gondolva.

Mivel az *amely* az *ami* névmással is váltakozik ebben a helyzetben, valójában hármas – *amely* : *ami* : *amelyik* váltakozásról van szó.

Példák az MNSZ2-ből:

1. És az oroszok közelednek. El fogják a föld színéről pusztítani ezt az <u>országot</u> , <u>amelyik</u> ilyen ostobán, ilyen sötétben védekezik, az utolsó percekben is, és újságot ad ki és pofázik, pofázik, miközben hullnak a bombák... (Jókai Anna)
2. A meghamisított valóságot, a hazug állításokat természetesen fenn lehet tartani a hatalmas népszabadságos sajtóbeli túlsúllyal, az amerikai irányítás alatt lévő kereskedelmi tévék segítségével, de az így terjesztett hazugság örökké nem tartható fenn. Végül is az amerikai <u>népnek</u> , <u>amelyiknek</u> fogalma sincs arról, hogy mi folyik a nevében, az árt és az van kárára, ha nevében igazságtalanságot, valótlanosságot terjesztenek. (sajtó)
3. Mivel csak Olaszország nyert mérkőzést, az ő két nyertes meccsén kívül az összes többi találkozó döntetlen volt, így az ő harmadik mérkőzése is. Az olaszok tehát 7 pontot gyűjtöttek össze. Az a két <u>csapat</u> , <u>amelyik</u> kikapott az olaszoktól, a további két mérkőzésén döntetlenül játszott, így 2-2 ponttal végeztek. Az a <u>csapat</u> viszont, <u>amelyiket</u> az olaszok nem győztek le, senkitől sem kapott ki, ezért összesen 3 pontot gyűjtött a három meccsén. (tudományos)
4. És most a szociálisnak nevezett megvonások legnagyobb összege és döntő többsége a családoktól történik. Beszélhetnék részletekben, és majd módunk lesz rá, hogy egyáltalán hogy hajtható ez végre és milyen eredményei lesznek. Hiszen az a <u>család</u> , <u>amelyik</u> 100 forintos jövedelemkülönbséggel esetleg 10 ezer forint családi pótléktól esik el, nyilván mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy vagy eltitkolja, vagy valahogy kibújjon ez alól. (hivatalos)
5. A privatizációs bevételekről nem szólok, hisz leállt egy tőkebeáramlás ebbe az országba. Nem szólok, nem akarom elővenni a HungarHotels és egyéb ügyeket előhozni, azokat a kormányzati ügytelenségeket, ami miatt megtorpant a tőkebeáramlás egy olyan <u>országban</u> , <u>amelyik</u> rá van szorulva a folyamatos forrásokra, külföldi forrásbevonásra. (hivatalos)
6. Ez az a nemzedék és a szüleinek a nemzedéke és a gyerekeinek a <u>nemzedéke</u> , <u>amelyiknek</u> a máig továbbélő szocializmus a legtöbbet ígérte, és a legtöbbet vette el tőle. De ez az

a nemzedék, amely földre lapulva továbbvitte, továbbbélte a családokban, egyházi kisközösségekben önöktől, az önök máig élő besúgó- és megtorlóhálózatától félve a hitet és a reményt sok évtizeden át.

7. Most nem akarok példát mondani rá, de van olyan építési vállalkozói csoport, amelyik Magyarországon nagyon sok mindent épített, de ők például 2000 és 2002 között, miközben én a Gazdasági Minisztériumban voltam, be nem tudták tenni a lábukat a Gazdasági Minisztériumba, nem az, hogy különféle nagyon zűrös ügyleteket csináltak volna. (besznye)

8. Annyira elszigetelt volt földrajzilag a helyzet, hogy például mi ettől a negyedtől talán 10-15 percnyire lakunk. De ebben a városrészben, amelyik közel van az Eiffel toronyhoz, a világon semmit nem lehetett észlelni. Ugyanígy az irodalmi újság szerkesztősége, amelyik a Szajjának a túloldalán van, abban a negyedben sem lehetett észlelni. Ugyanígy bejártam a szerkesztőségbe, és végeztem a munkám.

9. A Nemzeti Tanács a Friss Diplomások Vállalkozásáért elnevezésű cég egy független vállalat, amelyik reméli, hogy növelni tudja a friss diplomások karrierkilátásait. A cég megpróbál segíteni, hogy az újdonsült diplomások jó vállalkozási ötletei megvalósuljanak. A vállalatot Gordon Braun pénzügyminiszter hívta életre, alapítói az Oktatási minisztérium és az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium közösen 700 ezer fontos alaptőkével. (besznye)

10. Itt nem egy suttyó bandáról van szó. HANEM talán létezik egy olyan kör, amelyik (neveltetése, erkölcsi érzéke, cowboy-igazságérzete, vagy egyszerűen a sors különös kegyelme folytán) megengedték maguknak azt a luxust, hogy ne sározzák be magukat és maradjanak azok, akik. A kísértés ott járt mindannyiunknál: ma lépj be a pártba, akkor előrejutsz, egyébként pedig semmit jót nem tudunk ígérni. (fórum)

11. Nem csak közgazdasági vonatkozásai vannak az energiaszolgáltatók államosításának. Ezzel a lépéssel az ott dolgozók is közalkalmazottak lesznek, az állam alkalmazottai. Újabb munkavállalói csoport, amelyik többé nem meri kinyitni a száját, féltve a munkahelyét. (közösségi)

A 6. sz. példa jól szemlélteti a váltakozást: a *nemzedék* szó kétszer is előfordul benne: első alkalommal az *amelyik* névmás vonatkozik rá, második alkalommal pedig a nyelvőrök által is kifogástalannak tartott *amely*.

A gyűjtőnevekre vonatkozó *amelyik* ugyanúgy viselkedik, mint a más főnevekre vonatkozó *amelyik*: a példák is mutatják, hogy azok **nem erősen formálisak, nem is erősen választékosak**, de ez nem azt jelenti, hogy az erősen formális vagy erősen választékos szövegekben stílustörést okoznának, legfeljebb **enyhén jelöltek** volnának. Az **enyhében választékos, enyhében formális, kiegyenlített** vagy **bizalmas** stílusú szövegekbe viszont az *amelyik* **tökéletesen belesimul**.

Hivatalos: van olyan magyar csapat, amelyik jobb a Real Madridnál!

A tárgyalt esethez tartoznak azok a példák is, melyekben az *amelyikek számbeli egyeztetés miatt* van többes számban; ilyenkor nem az *amely*, hanem az *amelyek* névmással váltakozik.

Példák az MNSZ2-ből:

A vereségek talán legkellemetlenebb következménye lehet, hogy azok a csapatok, amelyikek eddig félve ugrottak ellenünk vízbe, most vérszemet kapnak, illetve az ő példájukon felbuzdulva más csapatok is úgy érzik, hogy elkaphatnak bennünket. „Sajnos már most ez a helyzet, de ezt nem a válogatott kezdte” – mondta a kapitány. (sajtó)

Ha olyan szigorú korlátozásokat léptetnének életbe, hogy csak a lakosság és a kommunális szolgáltatók, például kórházak vagy iskolák kaphatnak gázt, akkor vannak olyan számítások, amelyek szerint egy évre is elegendő a gázkészletünk, ezt mondják egyesek, mások szerint a törvényben meghatározott 90 napra elegendő a készlet. Akárhogy is, a nagyvállalatok, már amelyikek tudtak, közben átálltak, átállnak alternatív üzem módokra, a lakosságot pedig egyelőre nem érinti közvetlenül a gázhiány, de ha elhúzódná az orosz-ukrán vita és nem jön a gáz, akkor a mindennapokban leghamarabb az élelmiszerboltokban lesz érezhető a hatása. (besznye)

Fajlagosan azok a népek adtak többet a világnak, amelyikek nem rendelkeztek nagy politikai hatalmi háttérrel. Különösen igaz ez a 20. században. Nincs még egy nép a világon, amely létszámához képest annyit adott volna a világnak, mindenekelőtt a művészetek, a tudományok és a gazdasági élet területén, mint a zsidóság. Ezt annak köszönhetik, hogy nem volt nemzeti államuk, de megőrizték sajátos kultúrájukat, amíg kénytelenek voltak gettóban élni, viszont abból kiszabadulva minőségi tekintetben a világ legdinamikusabban fejlődő népe lettek. (tudományos)

Akkoriban meg fiatalka volt, s új cica állt a házhoz. nagyon aranyos macs lett belőle. Egyébként a mi kutyáink-macskáink között két páros is van, amelyikek úgy néznek ki, mintha a cica a kutya gyereke volna. Van egy nagy fekete-fehér mellényes, frakkos mintázatú kutya, meg egy ugyanolyan macs. Meg egy vörös-fehér collie, meg egy vörös cirmos kiskandúr, ugyanolyan színárnyalatban. Elég röhejesek... Ráadásul mindez a véletlen műve. Mind a négy lelenc. (fórum)

Internetes példák:

1. A magyar válogatott ugyanis olyan csapatokkal küzd meg csoportjában, amelyikek mindegyike a végső győzelemre is esélyes. Hiába tehát két mérkőzésen a hazai pálya előnye, még így is óriási meglepetés kellene a sikerhez, de a magyar nemzeti tizenegy már többször bizonyította, képes a csodára.

2. A Raiffeisen Bank még áprilisban jelentette be, hogy a 112 magyarországi fiókjából 45-öt

<p>bezár, hogy 20 százalékkal vissza tudja vágni a költségeit. A bank most közzétette, hogy melyik 15 <u>fiók</u> lesz az első, <u>amelyikek</u> az első áldozatai esznek a leépítésnek,</p>
<p>3. Az egyetemi lelkész beszélt arról is, hogy egyre többet küzd azzal, hogy úgy érzi, mintha két, masszívan különböző református <u>egyház</u> létezne egymás mellett, <u>amelyikek</u> nem is akarnak egymásról tudomást venni. „Az egyik a saját, tradícióira, berögzöttségeire épít, a másik pedig mintha nem akarna tudomást venni arról, hogy az egyháznak vannak gyökerei. Ez a két irányzat nem is beszélget egymással. Ez így biztosan nem jó, ezen változtatni kell.”</p>
<p>4. Nagyjából a gerinc vonalán felfelé, elég jól kivethető ösvény indul a nyeregből. A falban a GPS használhatatlan, és Grimpix titokzatos ismerőse látott olyan <u>csapatokat</u>, <u>amelyikek</u> letértek erről az útról, tehát érdemes valahogy kipuhatolni, melyik csapat hol akar menni és szépen beállni azok mögé akik az easy-wayt preferálják, vagy egy bénácskább kötélparti után, őket tutti a könnyű útvonalon fogják felvonszolni. Sokan csinálják vezető nélkül is, ezek vagy leigazolt mászók, vagy simán tilosban mászók a csúcson. Na ezek azok, akik nincsenek összekötve, a vezetett csapatokat a szakember rendszerint kötélen rángatja.</p>
<p>5. A baloldal a nyugati nemzetállamot azonban gonosznak tartja, amiért az magasabb rendűnek nyilvánítja azon <u>kultúrákat</u>, <u>amelyek</u> osztoznak értékeiben és kizárja <u>azokat</u>, <u>amelyikek</u> nem. / A baloldal ezért folyamatosan aláássa a bevándorlási korlátozásokat és megpróbálja eltörölni a nemzeti határokat.</p>
<p>6. Bár azt mondják hogy a karanténok meg intézkedések miatt lassult le a terjedés arrafelé, én úgy gondolom hogy a valós ok az, hogy mocskosul nem akarja senki elkapni. / A papírgyárak közül <u>amelyikek</u> tudnak arcmaszkot gyártani nagy tételben olcsón, <u>azok</u> jól megszedhetik magukat. Vajon az ÁNY köztük van?</p>
<p>7. A 24.hu-nak azóta három különböző magyarázatot adtak elő a kizárás indokáról. Elsőként arra hivatkoztak, hogy telefonon kellett volna regisztrálni, de ők e-mailt küldtek. Pár órával később Kovács Zoltán nemzetközi kommunikációért felelős államtitkár a tényeket meghazudtolva azt állította, hogy a stáb nem érkezett meg időben. A harmadik magyarázat már pénteken érkezett, ezúttal Havasi Bertalan, a miniszterelnök sajtófőnöke nyilatkozott arról, hogy csak azokat a <u>szerkesztőségeket</u> hívták meg, <u>amelyikek</u> visszatérő vendégek a Gulyás Gergely féle Kormányinfókon.</p>
<p>8. A frontról ezután a katonák már egyértelműen bolsevik propaganda befolyása alatt mentek haza a falvaikba, otthon agyonverték a helyi potentátokat. Ahol még nem történt meg, ott a földet szétosztották, helyi <u>szovjeteket</u> alakítottak, <u>amelyikek</u> már bolsevikpártinak vallották magukat. Ezzel egy működésképes igazgatási hálózat jött létre a falvakban, ami lényegében Leninék kezében volt.</p>

Az 5. példában egyetlen mondaton belül találunk váltakozást az *amelyek* és az *amelyikek* közt.

Személy és dolog határmezsgyéjén

Amint fentebb láttuk, a *típusnak*, az *alaknak*, az *esetnek* és az ehhez hasonló szavaknak **személyre vonatkozó** jelentésük is van, a nyelvőrök mégis azt várják el, hogy ezekre az *amely* névmással utaljunk. Fentebb láttunk példákat arra, hogy a mai nyelvhasználatban teljesen **természetes** az *aki* névmás használata.

Amennyiben nem szeretnénk magunkat „elkötelezni” sem az *amely*, sem az *aki* mellett, harmadik lehetőségként használhatjuk az *amelyik* névmást is, igaz, a nyelv művelők ennek sem fognak örülni, kivéve akkor, ha több személy közül emelünk ki egyet.

Nézzünk meg néhány internetes példát, melyekben a szerzők az említett szavakra az *amelyik* névmással utalnak!

- *típus, amelyik*

Mindeközben alkalmunk van megfigyelni a két, markáns alakítást nyújtó fiatal színészt. Szantner Anna Surája a kelleténél nem tenyérbe mászóbb, közönségesebb és nyafkább. Az a típus, amelyik egyfolytában megéli, és bármikor kihasználja női mivoltát, ugyanakkor van benne elég spiritusz ahhoz, hogy adott helyzetben átvegye az irányítást.

A faluházban persze hiába keressük a miniszterelnök barátját, de az épület szerencsére nem üres: ünnepségre készülnek, a lufidekoráció már kész, néhány nő az asztalokat teríti. Martin épp kérdezné, mit fognak ünnepelni, amikor valahonnan előbukkan a recepció: nem a klasszikus huszonéves lány, hanem hatvanas testes férfi, az a típus, amelyik legnagyobb sűrűségben a metróállomásokon fordul elő, a hátán a valamilyen security felirattal.

Láttál már gyereket megbabonázva nézni a lovakat? Tudod, az a típus, amelyik a szüreti felvonuláson földbe gyökerezett lábakkal áll, fejével, tekintetével követve csak a lovasokat, szekereket, néha még a száját is elfelejti becsukni! / Ismerős az a lurkó, akinek annyi elég programnak egy rendezvényen, hogy lovak lesznek, a többi nem számít és egy szünetet is arra használ, hogy a fellépők pihenő lovaihoz odasöndörödjön?

- *alak, amelyik*

Emlék: 1954. Mint elsőéves jogászt a Parlamentbe visznek. Karzat. Ülészék az országgyűlés. Úristen! Micsoda arcok, micsoda pofák! És akkor – egyetlenként – ott van Nagy Imre. Az egyetlen arc. Az egyetlen alak, amelyik ideillik. Cvikkerével. Mikszáthtal együtt is ülhetett volna itt. Bajusza. Figurája. A többi mind gnóm (Rákosi és körei) vagy erőszakos kereskedősegéd (vizesnyolcas; Gerő), mángorlólapickával lapított, deformált, tésztaszínű fejek és arcok, üvölt róluk és belőlük, hogy mit keresnek itt; hogy csak egy összerázott, feje tetejére állított világ pottyantotta őket ide, egyedül Nagy Imre, akihez illik a terem, aki jól mozog, aki a helyén van, akit idáig is a sors vezetett.

Rendőrökkel nem, de néhány rossz arccal találkoztunk a közérzetjavító sétánk alkalmával, akik között volt olyan alak, amelyik egy rövidebb kommunikációs tréninget követően, futva hagyta el a helyszínt.

Ahhoz, hogy a felsorolt szörnyűségek eltűnjenek nem elég megnyerni a „kulturharcot”. Az állami vezető pozíciókból el kell takarítani a szélsőbalos ügynököket!! / Például meddig lehet még gazdasági főigazgató az Országgyűlés hivatalában olyan alak amelyik szerint 2018-ban csalással nyert a FIDESZ, és erre a legfőbb bizonyítéka Tiborcz István!!

- *eset, amelyik*

Mint említettem, ez az internet kora, mégis szinte mindenki csak telefonálni akar, holott információcserére ott vannak az egyes oldalak belső üzenői, vagy az e-mail. Ha egy autóra sok érdeklődő van, akkor eladóként sokkal kevésbé megterhelő az e-mailekben feltett kérdésekre válaszolgatni, mint egész nap a hívásokat fogadni úgy, hogy ezen kívül már semmi sincs idő. / A legrosszabb, az az eset, amelyik mindenképpen telefonálni akar, de még előszóban is alig tud fogalmazni, de majd ő megállapítja a telefonon keresztül, hogy én félre próbálok vezetni, megállapításokat tesz, hogy ha én A-t állítok, akkor biztos, hogy B.

Sok ismerősöm van abban a gimiben. A diák 20 éves (évvesztes, aztán 0. évfolyamot kezdett egy másik gimiben, ahonnet valamiért átment az ANK-ba. Apukája tanár ugyanott. Ő az az eset, amelyik a németes társam. Normál (vagy jobb) anyagi körülmények közt élő srác, akit nem neveltek meg.

Ezt a Kunhalmi féle NŐTIPUST ismerem! Ez az az eset, amelyik 5 diplomát is szerezhetsz akár és elvégezhet 8 humán egyetemen nyugisan, mégis „az marad aki volt”: „tanulatlan, gyöt-rődő, csúcsbunkóságú I-ÁÁÁ”!

C) Összefoglalás

Ami a **gyűjtőneveket** illeti, a névmásválasztásnak – amint látjuk – **jelentéstani indítékai** is vannak: ha a beszélő szeme előtt **a csoport mint egész** lebeg, akkor **formális** vagy **választékos** szövegben az *amely* vagy *aki* névmást szokta választani; ha inkább az **egyes csoporttagokra** gondol, akkor az *akik* névmást. Az *akik* és az *aki* a **bizalmas** stílusú szövegekbe is beleillik, viszont az *amely* nem. Így az *amelynek* az – ebben a fejezetben nem tárgyalt – *ami* mellett épp az *akik* és az *aki* az alternatívája.

Az *aki* névmás tehát a mai magyar nyelvben csoportokat jelölő főnevekre is vonatkozhat, akár egyes, akár többes számban. Ez a használat annyira elterjedt, hogy a választékos és a formális stílustól sem idegen.

Mivel az *amely* névmás – bármilyen használatban – nem illik a bizalmas stílusú szövegekbe, ezekben az *aki* alternatívája az *ami* és az *amelyik*.

A **választékos** és **formális** stílusú szövegekben viszont nagyon sokszor egyaránt állhat az *amely*, az *aki*, ill. *akik* és az *amelyik*, ez utóbbi viszont inkább csak egyes számban. A választás attól is függhet, hogy a csoportra mint elvont egységre, vagy annak tagjaira gondolunk. Ha **elvont egységként** nézzük a csoportot, nagyobb valószínűséggel választjuk az *amely* névmást; ha inkább a **személyeket** látjuk a csoportban, jó eséllyel az *akik* vagy *aki* formát választjuk. Az *amelyik* így egyfajta **kompromisszumos megoldásnak** is tekinthető, viszont többes számú *amelyikek* formája a **választékos** és **formális** szövegekbe kevésbé illik.

Mindezekből következően a **kiegyenlített**, az (enyhébben) **választékos** és az (enyhébben) **formális** stílusú szövegek számottevő részében **tetszésünk szerint** választhatunk négy forma (*amely* : *akik* : *aki* : *amelyik*) közül, némely esetben ezenkívül még az *ami* névmást is választhatjuk. Az **erősen választékos** vagy főleg **erősen formális** stílusú gondozott szövegekben talán ma még az *amely* névmást célszerűbb használni.

Ami a *típus*, *alak*, *eset* stb. szavakat illeti, ezek **többjelentésű** szavak, s van olyan jelentésük is, amely **személyre** vonatkozik. Így aztán még nyelvi logicista érvekkel sem védhető az a nyelv művelői elvárás, hogy ezekre az *amely* névmással utaljunk. **Bármilyen stílusú** szövegben választhatjuk az *aki* vagy az *amelyik* névmást is, ez utóbbit inkább csak egyes számban. Mivel az *amely* névmás formális stílusértékű, bizalmas stílusú szövegekbe nem illik. A **kiegyenlített** és **bizalmas** stílusú szövegekben az *ami* is megfelelő alternatíva.

6. Az *ami* hagyományos használatával kapcsolatos ingadozások

A *Főnévi vonatkozó névmások használata* című fejezetben láttuk, hogy az *ami* vonatkozó névmás hagyományosan kétféle szerepkörben használatos: vonatkozhat egy **főnévvel meg nem nevezett** főmondati elemre vagy a **főmondat egész tartalmára**. Mindkét esetnek egy-egy nagyobb alfejezetet szentelünk

A) A főmondatban főnévvel meg nem nevezett elemre való utalás

Amikor a főmondatban főnévvel meg nem nevezett elemre utalunk, az *ami* névmásnak elvi-
leg nincs alternatívája. A valóságban azonban – főleg **formális** beszédhelyzetekben, ill. **for-**
mális vagy **választékos** stílusú szövegekben – ilyen helyzetben az *amely*, s jóval ritkábban az *amelyik* kötőszóval is találkozhatunk. Ennek megfelelően külön-külön fejezetekben tárgyaljuk a normatív használatot és a túlhelyesbítés két válfaját.

a) A hagyományos szabályok szerint

A fentiek értelmében az *ami* névmás olyan főmondati elemre vonatkozik, amely **nem főnév-**
vel van kifejezve, hanem más szófajjal, rendszerint határozatlan, általános vagy mutató
névmással, vagy amely **egyáltalán nincs** a mondatban megnevezve.

Nézzünk meg internetes példákat erre a **szabályos** használatra! Az alábbi példákban az *ami*
vonatkozó névmási kötőszó mutató névmásra, határozatlan vagy általános névmásra vonat-

Én eddig úgy gondoltam, vagy ezermester leszek, vagy vonatvezető. De ha vonatot vezetek, akkor Gyurinak nem engedhetem meg, hogy odajöjjön a fülkémbé, mert ott nekem nagyon kell figyelni, és nem hallgathatok mindenféle fecsegést. / Ha megéhezem, csak megnyomom az egyik gombot, és máris jön a torta. Mert a vonaton csak tartalmas, jó ételeket kell enni. A tortában pedig minden benne lesz, ami jó az én szervezetemnek. (Zágoni Olga)

Folytatása, mert tulajdonképpen mindig is erről írtam mindent, csak markánsabbá van téve az az üzenete, hogy nekünk igenis közünk van ahhoz, ami történt New Yorkban, ahhoz is, ami történik Afganisztánban, de ahhoz is, ami a világ legeldugottabb őserdei törzsével történik. És ilyen szempontból már teljesen globalizáltak vagyunk, tehát minden érint bennünket is, ami a világban történik. Ezért kell, hogy érdekeljen. (Barak László)

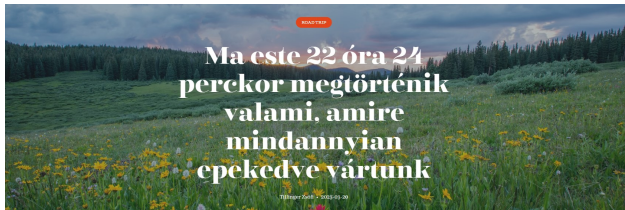
Én mindent megteszek majd. Már a pénzt is úgy osztom be, hogy ne egy évig, hanem tizenöt hónapig legyen elég. És ezt úgy csináltam, hogy nem is nyúltam ahhoz, amit biztonságra tettél félre, hogy legyen, ha kell valamire, amire nem számítottunk. Tudok itthon is munkát vállalni, és azért is írom, hogy egyezz bele, hogy kesztyűket varrjak itthon. (Sánta Ferenc)

Magam is fájjalom, hogy ezt kell mondjam – folytatta, lekapva szivarjának vezérmotívumát a brácsákba, mialatt (a jankóviusi katalán bajusz némi serteviszketegjén apró, keféző mozdulatokkal segítve) mély, hümmögő basszusokkal kísérte szavát a gordonokban: – Hm, hm. Indiszponált volt? Van valami kettejük között, ami zavarja? Valami bántja? Nekem elmondhatja bátran, tárja ki a szívét, öntse ki, fiam. (Határ Győző)

<p>Ha Afrika-kutató nem is leszek, még mindig sok mindent megtudhatok Afrikáról. Jó pap, meg ilyesmi. Holtig tanul az ember, de belehal. Aki azon töpreng, mi lehetett volna belőle, enyhén szólva is hülye. Érdemesebb azon gondolkodni, holnap mit tegyél. Meg holnapután. Az sem rossz, ha csupán <u>olyanokat</u> teszel, <u>amihez</u> kedved van. (Gobby Fehér Gyula)</p>
<p>Valahogyan nem tetszett ez a fajta a „mögöttes testbeszéd” és az a sokkirályságú világ, ahol minden uralkodónak megadják <u>azt</u>, <u>ami</u> az övé. A kötelező érzékenyülésnek is híjával voltam, akkor is, amikor az író kényszerítő óhajának megfelelően, a messi idegenbe kimerészkedő hősnő, férje sírjához zarándokolva, könnyezve igyekszik elnyerni az olvasó rokonszenvét, beletörődését, cinkos egyetértését: „Az élet akarta így!” (Tar Károly)</p>
<p>Könyörgök, ne szeressetek. Főként azért ne, mert U vagy O szeret, vagy úgy látszik, úgy gondoljátok, hogy ez vagy az szeret. Mert szeretitek <u>azt</u>, <u>amihez</u> közel láttok, s <u>amivel</u> szemben engedékenyek, mi több, elfogultak vagytok. <u>Amihez</u> tartoznotok jó, mert akkor ez, meg az... Mert megvédenek, megetetnek, megjutalmaznak... Mert... (Bertók László)</p>
<p>Befejeztem a kisregényemet meg néhány új novellát, s 1974-ben Bereck József és Kövesdi János után kiadóba vittem a kéziratot. Bárcsak ne tettem volna! A visszautasítás meglepett, de meg is döbentett. Úgy éreztem, igazságtalanul bántak el írásaimmal (ma is úgy érzem). Valami <u>olyasmihéz</u> mérték a munkámat, <u>amihez</u> nem volt mérhető... (Mészáros Károly)</p>
<p>Teljesen egyetértetek! <u>Mindent</u> elmondtál, <u>ami</u> bennem is megfogalmazódott, szóval nem is tudok mit hozzátenni. :) // Tony így is színészióriás lett, hát még ha engedték volna kibontakozni... Potyogtak volna rendesen az Oscarok az ölébe. Mondjuk azt ezért a filmért is megérdemelte volna, meg a Psychóért is!</p>
<p>Korai dolgozatai még a Bernoulli-iskola szellemében fogantak, főképp variációszámítási kérdésekről egyes differenciálegyenletek megoldásairól és az izoperimetrikus problémáról. Érdeklődése azonban <u>mindenre</u> kiterjedt, <u>ami</u> közvetve vagy közvetlenül a matematikával kapcsolatos. 1731-ben például zeneelméleti, néhány évvel később pedig hajózási szakkönyvet írt.</p>
<p>Kedden este (május 23.) folytattuk egy Skype-beszélgetéssel, csak az idő nem kedvezett nekünk és a főnökünk „kiesett” az éterből, így telefonon folytattuk. ☺ / Bevezetésként azzal kezdtük, hogy mindenki feltett egy kérdést a másinak, vagy rákérdezett <u>valamire</u>, <u>amiről</u> beszélgettünk előtte való héten vezetőségben.</p>
<p>Kassai Viktor és segítői duplát hibáztak az angol–ukránban, a második félidőben nem ítélték gólt, amikor a hazai csapat labdája átment a gólvonalon, miközben előtte lestről engedték el az akciót – vagyis a két hiba végén kijött <u>az</u>, <u>aminek</u> történnie kellett, nem született gól. A magyar bírónak ehhez persze nem volt közük, a dupla hiba dupla hiba marad.</p>
<p>Az ovális kosárral aztán rengeteget szenvedtem otthon, száradtak és törtek a vesszők, nehezen tudtam őket beáztatni, vagy csak a fele ázott, vagy kiugrott az összetekert vessző a lavórból, vagy csak úgy állt a vessző és nem <u>az</u> következett, <u>aminek</u> kellett volna. Végül egy álmatlan hajnalon egész sokat haladtam a kosár oldalával, majd tegnap este megfontam a szegélyét is, bár szegény kosárka így is sok sebből vérzik.</p>
<p>Végül is mi <u>az</u>, <u>ami</u> Anavi Ádám költészetét alkotja? Milyen fontos elemekből adódik össze világa? Talán mindenek közül a legfontosabb az etikai tartás. Anavi Ádám első kötetétől kezdve egy aktív humanizmus eszménye szerint vádol, véd, félt, vagy ítél. „Hazám, Európa, aggódom érted” – írja első kötetében. Magát európainak érzi, az európaiság minden pozitívumával és korlátjával egyetemben.</p>
<p>A felsőoktatási intézmények NER-es megszállásának hivatalos keretezése az úgynevezett „modellváltás”. De a Színház- és Filmművészeti Egyetem esete is megmutatta, hogy ez sem <u>az</u>, <u>aminek</u> nevezik, hanem <u>az</u>, <u>aminek</u> látszik. Sok helyen jellemzően a vita lehetőségét is elvették az átalakítandó egyetemektől, Szegeden úgy szavaztak az egyetem szenátorai erről, hogy nem tudhatták, miről döntenek.</p>
<p>A Fidesz-kormány 2014 óta le akarja építeni a közalkalmazotti státuszt. A nemzeti tőke – az ide telepített vagy telepítendő gyárak, üzemek támogatásai, a magángazdaság, az ipar arány-</p>

talánul magas állami támogatásokkal történő fejlesztése – érdeke nyilván ezt kívánja, tekintet nélkül a következményekre. Csakhogy ezzel a kormány fölszámolja a növekedés alapjait is, a jövőt szintén. De ez a jelek szerint Orbánt egyáltalán nem izgatja. Ami izgatja, az az, hogy a közszféra, így a pedagógusok sem tartoznak a rendszernek bázisához.

Bírálni könnyű, cselekedni nehéz. Az emberek rendszerint azt veszik észre, ami rosszul megy. A jó valahogy természetesnek tűnik. Csakhogy az átlagos szurkoló ritkán gondol arra, hogy vannak könnyű mérkőzések, és vannak, amelyek szinte elbírálhatatlanok, vannak, amikor partnerek a játékban a játékosok, és vannak, hogy a játékvezető semmilyen megoldása sem felel meg a pillanatnyi légkörben.

Ez az, ami most eldönti a forint irányát - Mi várható?

Kaszab Balázs
2023. július 14. 15:08

Ajánlom 13

Az vagy, amit **teszel!**

Ez az, ami most eldönti a forint irányát - Mi várható?

Az alábbi példákban az *ami* egy olyan „virtuális” névmási elemre vonatkozik, amely a főmondatban nincs explicit módon kifejezve:

A legjobb barátok lehetünk, lapjuk cikk-bibliográfiájában számtalanszor szerepelhetünk, mégis: maradunk, ami Kádáréknak voltunk – *Non-Person*, Nemlétező Személy. Ezért, Lorcsikám, ne rajtam kérjed számon az IÚ, az ÚL és irodalmi holdudvaruk történetét, mert én azt nem tudhatom. Ott álltam a pálya szélén és hol hüledezve, hol hitetlenkedve, hol könnyekig megkacagva: láttam, ami előttem, a szemem láttára végbemegy. (Határ Győző)

Bátyám aztán bement Vásárhelyre. S jött akkor két román csendőr. Akkor alakult a csendőrség. Minden szekrényt kinyitottak, s ami katonadolog volt, mind elvitték. Szerencse, hogy bátyám nem volt otthon, mert beléjük kötött volna. Volt neki egy olyan brieftasch, olyan kis tisztai táskája. És elvitte azt is a katona. Mondom, azt pénzért vette. Búsult a bátyám. Mondom – hadd el Géza, nem voltál itthon, elvitték, hadd a nyavalyába. S azután látta náluk az utcán, amikor sétáltak. (Tar Károly)

Egyetlen dolgot tehetünk. Kibírjuk, ami előttünk áll, és lejutunk Massiliába. Hannibál zsenije vezessen minket továbbra is. Amíg Hannibál velünk van, velünk vannak az istenek. Indulás. (Spiró György)

Hiszen ennek a Kirké-csábdalnak már rég nem volt meg a csábereje, talán már a csábító szándéka sem. Csak a féltékenység, a Borbálában mindig és minden körülmények között, és minden iránt, és minden ok, jog, sőt ürügy nélkül is mindig ott tomboló féltékenység búgott

benne. Valami sürgős „idegen” készítés ugrott ki az ágyból. Ezt ő is érezte. Ha nem tudta is, miféle, pedig tudhatta volna. Este említetted neki. De különös képessége volt elfelejteni, amire nem akart emlékezni. (Somlyó György)

Mégis volt közöttünk vita a publicisztikusságban. Én nem tartottam költői jellegnek, prózát azért írok. Nekem a költészet a lélek mélyének csodálatos kútbeli fénye, forrása, virága, döbbenet, jelenés, bár akció is határai között. Ebben nem voltunk igazán együtt. Mégis tiszteltem akarását, révületét, amit én nem tartok magamra érvényesnek. De az biztos, ha ő versben fejezi ki, ami szerintem prózába való, akkor sodróbb a hatása. A közügyek direkter lírája is lehet lenyűgöző. Úgy gondoltuk, ő is, én is a magunk mértéke szerint végezzük a dolgunkat. (Ágh István)

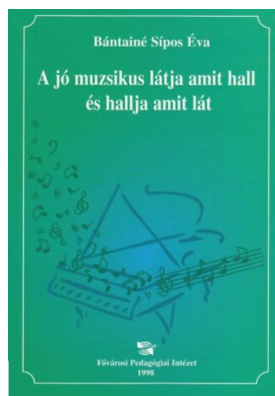
Nem mindennapi eset történt kedden a debreceni Pál Ferencsel. A 66 éves férfi a barátaival beszélgetett, amikor egy ötödik emeleti lakásból erre a bodzabokorra, majd a férfira csapódott a több mint 20 kilós vizsla. A férfi már viccelődni is tud, azt mondja „láttam már lila teheneket repülni a mesékben, de kutyákat, azt még nem.” Kérésünkre felidézte, amire emlékszik.

„Beszélhetünk a javaslatról, van, ami felesleges, van, amivel nem értünk egyet, és elképzelhető, hogy valamiben egyetértünk. Minden vitának arról, hogy hogyan működhetne a koalíciós tanács és általában milyen lehetne az együttműködés, van értelme számunkra, de csak azután, hogy Igor Matovič lemond a pénzügyminiszteri posztról és távozik a kormányból” – mondta Sulik az újságíróknak.

Lilu Hegedüs Zsuzsa lemondásáról: Van, amivel nem lehet közösséget vállalni

FIGYELEM! VISZNEK MINDENT
DE VAN AMIHEZ NEM NYÚLHAT A VÉGREHAJTÓ

Messi bánja, amit tett

MH

2023. MÁJUS 5. PÉNTEK, 21:37
FRISSTÍVE: 2023. MÁJUS 6. 8:21

Megosztás

A Paris Saint-Germain labdarúgócsapata két hétre felfüggesztette Lionel Messit, mert a klub engedélye nélkül utazott el két napra Száúd-Arábiába. A klub belső vizsgálatot indított az argentin játékos ellen. A történetről most a világhíresség argentin játékos is elmondta a véleményét, tette közzé az Index.

Kész katasztrófa, amivel kiment az utakra, a rendőrök nem hagyták annyiban

Gyakorlatilag vezethetetlen autóval merészkedett ki az ausztrál utakra egy 27 éves férfi, amire a rendőrök kíméletlenül léptek fel.

Vezess • 2022.11.06. vasárnap 09:22

f ~

Az idézett példákba beiktatható volna a megfelelő mutató névmás, pl.:

...láttam azt, ami előttem, a szemem láttára végbemegy.

Minden szekrényt kinyitottak, s azt, ami katonadolog volt, mind elvitték.

Kibirjuk azt, ami előttünk áll, és lejutunk Massiliába.

De különös képessége volt elfelejteni azt, amire nem akart emlékezni.

De az biztos, ha ő versben fejezi ki azt, ami szerintem prózába való, akkor sodróbb a hatása.

Kérésünkre felidézte azt, amire emlékszik.

Beszélhetünk a javaslatról, van olyan, ami felesleges, van olyan, amivel nem értünk egyet

A képeken szereplő mondatok:

Van olyan, <u>amivel</u> nem lehet közösséget vállalni.
A jó muzsikus látja <u>azt</u> , <u>amit</u> hall, és hallja <u>azt</u> , <u>amit</u> lát.
Messi bánja <u>azt</u> , amit <u>tett</u> .
Visznek mindent, de van olyan, amihez nem nyúlhat a végrehajtó.
Kész katasztrófa az, amivel kiment az utakra, a rendőrök nem hagyták annyiban.

A másik változat feltüntetésével nem akarjuk azt sugallni, hogy a mutató névmás beiktatásával jobb lenne a mondat, csupán a váltakozás tényére hívjuk fel a figyelmet. Ha mégis értékelnünk akarnánk a mondatokat: amennyiben erénynek tartjuk a tömörséget, azt kell mondanunk, hogy a mutató névmás nélküli – vagyis az eredeti – mondatok a megfelelőbbek.

A bemutatott mondatokban tehát az *ami* használata **összhangban** van az *ami* használatára vonatkozó **hagyományos szabályokkal**.

Amikor az *ami* a főmondatban **egyáltalán meg nem nevezett**, vagy **nem főnévvel**, hanem névmással megnevezett dologra, esetleg állatra vonatkozik, **stílusváltozattól függetlenül** az *ami* névmást kellene használni.

Az *ami* tehát ilyenkor hagyományosan nem bizalmas, hanem **közömbös** stílusértékű.

b) Az *ami* és az *amely* közötti ingadozás

1. Az *amely* névmásnak az informális stíusból való visszaszorulásával és az *ami* névmásnak az *amely* helyére történő benyomulásával a beszélők **az *amit* bizalmas stílusértékűnek kezdi érezni attól függetlenül, mi a funkciója**, tehát azt az *amit* is, amely a főmondatban nem főnévvel megnevezett mondatrészre vonatkozik. Ezért jelenhetett meg **formális beszédhelyzetben** az ilyen mondatokban is az *amely*:

Túlhelyesbített amely	Szabályos ami
Mindaz, <u>amelyem</u> csak van, a tiéd is.	Mindaz, <u>amim</u> csak van, a tiéd is.
Ez az, <u>amelyre</u> egész életemben vágytam.	Ez az, <u>amire</u> egész életemben vágytam.
Semmire sem emlékszem, <u>amely</u> akkor történt.	Semmire sem emlékszem, <u>ami</u> akkor történt.
Ez az, <u>amely</u> engem nem érdekel.	Ez az, <u>ami</u> engem nem érdekel.
Megvettem mindent, <u>amelyre</u> szükségem volt.	Megvettem mindent, <u>amire</u> szükségem volt.

Itt sem megfelelőek a nyelvújítók példái, mivel a mondatok inkább **hétköznapi** élethelyzeteket sugallnak, mint formális kontextust, márpedig hétköznapi élethelyzetekben normális körülmények között a beszélők valószínűleg nem túl sok ösztönzést éreznek a túlhelyesbítésre.

Nézzünk meg azért hiteles példákat az MNSZ2-ből!

<p>1. Napjainkban, rohanó világunkban semmire nincs időnk. Nincs időnk a nagyszülőkre, de a gyermekekre sincs elég. „Majd megtanulod az iskolában!” Hangoztatjuk. De igazából ott sincs mód, lehetőség és elég idő erre. Így aztán nem is csodálkozhatunk azon, ha gyermekeink nem tudnak semmit, nem értenek, <u>semmihez, melyet</u> szükséges alpnak nevezhetnénk, kivéve „ha bedugható az a konnektorba”, vagy pénz „névre hallgat”. (sajtó)</p>
<p>2. Például egy márványtömb, amelyből a szobrász egy emberalakot farag meg, úgy tekinthető, hogy bizonyos vonatkoztatásban már benne van a kifaragni vágyott alak, melyet majd a szobrász fog aktualizálni, azaz kifaragni. A szobor bár valóságosan nem létezik, mégis létezik a lehetősége, melynek alapján, a művész munkájának köszönhetően a szobor alakja lehetségessé válik. Az anyag hordozza magában azt a <u>valamit, amely</u> létrejön belőle. (tudományos)</p>
<p>3. Gimes Júlia.: – Tehát tulajdonképpen Ön azt mondja, hogy a múlt orvosaitól a jelen orvosainak elsősorban az emberszeretetet, a humánusmot, az emberi bánásmódot kell megtanulniuk? Nemes Csaba aneszteziológus.: – Elsősorban igen. Igen, mert a korábbi időkben, még az én fiatalkoromban is nem a betegségeket gyógyították, hanem a beteget. Több időt szántak a beteg alkatának, a család és a beteg kórelőzményének megismerésére, a beteggel folytatott beszélgetésre, a beteg fizikális vizsgálatára. A beteggel folytatott humánus kapcsolat, ez <u>az, amely</u> korunk legnagyobb kihívása a fiatal kezdő orvos számára. (besznye)</p>
<p>4. És hát mondjuk a törvénykezdeményezés joga nem illeti meg az egyes európai parlamenti képviselőket, <u>amelyik</u> ugyancsak különlegessé teszi ezt a testületet, hiszen parlamentnek hívhatjuk-e az <u>olyasmit, amelyben</u> a képviselők nem kezdeményezhetnek törvényjavaslatot. (besznye)</p>
<p>5. Vizi Dorottya: – Arról beszélt, hogy a politikusok azonnal ki kellene, hogy dolgozzanak egy etnikai béketervet, ezalatt mit ért pontosan? Kállai Ernő kisebbségi ombudsman: – <u>Olyasmit, amely</u> mindenki számára érthető és nyugvópontra helyezi a többség és a kisebbségnek a viszonyát Magyarországon. (besznye)</p>
<p>6. – Hát ha már itt tartunk, a hazai élet elmúlt húsz évére különösen az első tízre erősen rányomta a bélyegét az a bizonyos kultúrharcnak nevezett <u>valami, amelyet</u> úgynevezett népnemzetiek és úgynevezett urbánusok vívtak késhegyig. Lackfi János ezt már kamaszként majd ifjúként nézhette végig. (besznye)</p>
<p>7. És hogy mit tud adni a kép, <u>amit</u> az Ige nem? Cseles kérdés, hiszen ha azt mondom, hogy semmit, minek is érvelek a képtisztelet mellett? Ha pedig a válaszom az, hogy van olyan, <u>amit</u> az Ige nem tud megadni, akkor rögtön az Isten szavának a semmibe vételét vetnéd a szememre. A válasz azonban számomra egyértelmű: az ige olvasása még nem jelenti a látást, a hallása még nem jelenti az megértését. Mi <u>az, amely</u> az egyik embert a Szentírás olvasásakor azonnal megragadja, hogy lehet, hogy a másikat hidegen hagyja? (fórum)</p>
<p>8. Szerintem meg van nyom bőven. Én ezt hívom „anomáliának”. Ha konkrétabb, abszolút technikai dologra gondoltál, akkor azért felhívom a figyelmedet néhány múltbeli (de elvesztett) tárgy felismerhető műszaki paramétereire. Lásd frigláda, vagy Ezékiel által látott dolgokra, a „vimanákra” és sok minden <u>olyasmire, amelyekben</u> fellelhető olyan többletinformáció, <u>amire</u> több kellett, mint az adott kor fantáziája. (fórum)</p>
<p>9. Igen. Igaz. Outsider és dilettáns is és még izléstelen is a tetejében még bántó is. Mégis ilyenkor az jut eszembe sokszor pont az outsiderség segít abban, hogy valaki rátapintson valami <u>olyasmire, amelyre</u> egy insider nem képes. (fórum)</p>
<p>10. Tehát – a legfrissebb elképzelések szerint – a Tér közel sem üres, hanem kitölti <u>VALAMI, amely</u> – ha jól értelmezem az általad leírtakat – bizonyos tekintetben határozott anyagi tulajdonságokat mutat. Pl.: alkalmas arra, hogy abban a gravitáció – tegyük fel mondjuk hasonlóan a hőszugárzáshoz (???)– terjedjen. (fórum)</p>
<p>11. Mi az, hogy „potenciális ember”? Van ilyen fogalom? Sőt: van ilyen élőlény? :-) Nincs. Ez egy jelzős szerkezet. Azt jelenti, hogy olyan <u>valami, amelyből</u> ember lehet. De ezt te is tudod. Talán nem értem a kérdést... A petesejt egyébként még „potenciális” embernek sem nevezhető... Ugyanis hiányzik a másik fele – ami megfordítva azt jelenti, hogy viszont az egyik fele</p>

megvan. Akkor a petesejt félelme? :-) (fórum)
12. Milyen hely ez, hol csend van s nyugalom?, / S nem érted kié is lehet e mesés hatalom. / Hirtelen valaki megragad, lágyan megfogja kezed, / S azt mondja: „gyere velem, mutatok valamit, mely talán boldoggá tehet”! / Beszálltam egy csónakba, mely egy köd borította tón lebegett, / Elindultunk, s láttam életem részeit a parton heverve. / Ekkor megkérdezte: „mit szeretnél, élni vagy halni?” / Én gondolkodva tekintettem emlékeim felé a partra, / s könnyemmel küszködve szemébe néztem. / Ő elmosolyodott s azt mondta: „értem”! /Megszakadt utazásunk az emlékek rémes tengerén, / S csak zuhantam minden szörnyűség belsején.
13. Bizonyára a felejtés nem vezet közelebb a megoldáshoz, sőt mi több, egyre csak távolodunk attól a tökéletes ponttól ahol jobb vagy bal nem mérvadó többé, s csak a jó és rossz ama létező mely segít eligazodni szeszélyes életünkben. De miként is ítélnénk meg valami jóságát úgy, hogy a rengetegben nem leljük a mércét és a szavak igazát. Felejtünk. Miközben a múltba révedünk megfeledkezünk a közelmúltról. Feledni lehet, de veszélyes dolog. Éppúgy, mint kimondani valamit, amely mögött a tartalom mondhatni halott. Üres szavak, felesleges szónoklatok. (közösségi)
14. Te vajon szegényként miért ragaszkodsz a hierarchiához? Mert a gazdagok ezt mondják, és ők irányítanak minden vezetői pozícióban? Mert a gazdagoké a hatalom és a pénz? Mert minden dolog csak a gazdag rendelkezésére áll? Mert félsz a gazdagtól? Mert félsz a rendszertől? Mert félsz mindentől, melyet emberek irányítanak? Mert tapasztalatból tudod, hogy az ember mindent tönkretesz és elpusztít? Ezeket mind a hierarchia hozta létre. (közösségi)

Látjuk, hogy az MNSZ2 találatainak zöme a „beszélt nyelvi” és a „személyes” alkorpuszból való ugyan, de olyan szövegekből, amelyek **választékos** stílusúak. (Amint tudjuk, az MNSZ2 „beszélt nyelvi” alkorpusza rádióműsorok átiratait tartalmazza.)

A 7. sz. idézetben a túlhelyesbítéses *amely* közelében kétszer is előfordul az *ami* névmás ugyanolyan funkcióban, vagyis az idézet a hagyományos szabályoknak megfelelő használatra is példa (*mit tud adni a kép, amit az Ige nem; van olyan, amit az Ige nem tud megadni*).

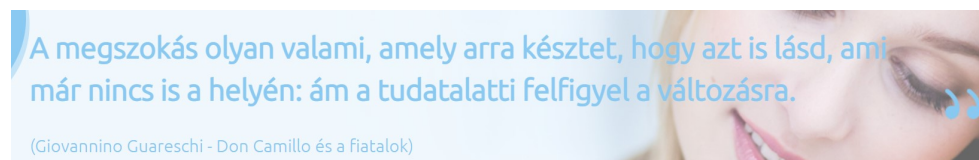
A 8. sz. idézet még érdekesebb, mert itt az *ami* az *amely* funkciójában jelenik meg (olyan **többletinformáció**, **amihez** több kellett), vagyis a túlhelyesbítéses alakot egy éppenhogy „laza”, kevésbé formális névmási forma követi.

A 12. példa egy fórumozó saját verséből való, aki a fórum résztvevőit arra kéri, mondjanak a „művéről” véleményt. Nyilvánvaló, hogy a vers választékos stílusú, vagyis szerzője a választékos stílusba illőnek gondolta a hiperkorrekt *mely* névmást.

Mivel az idézett mondatokban az *amely* és ragozott formái **névmásra** vonatkoznak, mindegyikben, stílusától függetlenül az *ami* névmást kellene használni:

1. ...gyermekeink nem tudnak semmit, nem értenek, semmihez, amit szükséges alapnak nevezhetnénk...
2. Az anyag hordozza magában azt a valamit, ami létrejön belőle.
3. A beteggel folytatott humánus kapcsolat, ez az, ami korunk legnagyobb kihívása a fiatal kezdő orvos számára. (besznye)
4. ...parlamentnek hívhatjuk-e az olyasmít, amiben a képviselők nem kezdeményezhetnek törvényjavaslatot.
5. Olyasmít, ami mindenki számára érthető és nyugvópontra helyezi a többség és a kisebbségnek a viszonyát Magyarországon.
6. ...az a bizonyos kultúrharcnak nevezett valamit, amit úgynevezett népnemzetiek és úgyne-

vezett urbánusok vívtak késhegyig.
7. Mi az, amely az egyik embert a Szentírás olvasásakor azonnal megragadja, hogy lehet, hogy a másikat hidegen hagyja?
8. ...sok minden olyasmire, amikben fellelhető olyan többletinformáció, amihez több kellett, mint az adott kor fantáziája...
9. Igen. Igaz. Outsider és dilettáns is és még ízléstelen is a tetejében még bántó is. Mégis ilyenkor az jut eszembe sokszor pont az outsiderség segít abban, hogy valaki rátapintson valami olyasmire, amire egy insider nem képes. (fórum)
10. ...a Tér közel sem üres, hanem kitölti VALAMI, ami – ha jól értelmezem az általad leírtakat – bizonyos tekintetben határozott anyagi tulajdonságokat mutat.
11. Azt jelenti, hogy olyan valami, amiből ember lehet.
12. ... „gyere velem, mutatok valamit, ami talán boldoggá tehet!”
13. Éppúgy, mint kimondani valamit, ami mögött a tartalom mondhatni halott.
14. Mert félsz mindentől, amit emberek irányítanak?

„Az egyetlen valami, amely miatt földünkön félni kell: az ember.”

— Carl Gustav Jung

Saliha Özsavlinak tíz tetoválása van, csakis olyasmi, amely szimbolikus értelemmel bír. De ezek a tintával készült testfestések már kezdenek kimenni a divatból. (Miközben a tetoválás az élsportolók körében egyre nagyobb divat.)

Az első képen olvasható idézetben az első vonatkozó névmás, az *amely*, a *valami* határozatlan névmásra vonatkozik, vagyis nem a főnévre, így helyette az *ami* vonatkozó névmás volna a helyes és helyénvaló, az *amely* túlhelyesbítés. Ugyanez a helyzet a második és a harmadik képernyőkép idézetével is:

A megszokás olyan valami, ami arra készlet, hogy...
Az egyetlen valami, ami miatt a földünkön félni kell: az ember.
...tíz tetoválása van, csakis olyasmi, ami szimbolikus értelemmel bír.

Az első kép érdekessége az, hogy ugyanabban a mondatban a *valami* névmásra a túlhelyesbítéses *amely* névmás vonatkozik, az *azt* névmásra viszont a mai normának megfelelő *ami* névmás.

Kérdés, hogy a szerzőt mi motiválta. Ha a változatosságra való törekvés (a szóismétlés elkerülése), akkora a választását úgy értelmezhetjük, hogy a két névmást egyenértékűnek tekinti. Az is lehet persze, hogy a második esetben csak figyelmetlenségből használta azt a nyelvi formát, amit a nyelvérzéke diktált, s ezt elmulasztotta felülírni egy olyan szabállyal, amire (amelyre ☺) rosszul emlékezett az általános iskolából. Végül azt sem lehet kizárni, hogy a

túlhelyesbítés nagyobb valószínűséggel fordul elő bizonyos névmásfajtáknál (esetleg bizonyos konkrét névmásoknál), mint másoknál.

Az utolsó példánk egy angol nyelvű igehirdetőtől származó idézet, amely tehát nem eredeti magyar szöveg, hanem fordítás, bár ez nem magyarázat az *amely* használatára:

Az idézetben az első két *amely* a helyén van, hiszen főnévre vonatkozik (*virág, amely; fűszer, amellyel*); a harmadik *amely* azonban túlhelyesbített, mivel névmásra utal vissza (*olyasmi, amely*).

2. Vannak esetek – és nem is kevés –, amikor az *amely* vonatkozó névmás látszólag nem főnévre vonatkozik, hanem mutató névmásra, még sincs szó túlhelyesbítésről. Nézzük meg a következő példákat, melyek az MNSZ2-ből valók.

Akkoriban a house és speed garage hangzás gyakorolta rá a legnagyobb hatást. Ekkor már javában készítette első trackjeit, a Fast Tracker II. nevezetű programmal. 14 éves korától kezdve viszont már elkezdett a kemény ütemek felé nyitni. Rájött hogy ez a stílus az, amelyben a legjobban kifejezheti önmagát. Kezdetben a keményebb tech-house-al foglalkozott, később ezt váltotta fel a hard techno hangzás. (sajtó)

Az egységes nemzetállam megteremtésének legfőbb akadálya a kisebbségi ellenállás. A kisebbségi nemzetépítésnek pedig a nemzetállami politika. Ez a konfliktus az, amely miatt nem várható a belátható jövőben, hogy a román alkotmánynak a „stat national” meghatározás megváltozna. (tudományos)

A békét békés úton érzük el. Szelíd eszközökkel valósítjuk meg a szelídséget. Ha bármikor úgy érzed: nem vagy képes úgy gondolkodni, ahogy ez a könyv javasolja, kérlek, ne küzdj önmagad ellen. Oldódjék fel a feszültség. Ha csupán csak jóleső gondolatokat gondolsz, olyanokat, amelyek megnyugtatnak és ellazítanak, akkor jársz az általam javasolt úton. (tudományos)

Nem mondom, hogy ez a legjobb megoldás, de azt sem fogadom el, amikor elmondják: az elv jó, sajnos technikailag nem kivitelezhető. Keressünk jobbat, olyat, amely még markánsabban figyelembe veszi a munka tartalmát, nehézségét. (hivatalos)

Közösségekről lesz szó. Olyanokról, melyek maguktól szerveződnek, illetve olyanokról, amelyeket szakember hoz össze. Például közösségfejlesztő alakítja a Kiskunság közösségeit, ahol az elmúlt tíz évben egyik civil szervezet, önképzőkör születik a másik után. (besznye)

A harci kutyából nem a sajtó, hanem az ember csinálja az ügyet. Ha emlékezetem nem csal, akkor éppen a jelenlegi kormány – akkor még ellenzék – terjesztette s szavazta meg az ún. pitbulltörvényt. (Selmeczi Gabriella+ akárki terjesztette be.) Jelen pillanatban pont a jelen-

legi kormány <u>az, amely</u> nem tartatja be a törvényt. (fórum)
Ezek fontos eszközök abban a készletben, amelyet az európai intézmények mostantól felhasználhatnak annak biztosítására, hogy az Európai Unió egyik tagállama betartsa európai alkotmányos kötelezettségeit. Kedden a plenáris vitában mind José Manuel Barroso, az EU-Bizottság elnöke, mind Viviane Reding, a jogi kérdésekben illetékes biztos jelezte, hogy kész követni a parlament irányvonalát. Ezért számíthatunk arra, hogy a bizottság buzgón a magáévá teszi a jelentésnek azokat az elemeit, amelyek az bizottság aktív részvételét kívánják meg. Ám a jelentés talán leginkább lélegzetelállító része <u>az, amelyben</u> felsorolja, hogy ezek a különféle monitoring testületek mit vizsgálhatnak. (közösségi)

Ezekben az esetekben ellipszis folytán törlődik a főnévi referens, de mindenhova egyértelműen beiktatható:

Rájött hogy ez a stílus <u>az a stílus, amelyben</u> a legjobban kifejezheti önmagát.
Ez a konfliktus <u>az a konfliktus, amely</u> miatt nem várható a belátható jövőben, hogy a román alkotmánynak a „stat national” meghatározás megváltozna.
Ha csupán csak jóleső gondolatokat gondolsz, <u>olyanok gondolatokat, amelyek</u> megnyugtattak és ellazítanak, akkor jársz az általam javasolt úton.
Nem mondom, hogy ez a legjobb megoldás, de azt sem fogadom el, amikor elmondják: az elv jó, sajnos technikailag nem kivitelezhető. Keressünk jobb megoldást, <u>olyan megoldást, amely</u> még markánsabban figyelembe veszi a munka tartalmát, nehézségét.
Közösségekről lesz szó. <u>Olyanok közösségekről, melyek</u> maguktól szerveződnek, illetve <u>olyan közösségekről, amelyeket</u> szakember hoz össze.
Jelen pillanatban pont a jelenlegi kormány <u>az a kormány, amely</u> nem tartatja be a törvényt. (fórum)
Ám a jelentés talán leginkább lélegzetelállító része <u>az a rész, amelyben</u> felsorolja, hogy ezek a különféle monitoring testületek mit vizsgálhatnak. (közösségi)

Az *amely* vonatkozó névmási kötőszó túlhelyesbítését a *Nyelvművelő kézikönyv* „durva hibának” titulálja.

Ezzel a minősítéssel nem tudunk egyetérteni, ugyanis **botlásképpen** bárkivel, a legiskolázottabb beszélővel is előfordulhat, hogy formális helyzetben *ami* helyett *amely* névmást használ. Természetesen akkor is érdemes botlásnak tekinteni ezt a túlhelyesbítést, amikor tudatos megfontolás áll mögötte („az *amit* nem érzem itt elég választékosnak, inkább *amelyet* mondok helyette”).

Bár ez a típusú tévesztés megfigyeléseink szerint meglehetősen gyakorinak látszik, amint fentebb is jeleztük, egyelőre még **botlásnak** számít, s így **mindenfajta szövegtípusban javításra szorul**. Mások kéziratában is feltétlenül ki kell javítani a túlhelyesbített *amelyt*.

Mivel úgy tekintjük, hogy ma még nincs olyan beszélőközösség, melyben a túlhelyesbítéses *amely* normatív használatú volna, ebben az esetben nem *ami* : *amely* váltakozásról, hanem *ami* : *amely* **ingadozásról** beszélünk.

c) Az *ami* és az *amelyik* közötti ingadozás

Az *amelyik* névmás jelentése nemcsak az *amely* irányába van kitágulóban (ezzel az esettel főntebb a 2. fejezetben foglalkoztunk), hanem az *ami* irányába is; ez utóbbi folyamat következtében ingadozás lép fel az *ami* és az *amelyik* között olyankor is, amikor az *ami* nem a főmondatban található főnévre vonatkozik, hanem rendszerint valamilyen névmásra vagy pedig az egész (tag)mondat tartalmára.

1. Több olyan példát is találtunk az MNSZ2-ben, melyben az *amelyik* **nem főnévre** vonatkozik.

Elvették a magántulajdont, megszüntették a földtulajdont, mert közös <u>valami</u> lett, <u>amelyik</u> nem olyan szövetkezet, amiről a Kisgazdapárt beszélt, álmodott és küzdött, az a dán típusú szövetkezet, amelyet majd meg fogunk valósítani egy-két éven belül. Nem kell aggódni, mert '45 után is mondták sokan, hogy kevés, kis földekkel nem lehet mit kezdeni. (hivatalos)
A mi módosító indítványunk, amely elég szépen 47 százalékot kapott, arról szólt, hogy ez a sportösztöndíjforma legyen személyi jövedelemadó-mentes. (0.40) Sajnos a parlament ezt akkor leszavazta. Most két megoldás van. Az egyik, hogy a 70.5. pontjához kerül-e <u>valami</u> olyan, <u>amelyik</u> ezt a személyi jövedelemadó-mentességet megtartja, vagy egész másról van szó, arról, amit a miniszter úr korábban mondott, hogy minden jövedelemnek személyi jövedelemadó-kötelesnek kell lenni. (hivatalos)
A magam részéről elképesztőnek tartom azt a csökönnyösséget, amellyel itt, ebben a Házban és a Házon kívül felelős politikusok érvelnek e mellett a dolog mellett. Én a magam részéről újból elismételtem és újból elmondom, nem tudom másnak felfogni a halálbüntetés visszaállításáról szóló szövegeket, mint merő kampányfogásnak, olyan <u>valaminek</u> , <u>amelyik</u> kizárólag a közönségnek, nem pedig az alkotmánymódosításnak és a parlamentnek szól. (hivatalos)
Tehát nagyon jól magyarázható az, hogy egy lassú, fokozatos, éveken át kialakuló betegség miatt csap át egy drámai pillanatos momentumba, például egy lelki megrázkódtatás pillanatában, vagy egy izgalmi állapotban, mint például egy focimeccs vagy pedig hát egyéb stressz, legyen az egy bírósági tárgyalás vagy <u>valami</u> <u>egyéb</u> , <u>amelyik</u> nagy lelki megrázkódtatást okoz. (besznye)
Lehoczky Pál, főtitkár, Pszichiátriai Társaság: – Végre jelöljenek ki <u>valamit</u> , <u>amelyik</u> részleges jogutódja lehet az OPNI-nak. D.P.: – Információink szerint a szakma úgy látja, erre a Nyíró Gyula Kórház lenne a legalkalmasabb. Egyébként a Lipót bezárása óta tart a számháború, hogy hány beteg maradt ellátatlanul. A szakma részéről volt, aki korábban több 100 betegről beszélt, míg az Egészségbiztosító 84 betegről nem talált információt. (besznye)
De hát ülő foglalkozás az is, mikor valaki otthon ül a televízió előtt és bámulja azt a képernyőt, amelyekből az esetek nagyobb részébe – hadd mondjam a kritikámat is – nem tanul semmit, csak éppen mozog, azt nézi, hogy mozog. Még ha ő mozogna kint a kertben, akkor sokkal jobb lenne az egészsége, és közben előállítana <u>valamit</u> , <u>amelyik</u> ezen a területen nagyon sokat segítene. Sokkal olcsóbban kapná meg, bármennyire is drágábbnak tűnik, mint a megvásárolt dömpingáru. (besznye)
Hála Istennek egy sikeres pályázattal sikerült Penyigén Magyarország első szilvalekvár-múzeumát, úgynevezett Lekváriumot létrehozni, a település egyik frekventált részén, és mi ide szeretettel várjuk a látogatókat. Itt minden <u>olyan</u> , <u>amelyiket</u> a városi gyerek el nem tud képzelni, hogy hogy is lesz ebből ilyen sötét színű fekete lekvár, itt mindent láthat és hallhat, és úgy gondolom, hogy augusztus vége, szeptember eleje pedig azért is hozza a

Lekváriumba a vendégeket látogatókat mert van egy bemutató helyünk ahol be tudjuk mutatni a lekvárfőzés mozzanatait, illetve a kemencébe történő aszalásnak a folyamatát. (besznye)
Riporter (Nagy Katalin): – Eléggé reménytelennek látszik a helyzet. Itt van egy gyönyörű kicsi lány magával, szóval akkor anyaként mit tud tenni ezek után? Kende Judit gyógyszerész: – Énszerintem önvédelem létezik, ami azt jelenti, hogy én nagyon figyelek arra, hogy mit esznek a gyerekeim. Én természetesen bioélelmiszert fogyasztok, nem veszek az élelmiszerboltban <u>semmit</u> , <u>amelyikről</u> azt gondolom, hogy nem biztonságos.
Kedves Speaker! Köszönöm a copyt, bár nem egészen erre gondoltam. Valami <u>olyasmi-re</u> , <u>amelyik</u> legalább protokoll szinten ismerteti: az alkalommal kik voltak jelen, milyen öltözékben, ki fogadta őket, mi volt az ülésrend. Volt-e fogadás, ünnepi beszéd. Állítom, nem volna érdektelen, és a korrekt tájékoztatás igényét is kielégítené. Nem dughatjuk a fejünket a homokba. Itt nem egy marginális csoportocskáról van szó: a Munkáspárt hajszál híján parlamenti párt lett! Talán valamelyik helyi lapban több is olvasható. (fórum)
Tekints engem műszaki analfabétának, és légy szíves, magyarázd már el, hogy oldható meg műszakilag az, hogy a 90 golyóból pont azt az ötöt válasszák ki? Mert én nem tudom elképzelni. Gondolj bele! 90 golyó fut körbe-körbe, összevissza, majd megállnak, és középről kijön az a <u>valami</u> , <u>amelyik</u> egy golyót emel ki. Hát én képtelen vagyok elképzelni, hogy műszakilag ezt hogy tudják megoldani. (fórum)

Amint látjuk, a példákat tartalmazó szövegrészletek nemegyszer a **rendezetlenség** benyomását keltik, s ehhez épp az *amelyik* szokatlan használata járul hozzá leginkább. A „hivatalos” és a „beszélt nyelvi” alkorpusz szövegei valószínűleg **szóban** hangzottak el. Azt pedig tudjuk, hogy a beszélt nyelvben gyakoriak a **nyelvbotlások**.

Bár ezt az ingadozást nem vizsgáltuk részletesebben, egyértelműnek látszik, hogy éppúgy **túlhelyesbítésről** van szó, mint az *ami*: *amely* váltakozás esetében. A beszélők az *ami* névmást inkább csak informális stílusú szövegekbe illőnek vélik, ezért formális és választékos stílusú szövegekben el akarják kerülni a használatát; ennek egyik módja a közömbös stílusértékű *amelyik* forma választása.

Ezért az *amelyik* ilyen használatának megítélése is hasonló: elvileg mindenfajta szövegben javítandó amire, a szöveg stílusától és a szöveg minőségétől függetlenül. Gyakorlatilag persze informális stílusú szövegeket általában nem szoktak a szerkesztők javítani, különösen olyan szövegeket nem, melyeknél nem elvárás, hogy rendezettek, vagy gondozottak legyenek.

B) A főmondat egészére való utalás

Az *ami* másik fő szerepköre az **egész előző (tag)mondat tartalmára** való vonatkozás. Ebben a használatban az *ami* névmási kötőszóval bevezetett mondat jelentéstani szempontból **mellérendelő** jellegű, csak formai szempontból néz úgy ki, mintha **alárendelő** mondat volna (az *ami* vonatkozó névmás használata miatt). Ezért nevezi őket a nyelvtani irodalom **álvonatkozó mondatoknak**.

Az álvonatkozó mondatok könnyen alakíthatók át **mellérendelővé**:

<i>Álvonatkozó mondat</i>	<i>Mellérendelő mondat</i>
Meglátogatott minket az osztályfőnök, <u>ami</u> már rég nem történt meg.	Meglátogatott minket az osztályfőnök, <u>(és) ez</u> már rég nem történt meg.
Csapatunk már tízszer <u>veszett</u> , <u>amire</u> természetesen nem vagyunk büszkék.	Csapatunk már tízszer <u>veszett</u> , <u>(és/de) erre</u> természetesen nem vagyunk büszkék.
Térfigyelő kamerákat helyeztek el a telepen, <u>amivel</u> a betörő nem számolt.	Térfigyelő kamerákat helyeztek el a telepen, <u>(és/de) ezzel</u> a betörő nem számolt.

a) A hagyományos szabályok szerinti használat

A hagyományos szabályok szerint, melyek ma még **mindenfajta stílusú szövegben** érvényesek, az ilyen típusú álvonatkozó mondatok kötőszava az *ami* vonatkozó névmás. Az ettől eltérő használat túlhelyesbítő indítékú, s ma még nem tekintjük normatívnak semmilyen közösségben.

Nézzünk meg internetes példákat a helyénvaló használatra!

Ezután a főtitkár előbb debreceni, majd újpesti párttitkárrá nevezte ki Kádárt. Majd Kállai hosszan beszélt börtöneiről, bár ezek jóval enyhébbek voltak Recsknél. A következő felvonás közben már karonfogva sétáltunk. Elhatároztam, hogy <u>szívembe fogadom, ami</u> nem történt meg, mert a következőkben ő is felment Rákosihoz. (Faludy György)
Ezt komolyan mondta, <u>lövésre készen tartotta a fegyverét, és nagyon ráhajlott, ami</u> rosszul állt neki; nyápic, fekete fiú volt az őrzető, a sötétben véznának, esetlennek tűnt, mint minden alak, aki begazol. Marci ingben-gatyában, elemlámpával rohant a megadott irányba, láttuk, amint elzavarta a macskát a vakondtúrás mögül. (Tar Károly)
Kozma Sándor nővére Bocsor tanár úrnak lévén neje, „a művészet iránti tiszteletből” „és a pápaiaknak példaadás végett” meghívta ebédre a társulat jelesebb tagjait – <u>így került Petőfinek barátja közeli kapcsolatba a színészekkel, ami után</u> Kozma Petőfit is bemutatta a vendégművészeknek (Fekete Sándor).
Egy mércével mérünk, amit nem szabad Jupiternek, nem szabad az új Jupiternek sem. <i>Remélem, nem nyelvében él a nemzet</i> – szölt volna lényegében a glossza. És akkor egyszer csak rossz érzésem támadt. Mert úgy éreztem, semmi más nem működik a glosszában, mint az <i>én gőgöm</i> , az én, egyébként megalapozott grammatikai gőgöm. <u>Mintha annak idején kijavítottam volna egy suksükölő focista társamat</u> (amivel nem akarom mondani, hogy e politikus a társam volna). (Esterházy Péter)
Azoknak, akik orvosként nem élték végig azt a procedúrát, amit egy orvosnak végig kell csinálni ahhoz, hogy kapcsolatba kerülhessen egy beteggel, el szeretném mondani a következőket. <u>Az orvos hat évig tanul az egyetemen, ami után</u> orvosi diplomát kap. Ez látszólag a tudás olyan mértékét nyújtja, amely elvben alkalmassá teszi őt orvosi hivatása gyakorlására – azonban ez a szükséges, de nem elégséges feltétel.
Mészölyllyel hetvenhét nyarán találkoztam először Béládi Miklós lakásán: egy trikós fiúval. És most már látszik, <u>ő az örök trikós fiú, amivel</u> nem azt akarom mondani, hogy nem öregszik, de igen, öregszik, mindenki öregszik.
Mindenesetre <u>a fegyvert elzárták előlem, ami</u> igencsak bántott, hiszen e naptól kezdve ellenállhatatlan vágyat éreztem a célba lövésre.
A nagyszemű vénasszony ágyszomszédja szólalt meg, egy negyven körüli, legalább százkilós nő. / – <u>Ez – biccentett az öregasszony felé, amitől</u> a tokája himbálózni kezdett – nem tud

beszélni. Csak suttog, mert amikor a kamrában keresgélt, véletlenül beleivott a marószódás üvegbe. A lúg meg kimarta neki az egész nyakát belülről.
Őszintén, az egyetlen dolog, amire jelenleg gondolni tudok, hogy <u>soha többé nem tudok majd kedvezményes diákjegyet vásárolni, ami nagyon felháborít.</u> :) De persze egyben büszke vagyok a diplomafilmemre, és azt, hogy sikerült diplomát szereznem.
Nyughatatlan, folyvást újító természetéből fakadó kulturális tevékenysége által már kora ifjúságában, akarata ellenére, szembekerült az akkori politikai hatalommal olyannyira, hogy a nyolcvanas évek elején, mint nemkívánatos személyt, <u>kitiltották szülővárosából. Dunaszerdahelyről, ami nem tartozott a mindennapi események közé.</u>
De például azt megtudhatjuk, <u>hogyan egy tüntetésre, eseményre, rendezvényre a rendőrség hány rendőrt küld, amiből következtetéseket is levonhatunk, hogy mekkora csetepatéra számít?</u>
A barátnőmnek, és a férjének (mielőtt egybekeltek) mindkettőjüknek spanijuk volt. Most már csak az egyik van, mert halálra gyötörték volna egymást. Ali (a spani) igen érzékeny, jó középkorú (7 lehet), és mindenféle bőryavalyája van, ami szinte nem is gyógyítható. Ha nem tetszik neki valami, erőteljes ugatással adja tudtul. Sétáknál, ha elengedik, nekiindul amerre az orra viszi – igaz, hogy miután végigjárta, amit akart, visszatér a kiindulási helyre (na de addig a frász jön a gazdira, mert egy pillanat alatt eltűnik). / A házukban levő a nyáron pusztult el rákban (operálhatatlan volt). Ő tulajdonképpen kedves, de nem igazán értelmes kutya volt. <u>A maguk módján igazán harciasak is, ami nem mindig jó (persze a kanok).</u>
A legtöbb nosztalgia biztosan a retró bolti édességekhez tapad, mégiscsak ezeket kapták gyerekként jutalomfalatként a mai negyvenesek. Dunakavics, négercsók, sportszelet. Ezek <u>még a rendszerváltást is túléltek, ami nem semmi!</u> No meg az üdítők: meggyárka, traubisoda, ági van?
<u>Hódlója nincs, amiben nyilván az is közrejátszik, hogy ő maga nem készült még fel egy újabb kapcsolatra.</u> Még a rajongók között sincs olyan férfi, aki közelítene feléje. – Főleg a Szij Melinda Rajongói Körrel járok a koncertekre, őket már jól ismerem. Főleg nők tartoznak a klubhoz, de egy nagyon kedves házaspár is csatlakozott hozzájuk – avat be egy kulisszatitokba.
Édesapja papnak vagy orvosnak szánta, ám a későbbi színművészt az előbbi pályától a cölibátus riasztotta el, utóbbitól pedig az, hogy nem bírja a vér látványát. Kamaszként bokszoló szeretett volna lenni, 16 évesen azonban <u>kikapott a ringben, ami elvette a kedvét ettől a sportágtól.</u>

Néhány példa az MNSZ2-ből, ugyancsak a helyénvaló használatra:

A vad vágatás folyamán Szánthó halálra gázolja egy Karancs István nevű jobbágy gyermekét, akit hiába élesztget a jobbágycsalád segítségére siető Kun Gáspár és egy másik kocsiból kiléptő ifjú lány, Szánthó András Erzsébet húga. <u>Karancs örök hálát ígér Kun Gáspárnak, ami azért is meglepő, mert ha Kun maga közvetlenül nem oka is a jobbágy tragédiájának, a fiatalemberek versenye nélkül nem halt volna meg a kisgyerek.</u> Kun Gáspár beér a megyeszékhelyre, s borúsán méliázik nemzete sorsán: hol a török, hol a német sanyargatja a hazát. (Szabó Magda)
Végül egy személyiség-központú életrajz született. <u>Végig kellett olvasnom ebből a korszakból a Népszava- és a Szabad Nép-cikkeket, amit nem kívánok senkinek.</u> Ebből próbáltam a személyiséget rekonstruálni, hiszen abból az időszakból Losonczyról semmi más forrásom nem volt. De alapvetően történetírói rekonstrukcióra törekedtem. Nagyon magányos csata egy ilyen munka, az ember viaskodik a forrásokkal és az értelmezésekkel, s ennek sikeres megvívásában igazi alkotótársaként támogatott Bártfai László szerkesztő és Icsu Molnár István, a kötet tervezője. (sajtó)
A békeszerződés értelmében a Habsburg Birodalom elvesztette minden itáliai birtokát –

Trieszt kivételével, – valamint Isztriát, Dalmáciát, Tirolt és egyes nyugati, németajkú területeket is. Ezzel <u>Ausztria elveszítette döntő befolyását a német államokra, ami</u> 1806-ra elvezetett a Német-római Birodalom felbomlásához. A pozsonyi békét a bécsi kongresszus hatálytalanította. (tudományos)
Többek között ismét kísért a magyarul beszélő román víziója. De <u>egyéb spekulációk is napvilágot láttak, ami</u> azt eredményezte, hogy a romániai magyarság kénytelen állást foglalni önnön definíciójának kérdésében – <u>ami</u> mostanig nem különösebben foglalkoztatta. Egy mástól függetlenül többen is megkísérelték végiggondolni történelmi és mai helyzetünket és a konklúziók egybecsengenek (hivatalos)
Szó szerint odahoztak egy rossz tervet, hogy nézzem át, írjam alá, nem volt már idejük kijavítani, és egyik helyen konkrétan megkérdezték, mondtak egy összeget, hogy akkor ennek az összegnek a fejében írjam alá, és majd egyszer, hogyha nyernek, akkor majd még kijavíthatjuk. Szóval <u>ilyenek is előfordulnak már, ami</u> hát felháborító. (besznye)
SZVSZ ez volt ebben a topikban eddig a legértelmesebb hozzászólás egy hibátlan elemzéssel megspékelve. Az említett „analógiáról” pontosan ez a véleményem nekem is. Szerintem mindezt Melnyikov is tudja – remélem, nem becsülöm túl értelmi képességeit –, csak egy kis magamutogatás és „nemzeti érzelem” fitogtatás kedvéért „mellébeszél, vagy egyenesen szemenszedetten hazudik”. <u>Ezek egyébként az ő nagybecsű szavai, ami</u> persze nem meglepő: többször tanújelét adta már, hogy akinek más a véleménye, mint az övé, az mellébeszél, vagy hazudik vagy stb. (fórum)
Tudok mindent az európai piacról. Én mondjuk kicsit konzervatív vagyok, ezért soha nem tartózkodtam még repülőgép fedélzetén tornacipőben, sem meló közben, sem utasként, úgy hogy ezek szerint <u>engem nem figyeltek meg H. Vágó emberei, ami</u> azért megnyugtató. Viszont a tornacipősöket valamiért erősen kukkolta a Nagy Testvér, mindent tudnak róluk. Meg is érdemlik, öltöztek volna fel rendesen. :-))

Az *ami* használata ebben az esetben **mindenfajta szövegben helyénvaló, stílusától függetlenül**.

Az más kérdés, hogy a beszélők egy része az *ami* névmást formális és választékos szövegekbe nem illőnek érzi, aminek (amelynek ☺) egyik oka az lehet, hogy az iskolából emlékszik rá, hogy az általa természetes módon használt *ami* helyett az *amely* névmást „kell” használni. Az a feltétel, hogy a névmás főnévre kell vonatkozzon, nem marad meg az emlékezetében, így könnyen köt ki ott, hogy mindenfajta kontextusban inkább az *amely* névmást választja, legalábbis amikor **formálisan** vagy **választékosan** szeretne fogalmazni.

b) Az *ami* és az *amely* közötti ingadozás

Az előző esethez hasonlóan itt is jelentkezhetnek **túlhelyesbített** alakok, ugyanabból az indítékból, mint amikor az *ami* a főmondatban nem főnévvel kifejezett elemre vonatkozik.

<i>Túlhelyesbített amely</i>	<i>Szabályos ami</i>
Mindennap felhív telefonon, <u>amely</u> eleinte jólesett, de most már idegesít.	Mindennap felhív telefonon, <u>ami</u> eleinte jólesett, de most már idegesít.
Nem fogadta köszönésemet, <u>amelyet</u> rossz jelnek tekintettem.	Nem fogadta köszönésemet, <u>amit</u> rossz jelnek tekintettem.
A nyelv az idők folyamán romlik, a változások csökkentik kifejező lehetőségeit, <u>amely</u>	A nyelv az idők folyamán romlik, a változások csökkentik kifejező lehetőségeit, <u>ami</u> meg-

megakadályozható.

akadályozható.

A fenti mondatok az *amely* névmással szó szerint véve a következőt jelentik: 1. a telefon idegésít (nem az, hogy felhívja az illetőt), 2. a köszönést tekintetem rossz jelnek, 3. a kifejező lehetőségek akadályozhatók meg.

Persze ezt senki se érti így, mert – amint tudjuk – a nyelvi közlések értelmezéséhez szükségszerűen támaszkodunk a nyelvi formák jelentésén túl a beszédhelyzetre, a szöveggörnyezetre, valamint a világismeretünkre, logikánkra, „józan eszünkre”.

Példák a túlhelyesbítésre az MNSZ2-ből. Megjegyzéseket is fűzünk hozzájuk, mert ez olyan hibatípus, amely fölött a szerző is, a szerkesztő is valószínűleg könnyen elsiklik.

1. A vizsgálati iratok mellett lévő orvosi látlelet és vélemény igazolása szerint Plahovits Márton sértett a rablás alkalmával nyert bántalmazások folytán testében súlyos sérelmeket szenvedett, melynek következtében 60 napig beteg volt. (Ágh István – 1883-ból származó idézet)

2. Az OS érdekessége a hardveres platform-függetlenség, ráadásul a tervek szerint nem csak mobiltelefonokra és netbookokra szeretnék elérhetővé tenni, hanem egyéb multimédiás eszközökre is. Ezzel a lépéssel a két cég igen nagy fába vágta a fejszét, és eddig kevés konkrétumot láttunk belőle – amely nem meglepő, tekintve a projekt korai stádiumát. Most viszont a Pekingben megrendezett Intel Developer Forumon demózták a megoldást, amely a beágyazott két videón megtekinthető. (sajtó)

3. Az AOpen a társaság új meghajtójának alapjául a Ricoh vezérlőchipjét választotta, amely nem meglepő, mivel a két cég hosszú ideje szoros partnerkapcsolatot tart fenn. A társaság az idei első félévben összesen mintegy 350 ezer CD-RW meghajtót gyártott, az év végére ez az érték azonban várhatóan 1,2 millió darabra fog növekedni. (sajtó)

4. Szabó Vilmos hangsúlyozza: a törvényben szereplő említett határidőig a kormány nem terjesztette be a beszámolót az Országgyűlésnek, így megsértette a törvény vonatkozó rendelkezéseit. Ugyancsak az említett bekezdés értelmében a beszámolót az alap honlapján is nyilvánosságra kell hozni, amely szintén nem történt meg. A beszámoló elkészítésének és benyújtásának elmaradásával – és ezáltal a törvény megsértésével – a kormány tovább folytatja az Alap tevékenysége, működése és támogatásai ügyében az eddigi titkolózást, a nyilvánosság kizárását – írja a szocialista politikus. (sajtó)

5. Lukács képviselő úr egy példát említett, Pusztazámort, de igen sok ilyen van, amely akár a forrásoldalról mutatkozó vitával, akár egy kormányzati garanciával, akár címzett támogatások rajtunk kívüli kezelésével függ össze, vagy akár olyannal, hogy közbeszerzési eljárásban, nem a mi hibánkból, esetleg a közbeszerzési döntőbíróóság elé kerül az ügy. Ilyenek, ilyen nagy arányban sok milliárdos beruházásokat késleltetnek. (hivatalos)

6. Mivel a helyi adók kivetése nehézségekbe ütközik, éppen az ország lakosságának teherbíró képessége miatt, tehát onnan nem növelhető a bevétel, ugyanakkor a feladatok állandóan növekednek, de ezzel nincs arányban az állami hozzájárulás összege, éppen ezért az önkormányzatok rákényszerülnek arra, hogy feléljék vagyonukat, amely még nem történt meg teljességgel, de a folyamat elkezdődött. Tehát maga a rendszer rossz, a rendszer nem jó, reformra szorul, és minden évben el kell mondanunk, sőt minden alkalmat meg kell ragadnunk arra, hogy ennek hangot adjunk, mert a pénzt igazán nem az önkormányzatoknak adjuk, tulajdonképpen ők kapják közvetlenül, de közvetve maga az állampolgár kapja, vagyis mi magunk kapjuk az életfeltételeink jobbítására. (hivatalos)

7. A kuruc szabadságharc idején Lázár Ferenc volt a földesura, aki támogatta még hadműveletekkel is a kurucokat. 1707-ben – amikor a császáriak bevonultak Erdélybe, Lázár Ferencnek ki kellett menekülnie Csángóföldre – Acton császári tábornok a várkastélyt felgyújtatta,

amely után csak egy ép bástyája maradt. Lázár Ferenc állította helyre, amikor visszatért a szatmári béke után, ugyanis meghódolt a Habsburg császár előtt, így maradhatott ura a földjének. 1742-ben Lázár Ferenc meghalt, a kastélyban. A kastély 1748-ban újra leégett, ekkor sajnos nem tudták már minden részét helyreállítani, amit tudtak, azt is részben a falu népének adományából. (tudományos)

8. Ez létrejöhet, de tulajdonképpen itt pont ez a lényeg, hogy míg az alkotmányos folyamatok lejátszódnak, míg azokat ki tudják kényszeríteni, rengeteg idő eltelik, és erre az én megítélésem szerint nincs ideje a piacoknak, tehát itt az elkövetkező pár hónapban újra valami komolyabbat kell majd lépni, amely megnyugtatja az összes a befektetéseit Európában tartó államokat, vállalatokat és egyéneket. (besznye)

9. R: – A miskolci közgyűlés szerint szabálytalanságok történtek a tavaly augusztusi, 3 halálos áldozatot követelő paneltűz vizsgálatakor. Emiatt kapott megrovást a városi tűzoltóparancsnok, Alföldi Attila. Ezt Káli Sándor, MSZP-s polgármester jelentette be. Példákat is sorolt arra, hogy szakértők szerint a vizsgálatnak milyen hiányosságai voltak. Káli Sándor: – Széleskörűben kellett volna ezt ellátni, több lakásra kiterjedően, a szigetelés leégése, ezzel kapcsolatban kellett volna olyan adatokat is felvenni, amelyek nem történtek meg. (besznye)

10. Ezek az utak honismereti műhely jellegűek, ahol a résztvevők a főszereplők, mert a hely szellemét költeményekkel, tájba illő zenével idézzük fel. És a költeményeket, ahol ott hangzanak el, ahol íródtak, pl. a Szeptember végén ott szavalja el egy résztvevő, ahol Petőfi írta a koltói kőasztal mellett, ezek aztán olyan mélyebb rétegeket érintenek meg, amelyek nem történnek meg egy hagyományos társas utazáson. Mert ha valaki elmegy a Niagarához az nagyon látványos, ha esetleg visszajön, ha esetleg elégedett, de sosem jön vissza boldogan. (besznye)

11. Ricardo Moniz a Győri ETO elleni hétvégi rangadó első félidejében egy elmaradt büntetőt kért számon Andó-Szabó Sándoron, miközben belépett a játéktérre, amely után a lelátóra küldték. A szövetség fegyelmi bizottsága végül írásbeli megrovásban részesítette. (közösségi)

12 A vásárhelyi Jobbik nevében szeretnék reagálni a közgyűlésben képviselőnk által felvetett, Béla cigány utcai befogadó otthonnal kapcsolatos problémákra. Egyértelműen ki kell jelenteni, hogy ezek a „menekültek” egészen más szubkultúrákban szocializálódtak, melynek következtében a helyi viselkedési normákat nem képesek átvenni. Kószó Péter alpolgármesterrel ellentétben nem gondoljuk azt, hogy városunkra kellene hárítani „az európai kultúra megismertetésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat”. (közösségi)

Az adatkeresés tanulsága, hogy elég sok olyan találat jött elő, amely valószínűsíthetően **szóban** hangzott el.

Ez természetesen egyáltalán nem azt jelenti, hogy a túlhelyesbítésnek ez a válfaja az **általában vett** beszélt nyelvre volna jellemző, hanem azt, hogy főként azokra a **formális beszédhelyzetekre** jellemző, amikor a beszélők **élőszóban** nyilatkoznak **formális** vagy **választékos** stílusban. A formális vagy választékos nyelv spontán, szóbeli használatában a legtöbb beszélőnek nincs megfelelő gyakorlata, így nem csoda, ha ilyenkor megjelennek a különféle túlhelyesbített alakok.

Ennek ellenére szép számmal akadnak **írott nyelvi** megnyilatkozások is, amelyekben az *amely* névmás az *ami* funkciójában van használva.

A nyelvhasználati zavar egyik oka az lehet, hogy a spontán besznyére jellemző vonatkozó névmás-használati szabályokat **részben felülírja az iskola**. A beszélők az *amely* és az *ami* között – legalábbis a spontán használatban – inkább stilisztikai alapon tesznek kü-

lönbséget; ezzel szemben az iskolai szabályok a különbséget a két névmás referensének jellegéhez kötik, vagyis jelentéstani, ill. nyelvtani szempontoz.

A stilisztikai és a nyelvtani-jelentéstani szempontok ütközése **nyelvi bizonytalansághoz** vezet. Ebből a kiutat egy olyan **nyelvi változás** jelentheti, melynek következtében a jövőben az *amely* és az *ami* közt **egyre inkább csak stílusbeli különbség lesz**.

Ebben a helyzetben sem szerkesztőként, sem szerzőként nem nagyon tudunk mást tenni, mint a **hagyományos szabályokhoz ragaszkodni**, legalábbis a **gondozottságra** és a **rendezettségre** törekvő szövegekben.

Ennek megfelelően tekintjük most át a táblázat példáit a vizsgált jelenség szempontjából.

Az 1. sz. példa azért figyelemreméltó, mert nem a mai nyelvből való, több mint 140 évvel ezelőtt íródott, mégis tartalmazza az e fejezetben tárgyalt hiperkorrekt formát. Ha a *sérelmek* szó egyes számban volna, még gondolhatnánk azt, hogy a *melynek* arra vonatkozik, de így, hogy egyes számban áll, arra kell gondolnunk, hogy az egész előző tagmondat tartalmára vonatkozik.

A 2. sz. példában nyilvánvaló, hogy az *amely* nem a *konkrétum* szóra vonatkozik, vagyis nem a 'kevés konkrétum' a nem meglepő, hanem az a tény, hogy eddig 'kevés konkrétumot láttunk'.

Az előzőhöz hasonlóan a 3. sz. példában nem a 'vezérlőchip' a nem meglepő, hanem annak 'választása'.

A 4. sz. példában nyilvánvaló, hogy nem a 'nyilvánosság' nem történt meg, hanem a 'nyilvánosságra hozatal'.

Az 5. sz. idézetben nem valószínű, hogy a az *amely* pusztán a *példa* szóra vonatkozna, hanem inkább arra, hogy 'igen sok ilyen példa van'.

A 6. sz. példában nem az 'önkormányzati vagyon' nem történt meg teljességgel, hanem a 'az önkormányzati vagyon felélése'.

A 7. sz. idézetben nem a 'várkastély' után maradt csak egy ép bástya, hanem a 'várkastély felgyújtása' után.

A 8. sz. idézetben nincs is a közelben olyan főnévi referens, amelyre az *amely* vonatkozhatna: nyilvánvaló, hogy az fogja a befektetőket megnyugtatni, ha az illetékesek 'valami komolyabbat lépnek'.

A 9. sz. idézetben az *amelyek* vonatkozó névmási kötőszó nem az *adatok* szóra, hanem a különféle intézkedésekre vonatkozik, ezek nem történtek meg.

A 10. sz. idézetben nem a 'mélyebb rétegek' nem történnek meg, hanem a 'mélyebb rétegeknek a megérintése'.

A 11. sz. mondatban Monizt nem a 'játéktér' után küldték a lelátóra, hanem a 'játéktérre való belépés' után.

Végül a 12. sz. mondatban nem a 'szubkultúra' következtében képtelenek a „menekültek” a helyi viselkedési normákat átvenni, hanem annak következtében, hogy 'egy egészen más szubkultúrában szocializálódtak'.

A példákban ilyen „szájbarágós” elemzésére azért van szükség, mert a hagyományos nyelvhasználati szabályt egyre gyakrabban felülírják a stilisztikai szempontok: a beszélők az *ami* névmást ilyen formális vagy választékos stílusú mondatokban nem érzik megfelelőnek. Ez a főntebb már jelzett nyelvi-stilisztikai átrendeződéshez vezethet.

Mivel azonban ez az átrendeződés még korántsem ment végbe, a hagyományos szabályt a szerkesztő szakos hallgatóknak feltétlenül ismerniük kell, sőt nemcsak ismerniük, hanem a szövegeket annak értelmében szükséges javítani.

Az órai tapasztalatok azt mutatják, hogy maguk a hallgatók is hajlamosak a hiperkorrekt formák használatára, méghozzá nemcsak az alap- és a mesterszintű hallgatók, hanem a doktoranduszok is. Ezért is nagyon fontos, hogy a szabályokkal és alkalmazásukkal tisztában legyenek.

Mivel tehát a példákban nem egy konkrét főnévre történik utalás, a megfelelő névmás mindenütt az *ami* lett volna, méghozzá **a szöveg stílusától függetlenül:**

1. ...Plahovits Márton <u>sértett a rablás alkalmával nyert bántalmazások folytán testében súlyos sérelmeket szenvedett, aminek</u> következtében 60 napig beteg volt.
2. ... <u>eddig kevés konkrétumot láttunk belőle</u> – <u>ami</u> nem meglepő...
3. Az AOpen a társaság új meghajtójának alapjául a Ricoh vezérlőchipjét választotta, <u>ami</u> nem meglepő... (sajtó)
4. ...a beszámolót az alap honlapján is <u>nyilvánosságra kell hozni</u> , <u>ami</u> szintén nem történt meg.
5. ... <u>igen sok ilyen van</u> , <u>ami</u> akár a forrásoldalról mutatkozó vitával... függ össze...
6. ...az önkormányzatok <u>rákényszerülnek arra, hogy feléljék vagyonukat</u> , <u>ami</u> még nem történt meg teljességgel, de a folyamat elkezdődött.
7. ...Acton császári tábornok a várkastélyt <u>felgyújtatta</u> , <u>ami</u> után csak egy ép bástyája maradt.
8. ...itt az elkövetkező pár hónapban újra <u>valami komolyabbat kell majd lépni</u> , <u>ami</u> megnyugtató az összes a befektetéseit Európában tartó államokat...
9. Széleskörűbben kellett volna ezt ellátni, több lakásra kiterjedően, a szigetelés leégése, ezzel kapcsolatban <u>kellett volna olyan adatokat is felvenni</u> , <u>amik</u> nem történtek meg.
10. ...ezek aztán <u>mélyebb rétegeket érintenek meg</u> , <u>ami</u> nem történik meg egy hagyományos társas utazáson.
11. ... <u>belépett a játéktérre</u> , <u>ami</u> után a lelátóra küldték. (közösségi)
12 ... <u>ezek a „menekültek” egészen más szubkultúrákban szocializálódtak</u> , <u>aminek</u> következtében a helyi viselkedési normákat nem képesek átvenni.

Amint a figyelmes olvasó észrevehette, a 10. idézetben nem volt elég a névmást kicserélni, egyéb beavatkozásokra is szükség volt. A mondat nyilvánvalóan beszélt nyelvi. A vonatkozó névmás többes száma arra utal, hogy a szerzője csakugyan a *rétegek* szóra akart utalni, pedig a mondat értelméből kiindulva egyértelmű, hogy ez rossz ötlet volt.

A túlhelyesbítésre való hajlandóságot elősegítheti, hogy vannak esetek, amikor a névmás egy konkrét főnévre is vonatkoztatható, így látszólag az *amely* megfelelő, valójában azonban mégis inkább az egész tagmondat tartalmára vonatkozik:

1. Ezzel kapcsolatban azonban a lapunknak nyilatkozó diplomata elmondta: szomszédos államok az EBESZ szabályai szerint nem küldhetnek résztvevőket hasonló misszióba, ezért a magyar részvételnek is kicsi az esélye. Ehhez ugyanis a belső szabályt módosítani kellene, amely után minden Jugoszláviával szomszédos állam jogot formálhatna a részvételre, például Albánia is. (sajtó)
2. Több mint kétmilliárd forintot utaltak át a nyereség reményében megtévesztett üzletek egy valójában nem is működő, holland alapítású tőzsdeügynökség számláira. Az ügyletek kevés kivételtől eltekintve néhány hónap után a befektetett teljes összeg elvesztésével végződtek, amely után még panasszal sem élhettek a megbízók. Az SZBEI Vizsgálati Főosztályától kapott információink szerint két holland üzletember, Rob van T. és Rob van K. a karibi Nevis-szigetről indította útjára a több országot behálózó fiktív tőzsdeügynökség-hálózatot. (sajtó)
3. A pénzügyminiszter megjegyezte, hogy a költségvetés tavaly decemberi vitája során is nagyjából ugyanezek a kifogások merültek föl az ellenzék részéről – például az, hogy elszabadul az infláció, amely nem történt meg –, így a jelenlegi kritikákat is ennek fényében kell megtárgyalni. Szászfalvi: Alig jut a kisebbségek támogatására A költségvetési törvényjavaslat Szászfalvi László MDF-es képviselő szerint nem bankárookra van szüksége az országnak, hanem államférfiakra. „Sok mindent nem lehet gazdasági mércékkel mérni, és úgy látszik a költségvetési tervezetből, hogy nem fontos a határon túli magyarok, az egyházak és a kisebbségek támogatása” – tette hozzá. (sajtó)
4. Az USA Védelmi Minisztériumának egyes számítógépei megfertőződtek egy rég ismert és terjedő féreg következtében. Az USA Védelmi Minisztériuma elismerte, hogy a hálózatába bekerült egy féreg, amelynek következtében azonnali intézkedéseket kellett hozni. Az eddig nyilvánosságra került információk szerint a rendszerbe annak a W32/SillyFCD-W féregnek sikerült bejutnia, amiről többek között a Sophos már 2007 áprilisában beszámolt, és alakított ki ellene védelmet (sajtó)
5. Ha meg akarjuk őrizni a jó viszonyt, akkor nem lehet agresszívan fellépni. Bár a támadás hozhat pillanatnyi megnyugvást, de a kapcsolatra olyan romboló hatást gyakorolna, amely után rendkívül nehéz újraépíteni azt. Az agresszió helyett a másik út az asszertivitás, az önérvényesítés, mert a legtöbb ember számára a sikeres konfliktuskezelés az, amely során a célt is elérjük, és a kapcsolatot is megóvjuk. Ilyenkor a másikat tiszteletben tartva szeretnénk érvényre juttatni a saját igazunkat. (közösségi)

Az 1. sz. mondatban valóban a 'módosítás' után formálhatnának az említett államok jogot a részvételre, csak hogy a főmondatban nem a *módosítás* főnév áll, hanem a *módosítani* főnévi igenév. A 2. sz. mondatban elvileg lehet az *amely* névmással a főmondatban lévő *elvesztés* főnévre utalni, mégsem szerencsés a szerző megoldása. Ugyanezt mondhatjuk el a többi mondatról is. Bár azok főmondatában is van a közelben olyan főnév, amelyre a névmás vonatkoztatható, s ez a vonatkoztatás nem is logikátlan, az ilyen vonatkoztatás mégis pongyolának tűnik. Minden esetben az *ami* névmást kellene használni:

1. Ehhez ugyanis a belső szabályt módosítani kellene, ami után minden Jugoszláviával szomszédos állam jogot formálhatna a részvételre... (sajtó)
2. Az ügyletek kevés kivételtől eltekintve néhány hónap után a befektetett teljes összeg elvesztésével végződtek, ami után még panasszal sem élhettek a megbízók.
3. ...például az, hogy elszabadul az infláció, ami nem történt meg...

4. ...a hálózatába bekerült egy féreg, aminek következtében azonnali intézkedéseket kellett hozni.
5. ...a kapcsolatra olyan romboló hatást gyakorolna, ami után rendkívül nehéz újraépíteni azt...

Fontos még tudni, hogy a nyelvújítók ezt a mondattípust nem kedvelik, akkor sem, ha az *ami* névmás van használva: kifogásolják, hogy ilyenkor **nincs szó valódi alárendelésről**, ezenkívül **idegenszerűnek** tartják. Helyette mellérendelő tagmondatok vagy mondatok használatát ajánlják.

<i>Álárendelés</i>	<i>Mellérendelés vagy két önálló mondat</i>
Mindennap felhív telefonon, <u>ami</u> eleinte jólesett, de most már idegesít.	Mindennap felhív telefonon; ez eleinte jólesett, de most már idegesít.
<u>Nem fogadta köszönésemet</u> , <u>amit</u> rossz jelnek tekintettem.	<u>Nem fogadta köszönésemet</u> . Ezt rossz jelnek tekintettem.
A nyelv az idők folyamán romlik, a változások csökkentik kifejező lehetőségeit, <u>ami</u> megakadályozható.	A nyelv az idők folyamán romlik, a változások csökkentik kifejező lehetőségeit. Ez megakadályozható.

A bemutatott példák **egyikében sincs szükség helyettesítésre**. Sem az, hogy a bal oldali oszlopban található mondatok nem tartalmaznak igazi alárendelést, sem az, hogy a mondattípus esetleg idegen nyelvek hatására jött létre, nem ok a helytelenítésre.

A nyelvújítók elítélő véleményét alighanem a **nyelvi purizmus**, a **nyelvi konzervativizmus**, a **nyelvi szisztemizmus** és a **nyelvi izomorfizmus** ideológiája befolyásolta. A tágabb hatókörű ideológiák közül a **nyelvi platonizmussal** is számolhatunk.

A BELVÁROSBAN HANGOSKODVA GYALOGOLT EGY NŐ, AMI ZAVARTA AZ EGYIK UTCABELIT. A FÉRFI KÉRDŐRE VONTA A ZAJONGÓT, AKI ERRE TENYÉRREL, VALAMINT KÉZITÁSKÁJÁVAL ÜTLEGLTE ÖT,

aztán elment. Öt perc később azonban már

KÉT FÉRFIGAL MENT VISSZA, ŐK ESTEK NEKI A HÁZ TULAJDONOSÁNAK,

egy 55 éves férfinak, aki az orvosi vélemény alapján súlyos sérüléseket szenvedett.

RTL Híradó
2021. október 27. · 🌐

A császári család sarja egy egyszerű ügyvédhez ment feleségül, ami felháborította a közvéleményt.

Beható **empirikus** kutatások nélkül, pusztán a példamondatok alapján is teljesen egyértelmű, hogy ez az álvonatkozó mondattípus **széleskörűen használatos** főként a **választékos** és a **formális** stílusban, de a **bizalmas** stílustól sem idegen.

Az ilyen típusú mondatok esetében az álvonatkozó mondat **gördülékenyebb**, mint a mellérendelő vagy mint a két önálló mondat, ezért az **álvonatkozó megoldást érdemes előnyben részesíteni**, kivéve, ha inkább darabos szöveget szeretnénk létrehozni.

Vannak viszont – különösen a formális stílusú fogalmazásokban – esetek, amikor az **álvonatkozó** mondat **nehézkés**, kevésbé természetes, ezért olykor érdemes megfogadni a nyelvvelők tanácsát és más megoldáshoz folyamodni.

Például az alábbi mondatban az *amit* magyarázó vagy következtető kötőszóval javasolják helyettesíteni:

<i>Álalárendelés</i>	<i>Mellérendelés</i>
Alkotmányértő tevékenységgel gyanúsítják, <u>aminek következtében</u> házkutatást rendeltek el nála.	Alkotmányértő tevékenységgel gyanúsítják, <u>emiatt</u> házkutatást rendeltek el nála. Alkotmányértő tevékenységgel gyanúsítják, <u>ennélfogva</u> házkutatást rendeltek el nála. Alkotmányértő tevékenységgel gyanúsítják, <u>ezért</u> házkutatást rendeltek el nála.

Ebben a mondatban fogalmazási szempontból valóban jobbak, **természetesebbek, gördülékenyebbek a javasolt megoldások**, különösen a harmadik, a legegyszerűbb.

Persze ha **hangsúlyosan formális** stílusú szöveget vágyunk létrehozni, nyugodtan alkalmazzuk a „kevésbé szabályosnak” tartott megoldást, mert nem igaz, hogy kevésbé szabályos lenne: **éppoly szabályos**, mint a javasolt mondat típusok, csak ebben az esetben **nehézkés, nehezebben érthető**, mint a mellérendelő változatok.

c) Az *ami* és az *amelyik* közötti ingadozás

Ebben a funkcióban az *amelyik* használatára eddig mindössze egyetlen példa jött elő. Ezt már főntebb olvashattuk az egyik idézetben, de ott nem ez volt a téma, így újra idézzük a mondatot:

És hát mondjuk a törvénykezdeményezés joga nem illeti meg az egyes európai parlamenti képviselőket, amelyik ugyancsak különlegessé teszi ezt a testületet, hiszen parlamentnek hívhatjuk-e az olyasmit, amelyben a képviselők nem kezdeményezhetnek törvényjavaslatot. (besznye)

Ez a szövegrészlet alighanem csakugyan szóban hangzott el (ez nem szükségszerű, mert a „beszélt nyelvi” alkorpusz sajnos hangosított, vagyis felolvasott írott nyelvi szövegeket is tartalmaz), ennek tudható be rendezetlen mivolta. A ma érvényesnek tartott norma szerint itt is az *ami* névmást kell használni:

4. ...a törvény kezdeményezés joga nem illeti meg az egyes európai parlamenti képviselőket, ami ugyancsak különlegessé teszi ezt a testületet...

Az *ami* szerepében megjelenő *amelyikre* a nyelvőrök valószínűleg még nem figyeltek fel; lehetséges, hogy újabb keletű jelenségről van szó. Itt is arra gyanakodhatunk, hogy a beszélők az *ami* névmást próbálják elkerülni, mivel nem érzik elég formálisnak vagy választékosnak, vagyis ezt a jelenséget is besorolhatjuk a **túlhelyesbítés** esetei közé.

Egyelőre tehát ez az egyetlen példánk arra az esetre, amikor az *amelyik* **egész tagmondat tartalmára** vonatkozik. Természetesen jelenleg ezt a használatos **hibásnak** kell tekintenünk, és mások kéziratában javítunk, attól függetlenül, milyen stílusú és milyen minőségű a szöveg. Ha a mellékmondat a **főmondat egészére** vonatkozik, szintén az *ami* névmás használata felel meg a hagyományos szabályoknak.

& A MELLÉKNÉVI ÉS A HATÁROZÓSZÓI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

Az előző alfejezetekben főnévi vonatkozó névmásokkal foglalkoztunk, az *amely*, *aki*, *amelyik*, *ami* névmásokkal, az ezekkel kapcsolatos váltakozásokkal.

Ebben az alfejezetben egy-egy melléknévi és határozószói vonatkozó névmást nézünk meg, az *amilyent* és az *amikort*.

1. Az *amilyen* névmás használata

Az *amilyen* vonatkozó névmás jellemző módon **alárendelő mondatokban** használatos kötőszóként:

Olyan finom lett a lecsó, amilyen még nem volt soha.

Olyan erős kávét főzök neked, amilyet csak akarsz.

Olyan telefont vettem neked, amilyenre vágytál.

Amilyen a mosdó, olyan a törülköző.

Olyannak kell szeretned

amilyen, vagyok és nem olyannak, amilyennek te szeretnéd hogy legyek!

Ezt a használatot **kifogástalannak** tartják a nyelvújítók.

A nyelvújítóknek ezt az értékítéletét természetesen mi is elfogadjuk. Az *amilyen* **közömbös** stílusértékű, úgyhogy **bármilyen stílusú** szövegben használhatjuk.

Amikor az *amilyen* **hasonlító mellékmondatban** található, a *mint* kötőszó is állhat mellette; a *mint* kötőszó nélküli és *mint* kötőszós formák váltakoznak egymással:

mint kötőszó nélkül

Olyat kérek, amilyen a bátyámé.

Olyanná szeretne válni, amilyen az edzője.

mint kötőszóval

Olyat kérek, mint amilyen a bátyámé.

Olyanná szeretne válni, mint amilyen az edzője.

A nyelvőrök a *mint* kötőszót ilyenkor **fölöslegesnek** tartják, de **nem hibásnak**.

Korrektebb lenne azt mondani, hogy a *mint* kötőszó ilyenkor **nélkülözhető**. Úgy is mondhatjuk, hogy a *mint* kötőszó használata **vagylagos**. Ha a beszélők fölöslegesnek éreznék, nem használnák.

Nézzünk meg először néhány példát a *mint* kötőszó nélküli változatra az MNSZ2-ből!

Nekem megmutatta a pisztolyát is. A budiban tartotta. Pókhálókba gabalyodott acélkék legyek lógtak le a budi mennyezetéről, és kicsi fehér lemezdarabok formájában hullott a mész. Tenyérbe simuló fegyver volt. Nem gyerekjáték. És nekem megmutatta a golyókat is. Akkor már pattanásos volt; hegyes állú, csontos arcán két olyan <u>lyuk</u> , <u>amilyent</u> másoknál csak slukkolás közben láthat az ember. (Tar Károly)
A legelső osztályom ballagásakor kaptam egy gyűrűt, melyet ma is szívesen viselek. Vallom, hogy a gyerekek olyanok lesznek, <u>amilyenekké</u> neveljük őket. A mi pályánk nagyon nehéz, sok ember együttes munkája kell ahhoz, hogy sikeres legyen. Az iskolaigazgató önmagában nem sokra juthat, ha kollégái nem segítik, csak a kollektívák összefogásával lehet vinni valamire. (sajtó)
Egy olyan tagozatosításnak, <u>amilyent</u> 1959-ben ránk erőszakoltak, ismertek a következményei, ebből ma már nem kérünk, és ezért óhajtjuk most, amikor a történelem talán megcsillantotta a reményt, megtalálni az önálló oktatási rendszer megvalósításának módját, amely csakis úgy képezhet egészet, ha annak csúcsa, vagyis a felsőoktatás is önálló. (tudományos)
A vizsgálatot a teljesítményellenőrzés módszerével végeztük, az eredményesség megítélésére helyeztük a fő hangsúlyt. A nyilvántartási tevékenység hatékonyságának és gazdaságosságának megítélésével csak részlegesen és olyan mértékben foglalkoztunk, <u>amilyen</u> mértékben a gyűjthető adatok ezt lehetővé tették. A kérdélemzés módszerével, az ellenőrzési programban feltett kérdéseket lépésről-lépésre megválaszolva közelítettük a vizsgálat céljaként kitűzött fő kérdés megválaszolását. (hivatalos)
Ez teljesen független. Az egyetlen követelmény, hogy az újság be legyen jegyezve annál a bizottságnál, amely bizonyítja, hogy például nem hírlevenírlől, vagy egy vállalkozásnak a lapjáról van szó, hanem olyanról, <u>amilyet</u> az újságárusoknál kapni. (besznye)
Mivel gyerekkorunkban íródik az úgynevezett „sorskönyv”, ami természetesen nem egy teljesen megváltoztathatatlan dolog, de igenis nagyon nagy önismeret, önfejlesztés, és önmagunk megváltoztatásának a igénye elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy ne olyanok legyünk, <u>amilyennek</u> neveltek bennünket. (fórum)
Egyszer majd eljön a nap, amikor a szíved konfliktusba kerül a büszkeségeddel. Olyan véres és olyan heves harc lesz, <u>amilyen</u> csak az igaz szerelemért vívott háború lehet. (közösségi)

NÖVÉNY

Olyan fagy jön, amilyen rég volt Magyarországon: erre jobb lesz felkészülni

Most pedig következzenek olyan példák, amelyekben *mint* kötőszót is találunk!

Egy munkásházba, nővérem albérletébe jutottam, s az első csillagos estén, lábmosás közben a verandán megéreztem a széngáz szúrós szagát, belefészkelődött a levegőbe, a petúniák, dáliaik illatába. Ez a munkáslakás nem volt szegényes, nem olyan, <u>mint amilyeneket</u> a munkáslakótelepekről hallottunk a múltból. Tiszta volt és virágoskertes, söprött és locsolt udvarú. Még a szegényebbek is tiszták, virágosak. (Ágh István)
Esztétikailag a produkcióink persze támadhatóak lehettek volna, hiszen nem voltak tökéletesek, de nagy volt a konszenzus színpad és nézőtér között. Most ahhoz hasonló előadásokat, <u>mint amilyeneket</u> mi csinálunk, Pesten is lehet látni, de azért amikor a fővárosban vendégszerepelünk, még mindig van „ahaélmény”. Kaposvárott sok tehetséges fiatal játszik, <u>olyanok, mint amilyenek</u> mi voltunk egykor, csak nincsenek annyira jó helyzetben. (sajtó)
A hidrogén környezetre gyakorolt hatásának mérlege szempontjából az a döntő: honnan nyerhetünk áramot a vízbontáshoz. Ha az áram előállításához olyan fosszilis energiahordozókat használnak, <u>mint amilyen</u> a szén, a földgáz vagy a kőolaj, az erőművek még több káros anyag kibocsátásáért lesznek felelősek. (tudományos)
A Ptk. 276. §-a megteremti a megtérítési igény biztosítékait is, kimondja ugyanis, hogy amennyiben a kezes a jogosultat kielégíti, annyiban reá száll a követelés, az ezt biztosító és a kezességvállalást megelőzően keletkezett jogok, valamint a végrehajtási jog. A kezes helyzete nem válhat rosszabbá annál, <u>mint amilyen</u> a kezesség elvállalásakor volt. A kezesnek tehát törvényes érdeke fűződik ahhoz, hogy ha a kötelezett helyett teljesít, a kötelezettel szemben megtérítési igényét sikerrel érvényesítse. (hivatalos)
Ördöge van, eltalálta, de magam is úgy érzem, hogy a legutolsó találkozásunk óta nem egyszerűen néhány hét telt el, és megerősítve érzem azt a korábbi, meglehetősen optimista reményemet, hogy március 9-e után semmi sem lesz már olyan, különösen nem a politikában, <u>mint amilyen</u> előtte volt. (besznye)
Három rossz dolog van a motorozásban: szinte semmit nem lehet vele szállítani, de ez megoldható. Nagyon játszik a rossz idő, főleg az eső. Ez igazán csak öltönyös munkánál számít, ha nem lehet előtte öltözködni. A legrosszabb viszont, hogy könnyű lopni. Nagyon szeretnék egy olyan motort, <u>mint amilyet</u> az OLI emlegetett, csak hát nem tudom hol tárolni. (fórum)
Ó, igen, a tibeti! Sokat elmond a viszonyunkról, hogy ezt kifejejtettem... Szóval végszükség esetén ez is szóba jöhet, bár szerintem nem nyerünk vele annyit hűtés szempontjából, <u>mint amilyen</u> kényelmetlen tud lenni. De azért essen szó erről is, köszi! De csak nagy gyerekekkel, nagyon rövid távra, és ébren. (közösségi)

**EGY OLYAN KÜLÖNLEGES
SZEMÉLYNEK, MINT
AMILYEN TE VAGY I**

**AMIKOR TALÁLSZ VALAKIT, UGYANOLYAN
MÉRETŰ AGYBAJJAL, MINT A TIED**

SZERENCSÉS VAGY 😊

Nemcsak az idézett példák, hanem a nem idézettek is azt mutatják, hogy nincs érezhető jelentésbeli vagy stilisztikai különbség a két változat között.

A nyelvhasználó **tetszése szerint** választhat a kötőszós és a kötőszó nélküli forma közt. Empirikus kutatások híján nem tudjuk, van-e esetleg apróbb stilisztikai vagy jelentésbeli különbség a két forma között, ezért egyelőre azt tudjuk ajánlani: mindenki válasszon a változó két változata közül **tetszése szerint**, a **nyelvérzékére** támaszkodva.

2. Az *amikor* váltakozása más kötőszókkal

Az *amikor* névmás **többféle mondattípusban** használatos kötőszóként. Nem mindegyiknek azonos a megítélése a nyelvújító irodalomban, ezért külön-külön alfejezetekben nézzük meg az egyes típusokat.

A) Az *amikor* névmásnak idővonatkozása van

1. Az *amikor* elsősorban az **időhatározói mellékmondat** kötőszava. Sajátossága, hogy szemben több más vonatkozó névmással, ennek még **nem avult el** a rövidebb *mikor* alakja sem.

Akkor szép az erdő, <u>mikor</u> zöld.
Akkor szép az erdő, <u>amikor</u> zöld.
Akkor találkoztunk utoljára, <u>amikor</u> még mind a ketten egyetemre jártunk.

Jelzői mellékmondatokban is használatos úgy, hogy **időt jelentő szóra vonatkozik**:

Eljött (az) a <u>nap</u> , <u>amikor</u> búcsúznunk kell.
Eljött az az <u>idő</u> , <u>amikor</u> cselekedni kell.
Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>mikor</u> megérkezel.

A nyelvújítók az *amikor* kötőszó használatát mind a két esetben **kifogástalannak** tartják, mivel használata mind a kettőben összhangban van a kötőszó „eredeti” jelentésével, tehát valamilyen módon **időre vonatkozik**.

A nyelvújítói értékítéssel természetesen egyetértünk, de megjegyezzük, hogy az elfogadás alapja tehát a **nyelvi originalizmus**, ill. tágabban a **nyelvi konzervativizmus**, továbbá a **nyelvi izomorfizmus**, **nyelvi logicizmus**, ill. tágabban a **nyelvi racionalizmus**, valamint a **nyelvi szisztemizmus** ideológiája.

Valójában nem azért kell kifogástalannak tartanunk a fenti mondatokat, mert ezekben az *amikor* „eredeti” jelentése érvényesül, hanem azért, mert magyar anyanyelvű beszélők tömegei használják ezt a formát anélkül, hogy bárki fennakadna rajta. A megítélés alapja tehát a **nyelvi uzualizmus** és a **nyelvi normalizmus** ideológiája.

2. A nyelvőrök arra is felhívják a figyelmet, hogy némely esetben **váltakozás** van az *amikor* és a határozóragos *amely* névmás között:

<i>amikor</i>	<i>amely</i>
Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>amikor</u> megérkezel.	Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>amelyen</u> megérkezel.
Soha nem felejttem el az évet, <u>amikor</u> megismertelek.	Soha nem felejttem el az évet, <u>amelyben</u> megismertelek.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a váltakozása csak a **választékos** és a **formális** stílusban van meg, a **bizalmas** stílusban az *amely* névmást nem használjuk ilyen helyzetben. Ehelyett inkább csak az *amikor* névmás használatos, esetleg az *amikor* az *ami* és az *amelyik* kötőszó ragos változatával váltakozik:

<i>amikor</i>	<i>ami</i>
1. Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>amikor</u> megérkezel.	Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>amin</u> megérkezel. Alig várom azt a <u>napot</u> , <u>amelyiken</u> megérkezel.
2. Soha nem felejttem el az <u>évet</u> , <u>amikor</u> megismertelek.	Soha nem felejttem el az <u>évet</u> , <u>amiben</u> megismertelek. Soha nem felejttem el azt az <u>évet</u> , <u>amelyikben</u> megismertelek.

Nem tudni, hogy bizalmas stílusú szövegekre mennyire jellemző a 2. sz. mondathoz hasonló megoldás, de a kérdést érdemes lenne empirikusan vizsgálni.

Vannak olyan pillanatok az életben, amikor olyannyira hiányzik nekünk valaki, hogy ki szeretnénk őt szakítani az álmainkból és úgy igazából meg szeretnénk ölelni!

Néhány hiteles példa az MNSZ2-ből az *amikor* használatára:

A fémes héjszerkezet, amit a hídszerkezetek íveit átíró gerendastruktúra tart, végeredményben két koncerttermet és egy közjük ékelt kamaratermet fog össze. Záródása nagyvonalú közösségi teret alkot, amiben könyvtár, kávézó és a jegypénztárak kerültek. Mérnöki technológia és építészeti esztétikum lenyűgöző párosítása ez, aminek részletei megunhatatlanul gazdag egészé állnak össze. Jellemző, hogy a központ tárva-nyitva volt a kései órán, amikor ott jártam, pedig csak éppen zenekari próba zajlott a nagyobb teremben, ami természetesen egy kis karzatról megtekinthető volt. (sajtó)

Mindig azért, ezért tartom sorsdöntő lépésnek a 2005-ös évet, amikor megszűnnek az egyetemi, főiskolai felvételi vizsgák, okafogyottá válik az a felfelé mutogatás ami a középiskolákban, de aztán legyűrűzött egészen az óvodáig. Arra kényszerítette a pedagógusokat, hogy valami hihetetlen elvárásoknak próbáljanak megfelelni és megfeleltetni tanítványaikat. Olyan elvárásoknak amiknek ők sem akartak, de hát a felelősségük ott volt. (besznye)

Tehát a hordozókendő nevében is benne van, hogy hordozó kendő. A kengurut is hordozónak találták ki. A kocsi ülés is kocsi ülésnek találták ki. Tehát ezeket az eszközöket arra kellekne használni amire kitalálták őket. Lehet, hogy nagyon kényelmes, hogy a gyerek ott van mellettem. Lehetnek napok, lehetnek fél órák, amikor a gyerekek jól tesz, hogyha a szülő mellett van, a szülő testmelegét érzi, de hozzászoktatni azért nem szabad, mert leszoktatom akkor esetleg az önálló mozgásról ami pedig az egészséges mozgásfejlődéshez nélkülözhe-

tetlen. (besznye)
Szerintem mindenki ismeri önmagát, azaz mindenkinek vannak olyan <u>pillanatai</u> , <u>amikor</u> szembesül önmagával. Aztán ha nem tetszik, tudatosan vagy reflexszerűen leküldi újra a mélybe, és jönnek a szokásos hazugságok. Pár éve olvastam egy pszichológiai kutatás eredményét, miszerint egy „átlagos” (ez nem tudom mi) ember naponta kétszázszor (200) hazudik és, hogy ennek a 70%-át önmagával szemben „követi el” (?). A szerző azt állította, hogy hazugság és önámítás nélkül az ember nem tud élni; az igazság felszínre kerülése gyakran öngyilkossághoz vezet. (fórum)
Az étvágycsökkenés oka lehet a nagy meleg is. Kinek van kedve olyankor enni. Nálunk is vannak <u>napok</u> , <u>amikor</u> Ubi alig-alig eszik, ilyenkor megkínálom egy kis forralt vízzel, esetleg gyümölcslével, mert igazán a kiszáradás lehet veszélyes. Sajnos a saját tapasztalatból tudom, hogy milyen könnyen megszokja a cumisüveget a baba, és ha egyszer rászakott nincs az az ember aki rávegye újból a sokkal strapásabb szopásra. Én egy idő után kénytelen voltam lefejni az anyatejet és üvegből etetni Ubit. Sajna ezt nem lehet túl sokáig bírni. (fórum)

Néhány hiteles példa az MNSZ2-ből az *amely* használatára ilyen helyzetben:

2009 lehet az utolsó év, <u>amelyben</u> a Half-Life játszódhat, mivel a naptárakra „200X” van írva dátumként. (tudományos)
Ugyan melyik nap is lenne jobb a Szabadságtorony alapkövének elhelyezéséhez, ha nem az a <u>nap</u> , <u>amelyen</u> országunk kikiáltotta függetlenségét, mondta ez alkalomból George Pataki, New York állam kormányzója, akitől az ötlet származik, hogy Szabadságtoronynak kereszteljék el az új épületet. (besznye)
Június 19-ét, azt a <u>napot</u> <u>amelyen</u> 1991-ben elhagyta hazánk területét az utolsó szovjet katonája 2000-ben Salamon László, Orosházi György és Gémesi György képviselők javaslatára az országgyűlés nemzeti emléknapra a magyar szabadság napjává nyilvánította. Ezen a napon adják át a Magyar Szabadságért díjat minden évben olyan személynek, aki az elmúlt évtizedekben nagyban hozzájárult Magyarország függetlenségéhez, illetve aki alkotó munkájával a magyar megmaradását szolgálta. (besznye)
A legértékesebb idő a <u>pillanatot</u> <u>amelyben</u> élsz. (közösségi)

Néhány hiteles példa az MNSZ2-ből az *ami* használatára:

Ez egy ikerregény tulajdonképpen. Tehát az egyik szálon a lengyel menekültekről, az üldözött lengyel népről, az elárult lengyel népről szól, akiket földönfutóvá tett a két szélsőséges hatalom. Teljes egyetértésben és elfoglalta a területét. A másik pedig a Karol Wojtyła aki szegénységben, roppant egyszerű emberként kezdi el a tanulmányait Krakóban. Pont abban az <u>évben</u> , <u>amiben</u> kitör a háború. (besznye)
Munkanapokat számold, és ne a napokat. Pl. most van 4 munkaszüneti <u>nap</u> , <u>amin</u> nem történik semmi se a szervizben sem. 1. oda kell érni; 2. sorra kell, hogy kerüljön; 3. megnézik, hiba megvan; 4. alkatrészt várnak; 5. megjavítják; 6. visszaküldik. Ha ez nálad 15 napba beleférne a sok munkaszüneti napokkal + gondolom, bemegy naponta 1000 hibás termék... (közösségi)
Ha belegondol a háromszor 8-asba, ez önmagában abszurd dolog, ez egy politikai reklámszöveg volt mindig is. A 8 óra munkán mit értenek, a 8 óra főfoglalkozású, kereső <u>munkát</u> , <u>amit</u> végeznek. Mi a 8 óra pihenés, gondolom a 8 órányi alvást jelenti. Marad 8 <u>óra</u> , <u>amiben</u> az ember közlekedik, tanul, mosogat, gyereket nevel. (besznye)

Hiteles példák az MNSZ2-ből az *amelyik* használatára:

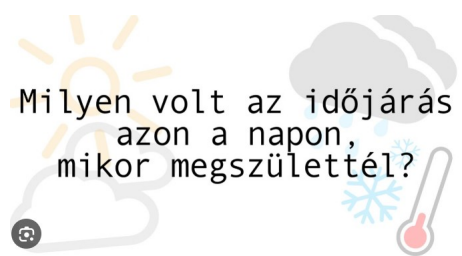
Óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő a felvételt bármikor kérheti, az újonnan jelentkezők fogadása a nevelési évben folyamatosan történik. A gyermek abban az évben, amelyikben az ötödik évét betölti, az óvodai nevelés keretében folyó iskolai életmódra felkészítő foglalkozáson köteles részt venni. Óvodai felételre a meghirdetett időpontban a lakóhely alapján körzetileg illetékes önkormányzati vagy nem önkormányzati óvodában lehet jelentkezni. (sajtó)

2005-ben a Toto elkészítette az eddigi legszemélyesebb és legenergiusabb albumát, a Falling In Between-t. (Ez 2006. február 10-én jelent meg a boltokban, ugyanazon a napon, amelyiken a Toto Londonban megkezdte világkörüli turnéját új albumuk anyagával. A 2006/2007-es évet végigtornézták, szinte minden országban felléptek.) A 2007-es párizsi koncert váratlanul megjelenik CD-n (még 2007-ben), és DVD-n (2008 elején.) (tudományos)

De ha egészséges fegyverviselt ember lennék, aki beállhat a sorba, akkor is húzódnék tőle, hogy a magam meggyőződéséért másokat életük elvesztésére biztassak. Sőt be kell vallanom, hogy abban az órában, amelyikben a forradalom kitört, én Budapesttől kétszáz kilométerre arról írtam cikket, hogyan éljenek bölcsen az írók a váratlanul rájuk szakadt szabadsággal. Ebben, igaz, benne volt az is, hogy igyekezzenek a szabadságot a munkássággal és parasztsággal megosztani, de az egész cikk célja mégis inkább a felelőtlen beszéd megzabolozása volt. (Németh László)

A második ökölvívó olimpiai bajnokunkról elnevezett Énekes István ifjúsági emlékvverseny megkezdődött Budapesten az első versenynappal. A sorsolást, és a technikai értekezletet követően tizenhat pár küzdelmeire került sor az első napon, amelyen Ollári Norbert, és Csizsár Zalán szoros meccseket húzott be.

Milyen volt az időjárás azon a napon, mikor megszületted?

"Azon a napon, amikor megértettem, hogy csak azt viszem magammal, amit megélek, elkezdtem azt élni, amit magammal akarok vinni."

GYAKORIKÉRDÉSEK.HU Új kérdés Vételten » Társadalomtudományok és bölcsészet

Kezdőoldal » Tudományok » Társadalomtudományok és bölcsészet » Kb hány ember születhetett...

Listva 2

Üzeneteid

Kérdéseid

Saját kérdéseid 1

Kb hány ember születhetett azon a napon, amelyiken én? (Az egész Világon)

Figyelt kérdés

A példák is alátámasztják azt a tényt, hogy az *amely* névmási kötőszó használata ilyen helyzetben a **formális** és a **választékos** stílusú szövegekre jellemző; a **bizalmas** stílusú szövegekben az *amikor*, az *ami* vagy az *amelyik* használatos. Az *amelyik* névmás a **formális** és **választékos** stílusú szövegekben sem okoz stílustörést, legfeljebb kissé jelölt; a **kevésbé formális, kevésbé választékos, kiegyenlített** és **bizalmas stílusú** szövegekbe pedig tökéletesen beleillik.

E három közül az *amely* mellett a nyelvművelők – amint jeleztük – az *amikort* is elfogadják, a szöveg stílusától függetlenül, mivel **időre** vonatkozik.

B) Az *amikor* névmásnak nincs idővonatkozása

1. Az *amikor* kötőszónak nem feltétlenül van idővonatkozása; vannak esetek, amikor valamilyen **más körülményre** utal.

<i>amikor</i>	<i>amely</i>
Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amikor</u> lehetőség van a differenciálásra.	Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amellyel</u> lehetőség van a differenciálásra. Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amelynek révén</u> lehetőség van a differenciálásra.
Ez olyan cél, <u>amikor</u> küzdenünk kell.	Ez olyan cél, <u>amelyért</u> küzdenünk kell.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* a bal oldal oszlopokban található mondatokat helyteleníti.

Valójában az első mondat helyénvaló az *amikor* kötőszóval is, de a **bizalmas** stílusba illik jobban, míg a javasolt megoldás **formális** stílusba való.

A második mondat viszont **ügyetlen fogalmazású**, még a (gondozott vagy rendezett) **bizalmas** stílusú szövegben is **javításra szorul**. A nyelvőrök által ajánlott forma valóban megfelelőbb, de csak **formális** vagy **választékos** stílusú mondatokban helyénvaló.

Ez esetben is választhatjuk az *ami* és az *amelyik* névmást is, csak éppen a nyelvőrök ezek használatát nem támogatják.

<i>ami</i>	<i>amelyik</i>
Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amivel</u> lehetőség van a differenciálásra.	Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amelyikkel</u> lehetőség van a differenciálásra. Kidolgozták a jutalmazás olyan módszerét, <u>amelyiknek révén</u> lehetőség van a differenciálásra.
Ez olyan cél, <u>amiért</u> küzdenünk kell.	Ez olyan cél, <u>amelyikért</u> küzdenünk kell.

A **kiegyenlített** vagy **kissé bizalmas** stílusú mondatokba az *ami* vagy az *amelyik* forma jobban illik, mint az *amely*. A **választékos** stílusban pedig váltakozás van az *amely*, az *ami* és az *amelyik* közt. A formális stílusba leginkább az *amely* illik.

2. A *Nyelvművelő kézikönyv* – amint jeleztük – az *amikor* ilyen használatát kerekén elutasítja, **hibásnak, kerülendőnek** ítéli. A *Nyelvművelő kézikönyv* (NyKk. I. 1983: 210) differenciáltabban közelíti meg a kérdést: **elfogadható** tartja az *amikor* kötőszó használatát, olyankor, amikor annak a főnévnek, amelyre vonatkozik, a „jelentése közel áll az idő fogalmához (*eset, körülmény, állapot* stb.)”:

<i>amikor</i>	<i>amely</i>
A feszültségnek ebben az állapotában, <u>amikor</u> az ember mindenre éberem figyel, másképp múlik az idő.	A feszültségnek ebben az állapotában, <u>amelyben</u> az ember mindenre éberem figyel, másképp múlik az idő.

Ennek a mondatnak tehát mindkét változatát elfogadja a *Nyelvművelő kézikönyv*, amivel természetesen mélységesen egyetértünk.

Az *amikor* kötőszót tartalmazó változat **közömbös** stílusértékűnek tűnik, bármilyen stílusú szövegben használható. Ezzel szemben az *amelyben* kötőszót tartalmazó mondat inkább a **formális** stílusba illik.

Ha tehát azt akarjuk, hogy szövegünk **erősebben formális** legyen, az *amely* kötőszót érdemes választanunk.

Talán ezt az esetet képviselik az MNSZ2-ből idézett alábbi mondatok:

De azért kényes kérdés ez; kényesebb dolog a versolvasás, mint gondoljuk. Különösen napjaink lírájában, amikor is, szerintem nagyon helyesen, egy tömörítő, jelzésekkel és ugrásokkal teli, elvontabb kifejezésmód vált uralkodóvá, szemben az ötvenes évek kérdve kifejtő didaxisával. (Lengyel Balázs)

Én a szentségtörést abban az értelemben gondolom, hogy mondjuk én igyekeztem olyan szituációkat is elemezni, amikor a felszín arról szól, hogy a családtagok mindegyike tényleg valódi jó szándékkal közelít, és nagyon-nagyon segíteni akar. És ugyanakkor ezt, ha lélektanilag elemezzük, azt látjuk, hogy a saját szorongásuk csökkentésére törekszenek, a saját lelküknek az egyensúlyba helyezésére, és hogy ennek érdekében tolják, nyomják, húzzák, vonják a beteget, aki jó szándékkal szintén mindent elvisel. (besznye)

Másnap, amikor elmentem érte, hát azzal kezdtem a táborvezetőnek, hogy most ezt ne vegye magára, mert ilyen előfordul, hogy a gyereket haza kell vinni, meg úgy látszik, az én gyerekeim egy ilyen típusú, hogy még talán elkapkodtuk ezt a táboroztatást, ne vegye magára, és nem vele van a problémám, viszont az, hogy egy 12 éves gyerek, bent tölti a 11-12 éves lányoknál az éjszakát, mondtam neki, hogy elfogadhatatlannak tartom. Számon kértem, hogy ez hogyan fordulhatott elő, hogy nem vették észre, amikor hatfős szobákban vannak a gyerekek. (besznye)

Tehát meg kell előzünk, tehát én azt mondom, hogy egy hatósági munka az talán szürke, nem annyira látványos, mint egy hősi mentés. De szerintem minél több ilyen szürke, aprólékos hatósági munkát végzünk el, annyszor kevesebbszer kell hősi mentésekre. Talán ön is emlékszik a képre, amikor derékig érő lúgos vízbe gázolnak a tűzoltók, hogy kimentsék az embereket. Vagy emlékszik azokra a szörnyű képekre, amikor a három gyerek a West Balkánban az életét veszítette a tömegben. (besznye)

Sandrin részt vett a mohácsi csatában is, melyben Bánffy János nádornak, akinek a lovát kilőtték alóla, átengedte saját lovát, hogy azzal menekülhessen el. Bánffy ezért Sandrinnak Baltavár birtokát adta ajándékba. Sandrin lova hiányában török fogságba került a csata után, de 1530-ban kiszabadult. 1532-ben I. János nemesi rangra emelte, és címerébe az a

jelenet került, <u>amikor</u> a nádort segíti fel a lovára. (tudományos)
A vaszan matematikusai önálló munkával továbbfejlesztették a kínaiaktól átvett algebrai és numerikus technikákat (pl. Horner-séma). Szei Takakazu tíz évvel megelőzte Leibnizet, <u>amikor</u> bevezette a determinánsokat. A vaszan problémafelvetésekből állt, amelyek a matematikai analízist, a számtant, a kombinatorikát, a számelméletet és a geometriát érintették. (tudományos)
Másfelől – akkor nem volt erről polémia, érdekes módon – egy régebbi időszakában az Alkotmánybíróságnak volt egy olyan eset, <u>amikor</u> az Alkotmánybíróság az egyházi felsőoktatás finanszírozásáról döntött, és közismert, hogy az Alkotmánybíróság akkori tagjainak jelentős része egyébként az egyházi felsőoktatásban vett részt, és tanítottak különböző egyházi felsőoktatási intézményekben. Azt gondolom, hogy itt is fölvethető az elfogultság kérdése, de ezzel sem foglalkozik sem a mostani javaslat, sem az eddigi ide vonatkozó szabályok. (hivatalos)
Demokrácia az, <u>amikor</u> országimázst építünk, és a magunk képére formáljuk az országot. Demokrácia az, <u>amikor</u> minden nő belenézhet reggel a borotválkozó tükörbe. Demokrácia az, <u>amikor</u> Torgyáné is lehet a Fradi meg Várszegié is, de Torgyánon nem lepődünk meg. Demokrácia az, <u>amikor</u> családtagjainknak szerezhetnénk ugyan többmilliárdos állami megrendelést is, de nem szerzünk. Demokrácia az, <u>amikor</u> nem hagyjuk, hogy az ellenzék vizsgáló bizottságokkal zilálja szét a parlament munkáját, ellenben megvizsgáljuk, hogy mit csinál az ellenzék. Demokrácia az, <u>amikor</u> internacionalista bolsevik kutyából nem lesz nemzeti demokratikus szalonna. Demokrácia az, <u>amikor</u> internacionalista bolsevik kutyából nemzeti demokratikus szalonna és polgári miniszter lesz. Demokrácia az, <u>amikor</u> a koalíció pártjai az előző kormányzati ciklusokkal összehasonlítva példászerűen működnek együtt, és még inkább demokrácia az, <u>amikor</u> a példászerű koalícióhoz pártok sem kellenek. Demokrácia az, <u>amikor</u> nem untatjuk a közt beszerzésekkel, hanem beszerezzük, ami kell, attól, akitől kell, annyiért, amennyiért kell. (sajtó)
A szülők 275, a tanulók 650 panaszt adtak be, míg 322 beadvány pedagógusoktól, intézményvezetőktől érkezett tavaly. Az oktatási jogok biztosa szerint ezekben hasonló típusú ügyekkel találkoztak, mint korábban, így a testi fenytés, a fizikai agresszió folyamatosan jelen van a közoktatásban, áldozat és elkövető pedig bármelyik fél lehet. Csökkent viszont azoknak az ügyeknek a száma, <u>amikor</u> a diákoknak olyan szolgáltatásokért kell fizetniük, amely egyébként ingyen járna. (sajtó)
Tudja, hogy mit akar az élettől, és hogy mennyit várhat el magától. Nem a festék, vagy a ruha teszi vonzóvá, hanem a fellépése: ragyog, tündököl, képtelenség elmenni mellette. Tisztában van azzal, hogy butaság a tökéletest keresni, mert olyan nincs. Olyan viszont van, <u>amikor</u> találsz valakit, aki elfogad úgy, ahogy vagy. Hiszen legbelül valójában mindannyian arra vágyunk, hogy azért szeressenek, amilyenek vagyunk. Érezni, hogy „elég az, ami vagyok”... (közösségi)
Pár csatorna eltűnt vagy eltűnik, de tudunk róla, a kivizsgálás és javítás folyamatban. Jelenleg két lehetséges ideiglenes megoldás van: vannak esetek, <u>amikor</u> egy egyszerű áramtalanítással megjavul, más esetben a TV Paprikára kell váltani, és visszajönnek az csatornák. (közösségi)

Az idézett mondatokba bele lehet látni, hogy jelentésük közel áll az idő fogalmához, körülményt, állapotot, esetet fejez ki. A példák közül egyik sem erősen választékos vagy erősen formális stílusú, de ez véletlen is lehet, mivel az ilyen mondatok összekeresése nagyon időigényes, s a találatoknak csak egy apró töredékét sikerült áttekinteni.

3. Azokban az esetekben, melyekben (amikor ☺) a főnévnek, melyre az *amikor* névmás vonatkozik, **a jelentése nem áll közel az idő fogalmához**, az *amikor* névmás használatát a *Nyelvművelő kézikönyv pongyolaságnak* nevezi.

Lehetséges, hogy olykor valóban **gondatlan fogalmazásra** vall az *amikor* névmás használata, sajnos azonban a kézikönyv egyetlen példával sem illusztrálja ezt az esetet.

A kérdést empirikusan nem vizsgáltuk, de a véletlenszerűen megtekintett példákból úgy tűnik: **nem könnyű eldönteni, hogy egy-egy mondatnak van-e idővonatkozása**, s hogy volta-képpen hogyan is kellene az adott mondat helyességét megítélni, ha a nyelvművelő szabályhoz tartanánk magunkat.

Ám nem is érdemes ezzel foglalkoznunk sem nyelvhasználóként, sem szerkesztőként, mivel a **nyelvművelői szabálynak, ill. tanácsnak nincs valóságalapja**, csupán a fentebb már említett nyelvi ideológiák állnak mögötte: a **nyelvi izomorfizmus**, a **nyelvi originalizmus**, ill. tágabban **nyelvi konzervativizmus**, továbbá a **nyelvi logicizmus**, ill. tágabban a **nyelvi racionalizmus**, valamint a **nyelvi szisztemizmus**.

Az *amikor* helyénvalóságának megítélésénél olyan esetekben, amikor nincs vagy alig van idővonatkozása, alapvetően a **nyelvérzékünkre** érdemes támaszkodnunk. Amikor használatát pongyolának érezzük, **gondozott** és **rendezett** szövegekben érdemes más megoldást választanunk. Ha viszont nem érezzük pongyolának, nyugodtan használhatjuk, s természetesen mások kéziratában sincs okunk „bántani”.

Vagyis alapszabályként ezt fogalmazhatjuk meg: ha az *amikor* mellett más megoldás is létezik, valószínűleg a másik megoldás illik jobban a **gondozott**, ill. **formálisabb, választékosabb** beszédbe.

C) Az amikor a főmondat tartalmának egészére vonatkozik

1. Vannak olyan esetek is, amikor (amelyekben ☺) az *amikor* névmás **a főmondat tartalmának egészére** vonatkozik. Ez hasonló ahhoz az esethez, amikor az *ami* névmás használatos ilyen értelemben (l. fentebb a *Váltakozások a főnévi vonatkozó névmások körében* című fejezet 6 B) alfejezetét, melynek címe *A főmondat egészére való utalás*). Az így szerkesztett mondatok – a nyelvőrök szerint – itt is a **mellérendelésre** emlékeztetnek.

Már együtt ült az egész népes társaság, amikor felpattant az ajtó.

Ezt a mondattípust viszont – szemben azzal, amelyben az *ami* névmás használatos – a nyelvművelők **egyértelműen elfogadják**, nyilván azért, mert „legjobb íróink műveiben is gyakran előfordulnak”, vagyis a **nyelvi belletrizmus**, ill. tágabban a **nyelvi elitizmus** ideológiája alapján:

Mire már szinte belekábultak a sok találgatásba, mit is csinálhat Balázs? Hova tűnt el? Mit akar?... beállított a szobába egy öreg zajdás parasztasszony. Együtt ültek mindnyájan, s

megbeszéltek még egyszer az egész esetet, mikor egy vén parasztasszony csak benyitotta az ajtót. (Móricz: Nem élhetek muzsikaszó nélkül)

Kavaczký a díványon heverészett, és éppen azon elmélkedett, hogy tulajdonképpen roppant unalmas dolog az egész élet, amikor Poprád, a lompos fehér kutya, jelt adott magáról. Jelezte, hogy ő is a világon van. Két első lábával felkapaszkodott az ablakpárkányra, és teljes szívvel, odaadással vonított a holdra, amelyet éppen észrevett barangolásában. (Krúdy: A podolini kísértet)

Néhány példa az MNSZ2-ből:

Az olasz már távozni készül, amikor megérkezik Toldi. Szőrcsuháját és ósdi fegyvereit látva, inkább tűnik barátnak, mint Magyarország hősének. A nép nem ismeri fel, kinevetik és fegyverhordozóját, Bencét majdnem meglincselik. Toldi hosszú kemény küzdelemben megöli az olasz vitézt, azzal lóra pattan és Bencével együtt elviharzik a helyszínről. A sokféle találgatásnak, hogy ki lehet az ősz barát, Pósfalvi vet véget, aki a király tudtára adja, hogy a csuklyás vitéz a holtak vélt öreg Toldi. (tudományos)

– Zdrasztvujtye – jelent meg Sean Connery a t.alattjáró hídján, de azonnal meghalt, mert 1000 méter mélyen mégsem tanácsos kinyitni a zárófedelelet. – Mennyi van még hátra? – kérdezték a társak G.-t, akinek időközben Odüsszeusz-szakálla nőtt. – Ah, mily szózat röppent ki fogad kerítésén? – kérdezett vissza G. görög akcentussal. – Nem érdekes, főnök. – Helyes, feleslegesen nem ugatunk – zárta le a témát G. Már órák óta csak húztak előre sejtelmes víz alatti fényárban úszva, amikor egy mocsárhoz értek. (fórum)

A nap a felhők mögül elő-elő bújt, de összegezve kicsit borús volt az idő. A kedvem viszont semmi nem ronthatta el, se Colin, se jó pofizás. Szerencsére a Colinos ügy sem tudott túlzottan felhúzni a tegnapi nap folyamán. Gondolataim közben kiléptem a szobámból, amikor Jane megjelent a fürdő ajtajánál. Csöndes léptekkel elindult felém, hogy senkit ne ébresszen fel, majd hatalmas mosollyal megállt előttem. Én szintén vigyorogtam és megvakartam az arcom. (közösségi)

Halottnak nyilvánították, feltámadt / Majdnem egy órára leállt a szíve az ohiói férfinak, már búcsúztak tőle, amikor életjeleket mutatott. (közösségi)

A nyolcvanéves bácsika feleségül vesz egy 25 éves leányzót. Eljön a nászéjszaka, a feleség – gondolván hogy férjét elfárasztotta a ceremónia – külön hálósobában készül nyugovóra térni, amikor kopogtatnak az ajtón. Az öreg az, befekszik a felesége mellé. Mikor végeznek, jó éjszakát kíván az arának, majd eltávozik. A menyasszony már majdnem elalszik, amikor ismét kopogtatnak. (közösségi)

A kis Zsófia nem túl jeles tanuló, különösen hittanból gyenge. Egyik nap éppen hittanórán ülnek, amikor a tanár feltesz neki egy kérdést: – Na, Zsófia, meg tudod mondani, ki teremtette a világot? Zsófia gondterhelten ül a helyén, emlékei között kutat, de nem nagyon talál, amikor a mögötte levő padban Pistike megszúrja egy tűvel. (közösségi)

Ez a vicc is az MNSZ2-ben, annak „közösségi” alkorpuszában található:

A villamos kiindul a megállóból, mikor is egy ember a kocsni után ered, majdnem felugrik rá, de a kerekék alá esik és azok levágják az egyik kezét és lábát. De ő csak ugrál a villamos után és a maradék kezével elkapja a fellépő korlátját, de megint a kerekék alatt köt ki és elveszti a másik kezét és lábát is. Hason csattogva kígyózik a szerelvény után és foggal sikerül elkapnia a lépcsőt, felhúzza magát a peronra, amikor is egy utas megkérdezi őt: – Uram, érdemes volt ilyen veszteségek árán elérnie ezt a járatot? – IGEN! JEGYEKET BÉRLETEKET ELLENŐRZÉSRE KÉREM ELŐVENNI!!!

2. A *Nyelvművelő kézikönyv* olyankor sem kifogásolja az *amikor* használatát, amikor **okadó (magyarázó) mellékmondat** élén áll, főleg kérdő főmondat után.

Miért ment el kirándulni, amikor beteg volt?

Ez az engedékenység eléggé meglepő, tudva, hogy olyan sok esetben helytelenítik a hagyományos kifejezőeszközöket „új” jelentésben. Ráadásul az idézett mondat egyértelműen ☺ kétértelmű: **1.** 'ha egyszer beteg volt', **2.** 'akkor, amikor beteg volt'.

Szép dolog, hogy a nyelvőrök ennek ellenére nem kifogásolják ezt a használatot. Ez a **nyelvi belletrizmus**, ill. a **nyelvi elitizmus** ideológiájának erősségére vall.

Természetesen egyetértünk azzal, hogy ez a forma **kifogástalan**, de valószínűnek tartjuk, hogy inkább a **bizalmas** és esetleg a **választékos** stílusban gyakori, a **formális** stílusba jobban illenek a lehetséges alternatív megoldások:

Miért ment el kirándulni, amikor beteg volt?

Miért ment el kirándulni, ha egyszer beteg volt?

Miért ment el annak ellenére kirándulni, hogy beteg volt?

Miért ment el beteg kirándulni?

A **gondozott** megfogalmazás **formális**, sőt **választékos** szövegekben is inkább a **pontosabb** fogalmazású változatokat ajánljuk használni, a **bizalmas** stílusú szövegekbe viszont tökéletesen beleillik az **amikor**. Ugyanakkor az **alternatív** megoldások **közömbös** stílusértékűek, így a **bizalmas** stílusban **választási lehetőségünk** van.

3. Külön kell kezelnünk azt az esetet, amikor (amelyben ☺) az *amikor* névmás **megengedő** mondatban található. Ezt a használatot a nyelvművelők „pongyolának” és „vulgárisnak” tartják:

amikor

Engem vittek be a rendőrök, amikor én ott se voltam.

Más kötőszók

Engem vittek be a rendőrök, pedig én ott se voltam.

Engem vittek be a rendőrök, bár én ott se voltam.

Engem vittek be a rendőrök, jóllehet én ott se voltam.

Engem vittek be a rendőrök, holott én ott se voltam.

Engem vittek be a rendőrök, noha én ott se voltam.

A kifogásolt mondat **nem pongyola**, **nem is vulgáris**, hanem **bizalmas**, **beszélt nyelvies**, bár a bizalmas stílusú **írott nyelvi** mondatokba is tökéletesen beleillik.

A javasolt megoldások is mind jók, az első kettő, mivel **közömbös** stílusértékű, bizalmas stílusú mondatokban is teljes értékű szinonimája a kifogásolt mondatnak (s így szabadon választhatunk közülük), a *holott* és a *noha* **kissé formális** vagy **választékos**, de a **besznyében** is használható, viszont a *jóllehet* **írott nyelvi**, s az **erősen formális** vagy **választékos** stílusba illik csak bele.

4. Nézzünk meg néhány példát az MNSZ2-ből azokra az esetekre, amikor (amelyekben) az *amikor* az egész főmondat tartalmára vonatkozik:

<p>A széki biztos úr azonban délre megérkezett. Boriska fehéren meredt a bátyja után betett ajtóra, de nem nyitotta ki senki sem. Zsibbadtan hallgatott mindenki. A széki biztos úr még rossz néven is vette, hogy szóra se méltatják, <u>mikor</u> pedig a halál torkából jön. – Hajszálon függött az életünk! – beszélte. – Csak a csuda mentett meg! (Nyíró József)</p>
<p>Egy másik tanácsnok így szól: – Szejfulinról azt írja, hogy Szejfulin a nép javát akarta, <u>mikor</u> pedig tudvalevő, hogy ő üzte el atyádat a trónról. Több nem is kellett az új emírnek. Rögtön kész volt az ítélet. Hidmeget el kell fogni, fiát besorozni katonának, és pedig büntetőosztagba! Hidmegnek sikerült elmenekülni. Átjutott a szomszédos országba, Afganisztánba, ahol elhalt felesége rokonai éltek. (sajtó)</p>
<p>A 80 éves nagymama a The Timesnak arról beszélt, hogy első éves testnevelési főiskolás unokáját mindig is kigúnyolták férfias külseje miatt, és azért, mert egyedüli nőként tagja volt a helyi futballcsapatnak. „Engem ez nem nagyon zavar, mert én tudom, hogy ő nő, én neveltem fel” – közölte a falujában elért nagymama. „Az előfutam után felhívott engem, és azt mondta: 'azt hiszik, hogy férfi vagyok'. Mit tehetek, ha férfinak vélik, <u>mikor</u> pedig nem az? (sajtó)</p>
<p>A becsapódó meteoritok száma időben meglehetősen változékony. A kérdésem arra vonatkozott, hogy miért pont Ni port vártok, <u>amikor</u> a meteoritoknak az csak az egyik (kis) összetevője. A mennyiséget illetően most lusta vagyok utána számolni, de pl. a Föld elég sok égből jött anyagot tud beépíteni a talajba és az óceánokba. (fórum)</p>
<p>Én a szoci intézményrendszeren (kisdobos, úttörő, komszomol, párt, szakszervezet) kívül szocializálódtam, így sok mindent másképp látok. Nem mondanám, hogy az előző rendszer gyereke vagyok (ill. a mostohagyereke voltam). Úgy tűnik, hogy egyesek igen lassan felejtnek, ill. hardware hiba miatt eleve képtelenek felejtetni. Demszkynek tényleg nincs erkölcsi alapja a kormány szemére vetnie az erőteljes centralizációt, <u>amikor</u> ő ugyanazt csinálja már 9 éve. (fórum)</p>
<p>A Teremtés könyvében azt olvashatjuk, hogy „nem jó az embernek egyedül”. Ezt ugye maga Isten állapította meg, ezért teremtette az embernek a társat, akivel egy test lehet. Ő sem várhatja el, hogy úgy éljek, mintha társam lenne, <u>amikor</u> pedig nincs. Az a jó, ha az embernek társa van. Ez nem vitás. Normális ember törekszik is erre. (fórum)</p>
<p>Milyen programot használ a robotodban? Azok a felvételek, amelyeket én játszom le, soha nem érik el a gyülekezetenél azt, hogy itt imádkozzanak. – Nem telepítettem semmiféle programot. Csak megtanítottam Sallehuddint arra, amit én tudok, a többi magától sajátította el. – He? Ez egy gép, Daud. – Meglehet. De Sallehuddin muszlim, imám. Az imám levegő után kapkodott. – Ez istenkáromlás, Daud! – Az lenne? Megtanítottam neki a sahadát, a tanúságtételt, és az iszlám útját követi. Még imádkozik is? Hogyan lehetséges ez, amikor nem tudja elvégezni a mosakodás szertartását? (közösségi)</p>
<p>A YouTube tele van h*lyékkal, többen is töltögetik a tonert, <u>amikor</u> nincs értelme... Sőt gyárilag is töltik a videón, minden további nélkül. Én is h*lye vagyok, mert anno a korábbi Samsung ML-2165W-t is töltöttem, minden probléma nélkül. Feladom, te vagy a nap okoskája... Egyébként azért is parttalan a vitád, mert linkeltem teljesen kompatibilis 2500-as cseretonert is 8000 Ft körül... azaz ha Te satu is vagy hozzá, egy laikus számára is olcsón cserélhető még így is a toner (fényhengerrel együtt). (közösségi)</p>
<p>Így aztán érthető, hogy miért szenved oly sok gyermek és fiatal izületi gyulladástól, <u>amikor</u> életkoruk egyáltalán nem indokolná. Ugyancsak többen jártak úgy ismerőseim körében, hogy a Hepatitis B vakcina után gizdává váltak a korábban mokány, izmos fiatalok. Az oltási kötelezettséget előíró paragrafus alkotmányos sértő, sárba tapos több nemzetközi egyezményt, de még magát az egészségügyi törvényt is szembeköpi. Az egészségügyi törvény bevezetője szerint ugyanis az Országgyűlés az egyén és a nemzet jólléte, egészsége érdekében és szolgál-</p>

latában, felelősségtől ihletve törvénykezik – nos, az oltási kötelezettség mindezzel homlokegyenest ellentétes. (közösségi)

Miért állunk hát kint a szélben, amikor olyan könnyen biztos menedéket találhatunk az Úrnál? Meneküljünk hát hozzá, és találjuk meg nála a teljes békességet. A bajok szélfúvása gyakran mindent elsodró viharrá fokozódik. Ami erősnek és állandónak látszott, meginog a szélviharban, és földi reménységeink egymás után omlanak össze. De a mi Urunk Jézus, a dicsőséges Emberfia olyan biztos menedék a számunkra, hogy semmiféle vihar nem sodorhat el bennünket. (közösségi)

Nem nehéz belátni, hogy annak megállapítása, pontosan milyen jelentéstani viszony van a két tagmondat közt, még iskolázott beszélőknek sem könnyű feladat. Így aztán **éltszerűtlen** elvárni, hogy a beszélők meg tudják különböztetni a nyelvőrök által helytelennek ítélt eseteket a szerintük elfogadhatóktól.

Ebből következően a legjobb, amit tehetünk, hogy a **nyelvérzékünkre** támaszkodunk, mások kézirataiba pedig nem javítunk bele, kivéve, ha esetleg jelentéstani okokból zavaró volna az *amikor* használata, s így nagyon pongyolának éreznénk.

& A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK NYELVTANI KÉRDÉSEI

1. A vonatkozó névmások számbeli egyeztetése

A) Az egyeztetés szabálya

Az alapszabályt a *Nyelvművelő kézikönyv* (NyKk. II. 1985: 1258) a következőképpen fogalmazza meg: „A mellékmondatot bevezető *(a)ki, (a)mi, (a)mely, (a)minő* stb. vonatkozó névmási kötőszó számban általában megegyezik azzal a főmondatbeli főnévvel, amelyre vonatkozik.”

Megkaptuk az iratokat a minisztériumtól, amely az értekezletet előkészítette.

Ebben a mondatban az *amely* névmás a *minisztérium* szóra vonatkozik, s ezért azzal egyezik személyben.

Megkaptuk a minisztériumtól az iratokat, amelyekkel az értekezletet előkészítették.

Ebben a mondatban viszont az *amelyekkel* névmás az *iratokat* szóra vonatkozik, azért kerül többes számba a névmás.

Az egyeztetés elmaradása **fogalmazási botlásnak** tekinthető, például ebben a részletben:

Az iratok a *Visitationes Canonicae* sorozat (VFL I.1.8.) kiegészítő forrásai. Azokat a jogszokásokat és joggyakorlatokat tartalmazza, amelyek pontosan és jogérvényesen a *Visitatio Canonica* c. kötetekben lettek megállapítva, tehát azokat az iratokat, amely az egyes plébániák jogviszonyait állapítják meg. (egyházmegyei hatóság iratai)

A második mondat első részében a vonatkozó névmás egyeztetve van a főmondatbeli főnévvel (*jogszokásokat és jogszabályokat..., amelyek*), ám a folytatásban az egyeztetés elmarad (*azokat az iratokat, amely*); nyilván pusztán figyelmetlenségből. Az ilyen botlásokat természetesen minden gondozottságra vagy rendezettségre törekvő írott nyelvi szövegben **javítunk**, különösen ha **formális, választékos** vagy **kiegyenlített** stílusú.

B) A számbeli egyeztetés elmaradásának esetei

a) Ha a főnévnek nincs mennyiségjelzője

A számbeli egyeztetés fönti szabályának követése **csak az írott nyelvben kötelező**. A **beszélt nyelvben** természetesebb az **egyeztetés nélküli** forma, ha a vonatkozó névmás **nem nominativusban** áll.

A fentebbi mondat **besznyére** átültetve így hangzik:

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
Megkaptuk a minisztériumtól az <u>iratokat</u> , <u>amivel</u> előkészítették az értekezletet.	Megkaptuk a minisztériumtól az <u>iratokat</u> , <u>amikkel</u> előkészítették az értekezletet.

Az egyeztetés hiányát ilyen esetben a *Nyelvművelő kézikönyv* „merőben helytelennek” minősíti, ugyanakkor elismeri, hogy még írók is elkövetik ezt a „hibát”, sőt az egyeztetés nélküli formák már „belopakodtak” a sajtó és a tudomány nyelvébe is.

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
A nedvességtől penészes falakat bámulta, <u>amit</u> már megvilágított a virradat.	A nedvességtől penészes falakat bámulta, <u>amelyeket</u> már megvilágított a virradat. A nedvességtől penészes falakat bámulta, <u>amiket</u> már megvilágított a virradat.
Olyan közönséges szavakat használt, <u>amelyet</u> rendes körülmények között szégyellt volna.	Olyan közönséges szavakat használt, <u>amelyeket</u> rendes körülmények között szégyellt volna. Olyan közönséges szavakat használt, <u>amelyeket</u> rendes körülmények között szégyellt volna.
Az idén olyan eredményeket ért el a vállalat, <u>amelyet</u> nehéz lesz megismételni.	Az idén olyan eredményeket ért el a vállalat, <u>amelyeket</u> nehéz lesz megismételni.

Szó sincs arról, hogy az egyeztetés elmaradása merőben helytelen volna, csak azok látják helytelennek, akik hisznek a **nyelvi homogenizmus** és a rosszul felfogott **nyelvi szisztemizmus** ideológiájában, úgy gondolva, hogy minden nyelvváltozatban ugyanazon nyelvtani szabályoknak kellene érvényesülniük. Ez azonban természetesen nem így van.

Az egyeztetés nélküli forma a **besznyében** és az **informális írott nyelvben természetes**, sőt a besznyében talán ez a **szabályos** (vagy az *is* szabályos, az egyeztetett mellett).

Mivel az **írott bizalmas stílusban** az egyeztetés hiánya a **rendezetlenség** benyomását keltheti, a **rendezett** és **gondozott informális írott nyelvben** az egyeztetett formákat érdemes használni, kivéve ha nem számít, hogy a szöveg rendezett-e vagy rendezetlen.

A **választékos** és a **formális** írott nyelvben viszont az egyeztetés hiánya inkább **nyelvbtlásnak** tekintendő, s mások kéziratában is **javítandó** – nemcsak a **gondozott**, hanem a **rendezett** szövegekben is.

Valószínű, hogy **írók** szövegében is **nyelvbtlásról** van szó, hacsak nem a szereplők beszélt nyelvi stílusát akarják így érzékeltetni.

Az, hogy az egyeztetés nélküli formák bekerülnek a szépirodalom nyelvébe, a sajtónyelvbe és a szaknyelvekbe, arra vall, hogy már az olvasószerkesztők sem veszik mindig észre a botlást, annyira elterjedt. Mindazonáltal a **rendezett** és **gondozott** szövegekben még ma is indokolt az egyeztetés nélküli formákat egyeztetettek javítani.

Idézzünk most néhány egyeztetés nélküli példát az MNSZ2 „szépirodalmi”, „sajtónyelvi” és „tudományos” alkorpuszából, tehát olyan szövegekből, amelyekbe (ahova) az egyeztetés nélküli formák nem nagyon valók.

Az alábbi példákban az *amely* névmás egyes számban áll, és többes számú főnévre vonatkozik:

<p>1. Nem éreztem át eléggé, hogy azon pillanatnyi <u>helyzetek</u>, <u>amelybe</u> az élet vitája sodor, – hogy azok a potenciális energiák, amelyek pillanatnyi helyzetekből adódnak, hogy ezek sokkal többször döntik el sorsunkat, mint az, hogy igazunk van-e, vagy sem (Füst Milán)</p>
<p>2. Nem tagadom, maradnak <u>dolgok</u>, <u>amelyben</u> bizonyára soha nem fogunk egyetérteni (kései Pilinszky, Lukács irodalomértése), de ez szemernyt sem változtat elragadtatásomon. Milyen boldogan közöltük volna mi is – bár az egész Orpheusz-szám nagyon jó; iratok is róla a HOLMIban. (Lengyel Balázsnak írott levélből)</p>
<p>3. Kérésünkre a tévesz vezetősége ellenőrizte a főágazat által végzett <u>munkákat</u>, <u>melyből</u> a szétozott többletjövedelem származott. Valós teljesítmények álltak mögöttük, az árelle-nőrzés is mindent rendben talált. Megkérdezték a minisztériumnál, hogy ki lehet-e fizetni ekkora pénzeket. – Miért ne? – kérdeztek vissza. – Magyarországon a jövedelmeknek nincs megszabott felső határunk. (Moldova György)</p>
<p>4. Sose fogja elmondani Annuskának, hogy a papa azon a napon még írt neki, madárnyel-ven írt, azt írta, hogy Árpádnál keresse a küldeményét. A Csider utcai ház emlékéért, a Jenő ártatlan szívéért, a képért, amelyet Annuska a műhelyről rajzolt, a <u>könyvekért</u>, <u>amellyel</u> Jenőt meg a mamát elsiratta, fusson az Árva. Ha Annuska életrajzot ír, ne kelljen beleírnia, hogy a mostohatestvére rabló. (Szabó Magda)</p>
<p>5. Talán a sárgás színű földből áradt, talán a göcsörtös tőkékből, talán a hajlatok szögéből, abból, ahogy a felszín hullámai metszették egymást vagy ahogy egymásra borultak, talán a célirányos, higgadt, bevált <u>mozdulatokból</u>, <u>amellyel</u> ki-ki a dolgát végezte, talán csak a biza-lomból, amelyet az ember magába vetett, talán mindebből együtt vagy külön-külön. (Oravecz Imre)</p>
<p>6. Elítélem a költői nagyzólást, veszedelmesnek tartom azokat a mesés <u>várakozásokat</u>, <u>amellyel</u> romantikus ifjúkorukban sokan annyira beoltják magukat, hogy később minden szociális munkára, minden közönséges életformára alkalmatlanokká válnak, elítélem azok-nak a siránkozását, akik alkotóművészi pályára „mennek”, elítélem, illetve sajnálom azokat, akik a különlegesség, a csodabogárság beteg és ártalmas felfogásához ragaszkodva egyrészt olyanféle (egyáltalán nem tiszteletteljes) distancíaérzést keltenek a közönségben, épelmé-jű, normális, mihozzánk nagyon hasonló embertársainkban, mint amelyet – a tisztelettel tetézve – a papok és a templomok keltenek, másrészt pedig lassanként parazitáivá, sajnos csak koldus parazitáivá süllyednek egy hazug idealizmusnak, parazitáivá minden írói érdek-képviseletnek. (Szabó Lőrinc)</p>
<p>7. Ez egy igen lassú folyamat, hiszen meg kell lenni egyrészt az igénynek, hogy lehessen szelektív gyűjtés, másrészt rendelkeznie kell az államnak a megfelelő <u>gépekkel</u>, <u>amellyel</u> a szelektálta hulladékot kezelni tudják – tehát pl. külön kukásautó. De van már egy csomó kezdeményezés (és egy csomó jó civil szervezet, amelyik ezzel foglalkozik), úgyhogy re-mény, az van... (sajtó)</p>
<p>8. Jean-Claude Trichet, az Európai Központi Bank (EKB) első embere hétfőn az Európai Par-lamentben bejelenti azokat a <u>javaslatokat</u>, <u>amellyel</u> az eurózóna jegybankja elejét venné a mostanihoz hasonló adósságválság kialakulásának – értesült a Financial Times (FT). (sajtó)</p>
<p>9. A tét nem kevés, hiszen a családi kasszából éves szinten több tízezer forint, önkormány-zatok esetében tízmilliós nagyságrendű összeg takarítható meg, nem beszélve a pozitív környezeti <u>hatásokról</u>, <u>amely</u> az energiatermelő erőművek csökkenő károsanyag- és CO2-kibocsátásában érhető tetten. (sajtó)</p>

<p>10. Abban mind a négy termék gyártója megegyezik, hogy a gumicukorról, ha már muszáj bármit is elárulni, semmiképp ne adjanak olyan <u>információkat</u>, <u>amely</u> egy hétköznapi ember, pláne a fő felhasználó, egy gyerek számára értelmezhető volna, sőt, a nulla információs blokkot még úgy is helyezték el kivétel nélkül a csomagolóanyagon, hogy a körülbelül 2 pontos betűk (vö.: egy igen kicsi apróhirdetés szövege négy pontos betűvel szedett) az át-látszó zacskón nagyítóval se legyenek olvashatóak. (sajtó)</p>
<p>11. Napjainkban a gazdasági krízis miatt minden vállalkozás igyekszik csökkenteni kiadásait. E téren fontos szerepe van az informatikának, amely képes konkrét megtakarításokat termelni. A sok költségcsökkentő technológia között kiemelt fontossággal bírnak a <u>webes konferenciák</u>, <u>amellyel</u> a cégek lefaraghatják utazási kiadásait. (sajtó)</p>
<p>12. A leggyakoribb <u>formák</u>, <u>amellyel</u> gyakran találkozhatunk, a szorongás és a depresszió. Régebben ezeket neurotikus rendellenességnek vagy neurózisoknak nevezték. Ezeket a kifejezéseket és a többi olyant, mint „idegösszeomlás”, „mentális összeomlás” manapság ritkán használják, mivel az elmeorvosok szerint ezek a címkék pontatlanok, és nem mondanak semmit az okról és okozatról. (tudományos)</p>
<p>13. Takamoto beszélt egy kollégájával, aki voltaképpen dándog tenyésztő volt. Miután megtudta, hogy melyek azok a <u>tulajdonságok</u>, <u>amellyel</u> egy versenyen egy dándog nyerhet, Takamoto hozzálátott ezen szabályok „megsértéséhez” és megtervezte Too Much figuráját görbe lábakkal, kettős tokával valamint más nem megszokott tulajdonságokkal. (tudományos)</p>
<p>14. A különböző betegségek számáról (gyakoriságáról) a szekszárdi GYÓGYINFOK-tól szerzhetők be adatok, mert azok oda minden kórházból és rendelőintézetből befutnak, ám nincsenek a háziorvosok által kezelt betegek között. Arról nem is szólvá, hogy számosan szenvednek olyan <u>betegségekből</u>, <u>amellyel</u> orvoshoz sem fordulnak. A honi helyzet láttán az a véleményem, hogy a sok baba közt elvész a gyermek. (tudományos)</p>
<p>15. Érdekes volt hallgatni az MSZP vezérszónokát, illetve az SZDSZ-es vezérszónoklatot. Keresték azokat az új szlogeneket, új <u>kulcsszavakat</u>, <u>amellyel</u> pótolni tudták volna a keresztény társadalomszemléletet, de végül is mindnyájan oda lyukadunk ki, hogy a szolidaritás, a szubszidiaritás, a közjó szolgálata, az igazságosság, az emberi boldogulás... (hivatalos)</p>
<p>16. Tehát a születek, a születések és a házasságok alacsony száma közötti összefüggés – véleményem szerint – mégiscsak egyértelmű. Mindezek az adatok is alátámasztják azt, hogy az évről évre tapasztalható megszorító <u>intézkedések</u>, <u>amely</u> a családtámogatási rendszert és a szociális ellátórendszert érintik, nagyon kedvezőtlen hatást tud kiváltani a demográfiai helyzetre, a születések számára, a házasságkötések számára. (hivatalos)</p>
<p>17. Mielőtt Homoki János képviselő úr következő kérdését ismertetném, figyelmeztetni kell a képviselő urat, hogy kérem, máskor tartózkodjék a cím megfogalmazásában olyan <u>kifejezésektől</u>, <u>amely</u> megítélésem szerint nem tartozik hozzá a kulturált parlamenti vitastílushoz. (hivatalos)</p>

A példák stílusukat, gondozottságukat tekintve sokfélék: vannak egyértelműen gondozottságra törekvők is, erősen választékosak, mégis elmaradt az egyeztetés. Számos mondaton érződik beszélt nyelvi jellege: ha eredetileg szóban hangzottak el, könnyen érthető a botlás.

A botlást elősegítheti, ha a szerző többes számot használ ugyan, de a főnév által jelölt egyedet egységes dologként szemléli. Például a 8. sz. idézetben a javaslatokra, a 16. sz. idézetben az intézkedésekre mint javaslat-, ill. intézkedéscsomagra gondolhatott a szerző, a 9. sz. idézetben a negatív környezeti hatások egyfajta hatáseggyüttesként lebeghettek a szerző szeme előtt. A 14. sz. idézetben nem lényegesek a konkrét betegségek, hanem csak a közös tulajdonságuk, hogy olyanok, amelyekkel nem szoktak orvoshoz fordulni, ezért érthető, hogy a szerző egységként szemlélve őket, botlásképpen egyes számban használta a névmást.

A 16. sz. idézetben a szerző aztán meg is maradt az egyes számnál, így egy további egyeztetési hibát is elkövetett (a *tud* igének többes számban kellene állnia), pedig előtte már van egy egyeztetett ige, az *érintik*. Lehet, hogy a parlamenti képviselő spontán módon fogalmazott, vagy pedig nem tartotta magát pontosan az előre leírt szövegéhez.

Ha tehát „az ördög ügyvédjeként” mentséget kellene találnunk ezekre a botlásokra, azt mondanánk – egyfajta „értelmi egyeztetésről” van itt szó, nem merő hibáról. Ez persze nem azt jelenti, hogy ezeket a botlásokat javítás nélkül kellene hagyni.

Vannak olyan esetek is, amikor más jellegű tényezők segíthették elő a botlást:

1. Például sokkal olcsóbb és gyorsabb volna, ha egy kivizsgálás kedvéért a betegnek nem kellene napokra-hetekre befeküdnie egy kórházba. – A kanadai tapasztalatok alapján a szervezési megoldás adottnak látszott: újjá kellene éleszteni a mátrixkórházakat, mely ismertebb nevén „szanatóriumi rendszer”-ként igen jól működött egészen az államosításig. (Moldova György)

2. Hagyományosan minden évre megfogalmazzák a rendezvény aktuális mottóját. A városok a mottóban megfogalmazott központi gondolatsor köré szerveznek programokat, amellyel a város lakóinak tájékoztatását és tudatformálását próbálják elérni. (tudományos)

Az 1. sz. idézetben Moldova – mondhatni – a *szanatóriumi rendszer* kifejezéssel egyeztetette a vonatkozó névmást; persze nem azzal kellett volna, hiszen az a *mátrixkórházak* többes számú formára vonatkozik. A 2. sz. idézetben a szerző arra gondolhatott, hogy a programok szervezésével próbáltak tájékoztatást és tudatformálást elérni, vagyis két különböző szerkezet volt a tudatában, s a kettő összevegyült:

A városok a mottóban megfogalmazott központi gondolatsor köré szerveznek programokat, amelyekkel a város lakóinak tájékoztatását és tudatformálását próbálják elérni. (tudományos)

A városok a mottóban megfogalmazott központi gondolatsor köré szerveznek programokat, amivel a város lakóinak tájékoztatását és tudatformálását próbálják elérni. (tudományos)

Fontos még, hogy az **egyeztetést nem javíthatjuk gépiesen**, oda kell figyelni a mondat **tartalmára**, mivel **a vonatkozó névmás nem mindig a közvetlenül előtte álló szóra vonatkozik**, vonatkozhat egy korábbira is, mind például az alábbi idézetekben:

1. Egy műanyagból öntött milánói dómocská nemcsak anyagánál-nagyságánál fogva háborzongató, hanem mert létrehozó értelme (térbelseje) hiányzik. Pontosan annyit ér, mint egy csinosan faragott kulacs a népművészeti boltokban, amely tömör fából készült (sőt kevesebbet). (Nemes Nagy Ágnes)

2. Később, eltávolodva ettől az elsődleges lelkiállapottól, komolyan és megfontoltan azt az értéktöbbletet kereste erkölcsben, gondolkodásban, művészetben, társadalmi és gazdasági megoldásokban, amely önmagának és a többségi nemzetnek is a legjobb, sőt átsugárzik még az anyaországba is! (Csoóri Sándor)

3. Bár tökéletes megoldást a hotline működtetői szerint sem lehet kidolgozni a fotók lelop-hatatlanságának megoldására, a MyVIP-nél már elérték, hogy a szájtra feltöltött képek kívülről, más honlapról meghívva ne jelenjenek meg – ezzel számos olyan oldárról eltűntek a képek, amely kifejezetten az adatlapok cikizésére szakosodott. (sajtó)

4. Az osztályvezető elmondta: az idei év bevallása során, amelyre 2012-ben kerül sor, lehetőség lesz az 'adónyilatkozat' alkalmazásával még egyszerűbben bevallani az adóköteles jövedelmeket, amely ha nem is söralátét méretű, de jóval kisebb lesz az eddig megszokott bevallásoknál. (sajtó)

5. Tuancsing Pej, a kínai tudományos akadémia Kuangcsou Biomedicina és Egészségügyi Intézetének a kutatója olyan vektorral juttatta be a sejtekbe a pluripotenciát biztosító géneket, amely – a korábban használt retrovírusvektorral ellentétben – nem épül be a sejtben lévő genomba. (tudományos)

6. Az albumot általában jól fogadták a kritikusok, amely a zenekar első olyan kiadványa volt, ahol nagy szerepet tulajdonítottak a szimfonikus hangzásnak. Az albumot meg is turnéztatta a zenekar, ahol a Tsjuder és az E-Force voltak az előzenekaraik. (tudományos)

7. Talán megnyugodtak abban, és kérem, tolmácsolják is a szakszervezetek, illetve a munkáltatói szervezetek felé, hogy az Országgyűlés talán minden frakciója kész egy olyan törvényt alkotni mind az Országos Érdekegyeztető Tanácsról, mind az ágazati párbeszéd bizottságokról, amely hosszú távon legitim módon biztosítja e fórumrendszerek működését. (hivatalos)

8. Különösen fontos, hogy 80 millió forint turisztikai marketing-költségvetésük van a térségben érintett regionális idegenforgalmi bizottságoknak, amely a kormány által átengedett forrás annak érdekében, hogy a Tiszával kapcsolatos marketingtevékenységüket erősíteni tudják. (hivatalos)

Az 1. sz. mondatban a vonatkozó névmás nem a közvetlenül előtte álló *boltokban* szóra utal vissza, hanem a *kulacs* szóra. Szórendváltással a vonatkozás egyértelműbbé tehető ugyan (*Pontosan annyit ér, mint a népművészeti boltokban egy csinosan faragott kulacs, amely...*), de az átalakításra nincs feltétlenül szükség.

A 2. és a 7. sz. idézetben ugyan nagyon messze került a vonatkozó névmás a referensétől, de a mondatok így is egyértelműek a főmondatban található utalószó miatt (a 2. idézetben az *azt*, a 7. sz. idézetben az *olyan* utalószót találjuk).

Ugyanígy utalószó egyértelműsíti a vonatkozást a 3., az 5. és a 8. sz. példában.

A befogadó a 4. sz. idézetben is rájön a világismerete alapján, hogy az *amely* az *adónyilatkozatra* vonatkozik, ez azonban birtokos jelzői helyzetben van, s emiatt a vonatkoztatás pongyolának érződik, a közlés pedig nehezebben érthető. Valamivel gördülékenyebb lenne a mondat, ha az *adónyilatkozat alkalmazásával* szerkezet *adónyilatkozattal* formára volna egyszerűsítve:

...lehetőség lesz az adónyilatkozattal még egyszerűbben bevallani az adóköteles jövedelmeket, amely ha nem is söralátét méretű, de jóval kisebb lesz az eddig megszokott bevallásoknál.

Érdeemes volna azonban a szórendet is módosítani a könnyebb megértés végett:

...lehetőség lesz még egyszerűbben bevallani az adóköteles jövedelmeket az adónyilatkozattal, amely ha nem is söralátét méretű, de jóval kisebb lesz az eddig megszokott bevallásoknál.

Ugyancsak elő lehetne segíteni a könnyebb megértést utalószó beiktatásával:

...lehetőség lesz még egyszerűbben bevallani az adóköteles jövedelmeket egy olyan adónyi-
latkozással, amely ha nem is sörlátét méretű, de jóval kisebb lesz az eddig megszokott
bevallásoknál.

A 6. sz. mondat is ügyetlen fogalmazású, itt is szórendi változtatással lehetne gördüléke-
nyebbé és könnyebben érthetővé tenni:

A kritikusok általában jól fogadták az albumot, amely a zenekar első olyan kiadványa volt,
ahol nagy szerepet tulajdonítottak a szimfonikus hangzásnak.

Most nézzünk olyan példákat, melyekben az *ami* névmást használja a szerző! Ez is egyes
számban áll, és többes számú főnévre vonatkozik.

Nagyszerű költemény a Reggel a hóhér. Pontosan megszerkesztett állapotrajz huszonhét
sorban a korabeli börtönviszonyokról, amiről hosszú memoárokat írtak, itt az egész szubli-
mációja a halálraítél, a rab, a hóhér meg a rabtartó végletében. Bár tévedés az a mértéke-
vés, mégis a tudat mélyén lapuló szadizmus kifejeződése. (Ágh István)

Térkép készül a bécsi nyilvános illemhelyekről, amiről a rászorulók akár az interneten is tájé-
kozódhatnak: a www.wien.at/ma48wc honlapon, ahol extra információként még az oda
elvezető legrövidebb útról is felvilágosítást kaphatunk. Az osztrák főváros mintegy 340 toa-
lettjét térképezték fel, elősegítve ezzel is az odalátogatók megkönnyebbülését. (sajtó)

A győzelem azért is fontos, mert túl mindenben, ott az érzés, hogy „jól kezelted a közönséget”
öröm, és azt is visszakapod, amit az edzésen gyakoroltál. Néha „elrejték” dolgokat, amit
majd előveszünk, amikor az európai koronáért vagy a magyar bajnoki címért játszunk. (sajtó)

29 ország 730 fiatalja – tizennégytől huszonöt éves korig – 11 napig lesz Budapest vendége,
hogy a közös magyar származásból kiindulva együtt elevenítsék fel az azonos kulturá-
lis gyökereket, ami meghatározza és összeköti őket, sokszor a találkozó időtartalmán túl is:
egy életre. (sajtó)

Kérdésre, miszerint sok testület nem engedheti meg magának, hogy 30 százalékkal „beszáll-
jon” a finanszírozásba, Sasvári elmondta: az az adott önkormányzat politikai döntése, hogy
támogatja-e területén a lakásépítést. Ha az önkormányzat úgy dönt, hogy igen, akkor az
adott keretre kiírja a feltételeket, amire jelentkezni lehet. (sajtó)

Este nyolckor még mindig csak egy aktivista és egy jobbkiosz szimpatizáns van abban az ózdi
kocsmában, ahol a Jobbik helyi választási rendezvényét tartják. Egyikük sem tudott
olyan visszaélésekről, amiről Gyüre beszélt. A kocsmában jelenlévők rezignáltan hallgatják az
eredményeket, nem tesznek megjegyzéseket. (sajtó)

Kialakult egy olyan viszony, hogy ők formálisan elismerik az anyaország tökéletességét,
megünneplik az ünnepeit, ovációval fogadnak mindenkit, aki onnan ide látogat, ugyanakkor
a Magyarországon kiadott újságjaikban amellet, hogy leközlük a hazai hivatalos írásokat,
megírják a Hongkongban, Tajvanon, vagy a világ más részein kiadott, és esetleg a pekingi
vezetés politikáját bíráló anyagokat is. Ilyen módon az itteni kolónia tagjai jól tudnak tájéko-
zódni az olyan dolgokról is, amiről otthon nem tudnának. (sajtó)

A prágai képviselőházban felszólaló Kurtyák Iván kárpátaljai képviselő elmondta: „szeptem-
ber 10-én lesz tíz éve Ruszinszko csatlakozásának, mely idő alatt a vidék népe elvesztette
azokat a jogokat, amivel a magyar időben rendelkezett. Szojm helyett kinevezett tartomány-
gyűlés kormányozza Ruszinszkot. A tisztviselők többsége mindenütt cseh. (tudományos)

Rossz gondolatom nem volt; csak egy kicsit tanácstalan voltam a váratlan helyzetben. Való-
színű, nem jól csináltam valamit. Megátalkodtam a mindent elsöprő, szegénységéből fakadó
vad érzések megnyilvánulásán. Ezek után megkértem őket: meséljenek még nekem olyan
dolgokról, amiről eddig még nem hallottam. (tudományos)

<p>Ennek az az előzménye, hogy nyár elején Székely Gáborral és Kristóf Lászlóval együtt elmentünk Kádár Béla külgazdasági miniszterhez és jeleztük a <u>problémákat, amit</u> a tanács munkájában és az expo előkészítésében tapasztalunk. Alapvető problémám az, hogy hiába vagyok a tanács társelnöke, homályos általánosságokon kívül nagyon keveset tudok arról, amit nem mi végzünk. (tudományos)</p>
<p>Az előttünk lévő törvénymódosítás kapcsán három dolgról szeretnék beszélni. A törvénnyel szemben támasztott elvárásokról és a módosítás indokoltságáról, a módosítás néhány tartalmi eleméről és ezzel párhuzamosan olyan <u>problémákról, amit</u> nem old meg a mostani módosítás sem. (hivatalos)</p>
<p>Valóban azt lehet mondani, hogy nem teljesíti azokat a <u>feltételeket, amit</u> egy alaptörvénytől elvárhatunk, de teljesíti azt a feltételt, miszerint a legszükségesebb törvénymódosítást el lehet végezni, szükség van rá, és utána módosíthatunk a későbbiek során mindaddig, akár fél év múlva is, ha a viszonyok olyanokká váltak, hogy ismét egy törvénymódosításra van szükség. (hivatalos)</p>
<p>Olyan fogalmakat használ, <u>amit</u> nem magyaráz meg. Például azt, hogy mi a csapda – mert ugye csapdát állíthat a nemzetbiztonság. De mi a csapda? Fizikai, lelki? De legalább valami megközelítő fogalmát kellene adni ennek az egyébként állampolgárokat érintő intézkedésnek! (hivatalos)</p>
<p>Nem tudom, hogy ki milyen ajánlatot tett, azt sem tudom, hogy bármilyen ajánlatot tett-e bárki, azt sem tudom, hogy ez az eljárás megfelel-e a ránk kötelező közbeszerzési és egyéb pályázati előírásoknak. Azt sem tudom, hogy aki megtette az ajánlatot, az gondoskodott-e a szükséges <u>fedezetekről, amiről</u> különböző törvények azt mondják, hogy aki indul egy pályázaton, annak fedezettel kell rendelkeznie – ezen tegyük túl magunkat. (hivatalos)</p>
<p>A Bizottság erre vonatkozólag <u>összehasonlításokat</u> végzett, <u>aminek</u> az eredményei nem igazán voltak kielégítők. 2004-ben ismételten végrehajtották az összehasonlításokat, amikor jelentős javulás volt tapasztalható. (hivatalos)</p>
<p>Államtitkár úr miniszterének nyomdokain jár, hiszen éppen pár perccel ezelőtt mondtam a közlekedési miniszternek, milyen kár, hogy a miniszter úr itt a Házban egy kérdésemre ezt válaszolta: kijelentését azzal szeretném megcáfolni, hogy autópályára az Európai Unió nem tud támogatást adni, csak vasútfejlesztésre és környezetvédelmi beruházásokra. Itt a Házban hangzott el, ma már tudjuk, hogy ez nem igaz, hivatalos nyilatkozatot adott az Unió, és fölsorolta az <u>autópályákat, amit</u> itt a környezetünkben támogat. (hivatalos)</p>
<p>Természetesnek veszem, hogy ilyenkor a rendőrkapitánytól kezdve, a tűzoltóparancsnokon át az összes újságíróig mindenkinek kötelessége itt lenni, de azt hiszem, a kerületi küldöttek mindegyikének is kötelessége itt lenni, hiszen a Budapesti Városrendezési Szabályzat a vagyontuk szabályozza, a vagyontuk növeli, vagy csökkenti. Tehát olyan <u>tényezőkről</u> szól, <u>amiről</u> véleményem szerint ilyen körülmények között lehetetlenség dönten. (hivatalos)</p>

A példákból úgy tűnik, hogy az egyeztetés hiánya az *ami* névmás esetében **nem olyan zavaró, mint az *amely* esetében**, sőt a mondatok teljesen **természetesen** hangzanak, különösen azok, **melyeken érezhető, hogy eredetileg szóban hangzottak** el. Ennek az az oka, amit fentebb jeleztünk, hogy ti. **az *amit* a besznyében nem szoktuk egyeztetni**. Ezenkívül az *ami* főnévre vonatkoztatva inkább **kevésbé formális** és **kevésbé választékos** szövegekben fordul elő jellemző módon, ezekből pedig nem rí ki annyira az ilyen „lazaság”.

Bár az egyeztetés nélküli formák **nem feltűnőek**, s **nem okoznak stílusterést**, ha észreveszszük őket, mégis a **rendezetlenség** benyomását keltik. Ezért **gondozott** és **rendezett** szövegekben mindenképpen **javításra** szorulnak, ha pedig ezek a szövegek **formális** vagy **választékos** stílusúak, feltétlenül **javítani** kell az egyeztetés nélküli formát egyeztetésszerűre máshog kéziratában is.

b) Ha a főnévnek mennyiségjelzője van

Meg kell még említeni azt a sajátos esetet, amikor (amelyben ☺) a főnévnek, amelyre a névmás vonatkozik, **mennyiségjelzője** van:

<i>Formális egyeztetés</i>	<i>Értelmi egyeztetés</i>
Velem volt az a <u>néhány</u> barátom, <u>akit</u> te is ismersz.	Velem volt az a <u>néhány</u> barátom, <u>akiket</u> te is ismersz.
A két Nagy testvér, <u>akit</u> ma már alig emlegetünk, annak idején aranyérmet szerzett.	A két Nagy testvér, <u>akiket</u> ma már alig emlegetünk, annak idején aranyérmet szerzett/szerzettek.

Ilyenkor a **formális egyeztetés** éppenséggel **egyes számú névmást kíván**, ahogy a bal oszlopban látjuk. Viszont ha **értelem szerint** egyeztetünk (több emberről, több barátomról van szó), akkor **többes számba** kerül a névmás.

A *Nyelvművelő kézikönyv* az egyeztetésnek **mind a két fajtáját** egyaránt elfogadja **helyesen**, s ezzel természetesen mi is egyetértünk.

Empirikus kutatásokra volna szükség annak megállapításához, hogy van-e a kétféle egyeztetés közt valamilyen használatbeli különbség. Addig is, amíg nem rendelkezünk ilyenekkel, nézzünk meg néhány példát az MNSZ2-ből a két megoldásra!

Példák a formális egyeztetésre:

Rengeteget szenvedtünk, de néha boldogok is voltunk, bocsánatot kérek minden szegény nevében. Pontosan azért voltam boldog, mert olyan sokan voltunk. Ha a telezsúfolt konyhába még két kutya is befurakodott, attól még boldogabb voltam. S tán azért voltam boldog, mert szegények voltunk, azaz egészen világosan: mert az a sok ember, aki közt lehettem, az mind szegény volt, azaz dolgozó, azaz kétkezi munkás. Vagyonosok közt sose voltam boldog; minél többen voltak, annál kevésbé. (Illyés Gyula)

A Világkereskedelmi Központok Szövetsége (WTCA) igazgatótanácsának elnöke a Népszabadság kérdésére elmondta: irodájuk, amely a WTC 77. emeletén volt, természetesen ugyancsak megsemmisült, ám az a három munkatársuk, aki már reggel benn tartózkodott, túlélte a pusztítást. Az üzletember kifejtette: bízik benne, hogy a lerombolt helyén új Világkereskedelmi Központ épül majd, ha nem is az eddigi formában. (sajtó)

A BT 15 tagállama közül jelenleg 11 arra az álláspontra helyezkedik, hogy további időre van szükségük az Irakban vizsgálódó fegyverzetellenőröknek. A berlini kormányzóvivő, Béla Anda ugyanakkor úgy nyilatkozott, hogy a nyolcas felhívás számos fontos szempontot tartalmaz, amelyet a német kormány is előtérbe helyez, így az ENSZ BT 1441-es határozatának végrehajtását, a Bagdadhoz intézett felszólítást, hogy támogassák aktívabban a fegyverzetellenőröket, illetve, a konfliktus békés rendezésére irányuló erőfeszítéseket. (sajtó)

Eredményeket értünk el a felnőttképzésben, eredményeket érünk el az egészségügy átalakításában, eredményeket értünk el az autópálya-építések nagyságában, és természetesen eredményeket értünk el az európai uniós pénzek Magyarországra történő fogadásában, és bármennyire is fáj ez önöknek, a nullával átvett intézményrendszert felépítettük, és mára Magyarország fogadóképes, mára Magyarországon rengeteg olyan ötlet van, amelyből pályázat születik, mára Magyarországon rengeteg olyan jó pályázat van, amelynek pozitív elbírálásával Magyarország igénybe fogja tudni venni az Európai Unió támogatásait, és Ma-

<p>gyarországon nagyon sok önkormányzat, nagyon sok civil szervezet és számos vállalkozás lesz, aki ezekből a pénzekből nagyon szép fejlesztéseket tud megvalósítani, valamennyi magyar ember boldogulása érdekében. (hivatalos)</p>
<p>A grafika az egy kicsit talán gyorsabb, bár a megvalósítás a technikai lehetőségek kapcsán szita és filmek nem éppen olcsó mulatság volt. A festés az maradt és azért születtek munkák, amelyek nagyobb tárlatokon szerepeltek, például a szegedi nyári tárlaton, a verőcei műhely tárlatain, bajai Magyarországi Németek Kulturális Központjában és hát van egy pár magángyűjtő, aki vett tőlem ugyan műteremből, a mosókonyhából egy-egy képet Svédországba, Németországba itt Magyarországon, meg hát van <u>néhány barátom</u>, aki megkért arra, hogy fesse le őt, a családját, a fiát, barátját, nőjét, kutyáját, macskáját. Nem mindegyiket festettem azért le, de hát igyekeztem. (besznye)</p>
<p>A borsos jutalékok miatt csak a nagy pénzeket forgatóknak éri meg külföldi értékpapírokba befektetni annál a <u>kevés brókercégnél</u>, amely ilyenek adásvételével foglalkozik. Elsősorban az amerikai részvények kedveltek, ezek ugyanis az idén többet fialtak, mint a Budapesti Értéktőzsdén forgó papírok.</p>
<p>Szóval ez az egész csak bizonyos keretek között igaz. És különben is, ha te attól rosszabbul érzed magad, akkor felejtsd el. A lényeg, hogy neked jó legyen. Megkérem a Dr. urat, hogy helyettem is beszéljen ezentúl, mert nekem mennem kell. Asszem nincs túl <u>sok kérdés</u>, <u>amiben</u> ne értettünk volna egyet:) (fórum)</p>

Ugyanarra a szóra vonatkozó példák az értelmi egyeztetésre:

<p>Nyár volt, délelőtt, alig felhős az ég, de olyan nap, amelynek mindenképpen villámlásokkal, dörgésekkel és felhőszakadással kell végződnie. Talán két évtizede már, hogy átmenten a Népköztársaság útja és a Bajcsy-Zsilinszky út nagy kereszteződésén. Különben semmi kivételes. A <u>sok ember</u> közül, <u>akik</u> velem ellentétes irányban áramlottak át a széles úttesten, kiválasztottam valakit, egy arcot. És nem tudni, mikor, előbb-e vagy később, ő is kiválasztott engem. (Nádas Péter)</p>
<p>A varsói fővárosi rendőrpáncsnokság fegyelmi eljárást kezdeményezett <u>három munkatárs</u> ellen, <u>akik</u> felelősek a tragédiával végződött keddi varsói hajtóvadászatért. Mint ismeretes, kedden három tigris kiszökött a varsói Tarchomin városrészben működő Korona cirkusz ketrecéből. Kettőt sikerült befogni, a harmadik azonban elkóborolt. Az ellene indított hajtóvadászat során az egyik rendőr lelőtt egy, az akcióban részt vevő állatorvost. (sajtó)</p>
<p>Ehhez természetesen arra van szükség, hogy megkérdezzük az elvesztett Ügyfeleket, vajon mivel voltak elégedetlenek (Exit-interjú). A termék és szolgáltatásfejlesztésre vonatkozó gyakori ügyféljavaslatok Az Ügyfeleknek <u>rengeteg ötletük</u> van, <u>melyek</u> többsége nyilvánvalóan nem használható, de ez még nem ok arra, hogy valamennyit kidobjuk. Az ügyfélpanaszok alapján megvalósított fejlesztések Rengeteg jó ötlet származhat az Ügyfelektől, ha odafigyelünk rá, és kellőképpen nyitottak vagyunk. Az elvesztett Ügyfelek közül visszaszerzettek száma, ennek költségei Az elvesztett Ügyfelek visszaszerezhetők, de ennek is vannak költségei. Azonban a visszaszerzett Ügyfelek – miután látták, hogy máshol sincs kolbászból a kerítés – lojálisabbak lesznek hozzánk. (tudományos)</p>
<p>Külön érdekessége az a szöveggyűjtemény, ami a sokakat foglalkoztató Nagyboldogasszony-hagyomány modern újraszületésével kapcsolatos vitát dokumentálja. Erről <u>számos szempontot</u> idéz, <u>amelyekkel</u> lehet egyetérteni vagy vitatkozni, de illik ismerni. Amint a borító szövegéből kiderül, a szerzőpáros célja nem a meggyőzés vagy szórakoztatás, hanem a gondolkodásra ösztönzés. Ebben a szerzőpáros scenárióelemzései teszik a legnagyobb szolgálatot. (sajtó)</p>
<p>Tehát nem a nyelvi bezárkózás, a szlovák nyelvi közegbe való bezárkózás a megoldás, nem is beszélve arról, hogy milyen szellemben nevelik, milyen történelmet, milyen irodalmat tanítanak nekik a szlovák tanítási nyelvű iskolában. Bizony nagyon nagy a valószínűsége</p>

annak, hogy aki szlovák iskolába járt, az már igazán egészséges magyar ember, csak nehézségekkel lehet. Azért fogalmazok ilyen óvatosan, mert viszont van néhány barátom, akik meg tudtak állni ezen az úton és vissza tudtak fordulni és nagyon becsülöm és tisztelem őket ezért. (besznye)

A Pestvidéki Gépgyár felszámolása során például olyan személy ellen kellett licitálni a korábbi vállalatvezetésnek, aki tiltott szerencsejáték miatt állt büntetőeljárás alatt. Kovács Géza Péter megengedhetetlennek tartja, hogy ebben az ágazatban kizárólag anyagi szempontok szerinti döntések szülessenek. Szerinte jobban kellene segíteni azt a kevés céget, amelyek valóban a hadiipar fejlesztésével akarnak foglalkozni.

Én az Az a 9 hónap c. könyvet vettem meg eddig, nem olyan rossz. Viszonylag sok olyan kérdést tárgyal, amik tényleg felmerülnek az emberben. De azért mostanában még én is be akarok szerezni más könyveket is. Ebben pl. nincs túl sok kép, ami van, az is inkább ábra, rajz jellegű. (fórum)

C) Egyéb esetek

Az alábbi példákban, melyek az MNSZ2-ből származnak, látszólag egyeztetési probléma van, valójában azonban egészen másról van szó:

1. A GM elveszítheti az állami támogatásokat, amellyel a csőd szélére kerülhet. Ez a hír az autóiparban tevékenykedő vállalatok kilátásait meglehetősen rontotta, erősítve ezzel a negatív irányt a tőzsdéken. (sajtó)

2. A franciák ragaszkodnak a magas mezőgazdasági támogatásokhoz, amely a britek szerint elfogadhatatlan, és inkább meg kell nyirbálni a tetemes agrárkifizetéseket. Az új tagállamok magasabb támogatást akarnak, akkorát, mint például az előttük csatlakozó írek, spanyolok, portugálok kaptak. (sajtó)

3. Közép-Afrika számos országában – Ruandában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban és Szudánban – enyhült a politikai helyzet. Ennek ellenére az UNCHR jelentése arra figyelmeztet: „A gazdasági és társadalmi helyzet továbbra is felettébb törékeny különösen a falusi térségekben, amely a béke/leszerelési folyamat akadályozásával fenyeget.” (sajtó)

4. A télen ez volt az első komolyabb havazás. Eddig ugyanis a hidegfrontokat követően gyorsan anticiklon épült fel a térségben, így nem sok hó esett. A fagyos periódusokban hóágyúzással próbálták megfelelő állapotba hozni a pályákat, amely helyenként sikerült is. Ezúttal viszont az erős ciklontevékenység kiadós havazással járt. (sajtó)

5. Miután Crassus egy fal megépítésével megakadályozta Spartacust és seregét a szökésben, légiói nem támadták meg a felkelőket, amellyel azonban a római hadvezér kivívta Róma szenátorainak haragját. (tudományos)

6. 1951-ben a végállomása átkerült a Somogyi utcába. 1963-ban az I. kórházhoz helyezték át a végállomást, ismét a Boross József utcán át jártak a villamosok, amely a dorozsmaiaknak kerülő volt. (tudományos)

7. A túlzott hiány esetén követendő eljárás során a tagállamok általi költségvetési előirányzatok nagyjából összhangban vannak a tanácsi ajánlásokban foglalt követelményekkel, amely azt sugallja, hogy az új Paktum jobban befolyásolja a nemzeti költségvetési politikára vonatkozó terveket és döntéseket. (hivatalos)

8. Már a feketegazdaság elleni küzdelem sürgetését szorgalmazó első parlamenti felszólalásomban is hangsúlyoztam, hogy véleményem szerint a feketegazdaság alapvető okát jelentik a magas adóterhek, és már akkor, 1994 decemberében javasoltam az adóterhek általános csökkentését is, amelyek eddig nem történtek meg. (hivatalos)

Az idézetekben az egyes számú *amely* névmás látszólag egy többes számú főnévre vonatkozik.

Mivel az *amely* névmás alaptulajdonsága, hogy a főmondatban található főnévhez kapcsolódik, az olvasónak úgy kellene ezeket a mondatokat értelmeznie, hogy például az állami támogatások okozzák, hogy a GM a csőd szélére kerül (1. sz. példát); az állami támogatások elfogadhatatlanok (1. a 2. sz. példát) stb. A világismerete alapján a befogadó rájön, hogy itt a névmás az egész megelőző tagmondat tartalmára vonatkozik, tehát az állami támogatások elvesztése elfogadhatatlan (1. sz. példa), a magas mezőgazdasági támogatásokhoz való ragaszkodás elfogadhatatlan (2. sz. példa) stb.

Ilyen esetben – amint fentebb az *ami* : *amely* váltakozás bemutatásakor láttuk – az *ami* névmást kellene használni, ám ezt sokan ma láthatólag informálisnak érzik, s ezért formális stílusú mondatokban attól függetlenül az *amely* névmást használják, hogy annak mi a referense.

Ezt azt jelenti, hogy itt a probléma nem az egyeztetés, hanem a névmásválasztás: a névmás kicserélésével a probléma megoldódik, a mondatok könnyebben érthetővé válnak:

1. A GM <u>elveszítheti az állami támogatásokat, amivel</u> a csőd szélére kerülhet.
2. A franciák <u>ragaszkodnak a magas mezőgazdasági támogatásokhoz, amely</u> a britek szerint elfogadhatatlan...
3. A <u>gazdasági és társadalmi helyzet továbbra is felettébb törékeny különösen a falusi térségekben, ami</u> a béke/leszerelési folyamat akadályozásával fenyeget.
4. A fagyos periódusokban <u>hóágyúzással próbálták megfelelő állapotba hozni a pályákat, amely</u> helyenként sikerült is.
5. [Crassus] <u>légiói nem támadták meg a felkelőket, amivel</u> azonban a római hadvezér kivívta Róma szenátorainak haragját.
6. 1963-ban... <u>ismét a Boross József utcán át jártak a villamosok, ami</u> a dorozsmaiaknak kerülő volt.
7. A ... <u>tagállamok általi költségvetési előirányzatok nagyjából összhangban vannak a tanácsi ajánlásokban foglalt követelményekkel, ami</u> azt sugallja, hogy...

Az alábbi két példában is hasonló a helyzet, de itt a probléma még nagyobb. Ezek a példák is az MNSZ2-ből valók:

1. Már a feketegazdaság elleni küzdelem sürgetését szorgalmazó első parlamenti felszólalásomban is hangsúlyoztam, hogy véleményem szerint a feketegazdaság alapvető okát jelentik a magas adóterhek, és már akkor, 1994 decemberében javasoltam <u>az adóterhek általános csökkentését is, amelyek</u> eddig nem történtek meg. (hivatalos)
2. Az idő rövidege miatt természetes, hogy hozzászólásomban sok fontos kérdés nem kerülhetett szóba. Mindenféleképpen jobbító szándékkal próbáltam megfogalmazni azokat a gondolatokat, <u>amely</u> a megyei közép szint elfogadása érdekében kellene történnie. (hivatalos)

Az 1. sz. mondat szerzője nemcsak azzal követett el fogalmazási hibát, hogy az *ami* névmás helyett az *amely* névmást használta, hanem azzal is, hogy ráadásul ezt a névmást az *adóterhek* szóalakkal egyeztette, ezzel még inkább azt a benyomást keltve, mintha arra vonatkozna. Pedig nyilvánvaló, hogy nem az adóterhek nem történtek meg, hanem azok csökkentése.

Ezért nem elég a névmást kicserélni, hanem ezenkívül annak egyes számú formáját kell használni többes helyett:

1994 decemberében javasoltam az adóterhek általános csökkentését is, ami eddig nem történt meg. Még 1994 őszén egy másik parlamenti felszólalásomban azt hangsúlyoztam, hogy egyedül a restriktív fiskális pénzügyi szemlélettel lehetetlen a növekedést elindítani.

A 2. sz. idézetben a második mondat annyira pongyola fogalmazású, hogy aligha javítható szerkezeti átalakítás nélkül. Az a megfogalmazásból egyértelmű, hogy szerző a felszólalásban arról beszélt, mit kell tenni, hogy el legyen fogadva a „megyei közép szint”. Ezért a leg-egyszerűbben talán így lehetne a mondatot javítani:

Mindenféleképpen jobbító szándékkal próbáltam megfogalmazni, minek kellene történnie ahhoz, hogy a megyei közép szint el legyen fogadva.

Ha a szerző nem érezné elég „előkelőnek” az *el legyen fogadva* szerkezetet, használhat funkcióigés szerkezetet is, igaz, ezzel egyszer mind kivívva a nyelvőrök ejnye-bejnyezését, mivel ők a funkcióigés szerkezetek nagy részét fölösleges szófecsérlésnek tartják:

Mindenféleképpen jobbító szándékkal próbáltam megfogalmazni, minek kellene történnie ahhoz, hogy a megyei közép szint elfogadásra kerüljön.

Vagy tömörebben, megfelelő a nyelvművelői kívánalmaknak is:

Mindenféleképpen jobbító szándékkal próbáltam megfogalmazni, minek kellene történnie a megyei közép szint elfogadásához.

2. A vonatkozó névmások jelzői használata

1. A vonatkozó névmások **jelzői szerepben** is előfordulhatnak. Különösen igaz ez a melléknévi, ill. számnévi vonatkozó névmásokra:

Amilyen szerencséd van, még nyerni fogsz!

Ahány ház, annyi szokás.

Hiteles internetes példák:

Lesz majd kínai hitel. Bár amilyen következetes a kommunikációjuk, lehet, hogy az IMF lesz a pénzforrás. (hozzászólás)

És ha esetleg nem így történik, mi lesz veled, barátom? Pszichomókushoz fogsz járni? Több éves munkásságod beteljesedés nélkül maradhat! Amilyen következetes a kormányunk, bármi (és annak az ellenkezője is) előfordulhat ebben az országban! Elhiszed?

Ez a szoknya egy „hosszú távú” projekt. No, nem azért, mert sokáig készül, hanem mert időben gondolunk a hűvösebb időkre. :) Illetve, amilyen bolondos az időjárás, majdhogynem egész évben szezonja van egy jó kötött szoknyának:)

Amilyen korrump a Fidesz, olyan korrump a kormány. Amilyen korrump a kormány, olyan korrump a kormányzati intézményrendszer. A Fidesz az országos trafikmutyival intézményesítet-

te a korrupciót, amely láthatóan köztörvényes közbűnözés formájában aktivizálódik.
Akárcsak a kormány, a koalíciós többség is másképp viselkedett, mint az elmúlt kormányzati időszakban. <u>Ahány frakció</u> , annyi álláspont, <u>ahány képviselő</u> , annyi vélemény. Így nem csoda, hogy néhány kormánypárti javaslat idő előtt bukott meg. (sajtónyelv)
A szexuális probléma gyakran másodlagos, valamilyen párkapcsolati bajt jelez. <u>Ahány elmélet</u> , annyiféle magyarázat létezik a gondok eredetére. Philip Zimbardo, az időperspektíva-módszer kidolgozója is foglalkozott elméletében a szexuális problémák magyarázatával. (ismeretterjesztő pszichológiai szakszöveg)

A főnévi vonatkozó névmások közül elsősorban az *amely* és az *amelyik* fordulhat elő jelzői szerepben, különösen **választékos** és **formális** stílusú szövegekben.

<u>Amely gyermek</u> megijed, anyja ölébe siet.
<u>Amelyik kutya</u> ugat, az nem harap (közmondás).

Hiteles példák az internetről:

<u>Amely nép</u> sötétségben él, ne zászlót vigyetek előtte, hanem lámpást. (Idézet Ady Endrétől)
A bölcsesség tehát a realizált elv, ezért a gyakorlati megvalósíthatóságot az elvek királyvizének is tekintik. <u>Amely elmélet</u> átültethető a gyakorlatba, az jó elv (tekintsünk most el a szélsőséges helyzetektől, hiszen az erőszak elve is átültethető a gyakorlatba, de ettől nem feltétlenül válik jóvá). (folyóirat)
Lovaglőcsizma, vagy lovaglőcipő és chaps? Ezt a kérdést sokszor felteszik kezdőbb lovasok, sőt gyakran az éppen soron következő évszakkal összefüggésben. Eláruljuk, hogy a választásnak nincsen köze sem nyárhoz, sem télhez, kivéve persze a bélelt verziókat, illetve azt, hogy a csizma nem melegebb, mint a chaps és a cipő, hiszen csupasz lábszárral egyébként sem ülsz lóra! / A helyes válasz tehát nagyjából ez: <u>amelyik számodra kényelmesebb</u> , illetve <u>amelyik megoldás</u> jobban tetszik. (lovassporttal foglalkozó internetes magazin)
Nem gondolkodunk egyformán, ezért nem kell azon csodálkozni, hogy <u>amelyik felfogás</u> jó az egyiknek, nem biztos, hogy jó a másoknak is. (női portál)
Néhányan a bevándorlók közül szerencsések, mint József, de a többség szociális rabszolga. Azonban e tömegek magukkal hozzák saját kultúrájukat és hitüket is. Mi az eredője ennek a kavalkádnak? Láthatod... <u>Amelyik felfogás</u> hadsereggel és erős gazdasággal rendelkezik, az dominál. Mit sem változtunk. Ugyanazok maradtunk. Mindig az erős kutya...
Pont erről beszélék:), csak nem értettél meg. Mindig azon megy a felháborodás, <u>amelyik állatok</u> mi esszük meg, de azokról sosincs szó amelyikeket más állatok esznek meg, mert az tűnhet teljesen természetesnek.

Néhány példa az MNSZ2-ből:

Például az addigi kétnyelvű iskolai névtáblákat és pecséteteket egynyelvűekre, azaz szlovákra cseréltették ki velük, s általuk rendeltették meg az egynyelvű bizonyítványokat is (kétnyelvűeket akkor már ki sem nyomtattak), kötelezve őket, hogy aláírásukkal hitelesítve adassák át az osztályfőnökökkel a tanulóknak. <u>Amelyik igazgató</u> ezt nem tette meg, vagy iskolájában a szülők tiltakozásképpen nem vették át az egynyelvű bizonyítványt, az igazgatót a járási hivatal vezetője leváltotta. (Csicsay Alajos)
„A fővárosban élnek nők és élnek férfiak. Ugyanúgy működik a nőknek BKV, ugyanúgy tisztítjuk nekik a vizet, mint a férfiaknak. <u>Amelyik nő</u> tehetséges, bejut a politikába, aki tehetségtelen, az nem, a legtöbb kérdéskörben pedig nem mi vagyunk az illetékesek” – nyilatkozta. (sajtó)

Hiszen gazdagabb semmifajta elzárkózástól nem lesz az ember. Amelyik egyház csak papol az egyenlőségről, önmagát rabolja meg. – Más a nő és más a férfi – magyarázza Orbókné Szent-Iványi Ilona. – Ott, ahol én megértőbb lennék, keményebbek a férfiak. Nő vagyok, én nem szeretem a kakasviadalt. (sajtó)

Elállt a havazás Kaposváron és Nagyatád környékén is. Ez jó hír. Az viszont már kevésbé, hogy nekiindultak a kamionok, és ahogy várható volt, rendre meg is csúsznak, ami nem csoda, hiszen az ellenőrzéseknél délután is kopott gumikat találtak a rendőrök. Amelyik sofőrnél van, azzal felszereltetik a kerékre a hóláncot is. (sajtó)

Köszí a jókívánságot! A többieknek pedig azt mondom, hogy amilyen téma érdekel, ahhoz hozzászól az ember, amelyik pedig nem, azt szó nélkül hagyja. A mindenáron való hozzászólást feltűnési viselkedésnek, vagy grafomániának hívják. (fórum)

Te vagy... azaz én vagyok... vagyis mi, volt zsaruk, hekusok, hék, vargák, stb., mindnyájan, akik cipeltük a csizmát éveken át, és áztunk is, fáztunk is, néha örültünk, néha szomorkodtunk. Ajánlom folyamatosan készülő visszaemlékezésemet mindenkinek, hogy jobban megértsétek, a rendőr is ember! Amelyik nem, az a sorok között, tőlem is megkapja a magáét. (közösségi)

Ha az *ami* kerül jelzői helyzetbe, a *Nyelvművelő kézikönyv* szerint **menyiségre utaló jelentésárnyalata** szokott lenni:

Ami pénzünk volt, mind elfogyott.

Internetes példák az *ami* jelzői használatára:

A cégnek, ami tartaléka van, az sokkal korábbról van. (önkormányzati jegyzőkönyv)

Ami ereje a szülés után még nem tért vissza, azt pótolja benne a felgyülemlett érzelmi megpróbáltatás. (fórum)

Építs a másik ötletére! – Ami ötlet elhangzik, ahhoz tegyél hozzá, hogy szerinted hogyan lehetne még jobb!

gyengéd szellő fújja tovább / a kellemes gondolatokat, / majd ami bátorság eddig volt bennem, / mind inába száll. (versrészlet)

Ami megtakarítása volt, azt a munka nélkül maradt, daganatos beteg lányának adta, ezzel is segítve őt és három unokáját.

Képzeld a suliba bementem: az igazgató nagyon aranyos volt, tagolva, lassan elmondta milyen iratok kellene a gyermek beiskolázásához, és szeretettel várják egy 10 létszamos osztályba ahol senki sem beszél jól németül, mert olasz vagy orosz vagy ukrán vagy koszovói... Azt hiszem kezdetnek megfelel, aztán majd a továbbtanulásnál válogatunk ha megy a nyelv... Erre a tanárra kíváncsi lennék, mert ami türelme lehet, az példamutató:D

Példák ugyanerre az MNSZ2-ből:

Nevetséges, de mégis jó lenne tudni, hogy ők, akik véglegesen elhitették magukkal, hogy az idő halad, előre megy, ők? Jó lenne tudni, most milyen időt hisznek maguknak, mert elszakadtam tőlük, s azóta nem tudom. De hiszen nincs különbség! Ami különbség van, az csak a viszonylatrendszer különbözősége. Ők éppen úgy nem tudnak a világegyetem, a nagy rendszer idejéről, mint én az ő idejükről. (Nádas Péter)

Édesanyám! Ha maga tud egyet, ő tud kettőt! Ha maga tud kettőt, ő tud tizenkettőt! Ami hal volt Szávában, Drávában, Tiszában, Dunában, folyó- és állóvizekben, az mind odajött. Egy görbe keszeg hozta fel a fa tetejébe a kötőféket, közénk vágta. (Lázár Ervin)

Ő a bíró, én vagyok a vádlott. Nyilván bűnös vagyok. Tele vagyok tehát büntudattal. „Mégis jó lett volna a lélekelemzés” – villan át a fejemen. „Ami vétket és mulasztást életemben elkövet-

tem és könnyelműen elfeledtem, lám, az nyomul föl most mind tudatom elhanyagolt mélyéből.” Egy gyűrött ing emelkedik fejként fölé, majd bomlik ki, mint egy tengeri jelzőlobogó. (Illyés Gyula)

Még a közismerten zárkózott, maguknak való svájciak sem szavazták meg a kormány bevándorlási kvótát szorgalmazó legutóbbi törvényjavaslatát. Úgy tartják, hogy: „Ami tudás, alkalmazkodó-készség és kapcsolat a bevándorlókkal bejön, az mind bennünket gazdagít.” A svájciak pedig tudják, hogy mi a gazdagság, hiszen évszázadok óta vezető szerepet töltenek be a bankvilágban. (tudományos)

Az ilyen jelzői helyzetű vonatkozó névmások mindenfajta stílusban enyhén jelöltek. Az *amely* jelzői használatban **választékos** vagy **formális** stílusértékűnek látszik, a *többi* vonatkozó névmás jelzőként valószínűleg **közömbös** stílusértékű. Ennek megfelelően érdemes őket használni.

Az *amilyen* melléknévi vonatkozó névmás **okadó** értelmű **mellérendelő mellékmondatokban** is előfordul:

Amilyen vakmerő, még leugrik az emeletről.

Amilyen alattomos, még képes becsapni őket.

Ezt a használatot **kifogástalannak** tartják a nyelvújítók, amivel természetesen egyetértünk.

2. A Nyelvújító kézikönyv arra is kitér, hogy a vonatkozó névmások **személyt** jelentő főneveknek a jelzői is lehetnek (vö. főntebb: *amely gyermek*), de a **népies** stílusban az ilyen főnévhez az *aki* is kapcsolódhat, többnyire ugyancsak mennyiségjelzői jelentésárralattal:

Medve bizony nem vagy, hanem gavallér csak talán vagy és itt annyi szép leány és menyecske lesz a környékről holnap, hogy még a sánta ember lábai is megmozdulnak. Holnap van a Fruzina mama születésnapja, ezt aztán emberül szoktuk megtartani. Aki kabátos ember van a vidéken, az mind itt lesz, hacsak nem ágyban fekvő beteg, azt a csúfságot hát nem teszed az én öregemen, hogy ilyenkor menj el a házból. (Mikszáth)

Ez a szerkesztésmód valóban **népiesnek**, ill. **beszélt nyelviesnek** tűnik, ennek megfelelően célszerű élni vele.

3. Előfordul az is, hogy a főmondatban található **jelzett szó**, amelyre a névmás vonatkozik, a **mellékmondatban is megjelenik**. A mellékmondatban a vonatkozó névmás lesz a jelzője:

<i>A jelzett szó megisméltése</i>	<i>A jelzett szó csak egyszer szerepel</i>
A fizetés attól a <u>naptól</u> kezdve jár, <u>amely napon</u> munkába álltál.	A fizetés attól a <u>naptól</u> kezdve jár, <u>amelyen</u> munkába álltál.

Internetes példa:

Az Mt. meghatározza azokat az eseteket, amely esetekben a munkavállaló a fent meghatározott feltételek teljesülése ellenére mégsem lesz jogosult végkielégítésre. (jogmediátor szövege)

Kevésbé tűnik redundánsnak a vonatkozó névmás utáni jelzett szó, ha az nem pontosan ismétli meg a főmondat szavát:

A járvány kitörése után Szlovákia hosszú ideig nem közölte azon halálesetek számát, amely esetekben a boncolás a koronavírus-fertőzötteknél nem igazolta a tüdőgyulladás okozta szövődeményeket. (újságcikk)

Az is elképzelhető, hogy az újságíró ismerte a nyelvvelőknél az *amikorra* vonatkozó szabályát, s azért nem mert így fogalmazni:

A járvány kitörése után Szlovákia hosszú ideig nem közölte azon halálesetek számát, amikor a boncolás a koronavírus-fertőzötteknél nem igazolta a tüdőgyulladás okozta szövődeményeket. (átfogalmazott)

Persze az is lehetséges, hogy ezt a megoldást a szerző (kissé) pongyolának érezte (volna).

A **jelzett szó megisméltését** a *Nyelvművelő kézikönyv* nem tartja helytelennek, de megjegyzi, hogy „kissé körülményes, fontoskodó, hivatalos jellegű”.

A jelzett szó kétszeres kitétele valóban a **formális** stílus jellemzője, kissé **modoros** is lehet. Ilyen stílusú szövegben nyugodtan lehet használni, ha tetszik valakinek ez a forma, és ha egyéniségétől nem áll távol a modorosság. Ha viszont **nem akar modoros** vagy **körülményes lenni**, a legtöbb esetben használhatja a **szokásos** formát: az is **formális** lesz (az *amely* kötőszó miatt).

4. Ez a szerkesztésmód **álvonatkozó mondatokban** is megjelenhet:

<i>A jelzett szó szinonimájának használata</i>	<i>A jelzett szó csak egyszer szerepel</i>
Az aspirantúra időtartama három év, <u>amely idő alatt</u> a jelöltnek el kell készítenie az értekezését.	Az aspirantúra időtartama három év, <u>s ezalatt</u> a jelöltnek el kell készítenie az értekezését.
Kaptam <u>tízezer forintot</u> , <u>mely összegből</u> kifizettem a tartozásomat.	Kaptam <u>tízezer forintot</u> , <u>ebből</u> kifizettem a tartozásomat.
Nyugta <u>1000 Ft-ról</u> , <u>amely összeget</u> X. Y.-tól a mai napon fölvettem.	Nyugta <u>1000</u> , <u>azaz ezer forintról</u> . Ezt az <u>összeget</u> X. Y.-tól a mai napon fölvettem.

Internetes példák:

1. Ezzel kapcsolatban mindketten az ausztriai Graz példáját emelték ki, amely város kulturális fővárosként látványos fejlődésnek indult, és rövid idő alatt a régió idegenforgalmi központja lett. (újságcikk)
2. A kormányfő jelezte továbbá, hogy több ország miniszterelnökével is felvette a kapcsolatot a határok újranyitását illetően, amely megoldás – mint mondta – közös lesz és biztonságos. (újságcikk)

Látjuk, hogy itt nem a főmondat jelzett szava jelenik meg, hanem annak **pragmatikai szinonimája**.

Az ilyen mondatokból nem iktatható ki egyszerűen a vonatkozó névmás jelzett szavaként szereplő főnév; ha meg akarnánk tőle szabadulni (mert például valamivel kevésbé formálisan szeretnénk fogalmazni), a mondatokat némileg át kellene fogalmazni.

Az 1. mondatban a város szó kiiktatásával az amely névmás formálisan a főmondatbeli példáját szóra vonatkozna (mivel ahhoz áll legközelebb), pedig nem a példa indult fejlődésnek, hanem a város, Graz. Lehetséges, hogy épp ezért iktatta be a szerző a vonatkozó névmás után a város szót.

A 2. mondat a megoldás törlésével értelmetlenné válna. Ezért ha kevésbé formálisan, természetesebben akarnánk fogalmazni, valamivel nagyobb beavatkozásra volna szükség:

- Ezzel kapcsolatban mindketten az ausztriai Graz példáját emelték ki. Ez a város kulturális fővárosként látványos fejlődésnek indult, és rövid idő alatt a régió idegenforgalmi központja lett. (átfogalmazás)
- A kormányfő jelezte továbbá, hogy több ország miniszterelnökével is felvette a kapcsolatot a határok újranyitását illetően. A megoldás – mint mondta – közös lesz és biztonságos. (átfogalmazás)

Szemben azokkal az esetekkel, amikor (amelyekben ☺) a mellékmondat valódi alárendelést fejez ki (l. a 3. pontot), itt – vagyis amikor álvonatkozó mondatokról van szó – a nyelvújítók a hagyományosnak tekintett **mellérendelő** megoldást (mellérendelő tagmondatot vagy önálló mondatot) tartják helyesnek, tehát pl. az internetről idézett példák esetében az átfogalmazott mondatokat.

Valójában ezeknek a mondatoknak a beszélői megítélése aligha tér el jelentősen azoknak a mondatoknak a megítélésétől, amelyekben **valódi alárendelést** találunk. Ezért ugyanazokat a tanácsokat adhatjuk itt is: **ha nem akarunk modorosak lenni**, a **hagyományosnak** mondott formát részesítsük előnyben, ha **modorosak akarunk lenni**, megfelelőbb a **körülményesebb** forma.

Érdeemes még megjegyezni, hogy ezeket a szerkezeteket a **régebbi írók** is használták. Két példa Krúdy Gyulától:

Császár Fruzsínára nem sokáig kellett várakozni. Sarkig érő, igen testhezálló perzsabundában és ugyanolyan sapkában jött, karcsún, finoman, mintha egy nagyon előkelő divatlapban sé-

tálna, „télien a ligetben”, és ami nem mindennapi volt, hatalmas karmantyúja (muffja) is volt ugyancsak fekete perzsából, amely karmantyúban a zsebkendőn kívül sok minden elérhető. „Még imakönyv is, amelyet az ördög fejéhez lehet vágni, ha az alkalmatlankodik valamely szűk utcában.” (Rezeda Kázmér szép élete)

Felhívásomat aláírták Keglevichék, Wenckheimék, Szapáryék, Üchtritz báró (aki józsefvárosi háztulajdonos létére mindig a Magyar utcában lakott), Batthyány Elemér, Csekonicz Leona, a Pest megyei urak Gulner Gyula vezetésével, akik az „Arany Sas” helyére épült Országos Kaszinóból amúgy se szerettek másfelé járni; csaknem száz aláírást hozott létre a magam csekély tetteje a Belváros érdekében, de a Vadászúrtben is alakult egy társaság az aranyifjúság vezéreiből, ... amely társaság vállalkozott arra, hogy majd móresre tanítja azokat, akik az Andrássy úti mulatóhelyekre hordják a pénzüket. (Budapest vőlegénye)

Az, hogy nyelvőreink mégis helytelenítik ezt a szerkesztésmódot, arra utal, hogy ez esetben a **nyelvi belletrizmust**, ill. a **nyelvi elitizmust** felülírja a **nyelvi szisztemizmus**, a **nyelvi platonizmus**, a **nyelvi inszenszilizmus** és a **nyelvi purizmus**.

3. Szó- és mondatrendi kérdések

Gondozott fogalmazású szövegekben (s bizonyos esetekben a **rendezett** fogalmazású szövegekben is) célszerű arra törekedni, hogy az a főmondatbeli szó, amelyre a névmás vonatkozik, **minél közelebb** álljon a vonatkozó névmáshoz (tehát a főmondat végén álljon, ha lehet). Az *amely* névmást ugyanis „első körben” mindig a főmondatban **hozzá legközelebb álló főnévvel megnevezett dologra** vonatkoztatjuk:

Meghallgattam a rádióműsort, amely a tanár úrról szólt.

Visszaadom a könyvet, amelyet a múlt hónapban adtál kölcsön.

Épp ezért lett volna problematikus – amint jeleztük is – a korábban idézett egyik mondat a *város* szó megisméltése nélkül:

Ezzel kapcsolatban mindketten az ausztriai Graz példáját emelték ki, amely kulturális fővárosként látványos fejlődésnek indult, és rövid idő alatt a régió idegenforgalmi központja lett. (átfogalmazott)

Azt is tudni kell azonban, hogy ha a szó, amelyre a névmás vonatkozik, nem is áll a főmondat legvégén, azaz még más szavak is követik, a **kontextusból** és a **világismeretből** többnyire világos, hogy a vonatkozó névmás melyik főnévvel van nyelvtani kapcsolatban.

Az átfogalmazott mondat például a fentebb idézett formában, a *város* szó megisméltése nélkül is tökéletesen érthető volna, mivel a világismeretünk és a logikánk automatikusan a helyes értelmezést helyezi előtérbe. Tény azonban az, hogy az igazán igényes szerzők és szerkesztők, ha **gondozott** szöveget akarnak **létrehozni**, ill. **gondozott** szöveget **javítanak**, hacsak lehet, arra törekszenek, hogy a vonatkozó névmás **formálisan is** arra a szóra vonatkozzon, amelyekre a mondat **értelmét tekintve** vonatkozik.

Nézzünk meg néhány példát az MNSZ2-ből arra az esetre, amikor a vonatkozó névmás referense nem az a szó, melyhez a legközelebb áll:

1. Érzek is valamiféle büntudatra emlékeztető émelygést a gyomromban, melyhez hasonlóan akkor éreztem, amikor akarva vagy akaratlanul tilos témákba bonyolódtam és fogalmazás közben oxigénhiányom támadt. Ha gyűlölet íratta volna velem a múltkori jegyzetet, valószínű, most nem rágódnék rajta, hanem beállnék a nehézfiúk csapatába, vagy a sárdobálókéba, s ha szükség volna rám, még be is zupálnék. De gyűlölet helyett inkább aggodalom, illetve kiábrándulás kerülget. (Csoóry Sándor)
2. A vádirat szerint a szervezetek úgynevezett előrehaladási jelentéssel vettek fel további 81,75 millió forintot. Még 76,5 millió forint támogatási összeg kiutalását kérték ezt követően, ezt már azonban nem teljesítette az ellenőrző szervezet, és vizsgálatot indítottak. A felvett összegek elszámolásához olyan gazdasági eseményekről nyújtottak be bizonylatokat, amelyek nem is történtek meg. (sajtó)
3. Hosszabb távon nem csupán alkalmazkodni kell a világgazdaság új folyamataihoz. Azon országok nézhetnek bátran a jövőbe, amelyek Kína – és persze India – belépését a világgazdaságba előnyükre fordítják, megértik a mélyben formálódó új viszonyokat, s önmagukat hozzájuk igazítják.
4. Az automatikusan létrehozott replikációs topológia kézzel változtatható, fel lehet venni újabb replikációs linkeket. A több tartománnyal bíró erdőkben az Active Directory adatbázisa részekre bontva van jelen: az egyes tartományok tartományvezérlői csak azokról az objektumokról vezetnek listákat, amik abba a tartományba tartoznak. (tudományos)
5. A szakkollégium történetében igen fontos időszak volt 1987 ősze. Szeptember 26–27-én a kollégium kihelyezett ülését tartotta Verőcemaroson, amelyen a tagság többek között elfogadta működési alapelveit, illetve a szervezeti és működési szabályzatot. Két nappal később, szeptember 29-én került sor az első tisztségviselő-választásra. (tudományos)
6. Heath Row egy kis falucska volt Middlesexben, London külterületén, amit 1944-ben el-tűntettek a London-Heathrow-i repülőtér építése miatt. A terület ma Hillingdon kerület része. (tudományos)
7. Az 1571/72-es országgyűlések 1571. január 6–14 között tartott országgyűlés az okleveleknek a konventek általi hiteles kiadása iránt intézkedett. 1572. május 25-ére Báthory István hívott össze országgyűlést Tordára, amelyiken a hitújítók felett való felvigyázattal Dávid Ferencet bízták meg, de az ő tanait túlhaladó újítokat a fejedelem által felelősségre vonandóknak mondta ki, érvényben hagyva a János Zsigmond által kihirdetett vallásszabadságot. (tudományos)
8. Ebben a folyamatban vastagon benne van a '90–'94 között követett gazdaságpolitika, különösen '93–'94-es évek gazdaságpolitikája, amikor ezek a folyamatok felgyorsultak. Ha a kormányzat erre nem reagál, ennek egy olyan egyensúlyromlás lett volna a következménye, amely után sokkal keményebb intézkedésekkel kellett volna szembenézni. (hivatalos)
9. A kormány eltökélt abban, hogy a Magyar Nemzeti Bankkal kialakít egy olyan együttműködést, és ezt folytatja a következő években, amely lehetővé teszi egy koordinált monetáris és fiskális politika kialakulását. (hivatalos)
10. Felvetődtek azok a kérdések is, hogy a családi pótlék jogosultságát a szülők jövedelmi viszonyaihoz kössük, amelyek ugyanazokat az alap gondokat vetik fel. (hivatalos)
11. Nagyon sok olyan elemé van a kiállításnak, amit nem igazán szoktunk meg erre felé. Gondolok a hangarchívumra, meg a filmekre, amiket meg lehet tekinteni. Az ember megáll, fölteszi a fülhallgatót, meghallgatja egy beszédét, vagy meghallgatja valakinek a tolmácsolásában, valamelyik beszédét. (besznye)
12. Magyar Kultúra Napja gálán kapnak lovagi címet azok, akik a magyar és egyetemes kulturális örökség ápolásában, közkinccsé tételében maradandót alkottak. A Magyar Kultúra lovagja címet a Falvak Kultúrájáért Alapítvány döntése alapján adományozzák, melynek

küldetése a kulturálisan hátrányos helyzetben lévő települések és társadalmi csoportok életminőségének fejlesztése. (besznye)
13. Más hatóságoktól is kértünk be <u>iratokat</u> , hivataloktól is, <u>amelyek</u> szükségesek lehetnek ahhoz, hogy tisztán lássuk az ügyet. Ha már több konkrétumot nem lehet meg tudni, legalább körvonalában nem árt felvázolni, mit is jelent a csőd büntett, mit is vizsgálhatnak a pénzügyőrök most?
14. Az addig rendben van, hogy vesztettünk, de mondjal még egy <u>olyan országot</u> e széles világban, <u>amelyiket</u> utána így szétszabdalták, mint floki a lábtörlőjét. Mellesleg a kis hülye Horthy-t Te sem gondoltad komolyan... (fórum)
15. Kevés <u>olyan ruhadarab</u> van a világon, <u>amelyik</u> annyi divatkatasztrófát indukál, mint a leggings. (közösségi)
16. „Beszéltünk az ENSZ ellenőreivel, majd <u>mintákat</u> vettünk az áldozatok hajából, bőréből és véréből, <u>amelyeket</u> azután megbízható futárokkal visszaküldtünk Damaszkuszba” – közölte Abu Nibdál ellenzéki aktivista pénteken a Reuters hírügynökséggel. Más felkelők is azt mondták, hogy mintákat vettek az áldozatokból, de nem tudták azokat bejuttatni abba a damaszkuszi szállodába, ahol az ellenőrök megszálltak. (közösségi)

A példák közt egyetlen sincs, amelyet az olvasó félreértene, s olyan is csak elvétve akad, amit érdemes lenne módosítani. Legtöbbjükben utalószó teszi egyértelművé a referenst (2–4., 8–9., 11., 14–15. sz. példák), de olyan is van, ahol a névmás többes számú alakja jelzi, hogy nem az előtte álló egyes számú főnévre, hanem a távolabb álló többes számúra vonatkozik (16. sz. példa), bár e segítség nélkül is nyilvánvaló, a világismeret alapján, hogy minták küldéséről van szó.

Az 5. sz. mondat, utalószó híján elvileg úgy is értelmezhető, hogy az *amelyen* Verőcemarosra vonatkozik, nem az ülésre, de ennek a megértés szempontjából nincs nagy jelentősége. Mégis – ha gondozott szöveget szeretnénk létrehozni – érdemes volna megváltoztatni a mondatrészek szórendjét:

Szeptember 26–27-én a kollégium Verőcemaroson tartotta kihelyezett ülését, amelyen a tagság többek között elfogadta...

Amennyiben zavaró volna, hogy a *Verőcemaros* szóra kerül a hangsúly, mert a szerző a *kihelyezett ülést* kívánta fókuszpozícióba helyezni, akkor így:

Szeptember 26–27-én a kollégium Verőcemaroson kihelyezett ülését tartotta, amelyen a tagság többek között elfogadta...

A 6. sz. idézet első mondata elvileg úgy is értelmezhető, hogy 1944-ben Londonnak egész érintett külterületét eltüntették, ám mivel a kis falucska a téma, az olvasó könnyen rájön, hogy azt tüntették el.

Leginkább a 10. sz. idézet szorulna átfogalmazásra, nemcsak azért, mert ez esetben csakúgyan megnehezíti a megértést a vonatkozó névmás és a referense közti nagy távolság, hanem egyébként is pongyolán van megfogalmazva (nyilván szóban hangzott el, s adott kommunikációs helyzetben úgy meg is felelt a követelményeknek).

A 12. sz. idézet megértését némileg nehezíti, hogy a *melynek* elvileg vonatkozhat a címre, az alapítványra és a döntésre, s egyik értelmezés sem eredendően abszurd. Rá lehet ugyan jön-

ni, hogy nyilván az alapítványra gondolt a szerző, de azért jobb volna – a szóismétlés ódiumát vállalva – így fogalmazni:

A Magyar Kultúra lovagja címet a Falvak Kultúrájáért Alapítvány döntése alapján adományozzák. Az alapítvány küldetése a kulturálisan hátrányos helyzetben lévő települések és társadalmi csoportok életminőségének fejlesztése. (besznye)

& A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK

Nyelvi belletrizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi regiszterek, ill. az írók által létrehozott szövegek nyelvi szempontból különleges értékűek és jelentőségűek. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a más foglalkozású emberek által használt nyelvi formák.

Nyelvi dekadentizmus. Erősebb változatában az a meggyőződés, hogy a nyelv az idők folyamán romlik, nem csupán változik, azaz a nyelvi változások összességükben destruktív jellegűek, csökkentik a nyelv kifejezési lehetőségeit, vagy legalább „szépségét”, „erejét”. Enyhébb változatában az a meggyőződés, hogy a nyelv az idők folyamán romolhat, de ez a romlás nem szükségszerű, pl. nyelvművelő tevékenységgel megakadályozható.

Nyelvi elitizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek nyelvhasználata eredendően értékesebb, jobb, helyesebb a kevésbé iskolázott társadalmi rétegekénél. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevésbé iskolázott társadalmi rétegek által használt nyelvi formák.

Nyelvi homogenizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság negatív jelenség. Hívei ezért a nyelvi egységet, ill. egységes nyelvet szorgalmazzák a nyelvi és nyelvváltozati sokféleség, valamint a nyelvi változatosság rovására. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvileg homogén nyelvhasználat eredendően helyesebb a különféle nyelvek vagy nyelvváltozatok formáit vegyítő közveleges, ill. kódváltásos nyelvhasználatnál, hasonlóképpen a nyelvileg egységesebb nyelvváltozatok eredendően értékesebbek a valamilyen szempontból kevert nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a homogén nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevert, hibrid (pl. két vagy több különböző nyelvből, nyelvváltozattól származó vagy akár azonnyelvi formákból szövegyüléssel keletkezett) nyelvi formák

Nyelvi inszenszilizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a stilisztikailag jelöletlen nyelvi formák eredendően jobbak azoknál, amelyeket sok beszélő finomkodónak, affektálónak, emiatt pedig modorosnak, keresettnek, mesterkéltnak, erőltetettnek érez.

Nyelvi izomorfizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az egyetlen funkcióval, ill. jelentéssel rendelkező nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeknek több funkciójuk, ill. jelentésük van.

Nyelvi kodifikacionizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a kizárólag kodifikált nyelvi formákat tartalmazó nyelvi közlés eredendően helyesebb, mint az, amely kodifikálatlan formákat is tartalmaz. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a kodifikációs célzatú szótárakban, nyelvtanokban, nyelvhelyességi kiadványokban (helyesként) szereplő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyek nem szerepelnek ezekben a kiadványokban, ill. ha szerepelnek, akkor kevésbé helyesként, helytelenként, nemstandardként stb. vannak feltüntetve.

Nyelvi konzervativizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv hagyományos formái különleges értéket képviselnek, megőrzésük társadalmi, sőt kulturális és nemzeti érdek. Hívei nem riadnak vissza az olyan nyelvalkító tevékenységtől sem, melynek célja a nyelvi változások fékezése vagy akár visszafordítása. Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az archaikus-

sabb, több régies formát tartalmazó nyelvek vagy nyelvváltozatok (pl. nyelvszigetek, nyelvjárászigetek, nyelvcsaládok peremhelyzetű nyelvei, peremnyelvjárások) eredendően értéke-
sebbek a nagyobb változáson átment nyelveknél, nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfo-
galmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, a nyelvben régebb óta meglévő nyelvi
formák eredendően helyesebbek, mint az újabban létrejöttek vagy bekerültek.

Nyelvi logicizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a gondolkodás tör-
vényeinek megfelelő, „logikus” nyelvi forma eredendően helyesebb annál a nyelvi formánál,
amely kevésbé van összhangban a gondolkodás törvényeivel.

Nyelvi normalizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a (köznyelvben)
természetes, megszokott, elterjedt, és ilyen értelemben szabályszerű, vagyis „normális”
nyelvi formákat tartalmazó közlések eredendően helyesek. *Mikroszinten* megfogalmazva az a
meggyőződés, hogy a (köznyelvben) természetes, megszokott, elterjedt, és ilyen értelemben
szabályszerű, vagyis „normális” nyelvi formák eredendően helyesek.

Nyelvi originalizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az etimológiai
szempontból elsődleges vagy ahhoz közelebb eső hangalak vagy jelentés eredendően helye-
sebb annál, amely később jött létre, ill. amely jobban különbözik tőle.

Nyelvi platonizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvnek van egy ideális formája, amely min-
tegy független a tényleges közlésekben található nyelvi alakulatoktól. Egy-egy nyelvi forma
helyessége tehát nem függ attól, mennyire elterjedt, és kik használják.

Nyelvi purizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos,
nem idegen eredetű nyelvi formákat előnyben részesítő beszédmód eredendően értéke-
sebb, mint az, amely nagyobb számban tartalmaz idegen eredetű nyelvi formákat.

Mikroszinten megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű
nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az idegen eredetű nyelvi formák. Hasonlókép-
pen az idegen minta nélküli, belső keletkezésű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint
azok, melyeket idegen mintára alkottak.

Nyelvi racionalizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvi szerkezeteket az emberi elmében
található kognitív szerkezetek határozzák meg, azaz a szavak és a nyelvtani formák azért jön-
nek létre, hogy (eredendően meglévő) gondolatainkat ki tudjuk fejezni. Ebből következik,
hogy a szavak (jelentések) és a nyelvtani formák levezethetők az elme működéséből. Ebből a
meggyőződésből ered az az elvárás, hogy a nyelvi rendszer legyen összhangban az emberi
gondolkodás törvényszerűségeivel, azaz legyen „logikus”.

Nyelvi standardizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés,
hogy a standard nyelvváltozat kiemelkedő szerepű, a műveltség megszerzésének elengedhe-
tetlen eszköze, a nyelv legfontosabb változata, nyelvileg magasabb rendű más nyelvváltoza-
toknál, a helyesség zsinórmértéke, a társadalmi előrehaladás pótolhatatlan eszköze, s ezért
minden embernek elemi érdeke, hogy azt elsajátítsa és használja. Nyelvhelyességi ideológia-
ként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a standard nyelvváltozat ere-
dendően értékesebb, magasabb rendű, fejlettebb, jobb, sőt szebb a többinél. *Mikroszinten*
megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a standard nyelvi formák eredendően helyesebbek,
mint a más nyelvváltozatokhoz tartozó formák. Képviselői a standard nyelvváltozat normáját
„a normának” nevezik, s az összes többi fölé helyezik.

Nyelvi szisztemizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi rend-
szerbe jobban beágyazódó, a nyelv hagyományos eszközkészletével harmonikus egységben
lévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok a formák, amelyek kevesebb nyelven
belüli párhuzammal rendelkeznek, netán inkább más nyelvekben van párhuzamuk.

Nyelvi uzualizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az elterjedtebb nyelvek, nyelvváltozatok nyelvileg eredendően értékesebbek a kevésbé elterjedteknél. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az elterjedtebb (azaz nagyobb földrajzi területen, több társadalmi rétegben, több beszédhelyzetben, többfajta nyelvi kontextusban stb. használt), ill. a nyelvhasználatban gyakrabban előforduló nyelvi forma eredendően helyesebb a kevésbé elterjedtnél, ill. ritkábban előfordulónál.

& NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM

VONATKOZÓ NÉVMÁSOK – ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

- Bánhegyi Mátyás 2012. Néhány gondolat a fordítói és lektori munkáról a magyar vonatkozó névmások használatának jelenkori változása és a nyelvhelyesség tükrében. Pintér Tibor–Pődör Dóra–P. Márkus Katalin szerk., *Szabak pásztora. Írások Magay Tamás tiszteletére*. Szeged: Grimm Kiadó. 287–293.
- Benyhe János 2005. Nyelvi hullafolt. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 41–42.
- Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok (vonatkozó névmások). *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 65–69.
- É. Kiss Katalin 2004. Vonatkozó névmás-választás (*ami, amely, amelyik*). *Anyanyelvünk állapota*. Budapest: Osiris Kiadó. 43–49.
- É. Kiss Katalin 2006. Mondattan. 5.9. Az alárendelő összetett mondat. Kiefer Ferenc főszerk., *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 143–147.
- MGr. 2000. A vonatkozó névmás. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 168–169.
- Balázs Géza 2001. vonatkozó névmások. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 216–217.
- MNySz. 2007. vonatkozó névmások. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 246.
- Nádasdy Ádám 2003. A burjánzó vonatkozó. *Ízlések és szabályok*. Budapest: Magvető. 231–234.
- Nagy J. Béla 1953. 3. (Nyelvhelyességi babonák.) Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 246–249.
- Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.
- Tóth László 2003. Az *aki-ami-amely* probléma vizsgálata egyetemi hallgatók körében. Tóth Szergej szerk., *Nyelvek és kultúrák találkozása*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar, Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék. 83–95.

A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK ALAKI KÉRDÉSEI

- Bencédy József 1968. A névmások. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 78.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 248–249.
- NyKk. II. 1985. vonatkozó névmások és határozószók rövidebb alakja. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1257–1258.
- NymKsz. 2005. aki | amely | ami | amilyen. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézikönyv*. Budapest: Tinta Kiadó. 26. 38. 40. 41.
- Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.

A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK VÁLTAKOZÁSA

Általában

- Bencédy József 1968. A névmások. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 77–78.
- HivKk. 1978. *aki, amely, ami* vonatkozó névmás Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 20–21.
- Tímár György 2002. A nyelvi dekadencia ellen. Baráti vita egy ünnepelttel. Balázs Géza–A. Jászó Anna–Koltói Ádám szerk., *Éltető anyanyelvünk. Írások Grétsy László 70. születésnapjára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 460–462.

Az 'amely' funkciójában használt *ami* és ellentettje

- Békési Imre 1993. A nyelvhelyesség néhány pragmatikai kérdése. *Magyar Nyelvőr* 117/4, 418–419.
- Benyhe János 2005. Nyelvi hullafolt. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 41–42.
- Felde Györgyi 1992. „Amely” hiba, és *ami* nem. Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 298–300.
- Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 65–66.
- Hernádi Sándor 1963. Hibák és csodák a mellékmondatban. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 32.
- Kontra Miklós 2003. (*ami*) és (*amely*). | Vizsgálati eredmények: a független változók hatásai a nyelvi változókra. (Cím nélküli bevezetés.) | *Ami vagy amely? Az (ami) változó*. Kontra Miklós szerk., *Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon*. Budapest: Osiris Kiadó. 70–71, 85–86, 125–126.
- Lanstyák István 2010. A nyelvi babonák életerejéről. Nyelvi ideológiák és filozófiák a Nyelvművelő kéziszótárban. Beke Zsolt–Lanstyák István–Misad Katalin szerk., *Hungarológia a szlovák kultúra kontextusában*. Pozsony/Bratislava: Stimul. 95–116.
<http://stella.uniba.sk/texty/HUNzbornik.pdf>
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A vonatkozó névmások váltakozása (*ami* : *amely*, *amely* : *ami*). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 63–66.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 246–248.
- NyKk. II. 1985. *amely* | *ami*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 203–204. 205–208.
- NymKsz. 2005. *amely* | *ami*. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 38–39. 40.
- Sinkovics Balázs 2011. A vonatkozó névmások (*amely*, *ami*). *Nyelvi változók, nyelvi változások és normatív szabályozás*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem. (Doktori értekezés.) 52–69. (Irodalom és források 139–161.)
- Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.

- Szepesy Gyula 1986. Utazás az *ami* körül. *Nyelvi babonák*. Budapest: Gondolat Kiadó. 105–121.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. *ami – amely*. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 155–157.

Az *amelyik* használata

- Benyhe János 2005. Nyelvi hullafolt. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 41–42.
- Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 66.
- NyKk. II. 1985. *amely | amelyik*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 203–204. 204.
- Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.

Állatokat jelentő szavakra való visszautalás

- NyKk. II. 1985. *aki – amely*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 132.
- NymKsz. 2005. *amely*. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 38–39.

Gyűjtőnévre, ill. személyekből álló csoportra való visszautalás

- Felde Györgyi 1992. „*Amely*” hiba, és *ami* nem. Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 298–300.
- Grétsy László 1964. A vállalatok, *akik...* *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 168–171.
- Hernádi Sándor 1963. Hibák és csodák a mellékmondatban. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 32.
- Horváth Péter Iván 2015. Egy névmás, aki személyeskedik. *(Ny)elvi kérdések. 100 könnyed ismeretterjesztő cikk*. Budapest: Inter KHT–Tinta Könyvkiadó. 196–197.
- Koltói Ádám 1992. *Akinek* nem inge... Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 300–301.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A vonatkozó névmások váltakozása (*amely : aki*). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 66–67.
- NyKk. II. 1985. *aki | amely*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 132–133. 203–204.
- NymKsz. 2005. *aki | amely*. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 26. 38–39.
- Pethő József 2002. „Az ifjúság, aki?” A személyekből álló csoportok gyűjtőnévére utaló vonatkozó névmások használatáról. Balázs Géza–A. Jászó Anna–Koltói Ádám szerk., *Él-*

tető anyanyelvünk. Írások Grétsy László 70. születésnapjára. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 387–392.

Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.
Tótfalusi István é. n. [1999]. „család, aki”. *Kis magyar nyelvklinika.* Budapest: Anno Kiadó. 157.

A főmondatban főnévvel meg nem nevezett főmondati elemre való utalás

Felde Györgyi 1992. „Amely” hiba, és *ami* nem. Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 298–300.

Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 65–66.

NyKk. II. 1985. amely | *ami*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv* II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 203–204. 207.

NymKsz. 2005. amely | *ami*. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézisztár.* Budapest: Tinta Kiadó. 38–39. 40.

Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.

A főmondat egészére való utalás

Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 68.

NyKk. II. 1985. *ami*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv* II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 207.

Tótfalusi István é. n. [1999]. *ami* – *amely*. *Kis magyar nyelvklinika.* Budapest: Anno Kiadó. 155–157.

A MELLÉKNÉVI ÉS A HATÁROZÓSZÓI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

Az *amilyen* használata

NyKk. I. 1983. *amilyen*. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv* I. Budapest: Akadémiai Kiadó. 211.

NymKsz. 2005. *amilyen*. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézisztár.* Budapest: Tinta Kiadó. 41.

Az *amikor* használata

- Balázs Géza 2001. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina.
- NyKk. I. 1983. amikor. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 210–211.
- NymKsz. 2005. amikor. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 41.
- Szikszainé Nagy Irma 2002. A mondat szerkezet fellazulása. Balázs Géza–A. Jászó Anna–Koltói Ádám szerk., *Éltető anyanyelvünk. Írások Grétsy László 70. születésnapjára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 451–453.

A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK NYELVTANI KÉRDÉSEI

A vonatkozó névmások számbeli egyeztetése

- Bencédy József 1968. A névmások. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 78.
- Grétsy László 1964. Elemi matematika. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 245–248.
- Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 68–69.
- Hernádi Sándor 1963. Hibák és csodák a mellékmondatban. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 32.
- Horváth Péter Iván 2015. Vannak szabályok, ami érthetetlen. *(Ny)elvi kérdések. 100 könnyed ismeretterjesztő cikk*. Budapest: Inter KHT–Tinta Könyvkiadó. 108–109.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A számbeli egyeztetéssel kapcsolatos változók (amelyek/amik : amely/ami). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 89–90.
- NyKk. II. 1985. vonatkozó névmás számbeli egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 1258–1259.
- NymKsz. 2005. vonatkozó névmás egyeztetése. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 609–610.
- Szathmári István 1997. A vonatkozó névmások használatáról. *Magyar Nyelvőr* 121/1, 1–8.
- Szeredi, Daniel 2012. Loss of Agreement Between Hungarian Relative Pronouns and their Antecedents. *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics, Volume 18/2*, 147–155.

A vonatkozó névmás jelzői használata

- NyKk. II. 1985. vonatkozó névmás jelzői használata. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 1256.

A vonatkozó névmások használatával összefüggő szó- és mondatrendi kérdések

Békési Imre 1993. A nyelvhelyesség néhány pragmatikai kérdése. *Magyar Nyelvőr* 117/4, 418.

Felde Györgyi 1992. „Aki szelet vet...”. / Lehet másképpen is! Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!*. Budapest: Auktor Kiadó. 295–297. 297–298.

Grétsy László 1964. Mire vonatkozik? *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 172–174,

Grétsy László szerk. 1976. Összetett mondatok. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 68.

Hernádi Sándor 1963. Hibák és csodák a mellékmondatban. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 32.

Nádasdy Ádám 2008. Előre, mellékmondat! *Prédikál és szónokol. Újabb írások, beszélgetések a nyelvről 2003–2007*. Budapest: Magvető. 252–255.

NyKk. II. 1985. vonatkozó mellékmondat mondatrendi helye. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1254.

& VIZSGATÉTELEK

Jelmagyarázat

÷ gyakorlati kérdés (a megszerzett ismereteket mondatokba foglalt konkrét nyelvi formák nyelvi helyénvalósági megítélésében kell alkalmazni; nem szükséges elméletileg ismerni az érintett nyelvi formák nyelvhelyességi és a nyelvi helyénvalósági megítélését)

BEVEZETÉS

1. A vonatkozó névmás mibenléte. Példák. *
2. Az utalószó mibenléte. Példák. *
3. A vonatkozó névmás tipikus és atipikus használata. Példák. *

A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK ALAKI KÉRDÉSEI

1. A vonatkozó névmások rövid és a hosszú alakjainak váltakozása – általános áttekintés. *
2. Az *amely* névmás hosszú és a rövid alakjának váltakozása. ÷

A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

1. Milyen két szempont ütközése okoz nehézségeket az *amely* és az *ami* vonatkozó névmások használatában? Illusztráljuk példákkal!
2. Milyen eszközökkel próbálják a nyelvművelők érvényesíteni a régi, elavult szabályokat?
3. Az *amely*, *ami*, *aki* és az *amelyik* vonatkozó névmások használati szabályai – általános áttekintés. *
4. Az *amely/mely* hagyományos és mai használatának szabályai. Az *amely* és az *ami* váltakozása, ennek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.
5. Az *ami* hagyományos használatának szabályai. Példák.
6. Az *amelyik* hagyományos és mai használatának szabályai. Példák.
7. Az *aki* hagyományos és mai használatának szabályai. Példák.

VÁLTAKOZÁSOK A FŐNÉVI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK KÖRÉBEN

1. A főnévre vonatkozó *amely* és *ami* váltakozása – általános áttekintés. *
2. Az *amely* mai használatának szabályai. Az *amely* stílusértéke.
3. Az *ami* mai használatának szabályai. Az *ami* stílusértéke.
4. Az *ami* és az *amely* váltakozása, ennek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.

5. Az 'amely' funkciójában használt *ami* – a kérdés nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.
6. Az *amelyik* és az *amely* vonatkozó névmás váltakozása egyes számban. Példák.
7. Az *amelyik* és az *amely* vonatkozó névmás váltakozása többes számban. Példák.
8. Az *aki* : *amelyik* váltakozás. Példák.
9. Az állatokat jelentő szavakra való utalás vonatkozó névmással, a váltakozás megítélése. Példák.
10. Gyűjtőnévre, ill. személyekre való utalás a többes számú *akik* vonatkozó névmással. Az *amely* és az *akik* váltakozása, ennek megítélése. Példák.
11. A személyátsugárzás mibenléte. Példák.
12. Gyűjtőnévre, ill. személyekre való utalás az egyes számú *aki* vonatkozó névmással. Az *amely* és az *aki* váltakozása, ennek megítélése. Példák.
13. Gyűjtőnévre, ill. személyekre való utalás a többes számú *amelyikek* vonatkozó névmással. Az *amely* és az *amelyikek* váltakozása, ennek megítélése. Példák.
14. Gyűjtőnévre, ill. személyekre való utalás az egyes számú *amelyik* vonatkozó névmással. Az *amely* és az *amelyik* váltakozása, ennek megítélése. Példák.
15. A főmondatban főnévvel meg nem nevezett elemre való utalás vonatkozó névmással. Az *ami* : *amely* és az *ami* : *amelyik* ingadozás megítélése. Példák.
16. Az *ami* vonatkozó névmással való utalás a főmondat egészére. Az *ami* : *amely* és az *ami* : *amelyik* ingadozás megítélése. Példák.

A MELLÉKNÉVI ÉS A HATÁROZÓSZÓI VONATKOZÓ NÉVMÁSOK HASZNÁLATA

1. Az *amilyen* vonatkozó névmás használata. *
2. Az *amikor* névmás váltakozása más kötőszókkal. ÷
3. Az *amikor* névmás váltakozása más kötőszókkal, amikor az *amikornak* idővonatkozása van. ÷
4. Az *amikor* névmás váltakozása más kötőszókkal, amikor az *amikornak* nincs idővonatkozása. ÷
5. Az *amikor* névmás váltakozása más kötőszókkal, amikor az *amikor* a főmondat tartalmának egészére vonatkozik. ÷

A VONATKOZÓ NÉVMÁSOK NYELVTANI KÉRDÉSEI

1. A vonatkozó névmások számbeli egyeztetése, az egyeztetett és egyeztetés nélkül formák váltakozásának nyelvhelyességi és helyénvalósági értékelése. Példák.
2. A vonatkozó névmások jelzői használata. ÷
3. A vonatkozó névmások használatával összefüggő szó- és mondatrendi kérdések. Példák.

NYELVI IDEOLÓGIÁK

1. A nyelvi belletrizmus mibenléte.
2. A nyelvi dekadentizmus mibenléte.
3. A nyelvi elitizmus mibenléte.
4. A nyelvi homogenizmus mibenléte.
5. A nyelvi inszenszilizmus mibenléte.
6. A nyelvi izomorfizmus mibenléte.
7. A nyelvi kodifikacionizmus mibenléte.
8. A nyelvi konzervativizmus mibenléte.
9. A nyelvi logicizmus mibenléte.
10. A nyelvi normalizmus mibenléte.
11. A nyelvi originalizmus mibenléte.
12. A nyelvi platonizmus mibenléte.
13. A nyelvi purizmus mibenléte.
14. A nyelvi racionalizmus mibenléte.
15. A nyelvi standardizmus mibenléte.
16. A nyelvi szisztemizmus mibenléte.
17. A nyelvi uzualizmus mibenléte.

& JELMAGYARÁZAT

nyelvhelyességi ítélet, szabály, kívánalom

helyénvalósági ítélet, nyelvhasználati tanács

cáfolat, részleges vagy teljes ellenvélemény, korrekció, kiegészítés

stílusérték, használati érték

nyelvi ideológiák, más magyarázat

ellentét; fontos!

tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

sokkolóan tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

örvendetesen helyálló megállapítás

humor

& A SZERZŐSÉG KÖTETEI

2022

- Nyelvi váltakozások az igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-0-5. 208 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_01_Igek_v3.pdf
- Nyelvi váltakozások az igenevek körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-1-2. 97 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_02_Igenevek_v03.pdf
- Nyelvi váltakozások az igekötős igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-2-9. 180 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2022_LI_03_Igekotos_igek_v5.pdf
- Nyelvi váltakozások a névszók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-3-6. 252 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_04_Nevszok_v02.pdf
- Nyelvi váltakozások a névutók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-4-3. 246 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_05_Nevutok_v02.pdf

2023

- Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-9-8. 94 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_Valtozasok_a_magyar nyelvben nyelvhelyességi es nyelvi.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások dialektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-05-0. 88 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Dialvalt_1.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások kronolektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-06-7. 86 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Kronvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások stílusbeli háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-08-1. 122 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Stilvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások érzelmi háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-07-4. 115 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Expvalt.pdf

Magyar nyelvi váltakozások vizsgálata a Magyar nemzeti szövegtár segítségével. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. 978-80-69002-09-8. 125 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Korpvalt.pdf

A személytelenség kifejezésének eszközei. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.

Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-00-5. 149 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Szemelytelenseg.pdf

2024

Nyelvi váltakozások a névelők körében Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.

Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-12-8. 138 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Nevelok.pdf

Nyelvi váltakozások a személyes és a mutató névmások körében. Nyelvhelyességi és nyelvi

helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-11-1. 112 p.

https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Szemmut_nevm.pdf

ISBN 978-80-69002-10-4